Bundel - Raadsinformatiebijeenkomst van 10 september 2024

1 Natuurgebied Zuilen
Tijd: 19:30 - 21:00 uur
Locatie Stadhuis
Beleidsterrein: Natuurgebied Zuilen/ Portfeuillehouder: Jelle Vintges
Agendeerders: Marijn de Pagter (VVD), Julia Kleinrensink (Groenlinks) , Jantine Zwinkels (CDA), Anne Sasbrink (Partij voor de Dieren).
Motivatie:
De fracties van VVD, GL, CDA en Partij voor de Dieren willen omwonenden en andere belanghebbenden aan het woord laten over de plannen voor Natuurgebied Zuilen. Daarbij is er aandacht voor het alternatieve plan van omwonenden en de visie van insprekers op het plan van de gemeente. De omwonenden kunnen tijdens een presentatie reageren op het plan van de gemeente en hun eigen plan toelichten. Ook nodigen we een expert uit om vanuit een ecologische visie te reageren op het plan van de gemeente en het plan van de omwonenden. We willen ook ruimte bieden voor de boer om zijn reflectie te delen.
De CDA-fractie heeft een initiatiefvoorstel in voorbereiding over dit onderwerp. Omwonenden en de ecoloog kunnentijdens de raadsinformatiebijeenkomst ook op dit plan reageren.
Raadsleden kunnen vragen stellen aan de gemeente en aan de initiatiefnemers van de alternatieve plannen.De raadsleden hebben geen behoefte aan een toelichting van de gemeente op het eigen plan, maar vinden het wel prettig als er ambtenarenaanwezig zijn voor het beantwoorden van (technische) vragen.

- Raadsbrief Afspraken pachter Natuurgebied Zuilen
- Plan CDA natuurgebied Zuilen
- Bijlage 1 Participatierapportage Natuurgebied Zuilen
- Bijlage 1a Rapportage reacties concept visie 2022
- Bijlage 1b Buurtonderzoek Natuurgebied Zuilen
- Bijlage 1c 'Cultuurlandschap Zuilen' - alternatief voorstel denktank bewoners
- Inzake Natuurgebied Zuilen
- Denktank Natuurgebied Zuilen
- Input Natuurgebied Zuilen
- infoblad web Natuurgebied Zuilen
- Boer in Natuurgebied Zuilen
- Cultuurschap zuilen
- Visie op natuurgebied Zuilen
- Powerpoint Reactie Visie Natuurgebied Zuilen 5 sept TdG ea

1.1 Raadsvoorstel Startdocument Natuurgebied Zuilen

- Dossier 4014 voorblad
- Raadsvoorstel Startdocument Natuurgebied Zuilen
- Startdocument Natuurgebied Zuilen
- Bijlage 1 Participatierapportage Natuurgebied Zuilen
- Bijlage 1a Rapportage reacties concept visie 2022
- Bijlage 1b Buurtonderzoek Natuurgebied Zuilen
- Bijlage 1c 'Cultuurlandschap Zuilen' - alternatief voorstel denktank bewoners

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Floris van Proosdij	**Datum**	3 september 2024
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	12660847
E-mail	floris.van.proosdij@utrecht.nl	**Onderwerp**	Afspraken pachter Natuurgebied Zuilen
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Groen

Geachte leden van de raad,

Op 19 mei 2024 hebben wij u een raadsvoorstel over de toekomst van Natuurgebied Zuilen toegestuurd. In dit raadsvoorstel vragen wij u om het startdocument Natuurgebied Zuilen vast te stellen. Daarmee geven we richting aan de ontwikkeling van Natuurgebied Zuilen als toegankelijk landschap met ruimte voor groen (natuur), sport en recreatie.

Eén van de pijlers in dit startdocument is een nieuwe balans tussen landbouw en natuurontwikkeling in het gebied. Daarbij is de rol van de huidige pachter in het gebied van groot belang. In het raadsvoorstel en het startdocument geven wij daarom aan dat we de pachter willen behouden voor het gebied en deze nieuwe balans tussen landbouw en natuur graag samen met de huidige pachter als gebiedspartner vorm willen geven. Om deze voornemens concreet te maken zijn we met de pachter een aantal principeafspraken overeengekomen. Deze afspraken zijn onder voorbehoud van het raadsbesluit over het startdocument. Deze zullen we, wanneer er een positief besluit over het startdocument wordt genomen, zo snel mogelijk definitief maken. Wij zijn verheugd dat we u kunnen melden dat wij tot deze principeafspraken zijn gekomen en daarmee met de pachter als gebiedspartner vorm kunnen gaan geven aan de toekomst van Natuurgebied Zuilen. Daarom informeren we u in deze raadsbrief graag – aanvullend op het raadsvoorstel – op hoofdlijnen over de inhoud van deze afspraken.

Een nieuwe balans tussen landbouw en natuur
Op dit moment wordt 28 ha weiland in het gebied verpacht voor landbouwkundig gebruik aan een melkveebedrijf. 14 hectare van deze percelen hebben de bestemming ‘natuur’ en zijn bovendien aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het huidige gebruik is dan ook niet in lijn met de bestemming en de doelwaarden die vanuit het NNN-regime voor de percelen gelden.

De natuur krijgt in het gehele gebied een impuls. Groen is van groot belang voor de biodiversiteit; planten, bomen, dieren en insecten hebben leefruimte nodig in de stad. Daarnaast is voldoende biodivers groen in de stad van cruciaal belang voor de gezondheid van onze inwoners. Groen nabij woningen geeft Utrechters de mogelijkheid om te ontspannen, zorgt voor verkoeling, wateropvang en

schone lucht. Natuurgebied Zuilen heeft door de aanwezige waarden en de ligging naast Overvecht en Zuilen een grote potentie om de natuur een boost te geven én mensen uit deze wijken dichter bij de natuur te brengen. Deze potentie benutten we met de realisatie van 14 ha deels openbaar toegankelijke natuur. Dat doen we op de percelen in het gebied die de bestemming ‘natuur’ hebben en zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland, maar momenteel als landbouwpercelen worden gebruikt, de natuurontwikkeling voorrang te geven. Het landbouwkundige gebruik op deze percelen wordt volgend op de natuurdoelstellingen. Concreet betekent dat voor het huidige landbouwkundige gebruik dat hier straks een kruiden- en faunarijk grasland wordt ontwikkeld, dat op deze percelen geen mest meer mag worden uitgereden, en dat alleen nabeweiding (het begrazen van het perceel nadat het gehooid is) mits het de natuurdoelen niet schaadt is toegestaan.

Landbouw bestaat al sinds de 13e eeuw in het gebied en is een belangrijk onderdeel van de cultuurhistorie: landbouw hoort in het gebied. In het participatietraject kwam landbouw dan ook naar voren als één van de kernwaarden van het gebied. Ook de rol en belang van de huidige boer in het gebied werd in het participatietraject vaak benadrukt. In het startdocument is dan ook aangegeven dat landbouw een plek in het gebied houdt, en dat we graag samen met de huidige boer vorm geven aan de toekomst van het gebied.

Natuurinclusief wordt de standaard voor het toekomstige (agrarische) gebruik op de percelen die hun primair landbouwkundige functie behouden: natuurinclusieve landbouw is een vorm van duurzame landbouw die uitgaat van een veerkrachtig voedsel- èn ecosysteem, met minder mest, een gezonde bodem en meer biodiversiteit.

Het totale areaal landbouwgrond in het gebied neemt af en door beperkingen op het gebruik neemt ook de opbrengst af. Dit vraagt om aanpassingen: nieuwe privaatrechtelijke afspraken tussen de boer en de gemeente als grondeigenaar en aanpassingen in het bedrijfsmodel van de boer. Samen met Stichting Wij.Land hebben we met elkaar maatwerkafspraken uitgewerkt en wordt hij begeleid bij deze verandering, Zo blijft de boer behouden voor het gebied en wordt hij een partner in het realiseren van de natuurdoelen: samen maken we de toekomst van Natuurgebied Zuilen.

Pachtovereenkomst en beheerovereenkomst
Er bestaat straks een onderscheid tussen 2 soorten percelen in het gebied: percelen waar (natuurinclusief) landbouwkundig gebruik voorrang krijgt, en percelen waar natuurontwikkeling voorrang krijgt. Dat vraagt ook om 2 type overeenkomsten tussen de gemeente als grondeigenaar en de boer: een pachtovereenkomst en een beheerovereenkomst. In figuur 1 is per perceel het toekomstig gebruik en type overeenkomst weergegeven.

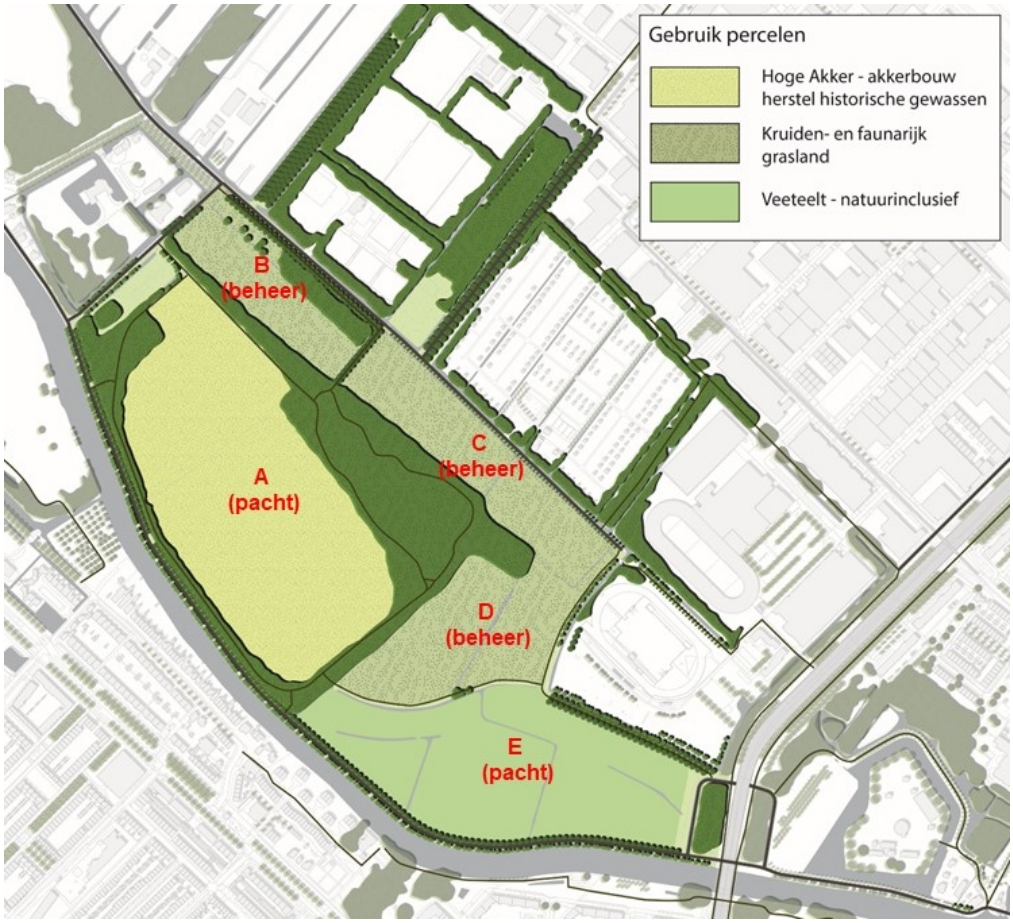
Pachtovereenkomst
De afgelopen jaren kenmerkte zich door onzekerheid over de toekomst van Natuurgebied Zuilen en de rol van de boer. Vanwege de uitwerking van een toekomstbeeld voor het gebied zag de gemeente zich genoodzaakt om kortlopende pachtcontracten aan te gaan met de boer. Dit gaf onzekerheid. Op basis van het vast te stellen startdocument kunnen we voor de twee landbouwpercelen een nieuwe langdurige pachtovereenkomst met de boer afsluiten. Deze overeenkomst geeft de boer (bedrijfs-) zekerheid voor de lange termijn, wat gunstig is voor zijn bedrijfsvoering. In de pachtovereenkomst worden een aantal voorwaarden opgenomen om het natuurinclusieve agrarische gebruik te waarborgen. De boer wordt op 3 manieren gecompenseerd voor de aanvullende voorwaarden:

- Via de pachtprijs – deze wordt met behulp van een externe adviseur (rentmeester) vastgesteld op basis van de door de gemeente opgelegde voorwaarden;

- Door het natuurinclusieve gebruik kan de boer aanspraak maken op subsidie vanuit de provincie;
- Op één van de percelen vindt in overleg tussen gemeente en boer een experiment met akkerbouw (graanteelt) in plaats van weiland plaats. Graanteelt heeft een historische connotatie op dit perceel. Bovendien kan graanteelt mogelijk bijdragen aan een lokale voedselketen (brood, bier etc.). Voor dit gezamenlijke experiment ontvangt de boer gedurende de pilotperiode van 6 jaar een aanvullende tegemoetkoming vanuit de gemeente.

Beheerovereenkomst

Op de drie percelen waar de natuurontwikkeling op één komt is een pachtovereenkomst (waarbij de boer de grondeigenaar betaalt voor het gebruik van de grond) niet langer aan de orde. Hier is een rol als (natuur)beheerder passender, en past een overeenkomst in de vorm van een beheerovereenkomst, waarbij de grondeigenaar de boer een vergoeding uitkeert voor het (natuurlijk) beheren van de percelen. In deze beheerovereenkomst worden zowel de natuurdoelen voor de percelen beschreven, als ook het landbouwkundig medegebruik dat toegestaan blijft. De hoogte van de beheervergoeding wordt door Stichting Wij.Land vastgesteld en getoetst door de gemeente, op basis van de werkzaamheden die worden gevraagd. Daarnaast wordt een monitoringssysteem opgezet om gezamenlijk de ontwikkeling van de natuurdoelen voor deze percelen te monitoren.

Figuur 1: toekomstig gebruik en type overeenkomst percelen Natuurgebied Zuilen

Aanvullende afspraken

Tot slot zijn nog een aantal andere aanvullende principeafspraken overeengekomen, waarmee de toekomstige rol van de boer in het gebied zo goed mogelijk is geborgd, te weten:

- De aanpassingen in de toegestane mestgift op de percelen in het gebied hebben invloed op de bedrijfsvoering van de boer. Kort gezegd kan de boer straks veel minder mest kwijt op de percelen. Dit vraagt om aanpassingen in de bedrijfsvoering. Om de boer wat ruimte te bieden bij het doen van deze aanpassingen zijn afspraken gemaakt over een aanvullende tegemoetkoming voor deze verminderde mestgift op de percelen gedurende een periode van 6 jaar;
- Met de boer is afgesproken om gezamenlijk te onderzoeken of er nog andere percelen in de buurt van Natuurgebied Zuilen zijn waar hij een rol als natuurbeheerder zou kunnen spelen;
- Tot slot denken wij mee bij de verdere verbreding van de bedrijfsvoering van de boer. Op dit moment vinden er al veel positieve ontwikkelingen op en rond het bedrijf plaats, zoals de realisatie van een vergaderruimte op de boerderij en de installatie van een melk- en softijstap. De gemeente heeft aangegeven graag mee te denken met andere mogelijkheden tot verbreding in het kader van de relatie als gebiedspartners.

Tot slot, nogmaals: alle bovenstaande benoemde afspraken zijn principeafspraken onder voorbehoud van vaststelling van het startdocument (inclusief eventuele aanpassingen aan het concept startdocument die van invloed kunnen zijn op de te maken afspraken). Wanneer het startdocument vastgesteld wordt, zullen de afspraken zo snel mogelijk definitief worden gemaakt.

Wij zijn blij dat we tot deze principeafspraken zijn gekomen. Met deze afspraken creëren we meerwaarde voor de natuur, voor de boer én voor bezoekers van het gebied.

Hopelijk hebben wij u hiermee voor nu voldoende geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Initiatiefvoorstel

“Behoud de unieke kwaliteit van Natuurgebied Zuilen”

Een alternatief plan dat rechtdoet aan groen en beleving van het cultuurhistorisch landschap

CDA UTRECHT

Voorwoord

Het schrijven van een initiatiefvoorstel is een weg die je als raadslid niet zomaar bewandelt. Het vraagt veel aandacht en tijd van jezelf en anderen. Denk aan de hulp van de griffie en ambtelijke ondersteuning. Tegelijkertijd is het ook een mooi instrument waarmee je laat zien waar je als raadslid nou echt focus op wilt leggen: je maakt keuzes, prioriteert. Toen de aankondiging van het college rondom Natuurgebied Zuilen voorbij kwam, getipt door een actief lid van CDA Utrecht, wist ik dat dit voor mij zo'n onderwerp was. Met veel passie en betrokkenheid zijn we aan de slag gegaan met een mooi, multidisciplinair team. We hebben ook een participatieproces opgezet bij dit initiatiefvoorstel, inclusief twee bijeenkomsten in de Parel van Zuilen.

Ik wil dan ook alle mensen bedanken die hun betrokkenheid hebben getoond bij dit initiatiefvoorstel. Door hun continue oplettendheid wisten zij mij ook scherp te houden. Want het was een proces van 'lange adem', waarin soms alles stilviel en soms alles heel snel ging. We waren daarbij gebonden aan het tempo van het college, dat enorm wisselde gedurende deze lange periode van bijna twee jaar. Als raadslid ben je in die periode, net als inwoners, ook met een hoop andere dingen bezig, en vraagt het telkens weer de nodige energie en inhoudelijke focus om weer aan te haken en iedereen enthousiast te maken. De tomeloze inzet en kennis van buurtbewoners en andere belanghebbenden is goud waard.

Ik heb tijdens dit proces van dichtbij gezien hoe groot het risico is dat mensen (inwoners) juist afhaken bij gemeentelijke (participatie)processen. Hun input (en soms ook weerstand) kan daarmee ook verloren gaan en/of gebagatelliseerd worden. Hoe je als stadsbestuur omgaat met honderden zienswijzen, kan daarin tekenend zijn. Ik hoop van harte dat Utrechters van zich laten blijven horen en dat er een gezonde wisselwerking ontstaat met de gemeenteraad: elkaar even inseinen wanneer er weer een nieuwe raadsbrief vanuit het college is gepubliceerd, of het delen van een andere actualiteit. Zo helpen we elkaar in de scherpte. Die afstemming en samenwerking kan onze lokale democratie (en het vertrouwen daarin) alleen maar ten goede komen. De gemeente is er namelijk voor haar inwoners en mag nooit het gevoel geven dat je daartegen moet strijden of uit het veld laat slaan. Zo'n dienstbare, responsieve gemeente handelt vanuit de kracht van de samenleving. Tel daarbij op dat je waardevolle, groene plekken wilt behouden en je begrijpt de prioriteit van het CDA Utrecht.

Nico Roozen namens de werkgroep op 6 december tijdens een participatiebijeenkomst over het plan van het college:
“Vanavond maken we een tussenbalans op en dan is de politiek weer aan zet. In het proces is dit een nieuw momentum. De wethouder is nu even onze belangrijkste gesprekspartner. Zij kan bakens verzetten op weg naar een breed draagvlak in de Gemeenteraad. Wellicht breder dan de college coalitie breed is. Het zou ons een lief ding waard zijn als ook het voorstel van het CDA serieus wordt genomen in de besluitvorming. Het gebied is niet gediend met partijpolitiek.”

Uiteraard hopen wij van harte dat onze alternatieve denkrichting brede steun krijgt in de gemeenteraad, ongeacht oppositie of coalitie. We blijven op constructieve wijze en met een positieve insteek de samenwerking zoeken. Ik wens u veel leesplezier en hoop dat u onze ideeën kunt waarderen!

Jantine Zwinkels

1. Aanleiding, nut en noodzaak

1.1 Is die er wel?

Voordat wij de inhoud induiken, willen we eerst stilstaan bij de aanleiding, nut en noodzaak voor het plan om Natuurgebied Zuilen “op de schop te gooien”. Om maar met de deur in huis te vallen: wij zien geen nut en noodzaak voor dit plan van het college. Waarom de beperkte financiële middelen van de gemeente gebruiken om bestaand groen om te zetten naar openbaar groen, zodat dit cijfermatig mag meetellen in de administratie van de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU)? Het gebied is al groen en belastinggeld kan beter worden uitgegeven aan het toevoegen van meer groen. Daarmee kunnen we investeren in het idee “groen groeit mee” met de groei van de stad. In tijden van financiële krapte en bezuinigingen vinden wij dit plan van het college echt niet gepast en zelfs een tikkeltje onverantwoord.

Het is voor ons dan ook wel gek om een initiatiefvoorstel te schrijven voor iets dat we eigenlijk niet willen realiseren. Maar als het dan tóch op de agenda staat, zien wij wel veel kansen om het gebied te versterken en verbeteren. Wij willen voortbouwen op wat er al is: “mee-ontwikkelen met het landschap”, in de woorden van onze landschapper. Dat hoeft veel minder geld te kosten dan de plannen van het college, wat we dus kunnen gebruiken om bijvoorbeeld groenarme wijken als Zuilen te vergroenen. Dat komt ook de klimaatadaptatie/hittestress in versteende woongebieden ten goede, iets waar we groot voorstander van zijn.

1.2 Coalitieakkoord, RSU & plannen van het college

In het coalitieakkoord staat: *“Onze ambitie is om de komende tien jaar de volgende parken aan de stad toe te voegen: Moreelsepark, Smakkelaarspark, Lombokpleinpark, Rondje stadseiland, Natuurgebied Zuilen en Lunettenpark. Ook zoeken we naar ruimte voor extra plantsoenen bijvoorbeeld bij de herinrichting van de Amsterdamsestraatweg, Oudenoord en Maliebaan. Door parken toe te voegen zorgen we voor spreiding van recreanten. Voldoende toiletvoorzieningen, afvalbakken en fietsenstallingen voorkomen overlast”.*

Eerder is vanuit de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) 2040 ook al eens melding gemaakt van plannen voor Natuurgebied Zuilen. Zo staat op pagina 149 het gebied vermeld in het programma “groen” en staat op pagina 150 onder het kopje “belangrijkste ruimtelijke ingrepen”: *“Nr. 15 - Natuurgebied Oud Zuilen inrichten als toegankelijk landschapspark met groen/sport/recreatief programma.”*

Daarna ontstond het plan van het college om een Visie op te stellen voor het gebied. Gaandeweg het proces heeft het college eigenhandig besloten dat het een Startdocument zal gaan worden.

1.3 Participatieproces en context

Het college is begin 2022 gestart met een participatieproces. Dat begon met een wijkbericht, wat tot veel ophef en verontwaardiging leidde. Daarna kwam er een soort startnotitie met uitgangspunten voor de visie. Deze waren echter redelijk concreet uitgewerkt en hadden weinig weg van een visie. Daarover ontstond ook weer ophef, vooral vanwege de inhoud. Het leidde tot honderden zienswijzen op de concept visie.

Toen heeft het college besloten om een pas op de plaats te maken en samen met inwoners een nieuwe fase in te gaan waarmee een intensiever participatietraject ontstond. Antwoord op de vraag of de “oude” uitgangspunten van tafel gingen, kwam er echter niet. Gedurende dit proces hebben wij ook nooit een onderbouwing gehoord van nut en noodzaak. Wel heeft het college gepoogd om in deze laatste fase dichterbij de ideeën en wensen van de participanten te komen. Op een aantal punten is dit ook gelukt en is het voorstel van het college veel minder vergaand dan in de concept visie bedacht. Toch zijn er tegelijkertijd nog een aantal cruciale verschilpunten in de uitgangspunten voor dit waardevolle gebied.

2. Wat is onze visie op het gebied?

Zoals eerder gezegd, willen wij de aanwezige waarden en kwaliteiten vooral versterken en “met het landschap mee ontwikkelen”. Utrecht wordt drukker, het grondwater daalt, biodiversiteit verdwijnt en sociale cohesie neemt af. Groene oases zoals landschap Oud-Zuilen worden daarom steeds belangrijker. Wij pleiten voor gezonde groei. Een kwaliteitssprong op basis van een al bestaand, waardevol cultuurlandschap.

Het huidige landschap is het resultaat van natuurlijke processen én voortdurend menselijk beheer en ingrijpen. Beide met een eigen logica, maar ook innig met elkaar; de bodem en de waterhuishouding verstrengeld. Dat heeft door de eeuwen heen een gebied opgeleverd met een heldere en unieke Utrechtse signatuur, waarin rust, cultuurhistorie en landschapsbeleving centraal staan. Juist in zo’n sterk groeiende stad zijn dit soort rustpunten broodnodig. Dat is ook een vorm van ‘gezond stedelijk leven in een groeiende stad’.

Natuurgebied Zuilen is als rustgebied een geschenk voor de stad. De historisch gegroeide kernwaarden moeten leidend blijven bij beslissingen over de toekomst. Dus geen toevoeging van gebiedsvreemde functies, maar investeren in versterking en vernieuwing van het, door de eeuwen heen gegroeide, waardevolle karakter.

Met Natuurgebied Zuilen kan Utrecht zich ontwikkelen tot koploper in de koppeling van natuurwaarden en klimaatadaptatie aan een uniek cultuurhistorisch kader. Een kans die Utrecht niet mag laten liggen!

2.1 Kenmerken en kwaliteiten van het gebied

Wij zien dat Natuurgebied Zuilen waardevol is, op verschillende manieren. Dat heeft te maken met de mooie ligging aan de Vecht, aan de rand van de stad. Je bent eigenlijk al de stad uit en kunt onthaasten. Het heeft ook te maken met de diverse functies en activiteiten in het gebied: er wordt veel gewandeld en hardgelopen, er grazen koeien, in de boomgaard staan zo nu en dan paarden en er zijn veel andere dieren (zoals kieviten, ganzen, hazen, ooievaars, amfibieën). Het Slot Zuylen geeft het gebied ook nog eens een statige, rijke historische allure mee. En dan hebben we het nog niet gehad over de tuindersverenigingen (volkstuinen) en nabij gelegen sportclubs. Door de jaren heen is het gebied altijd een mooi, ruimtelijk landschap geweest waar betrokken partijen met elkaar samenwerkten.

- Open landschap in de stad
- Historisch erfgoed (aanwijzing NHW als UNESCO-monument)
- Prachtig gelegen aan de Vecht
- Autoluwe omgeving met veel fiets- en wandelpaden
- Biodiversiteit, kraamkamer voor stadsnatuur
- Broedplaats voor 31 soorten vogels
- Ooievaar en haas als iconen
- Betrokkenheid van het aanwezige boerenbedrijf bij (beheer) van het gebied
- Waterkwaliteit in potentie hoog

Het plangebied ligt in de ‘Vechtscheg’, een aaneengesloten groengebied langs de Vecht, die de binnenstad verbindt met het omringende landschap aan de noordkant van de stad. De belangrijke doorgaande wandel- en fietsroute ligt langs de oostoever van de Vecht. Al aan de rand van de binnenstad kondigen recreatieve wegwijzers de route naar Fort Aan de Klop en groengebied Oud Zuilen aan. Deze Vechtkade begint in de stad smal en stedelijk, en wordt stapsgewijs opener en minder stedelijk, met groenere oevers en lossere, vrijstaande bebouwing. Vervolgens komt hét grote moment van de route, komend vanuit de stad: het eerste vrije zicht breeduit over open landschap. Met links de Vecht en Vechtdijk, recht vooruit de ruime akkers en het landgoed Oud Zuilen en rechts in de verte de bomen aan de noordzijde van de Polderweg.

2.2 Onze uitgangspunten

CDA Utrecht zet zich in voor veel onderwerpen, maar hanteert daarin vaak dezelfde uitgangspunten. Hieronder volgt een opsomming die waarschijnlijk wel herkenbaar is voor u:

- ✓ **De basis op orde:** mensen moeten kunnen rekenen op een betrouwbare overheid die haar afspraken nakomt. Of het nu gaat om participatie, het tijdige baggeren van sloten of de financiën.

- ✓ **Samen verantwoordelijk:** we vinden dat de gemeente faciliterend zou moeten zijn aan de samenleving die zelf ook kan bijdragen aan oplossingen. En dat doen we in dialoog, bijvoorbeeld als het gaat om een eerlijke pacht- en beheerovereenkomst met partijen in het gebied.

- ✓ **Een stad op mensenmaat:** we zien hoe belangrijk het is dat mensen zich thuis kunnen voelen in hun omgeving, waarbij ruimte is voor hun belevingswereld. Buurtbewoners waarderen het gebied enorm en delen op Facebook de mooiste plaatjes en leukste activiteiten die er plaatsvinden, of het nu gaat om de aanwezig ooievaars en kieviten of het halen van een ijsje bij de boer. Behoud van dit karakter vraagt meestal om proportionaliteit en vaak ook dus kleinschaligheid.

- ✓ **Het collectief boven het individu:** willen investeren en onderdeel zijn van een groter geheel, vraagt om beleid dat individualisme (eigen behoeften en belangen vooral opstellen, niet omkijkend naar de ander) tegengaat. Dat vraagt rekening houden met elkaar, en nee, je kunt niet altijd alles overal doen en laten. Dus picknicken doe je even verderop, als de situatie daarom vraagt.

- ✓ **Zorgdragen voor ons gezamenlijk huis:** schoonhouden van onze natuur, parken en straten. Maar ook versterken van de ecologie zodat we het gebied kunnen doorgeven naar volgende generaties. Het unieke karakter van dit mooie gebied vraagt erom dat we hier aandacht en respect voor hebben.

Tot slot zijn er nog een aantal inhoudelijke onderwerpen die bij ons hoog op het prioriteitenlijstje staan. Deze komen allemaal op enige manier wel terug in het Natuurgebied Zuilen. Het gaat hierbij om:

- ✓ Verkeersveiligheid waarborgen
- ✓ Participatie van inwoners
- ✓ Cultuurhistorie respecteren
- ✓ Vergroening stimuleren

3. Alternatieve voorstellen die wij doen

In dit hoofdstuk geven we aan wat wij anders willen, in afwijking van de ‘startnotitie’ van het College. Ons voornemen is om in de raadsvergadering over het voorstel van het College onze wijzigingsvoorstellen als aparte amendementen in te dienen, zodat de raad kan aangeven op welke onderdelen ze het eens is met onze visie op het gebied.

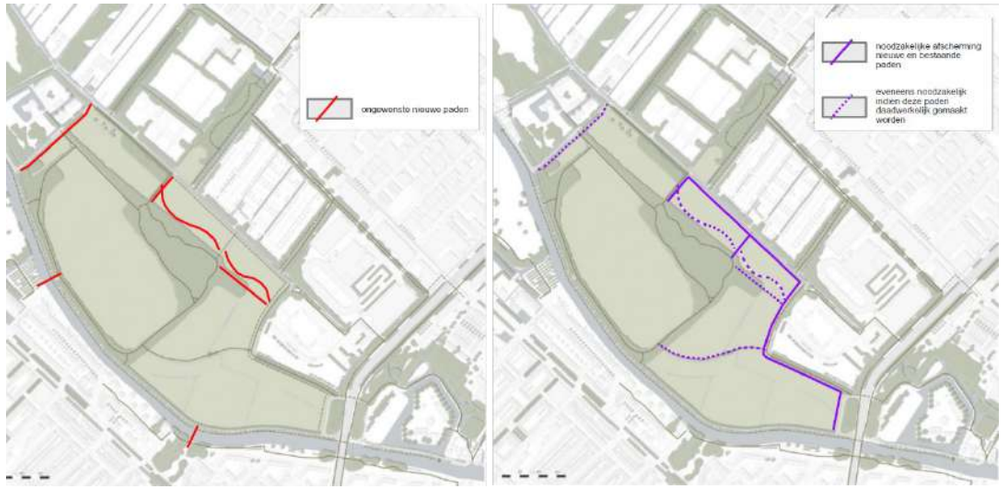
3.1 Ongewenste paden en brug schrappen

Wij constateren dat het college inzet op uitbreiding van de padenstructuur in het gebied. In onze ogen gaat dit ten koste van het leefgebied van de aanwezige flora en fauna. De natuur wordt verjaagd en op afstand gezet. Het college wil de maat en schaal van een stadspark introduceren op deze plek. Wij denken dat we al stadsparken genoeg hebben en dat het unieke, weidse karakter van het landgoed geen geweld moet worden aangedaan. Wij willen dat juist koesteren. We willen de (relatieve) rust in het gebied behouden en vooral de kwaliteit van bestaande verbindingen voor voetgangers en fietsers verbeteren. Juist het vermijden van extra routes door het gebied draagt bij aan het echt ín de stad zichtbaar, toegankelijk en bereikbaar houden van kwaliteiten zoals de ooievaar, de bosanemoon en de integrale landschapservaring.

Dus wij stellen voor geen pad over de grote akker aan te leggen, dat verstoort teveel. Bovendien, zodra er afval in het gras terecht komt, of hondenpoep, is het kruidenrijke gras niet meer goed bruikbaar als voeder voor de koeien. Uit ervaringen elders blijkt dat dit voor boeren grote problemen oplevert in de vorm van overdraging van ziektekiemen (Neospora) die koeien ziek en uiteindelijk onvruchtbaar kunnen maken.

Brug?

De verbinding over de Vecht met Zuilen is nu niet meegenomen in de bijhorende begroting van het college, maar wel tekent het college op 3 plekken onderzoekslocaties hiervoor (hoofdstuk 4, “Gemaakte keuzes”, plattegrond “Toekomstbeeld” op pagina 57; 3 keer pijltjes “onderzoek nieuwe oeververbinding”). Het college wil de mogelijkheid tot een brug nader onderzoeken. Waarom? Er is geen geld voor en inwoners uit Zuilen hebben helemaal niet die wens uitgesproken. Zij vinden het gebied nu al prima bereikbaar. Je zou dan eerder wat aan de Franciscusdreef moeten doen, als je de bereikbaarheid van het gebied zou willen verbeteren.

Ook wil het college een jaagpad aanleggen langs de Vecht. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt een interessant idee, maar er staan nu tientallen bomen en struiken langs de Vecht die beschutting en biodiversiteit geven. Wil het college deze bomen en struiken kappen? Dat lijkt ons toch niet de bedoeling, tenzij het college een ingrijpende aanpassing van de oever voornemens is, maar daar zijn de middelen niet voor gereserveerd. Dus aardig idee, maar zonder nadere onderbouwing, zeggen wij: “Niet doen. Besteed het geld liever aan verbetering van de watergangen en oevers in het plangebied.”

3.2 Versterken van de ecologie

De natuurwaarden binnen het landgoed zijn waardevol. Een combinatie van bos en graslanden zorgt voor een landschap met bijzondere biodiversiteit. Er is variatie in boomsoorten en bij de vele oudere bomen zijn holtes aanwezig die zeer waardevol zijn voor vleermuizen en broedvogels. Binnen het landgoed ontbreekt echter een gradiënt tussen het bos en de weilanden. Zo’n overgangszone is zeer waardevol voor de biodiversiteit. Ook de oevers van de sloten zijn hard, waardoor de natuurwaarde hier beperkt is.
De bossen en een deel van de graslanden maken deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Een ander deel van het gebied is aangewezen als Groene Contour; dit zijn gronden waar kansen liggen voor natuurontwikkeling, om zo bij te dragen aan uitbreiding en versterking van het NNN. De groenstrook tussen sportpark Overvecht, het industrieterrein en de Slotboerderij is een belangrijke verbindingszone voor fauna. Zo kunnen soorten zich verplaatsen van Oud Zuilen naar de natuurgebieden ten noordwesten van de ring Utrecht. Oud Zuilen is een belangrijk ecologisch onderdeel van de Vechtscheg. Samen met de natuur rondom Fort aan de Klop en stadspark Vechtzoom vormt het een belangrijke ecologische verbinding tussen de binnenstad en het buitengebied.

Flora

Langs de Vechtdijk staat een waardevolle laan, beplant met essen en canadapopulieren. Binnen het park is een gemengd bosplantsoen aanwezig met voornamelijk inheemse [zomereik, beuk] en oude bomen [1920-1970] die zeer waardevol zijn voor de biodiversiteit. Langs de 2e Polderweg staan witte paardenkastanjes en schietwilgen. Er is geen onderzoek uitgevoerd naar de flora, waardoor het niet mogelijk is om een gedetailleerde beschrijving te geven van de aanwezige flora, met uitzondering van de bomen. Op basis van waarnemingen kan gesteld worden dat er enkele rode lijst soorten aanwezig zijn, zoals de wilde kievitsbloem, kamgras, oosterse morgenster en gewone agriomonie. Er zijn ook enkele Utrechtse plantensoorten aanwezig, zoals de brede bijenorchis, grote kattenstaart, grote keverorchis en wilde marjolein. De agrarische percelen bestaan uit grasland met enkele kruiden.

Fauna

In 2020 heeft ecologisch adviesbureau Viridis een Natuurwaardenonderzoek uitgevoerd op het landgoed. Daarbij zijn vleermuizen, broedvogels en overige zoogdieren gemonitord. Uit het onderzoek bleek dat het landgoed waardevol is voor een groot aantal vleermuizen. Er zijn verblijfplaatsen gevonden van rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Vooral voor de boombewonende rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis heeft het gebied een grote waarde. Er zijn vier kraamverblijfplaatsen van de rosse vleermuis vastgesteld. Uit het onderzoek komt naar voren dat het gebied hoge dichtheden aan broedvogels kan herbergen en de huidige waarde groot is voor vogels in een stedelijke omgeving. Tijdens de veldbezoeken zijn in totaal 36 vogelsoorten waargenomen, waarvan 31 soorten broedvogels met territoria. Uit het onderzoek blijkt dat de huidige waarde van park Oud Zuilen beperkt is voor grondgebonden zoogdieren. Er zijn in totaal acht soorten waargenomen tijdens het veldonderzoek. Deze soorten komen allemaal algemeen voor in Nederland.

Groenbeleid

Het Groenstructuurplan Utrecht presenteert de beoogde groene en recreatieve hoofdstructuur in 2030. Oud Zuilen is een omvangrijke en belangrijke schakel in die beoogde groenstructuur. Het ligt op de kruising tussen de Vechtscheg enerzijds en het groene

gebied tussen de oostelijke Vechtplassen en Lage Weide-Leidsche Rijn anderzijds. Het vergroten van de kwaliteit voor mens en natuur is één van de doelen van het Groenstructuurplan. De Vecht is een belangrijke ecologische verbinding tussen stad en het groene buitengebied. Deze visie op Landschap Oud Zuilen verhoogt de ecologische waarde en bioversiteit op en om het landgoed door gerichte landschappelijke ingrepen. Het ontwikkelt en verhoogt de kwaliteit van de groenstructuur.

Meer ruimte voor natuur

Uitgangspunt is het verbeteren van het ecosysteem en vergroten van de biodiversiteit. Daarvoor zijn meer gradiënten nodig tussen bos en open landschap, en tussen water en land. Voor het toevoegen van echt natuurlijke bosranden ontbreekt de ruimte. Het botst bovendien incidenteel met het historische landschapsbeeld. De voorkeur gaat daarom uit naar houtwallen of hagen, op de grenzen tussen paden, bospercelen en akkers. **Natuurvriendelijke oevers** van verschillende breedtes bieden niet alleen een extra en rijk leefmilieu voor plant en dier, maar verbeteren ook de waterkwaliteit.

Extensiever beheer bevordert de biodiversiteit eveneens. Een gebied dat gedurende [een deel van] het jaar echt voor honden en mensen ontoegankelijk is, zou de biodiversiteit ten goede komen. Dit ten behoeve van vogels en overige diersoorten. Een mogelijkheid hiervoor is het gebied van en rond de oostelijke kop van het Wandelbos.

Acties:

- ✓ Toevoegen van nieuwe hagen, ook ter vervanging van bestaande hekken;
- ✓ Natuurvriendelijker maken van bestaande oevers, met name langs de noordzijde van Vechtdijk, de zuidzijde van de Polderweg en langs de voormalige Vechtloop in het midden;
- ✓ Streven naar kruidenrijk grasland;
- ✓ Minder frequent maaien en dood hout, waar mogelijk, laten liggen;
- ✓ Maak in ieder geval één gebied ontoegankelijk voor mensen en honden.
- ✓ Maak ook enkele secundaire wandelpaden in het bosperceel ontoegankelijk.

3.3 Perspectief van natuurinclusieve landbouw

De boer (pachter) in het gebied werkt samen met Wij.land, een bureau gespecialiseerd in de ontwikkeling van natuurinclusieve landbouw. Ze maken plannen (en doen proeven) om naar een ander, toekomstbestendig model te gaan voor het agrarisch gebruik. Daarbij wordt rekening gehouden met de bodemsoort, een variatie in gewassen, het regeneratief bewerken van het land (bemesting, maaibeheer) en de rol van de koeien hierin. We willen daarom een lange-termijnperspectief zodat deze boer de kans krijgt om te laten zien hoe de transitie in de landbouw eruit kan zien. Daarbij horen diverse actiepunten:

- ✓ Gezonde bodem: holistische kringloop, zodat er minder veevoeder hoeft te worden ingekocht;
- ✓ Behoud van ruim voldoende hectares zodat het vee in de weide kan staan en de grond gebruikt kan worden volgens circulaire principes;
- ✓ Het kunnen (en mogen) inzaaien andere mengsels en mogen “scheuren van gras” (eerder mocht volgens het pachtcontract van de gemeente niets anders dan Engels raaigras);
- ✓ Mogelijkheden bieden om akkerbouw te bedrijven op de zavelgronden, zoals de Grote Akker;
- ✓ Ook voor 1 juni mogen maaien (want op dit moment vormt het hoge gras een gevaar voor de kievitsnesten die worden leeggeroofd), de boer werkt nu al aan het afzetten en beschermen van nesten in samenwerking met een faunabeheerder;
  Kruidenrijke graslanden en graanakkers (insecten en vogels, verbeteren resistentie bodem)
- ✓ Soortenrijke voederhagen als afrastering;
- ✓ Betalen voor onderhoud en natuurbeheer;
- ✓ Alternatieve inkomsten toestaan en stimuleren: melktap, ruimteverhuur, softijs, lammetjesdag, etc.;
- ✓ Niet afplaggen van een goed stuk agrarisch land; dit levert een postzegel voor natuurontwikkeling op, die veel beter langs de zomen en sloten kan worden gecreëerd.

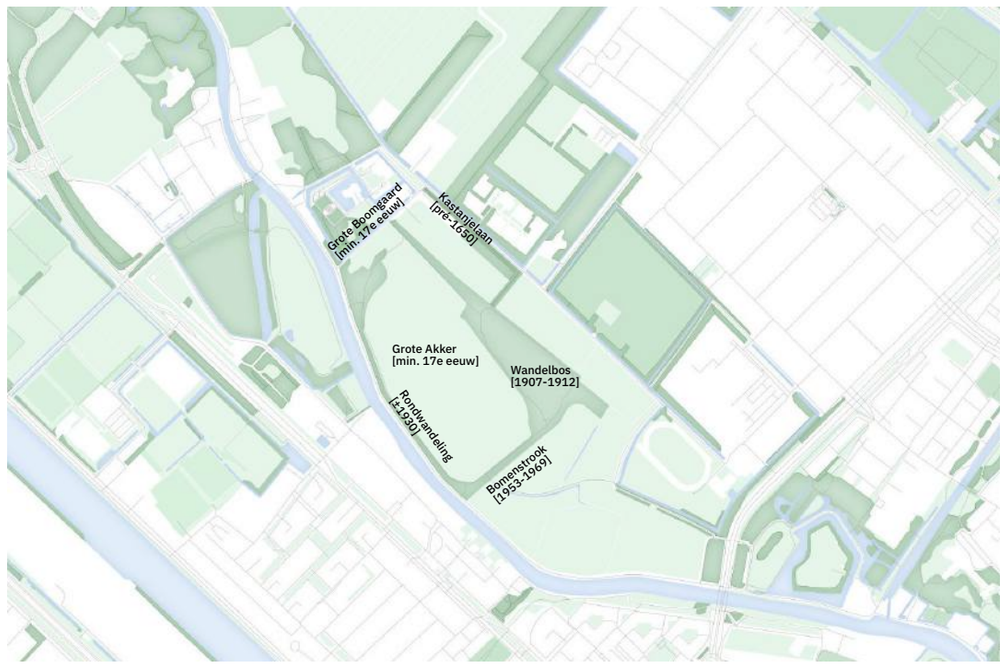
Het college spreekt over ‘maximale natuurontwikkeling’, wat hoogstwaarschijnlijk neerkomt op het nastreven van een specifiek ‘natuurdoeltype’ dat agrarisch gebruik uitsluit. Het uitsluiten van agrarisch gebruik op Perceel D bemoeilijkt de toekomstige bedrijfsvoering van de pachter en maakt kringlooplandbouw, dat juist vraagt om meer ruimte (extensiever, niet intensiever) praktisch onmogelijk. Wij vinden dit nogal vreemd, omdat provinciale regels voor de NNN het continueren van agrarisch [mede-]gebruik gewoon toestaan. Wij voorzien dat Perceel D het meest kansrijke perceel is voor een uitgebalanceerd beheer waarin landbouw en natuur op moderne wijze hand in hand gaan. Juist aan de rand van de stad is dit interessant, waarbij we ook ervaringen in natuurinclusieve landbouw kunnen opdoen waar andere stedelijke gebieden van kunnen leren.

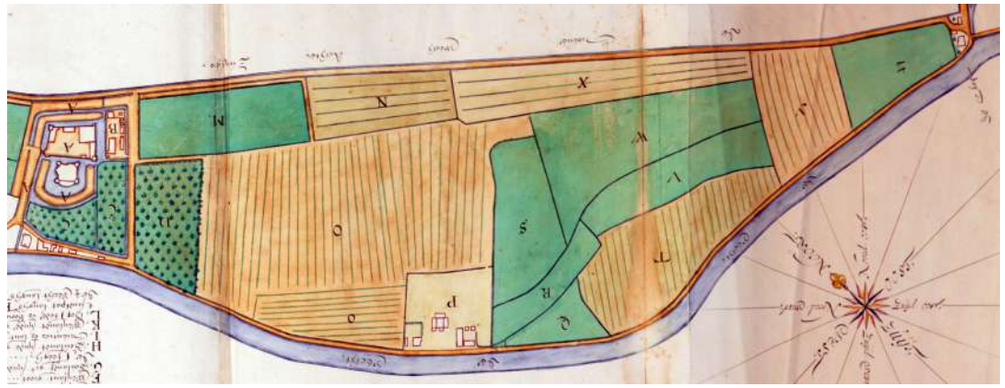

3.4 Samenwerking & positie van de boer als pachter

Zoals hierboven al besproken zijn er veel onwerkbare afspraken vastgelegd in het pachtcontract op initiatief van de gemeente, die de biodiversiteit in de weg zitten. Afspraken rond Engels Raaigras zijn hier een voorbeeld van. De boer heeft al vaker aangegeven zich hier niet toe te willen beperken, maar dit werd hem opgelegd door de gemeente. Wat wij ook zien gebeuren, is dat de gemeente alleen zeer korte pachtcontracten, recentelijk maar met een duur van 1 jaar, wil afsluiten met de boer. Dit zit de continuïteit en het langetermijn denken en investeren van het bedrijf enorm in de weg en vergroot de onzekerheid. Voor een boer die al zo lang in het gebied actief is, willen wij een betrouwbare, respectvolle partner zijn. De familie van deze boer zorgt al langer dan 100 jaar voor dit gebied.

De pachter van het agrarisch gebied toont zich als een boer die graag innoveert en zoekt naar een vorm van natuurinclusief werken die niet alleen ruimte biedt aan een biologisch bedrijf, maar ook rekening houdt met de cultuurhistorische en natuurwaarden van het gebied. Daarmee heeft de gemeente een exploitant die een belangrijke bijdrage kan leveren aan de ambities die we als stad hebben. En bovendien heel veel kennis van het gebied heeft en gedragen wordt door de andere gebruikers van het gebied. Echter, het startdocument van het college reduceert de rol van de pachter tot uitvoerder van per individueel perceel in detail opgelegd gebruik. Maak gebruik van de kennis en inzet van deze boer om tot een beheer- en exploitatieplan te komen voor het gebied, niet alleen voor de agrarische percelen. Werk samen het nader plan (IPvE/FO) uit, met ondersteuning van de adviseur Wij.land en ga niet als gemeente vanachter de tekentafel bepalen wat de boer waar moet planten.

Bij Slot Zuylen zal vanaf het begin een ‘slotboerderij’ aanwezig geweest zijn, van waaruit de omliggende grond werd bewerkt en beheerd. Tenminste sinds de 17e eeuw is het gebruik van de agrarische percelen eeuwenlang afwisselend akkerbouw en weide geweest. Op de hiernaast afgebeelde plattegrond van het landgoed in 1650 is goed te zien hoe graslanden (in groen) en akkerbouwgronden [geel gestreept] elkaar afwisselden. Nabij het Slot is ook de Grote Boomgaard (in groen gestippeld) nog in zijn oorspronkelijke omvang zichtbaar. Na 1963 is de akkerbouw verdwenen; van de Grote Boomgaard resteert minder dan éénderde. Vanaf de 17e eeuw is in een aantal stappen ‘bovenop’ dit agrarische landschap een landgoed gerealiseerd, zonder de landbouw te verdrijven. Dit maakt nu een prettige, landschappelijke rondwandeling door het in oorsprong agrarische gebied mogelijk.

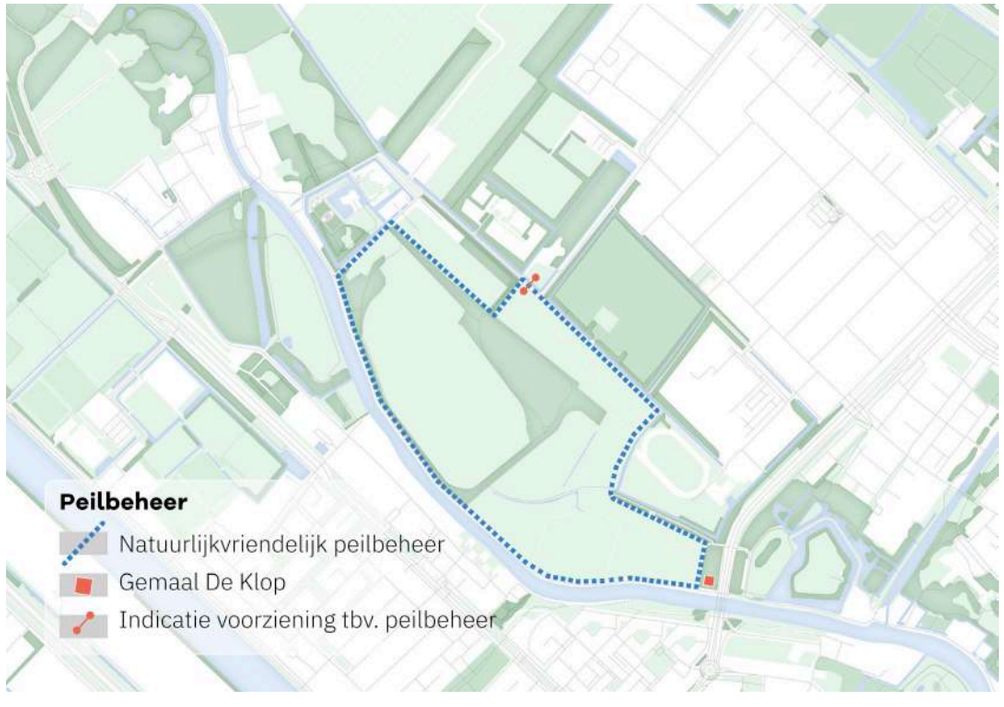
De Boomgaard

- ✓ De historische Grote Boomgaard weer als (al dan niet publieke) fruittuin in gebruik nemen.
- ✓ Behoud het gebruik van de boomgaard als paardenweide voor een deel van het jaar, zolang het niet conflicteert met het bovenstaande punt

3.5 Verbetering van de watergangen

Watersturend

De geologische ondergrond van water en bodem moet weer de basis gaan vormen voor gebruik en inrichting. Water Het peilgebied omvat, behalve landschap Oud Zuilen, tevens een deel van de wijk Overvecht. Het is in beheer bij waterschap De Stichtse Rijnlanden. Het vigerende streefpeil is in de zomer -0,60m NAP en in de winter -0,75m NAP. Gemaal De Klop loost vooral 's winters water op de Vecht. Bij droogte kan het gemaal geen water het gebied binnen laten. De waterbeheerder stelt dat de waterkwaliteit momenteel laag is ('zichtbaar'), maar in potentie juist hoog ('natuurlijk'). Verbetering van de waterkwaliteit is daarom een cruciale opgave. Afkoppelen van het Landschap van de rest van de wijk kan in het Landschap het gewenste natuurvriendelijke peilbeheer mogelijk maken

Een dergelijke ingreep is relatief eenvoudig uit te voeren. Er is geen (dure) investering in gemaal De Klop noodzakelijk; een bescheiden voorziening aan de 2e Polderweg volstaat. Om funderings-problematiek te voorkomen is op de kaart het gebied voor natuurvriendelijk peilbeheer buiten alle bebouwing om getekend. Het tijdig baggeren van de watergangen is ook een belangrijk aandachtspunt. De gemeente doet dit nu niet, blijkt uit een melding van een bewoner. Die kreeg het antwoord: "Deze watergang staat in de planning om gebaggerd te worden in 2028. Op dit moment kunnen wij niks doen." En van de boer horen wij dat de (vuile) bagger op de weidegrond wordt gedumpt/gespoten.

3.6 Kleinschalige evenementen & horeca

Evenementen

Wij constateren dat er consensus is dat in het gebied alleen plaats is voor passende evenementen. Dit lijkt in het nieuwe plan van het college al wel beter, maar wat zijn "passende" evenementen? Wij vinden het onhandig dat dit begrip, "passend", in het startdocument niet nader wordt toegelicht. We hebben gezien hoeveel discussie de locatieprofielen kunnen opleveren wanneer je in detail de regels probeert vast te leggen. Het lijkt ons een goed idee om een locatieprofiel op te stellen dat evenementen, anders dan kleinschalig en lokaal geïnitieerd of gericht, uitsluit. Wat willen wij? Echt kleinschalig. Wij denken aan: een oogstfeest, een keertje een ijscoman, activiteiten rondom Slot Zuylen en de boerderij, maar dus geen festivals.

Horeca

Er is reeds bestaande horeca. Deze vestigingen liggen vooral in een 'banaanvorm' om het gebied heen, zonder direct zicht op het landgoed. Alleen de Parel van Zuilen biedt dat zicht, maar deze ligt aan de overzijde van de Vecht. Het startdocument besteedt verder geen enkele aandacht aan het fenomeen horeca. Daarmee blijft het in het ongewis of en welke mogelijkheden het college wil bieden voor uitbreiding van horeca in het gebied. Er bestaat bij bewoners juist een zorg hierover. Wij bakenen het wel af. Het enige dat wij willen toevoegen, is iets kleinschaligs voor passerende recreanten en bewoners bij de "entree" van het gebied. Wij stellen daarom voor om een onderzoek te doen naar de wenselijkheid en aard van een nieuwe kleinschalige horecalocatie bij de De Muinck Keizerbrug.

3.7 Bevorderen van de (cultuurhistorische) beleving

Slot, slotboerderij, landgoed en Fort Aan de Klop zijn beschermd rijksmonument. Bovendien zijn ze gelegen in het UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De kernwaarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie moeten worden behouden en zo mogelijk beleefbaar gemaakt worden. De cultuurhistorische waarden van het slot en het landgoed moeten worden behouden. Eén van de uitgangspunten voor de RSU is dat de historie en het cultureel erfgoed zijn beschermd en versterkt.

Slot Zuylen Slot Zuylen is de naamgever van het gebied. Rond 1250 bouwde Steven van Zuylen op de plaats van het huidige kasteel een stenen woontoren. Het speelde een rol in diverse aanvallen op de stad Utrecht en werd daarbij verschillende malen verwoest. In 1525 werd het slot opnieuw herbouwd en kreeg het de huidige omvang. De bekende architect Jacob Marot gaf het in 1752 het huidige uiterlijk. De bijbehorende slotboerderij dateert in zijn huidige vorm uit 1862. Het Slot ligt net over de Utrechtse gemeentegrens in Stichtse Vecht en is een beschermd Rijksmonument. Bij het Slot hoort een landgoed, dat grotendeels wél op Utrechts grondgebied ligt. Een deel van dit landgoed is eveneens beschermd rijksmonument.

Fort Aan de Klop Fort Aan de Klop markeert de zuidoostpunt van het landgoed. In 1819 ontstond tussen het departement van oorlog en de landheer een conflict over de aanleg van dit fort, als onderdeel van de Linie van Utrecht. Het fort kwam er toch. Het fort beschermde de Vecht, de 1e en 2e Polderweg, de Klopdijk en -vaart en de inundatiesluis in die vaart. De Polderweg vormde de grens tussen het veilige en het onveilige, geïnundeerde gebied, de zogenaamde hoofdweerstandslijn. Dit beperkte de bebouwingsmogelijkheden langs de Polderweg en voor het landgoed, omdat deze deels binnen de 'verboden kringen' kwamen te liggen. De relatie met het open schootsveld, de 2e Polderweg en de Vecht is door de aanleg van de Franciscusdreef verbroken. Het fort en het gebied ten noorden, waaronder het landgoed, is aangewezen als UNESCO werelderfgoed. Het fort is ook een beschermd Rijksmonument.

De afgelopen 50 jaar is de historische eenheid tussen gebouwd en onbebouwd erfgoed deels verloren gegaan. De gemeentegrens tussen Stichtse Vecht en Utrecht ligt sinds 1963 dwars door het landgoed. De Franciscusdreef doorsnijdt sinds 1970 het landgoed en vormt een forse fysieke barrière. Zowel Fort Aan de Klop als het Slot zijn zo hun binding met het omliggende landschap deels kwijt geraakt. Maar veel daarvan is nog te repareren.

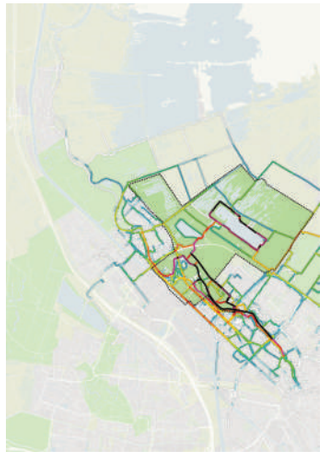

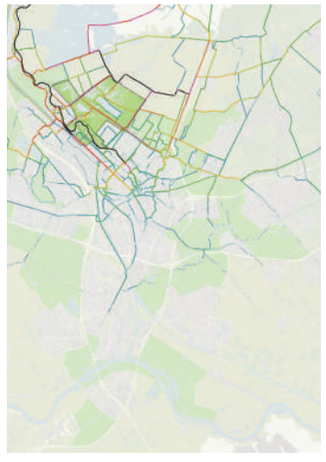
- ✓ Herstel van de zichtlijn Slot Zuylen-Vechtdijk
- ✓ Herstel van de Grote Boomgaard als Fruittuin;
- ✓ Herbouw van de duiventil langs de Slotlaan in moderne vorm, ten behoeve van vleermuizen;
- ✓ Onderzoeken van het in het landschap zichtbaar maken van de Verboden Kringen van het Fort;
- ✓ Onderzoeken van de mogelijkheden voor het versterken van de eenheid van het gebied met het grotere geheel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, met als mede-doel om Oud Zuilen beter te laten functioneren als 'toegangspoort' naar het Utrechtse buitengebied.

Fietsers, hardlopers en wandelaars

Goed te zien is dat de gebieden Oud Zuilen en de Maarsseveense Plassen een duidelijke relatie met elkaar hebben. Met name voor wandelaars, wat minder voor hardlopers. Beide groepen gebruiken in grote meerderheid het tunneltje vanaf de Groeneweg, richting de westzijde van de Grote Plas. De gelijkvloerse kruising met de Karl Marxdreef bij het Gagelbos aan de oostzijde van de Plas functioneert minder goed. Een echt rondje wandelen of hardlopen is daardoor klaarblijkelijk niet aantrekkelijk genoeg. De fietsroute langs de Vecht hoort, samen met de Koningsweg en de Biltsestraatweg aan de andere kant van de stad, tot de drie best gebruikte recreatieve fietsroutes van Utrecht. Ook is zichtbaar dat de Zuilense Ring voor fietsers geen al te grote hindernis is.

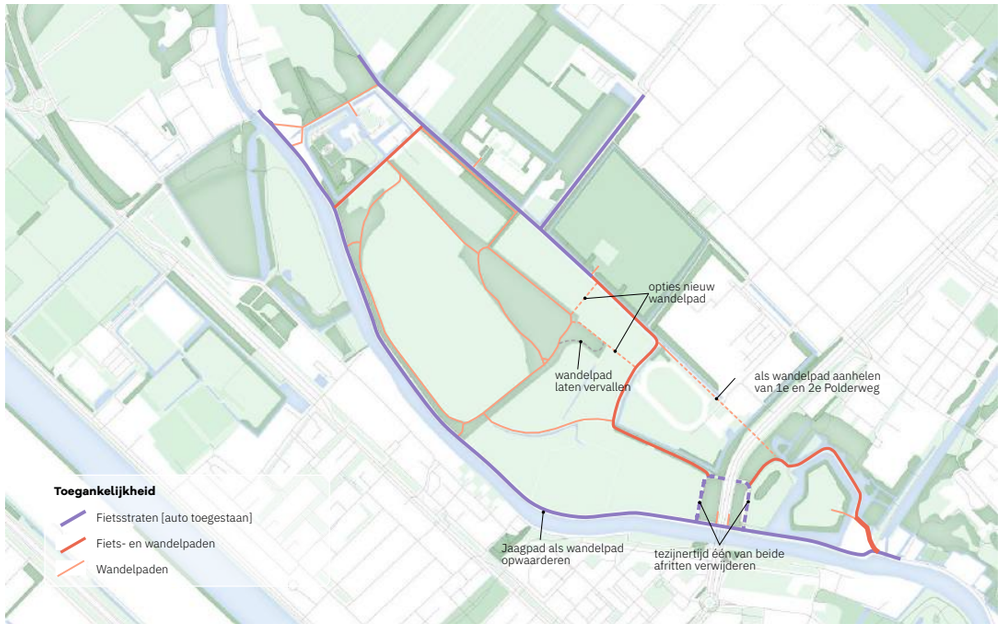

Belangrijkste principe is het zo goed als redelijkerwijs mogelijk accommoderen van de verwachte autonome groei van gebruikers van het gebied, zonder dat met nieuwe trekkers verder te stimuleren. Dat betekent niet dat er niets hoeft te veranderen. Op sommige punten voldoet de huidige situatie niet, ook voor de huidige [potentiële] gebruikers. De meest in het oog springende kwestie is wat dat betreft de noordoosthoek van het gebied, waar de toegankelijkheid tekort schiet. Wie van die kant het gebied betreedt, kan het centrale Wandelbos slechts via een flinke omweg bereiken. Dit vereist het toevoegen van één voetpad van circa 100 tot 200 meter lengte, bij voorkeur parallel aan de Polderweg. In de rest van het gebied vormt het relatief grofmazige padenstelsel geen probleem en vraagt niet de enorme investeringen die het college hier wil doen.

Een aantal eenvoudige maatregelen volstaan om fijn te kunnen hardlopen en wandelen zonder gevaar voor auto's (verkeersveiligheid). Denk aan houtwallen langs de paden, mooie zichtlijnen en het verbeteren van het bestaande jaagpad.

Enkele strategisch ten opzichte van routes en zichtlijnen geplaatste bankjes kunnen het gebruik van het landgoed, onder andere door de groter wordende doelgroep van ouderen, stimuleren. **Toevoeging van meerdere bankjes** met prullenbak, bijvoorbeeld aan de Vechtdijk tegenover de nieuwe zichtlijn op het Slot.

De meeste paden zijn **rolstoeltoegankelijk**. Onverharde paden kunnen tijdens of vlak na een langdurige regenachtige periode wel verminderd toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Ontwerponderzoek moet uitwijzen of het Jaagpad rolstoeltoegankelijk gemaakt kan worden, zonder gezonde bomen op te offeren. Aanvullend kunnen bij de entrees van het gebied **fietsenrekken** komen.

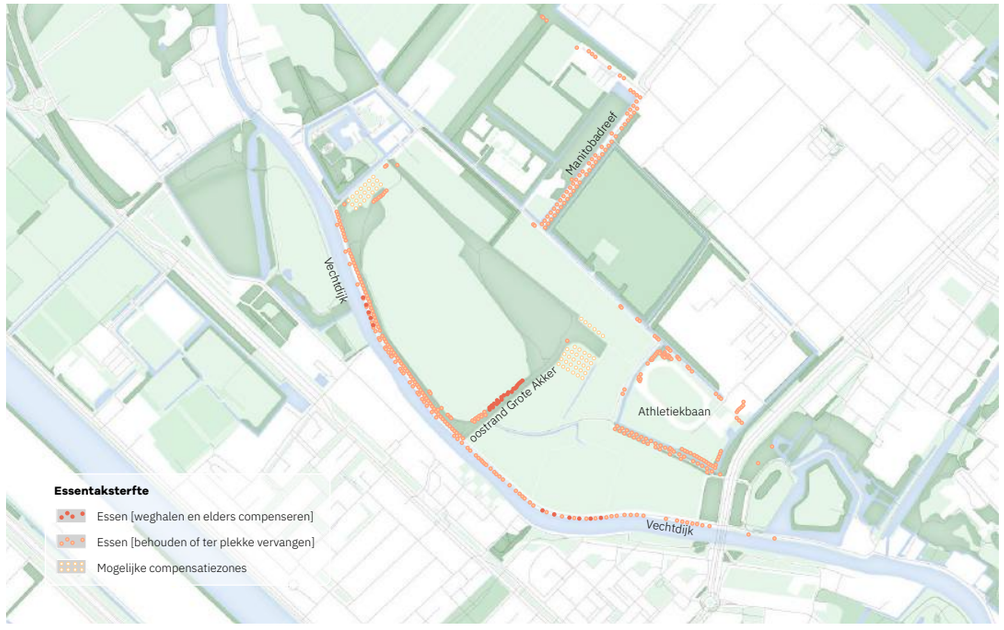
Essentaksterfte en het wel/niet kappen van bomen

Helaas is in dit gebied flink sprake van de essentaksterfte. Wij willen stervende essen verwijderen en elders in het gebied 1-op-1 vervangen, zodat op de oorspronkelijke plek een ruimtelijke kwaliteitsverbetering haalbaar wordt. Dit speelt op twee locaties:

- ✓ Het verwijderen van 15 tot 20 essen aan de zuidoostzijde van de Grote Akker helpt bij het herstellen van de zichtlijn tussen Slot en Vecht.
- ✓ Het plaatselijk uitdunnen van de rij zieke essen op de Vechtoever kan ruimte vrij spelen voor zicht op de Vecht, zicht op het landgoed vanaf de overkant en wandelen en verblijven langs de Vecht.

Het college zet in op het herstel van het Jaagpad langs de Vechtdijk, waar nu nog circa 130 bomen staan. Deze bomen zijn cruciaal voor de landschapsbeleving, omdat ze de bebouwing aan de overzijde van de Vecht aan het zicht onttrekken. Wij willen daarom een groot deel van de bomen zien te behouden, zolang ze niet getroffen worden door de essentaksterfte.

Aan de herplantplicht moet dan elders in het gebied voldaan worden. Op de kaart hieronder zijn daarvoor compensatiezones aangeduid.

Verlichting

Een natuurvriendelijk verlichtingsplan opstellen, waarin onder andere de genoemde opties onderzocht worden; Hiervoor een investeringsbudget reserveren. De randen van het landschap zijn grotendeels verlicht; daarbinnen is kunstlicht afwezig. Dit maakt het mensen mogelijk om 's avonds veilig een rondje te lopen, terwijl de natuur grotendeels verschoond blijft van hinderlijk kunstlicht. Dit is een juiste afweging tussen menselijk gebruik en natuurbelang. Maar het kan beter. Drie mogelijk toepasbare, effectieve strategieën daarvoor zijn:

- ✓ Armaturen zodanig aanpassen dat licht uitsluitend gericht op het wegdek en een smalle strook daarnaast valt;
- ✓ Verlichting dynamisch maken, zodat deze 's nachts afschakelt als er niemand loopt of fietst;
- ✓ Natuurvriendelijk licht toepassen, waarin bepaalde frequenties zijn weggefilterd.

De als laatst genoemde optie lijkt op het eerste gezicht de beste, omdat deze geen consequenties voor de sociale veiligheid heeft.

4. Financiën en uitvoerbaarheid

Begroting van ons initiatiefvoorstel versus startdocument van het college

Het college wil een kleine 5 miljoen uitgeven om Natuurgebied Zuilen op de schop te gooien. Wij vinden dit echt zonde van het geld. Zeker in tijden van financiële krapte zien wij liever geld besteed worden aan het toevoegen van nieuw groen, zodat er daadwerkelijk groen wordt toegevoegd aan de stad. En dus niet voor het symbolisch omzetten van bestaand groen naar openbaar groen. Geld vrijspelen voor vergroening van groenarme buurten zoals Zuilen is veel belangrijker, daar geven we liever prioriteit aan.

Natuurlijk willen wij wel kijken hoe we de kwaliteiten van het gebied kunnen versterken, want het is een mooi, uniek stukje Utrecht. In ons alternatieve plan zitten **een aantal financiële keuzes** waardoor er een verschil optreedt van 2,1 miljoen euro (minder kosten dan het plan van het college).

Per thema uit het startdocument hier de belangrijkste verschillen:

1 Maatregelen erfgoed

In ons initiatiefvoorstel kiezen we voor herstel van de boomgaard en schuur, herstellen van de zicht-lijn naar het slot, verbeteren vechtoever en realiseren van een verblijf voor vleermuizen (‘duiventil’). We investeren daarmee extra in **verbetering van cultuurhistorie** t.o.v. collegevoorstel.

2 Maatregelen natuur

Niet: het afplaggen van een agrarisch perceel. Dat levert nauwelijks natuurwaarden op en vermindert de mogelijkheid voor de boer om te schakelen naar natuurinclusieve landbouw;
Wel: afspraken maken over **natuurinclusieve landbouw** meer investeren in **natuurvriendelijke oevers**, verbeteren van het waterpeil, baggeren watergangen en ander achterstallig onderhoud (deels met vrijwilligers), hagen en heggen planten, diervriendelijke LED-verlichting waar nodig.

3 Maatregelen natuurinclusieve landbouw

Niet: pachter voorschrijven wat waar wel en niet mag worden geteeld;
Wel: **Samenwerken in het beheer met de pachter** van bospercelen/watergangen die ook zorg-vuldig en tijdig gebaggerd moeten worden. In ons voorstel krijgt de boer (pachter) een duidelijke rol in het beheer van het gebied. Eigenlijk is dit nu al het geval, maar is hier nog weinig erken-ning voor. We zien dat de gemeente de basis niet op orde heeft in haar eigen beheertaken en de boer, die het gebied goed kent en er elke dag aanwezig is, nu al positief bijdraagt aan het beheer en vergoedingen kan ontvangen (dankzij landelijke regelingen voor agrarisch natuurbe-heer) voor zijn werkzaamheden.

4 Maatregelen wandelen, sport, spelen

Niet: rondwandeling rondom sportpark; en minder struin- en wandelpaden (ca. -75%) / bruggetjes;
Wel: **verbeteren bestaande paden** (door toevoegen van houtwallen en voedselhagen), bomenpad en natte voetenpad, 2 speelplekken.

5 Maatregelen zonering

Niet of minder: investeren in de entreezones;
Wel: afmeervoorziening **kano's, bankjes en fietsparkeren**.

6 Maatregelen toegankelijk, bereikbaar, vindbaar

Niet: aanpassen Vechtdijk, geen onderzoek naar een brug over de Vecht;
Wel: verbeteren van het **bestaande jaagpad en de onderdoorgang J.M de Muinckbrug.**

Dit leidt tot het volgende (vergelijkende) kostenplaatje:

Tot slot kunnen we samengevat de volgende drie punten concluderen:

1. Wij geven minder geld uit, door sommige ingrijpende maatregelen niet uit te voeren, en tegelijkertijd weten we belangrijke andere maatregelen uit te voeren die de kwaliteiten van het gebied versterken;
2. Wij kiezen voor samenwerken met derden, die reeds (lange tijd) betrokken zijn in het gebied;
3. Wij vragen aandacht voor het structurele beheer van het gebied, dat niet vergeten moet worden.

Investeringen	Startdocument B&W	Intiatiefvoorstel CDA	Verschil
Maatr. erfgoed	156	352	196
Maatr. natuur	741	957	216
Maatr. natuurinclusieve landbouw	265	95	-170
Maatr. wandelen, sporten, spelen	2.022	617	-1405
Maatr. zonering	573	455	-118
Maat. toegankelijk, bereikbaar, vindbaar	962	114	-848
Totaal (*1.000 €)	4.721	2.590	-2.129
Afgerond (in mln. euro's)	**4,7**	**2,6**	**-2,1**

Gemeente Utrecht

Participatierapportage Natuurgebied Zuilen

Colofon

Uitgave

natuurgebiedzuilen@utrecht.nl

In opdracht van

Ruimte, gezond leefklimaat, groene leefomgeving

Internet

www.utrecht.nl/natuurgebiedzuilen

Rapportage

Gerben van den Hurk
Floris van Proosdij

Informatie

Dit is de rapportage van het participatieproces rond het uitwerken van een plan voor de toekomst van Natuurgebied Zuilen. Dit traject heeft ruim twee jaar geduurd en liep van februari 2022 tot het voorjaar van 2024.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
Leeswijzer 3
Samenvatting 3
Introductie 4
Doel en aanpak 5

2. Het participatieproces 6
Wat ging er vooraf 6
Aanpak 7
Bijeenkomsten 10
Uitkomsten 17
Communicatie 18

3. Bijlagen 20
Bijlage 1a: rapportage reacties concept visie 2022 20
Bijlage 1b: buurtonderzoek Zuilen en Overvecht 20
Bijlage 1c: alternatief plan ‘Cultuurgebied Zuilen’ 20

1. Inleiding

Leeswijzer

In deze participatierapportage is te lezen hoe de Gemeente Utrecht samen met bewoners en belanghebbenden de contouren van een plan voor de toekomst van Natuurgebied Zuilen heeft uitgewerkt. Hoofdstuk 1 van deze rapportage begint met een samenvatting, gevolgd door een introductie op de context van de rapportage en een korte beschrijving van doel en aanpak van het participatieproces. In hoofdstuk 2 wordt het proces stap voor stap beschreven: wat ging vooraf aan dit participatieproces, wat was de uitgangssituatie en welke aanpak is gekozen? Wat was de samenstelling van de werkgroep (van bewoners en ambtenaren)? Daarna volgt een beknopt verslag van alle participatiebijeenkomsten en de uiteindelijke uitkomsten en afronding van het proces. Ten slotte wordt beschreven op welke momenten en manieren is gecommuniceerd over het participatieproces: met de omgeving én de stad. Hoofdstuk 3 bestaat uit een aantal bijlagen, waaronder de rapportage die is gemaakt van de reacties op de eerste concept visie uit 2022, een buurtonderzoek dat is uitgevoerd in Zuilen en Overvecht en een alternatief plan getitels ‘Cultuurgebied Zuilen’ dat door een aantal betrokken bewoners is uitgewerkt.

Samenvatting

In 2022 is begonnen aan een concept visie voor de toekomst van Natuurgebied Zuilen. Met meerdere belanghebbenden in en rond het gebied zijn gesprekken gevoerd en er is een brede bewonersbijeenkomst georganiseerd. In september 2022 is een concept visie gepubliceerd, die ter inspraak heeft gelegen. Op deze concept visie ontving de gemeente bijna 300 reacties. Er zaten positieve reacties bij, maar er was ook veel kritiek op het plan. Op basis van het aantal en de inhoud van de reacties hebben we besloten om een pas op de plaats te maken. De eerste versie van de visie had onvoldoende oog voor de bestaande waarden van het gebied en was onvoldoende samen met de omgeving uitgewerkt: dat zagen we terug in de reacties. Daarom hebben we begin 2023 een nieuwe aanpak uitgedacht: de kern van deze aanpak bestond uit het vormen van een werkgroep van bewoners, betrokkenen én ambtenaren om gezamenlijk een nieuw plan voor het gebied te maken.

De werkgroep werd zo samengesteld dat verschillende belanghebbenden en doelgroepen vertegenwoordigd waren. Deze groep is met elkaar de contouren van een nieuw plan gaan maken. We hebben alle reacties op de concept visie uit 2022 verwerkt tot een rapportage zodat we dit als input konden gebruiken. Ook hebben we een buurtonderzoek in Zuilen en Overvecht uitgevoerd. Daarnaast werden voor specifieke onderwerpen beleidsadviseurs van de gemeente, betrokkenen uit de omgeving en externe experts en belangenvertegenwoordigers uitgenodigd om input te leveren.

De opdracht van de werkgroep was om gezamenlijk een nieuw plan uit te werken voor de toekomst van het gebied. Daarbij moest de opdracht serieus genomen worden: er is een opgave en er zijn ambities geformuleerd - deze moeten een plek krijgen in het gebied. Maar we willen ook de huidige waarden in het gebied behouden en waar mogelijk versterken. Dat vraagt dus om een plan met een goede balans tussen huidige waarden en ontwikkelambities. De leidende vraag was dan ook steeds: Hoe kunnen we de ontwikkelambities en huidige waarden van Natuurgebied Zuilen zo goed mogelijk samenbrengen? We hebben aan iedereen in de werkgroep (bewoners én ambtenaren) gevraagd deze vragen met een open houding te beantwoorden: alle randvoorwaarden krijgen een eerlijke kans, maar niet alles is mogelijk en wenselijk.

De ambities uit de opdracht gaan over allerlei thema's: van natuurontwikkeling tot evenementen. Tijdens de eerste serie werkgroepbijeenkomsten zijn steeds één of meerdere thema's apart onderzocht. De eerste sessies begonnen wat afstandelijk, waarna er meer toenadering in de groep ontstond.

Na deze bijeenkomsten volgden de zogenaamde 'integratiesessies', waarbij op basis van de eerdere bijeenkomsten geprobeerd werd om tot één overkoepelend verhaal van de ontwikkeling van het gebied te komen. In deze fase ontstond meer spanning binnen de werkgroep. Niet ongebruikelijk, aangezien in deze fase de keuzes gemaakt worden. Uiteindelijk bleek over veel onderwerpen overeenstemming binnen de werkgroep te bestaan. Over een aantal onderwerpen was dat niet het geval, te weten:

- De opdracht van de raad vraagt om de realisatie van meer natuur. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep ziet de transitie naar natuurinclusieve landbouw als de beste manier om de natuurwaarden in dit gebied te verhogen naar het gewenste niveau. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil op een aantal percelen natuurontwikkeling expliciet de ruimte geven, en het landbouwkundig gebruik hierop volgend laten zijn;
- De opdracht van de raad vraagt om het gebied toegankelijker te maken. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep wil de toegankelijkheid vergroten door schouwpaden en klompenpaden langs de perceelgrenzen toe te voegen en bestaande paden aan elkaar te verbinden. Zij wil geen extra paden dwars over percelen toevoegen. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil naast deze maatregelen ook nog een aantal paden dwars over de percelen toevoegen ten behoeve van de doelstelling van verbeterde toegankelijkheid;
- De opdracht van de raad vraagt om verbetering van de verbinding met Zuilen. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep is van mening dat een nieuwe brug over de Vecht om deze verbinding te verbeteren onhaalbaar en onwenselijk is. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil een mogelijke nieuwe oeververbinding niet op voorhand uitsluiten.

Wethouder Linda Voortman is in januari 2024 met de werkgroep in gesprek gegaan over de openstaande discussiepunten. Zij heeft geluisterd naar de zorgen en deze meegenomen. Vervolgens heeft zij een bestuurlijke afweging over de discussiepunten gemaakt. In april is de wethouder opnieuw naar de werkgroep gegaan om deze bestuurlijke afwegingen nog een keer toe te lichten. Daarmee is het participatieproces voor het uitwerken van een plan voor Natuurgebied Zuilen afgerond en is de raad aan zet om over de vaststelling van het plan te besluiten.

Introductie

De natuur zit in een wereldwijde crisis. Door klimaatverandering en andere oorzaken neemt de biodiversiteit af en verdwijnt steeds meer natuur. Utrecht wil een groene en natuurinclusieve stad zijn. Een stad waarin biodiversiteit wordt behouden en beschermd. Tegelijkertijd is Utrecht populair. Een gewilde plek om te wonen, te werken, te studeren en te bezoeken. In 2040 verwelkomen we naar verwachting de 450.000ste bewoner in onze stad.

Utrecht vangt deze groei op door in te zetten op 'gezonde groei': de stad maakt en voert beleid uit dat ervoor moet zorgen dat Utrecht ook met 450.000 inwoners gezond en leefbaar blijft. Eén van de belangrijkste voorwaarden voor gezonde groei is de aanwezigheid van voldoende bereikbare openbare groene gebieden. Waar de natuur floreert en Utrechters ontspannen en recreëren. Op dit moment heeft Utrecht 75m2 openbaar toegankelijk groen voor elke woning in de stad: dat is een mooi gemiddelde en dat willen we graag zo houden. Daarom is in de omgevingsvisie van Utrecht (de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040) als doel opgenomen om voor elke nieuwe woning die de komende jaren in Utrecht gebouwd wordt 75m2 nieuw openbaar toegankelijk groen te realiseren. Om de verwachte groei van de stad op te vangen zijn de komende jaren 60.000 nieuwe woningen nodig. Dat betekent dat er 450 hectare openbaar toegankelijk groen bij moet komen.

Natuurgebied Zuilen vormt een schakel tussen de stad en het landschap aan de noordwestzijde van Utrecht. De Utrechters die het gebied nu al weten te vinden waarderen het landschap, de aanwezige dieren en de cultuurhistorie die het gebied ademt. Toch wordt het gebied door mensen uit met name Overvecht nog niet voldoende gevonden; het is op moment nog een verborgen parel. Dat willen we veranderen.

Natuurgebied Zuilen heeft voor de bezoeker niet een heel open uitstraling. Bovendien zijn er weinig voorzieningen zoals fietsparkeerplaatsen of informatieborden te vinden. Ook de natuurwaarden in het gebied kunnen beter: het gebied bestaat op het moment voor het grootste deel uit eenvormig grasland dat als landbouwgrond wordt gebruikt.

Wij willen van deze verborgen parel een schitterende parel maken. Door meer verschillende soorten bomen, bloemen, planten, insecten en andere dieren de ruimte te geven. Door de aanwezige landbouw natuurinclusiever te maken. Maar ook door meer ruimte te maken voor bezoekers om te wandelen, van de natuur te genieten, te sporten en de cultuurhistorie te ervaren.

Natuurgebied Zuilen heeft een grote potentie om mensen dichter bij de natuur te brengen én de biodiversiteit te ontwikkelen.

Dat willen we graag samen met de stad doen. In 2022 maakten we een voorlopige visie voor het gebied. In september 2022 is de concept visie ter inspraak gepubliceerd. Op deze concept visie ontving de gemeente bijna 300 reacties. Er zaten positieve reacties bij, maar er was ook veel kritiek op het plan. Daarom hebben we besloten om een stap terug te doen en samen met de omgeving een nieuwe plan te maken. In deze participatierapportage staat het proces waarmee we tot deze nieuwe plan zijn gekomen beschreven.

Doel en aanpak

Het doel van het participatietraject was tot een plan voor de toekomst van gebied te komen dat samen met de omgeving was uitgewerkt. We zagen in de aanloop naar de eerdere visie dat dat niet voldoende was gebeurd. Dat zagen we dan ook terug in de reacties.

Daarom hebben we een proces vormgegeven waarin we verschillende belanghebbenden bij elkaar hebben gezocht en een werkgroep hebben gevormd waarmee we de contouren van een nieuw plan hebben geschetst.

Dit proces hebben we samen met een brede groep betrokkenen besproken, op basis van input uit deze groep aangepast en vastgesteld, zodat daar, bij het gesprek over het proces, de participatie al begon.

2. Het participatieproces

Wat ging er vooraf

Concept visie 2022

In 2022 is een eerste concept visie voor het gebied gemaakt. In de aanloop naar deze visie zijn één-op-één gesprekken met meerdere belanghebbenden in en rond het gebied gevoerd. Ook is er een brede bewonersbijeenkomst georganiseerd. Deze bijeenkomst is niet door alle aanwezigen even positief ervaren; dit kwam onder andere omdat de bijeenkomst vanwege corona digitaal plaats moest vinden, wat voor een bijeenkomst met een grote groep betrokkenen niet bevorderlijk was. Er werden tijdens de bijeenkomst veel zorgen geuit over de toekomst van het gebied en mensen gaven aan overvallen te zijn door de plotselinge plannen. Na de bijeenkomst hebben diverse gesprekken met betrokkenen plaatsgevonden. De suggesties die zijn gedaan hebben wij meegenomen in het maken van de concept visie.

Reacties op visie

In september 2022 is de eerste concept visie voor het gebied ter inspraak gepubliceerd. Naar aanleiding hiervan zijn twee inloopbijeenkomsten georganiseerd waar bewoners met vragen over de concept visie terecht konden. Ook waren er tijdens de inspraakperiode twee inloopmomenten georganiseerd op het wijkbureau waar bewoners met vragen terecht konden.

Utrechters kregen de gelegenheid om op de concept visie te reageren. In totaal hebben ruim 290 mensen hier gebruik van gemaakt en een schriftelijke reactie gegeven. Dat is veel. Daarnaast verschenen in de straten aan de overzijde van de Vecht tegenover het gebied posters voor de ramen waarop tegen de voorgenomen plannen werd geprotesteerd. Ook is er een petitie gestart die door ruim 3000 mensen is ondertekend.

Een pas op de plaats

Op basis van het aantal en de inhoud van de reacties is begin 2023 besloten om een pas op de plaats te maken. Uit de reacties bleek dat de concept visie onvoldoende oog had voor de bestaande waarden van het gebied en onvoldoende samen met de omgeving was uitgewerkt. Daarom hebben we ervoor gekozen om een werkgroep te vormen van bewoners, betrokkenen én ambtenaren en met deze werkgroep gezamenlijk een nieuwe visie voor het gebied te maken.

Rapportage zienswijzen concept visie 2022

Alle reacties (zogenaamde ‘zienswijzen’) die we op de eerste visie hebben ontvangen hebben we geanalyseerd en verwerkt tot een rapportage. Met name de thema’s natuur, gebruik en rust, toegankelijk en bereikbaar, sporten en bewegen, recreatie en landbouw worden belangrijk gevonden. Zorgen zijn er over de mogelijke afname van biodiversiteit en natuurwaarden door de voorgestelde plannen. Bewoners benadrukken de rust in het gebied als een waardevol aspect en vrezen dat de voorgestelde plannen deze rust zouden verstoren: zo zou picknicken in het gebied leiden tot overlast en zou dit niet passen binnen het karakter van het gebied. De voorgestelde brug over de Vecht levert vragen en zorgen op over de noodzaak, ontwerp, locatie, kosten, verkeersveiligheid en parkeeroverlast. Veel aandacht gaat uit naar de rol van de boer in de toekomstige inrichting van het gebied, met de wens dat de huidige pachter actief kan blijven.

De volledige rapportage van de zienswijzen is als bijlage 1a bij deze participatierapportage gevoegd. Hoe we deze rapportage hebben gebruikt in het participatietraject staat hieronder beschreven.

Buurtonderzoek Zuilen en Overvecht

In het participatieproces zijn direct omwonenden en belanghebbenden zeer betrokken. In veel participatietrajecten is het geluid van toekomstige doelgroepen minder aanwezig. In dit geval zijn dat de bewoners van Zuilen en Overvecht. Daarom hebben we, in samenwerking met The Social Collective uit Overvecht, straatinterviews gehouden in Overvecht en Zuilen. We hebben willekeurige bewoners bevraagd over Natuurgebied Zuilen. 271 bewoners uit Zuilen en Overvecht namen deel aan dit onderzoek. De ondervraagden uit Overvecht gaven aan minder in Natuurgebied Zuilen te komen omdat in de wijk ook parken en (speel)plekken te vinden zijn. Vooral wandelaars komen vanuit Overvecht naar Natuurgebied Zuilen. Bewoners uit Zuilen komen vaker in het gebied.
De bewoners zijn blij met de natuur en rust in het gebied. Ze zijn bang dat het te druk of te aangeharkt wordt als er meer voorzieningen bij komen. Meer wandelpaden en aandacht voor de planten en dieren in het gebied vinden de bewoners wel een goed idee. Ook meer mogelijkheden om te zitten, meer informatieborden over de plek, geschiedenis en groen, plekken om te picknicken en fietsparkeerplekken zijn genoemd.

Het volledige buurtonderzoek is als bijlage 1b bij deze participatierapportage gevoegd. Hoe we dit onderzoek hebben gebruikt in het participatietraject staat hieronder beschreven.

Aanpak

Betrokkenen

Betrokkenen bij het gebied en het (participatie)proces kunnen worden ingedeeld in een aantal groepen, te weten:

- De groep geïnteresseerden (deze is gegroeid van circa 350 naar 500 mensen) – deze groep wordt per mail op de hoogte gehouden van de voortgang van het proces
- De groep die aanwezig was bij de startbijeenkomst van het participatietraject in mei 2023 om tot een nieuwe plan te komen (circa 85 mensen) – bij deze groep is het procesvoorstel getoetst (mei 2023) en is het tussentijdse resultaat gepresenteerd (december 2023)
- De groep die heeft aangegeven zich actief in te willen zetten voor de werkgroep (35 mensen)
- De groep die de vaste kern vormde van de werkgroep (14 bewoners en 5 ambtenaren)

Procesvoorstel

Als projectteam hebben we een procesvoorstel uitgewerkt. Dit procesvoorstel hebben we in mei 2023 gepresenteerd en getoetst bij een brede groep betrokkenen bij het gebied. Tijdens deze bijeenkomst is input op het proces opgehaald. Kern van de aanpak was zoals gezegd het vormen van een werkgroep van betrokkenen vanuit verschillende buurten rond het gebied waarmee we gezamenlijk de contouren van een nieuwe plan zijn gaan uitwerken. Naar aanleiding van deze avond zijn onder andere de volgende aanpassingen meegenomen:

- Bewoners gaven aan zich geen vertegenwoordiger van een buurt te voelen: bewoners spreken in de werkgroep dan ook niet ‘namens’, maar ‘vanuit’ een buurt;
- Er werd een kleinere rol voor (commerciële) organisaties verlangd: o.a. Fort aan de Klop is daarom niet bij de werkgroep uitgenodigd;
- Daarentegen werd wel gevraagd om een vaste plek in de werkgroep voor de boer in het gebied: dat is daarna ook gebeurd.

Tijdens de bijeenkomst in mei 2023 konden geïnteresseerden voor de werkgroep zich melden. In juli 2023 hebben we met alle geïnteresseerden een bijeenkomst georganiseerd. Tijdens deze

bijeenkomst is uitgelegd wat deelname aan de werkgroep betekent en hebben we de uiteindelijke samenstelling van de werkgroep gezamenlijk bepaald.

Spelregels werkgroep

Wat vragen we aan de deelnemers van de werkgroep en met welke spelregels hadden we te maken? De opdracht waarmee de werkgroep aan de slag ging was om invulling te geven aan de ambities die door het gemeentebestuur voor het gebied zijn geformuleerd. Daarbij waren een aantal dingen belangrijk, namelijk:

- De opdracht serieus nemen: hoe wordt Natuurgebied Zuilen een toegankelijk gebied met een groen, sport en recreatief programma en hoe gaan we de ambities zo goed mogelijk in het gebied een plek geven?
- Welke (huidige) kernwaarden van het gebied zijn belangrijk en hoe behouden we deze kernwaarden?
- Niet alle ambities kunnen in gelijke mate gerealiseerd en niet alle kernwaarden in gelijke mate behouden, dus: welke keuzes adviseren wij?

Dat was de opdracht aan de werkgroep. Om deze opdracht goed uit te kunnen voeren vroegen we ook om commitment op een aantal procesvoorwaarden, te weten:

- Niet alle randvoorwaarden uit de opdracht moeten in gelijke mate gerealiseerd
- We zetten ons als werkgroep in voor een advies waarin we de opdracht serieus nemen
- Alle randvoorwaarden uit de opdracht krijgen een eerlijke kans

Samenstelling werkgroep

Bij het samenstellen van de werkgroep was het belangrijk dat deze uit een diverse groep betrokkenen zou bestaan. Daarom hebben we de omgeving van het gebied bekeken en een aantal buurten en organisaties benoemd. Doel was om van elke buurt of organisatie in de omgeving van het gebied één betrokkene in de werkgroep te krijgen. Het ging om:

- Direct aanwonenden:
    - Bewoner Daalseweg – Vechtoever
    - Bewoner Vechtplantsoen
    - Bewoner Slotlaan - 2e Polderweg
- Bewoners omliggende buurten:
    - Bewonersorganisatie Overvecht
    - Bewoner Overvecht
    - Bewonersorganisatie Zuilen
    - Bewoner Zuilen
    - Bewonersorganisatie Oud Zuilen (bijv.: Dorpscommissie)
    - Bewoner Oud Zuilen
    - Vertegenwoordiger ondernemersvereniging Bedrijvengebied Overvecht
- Organisaties:
    - Slot Zuylen
    - Huidige boer

In afbeelding 1 en 2 is een overzicht van bovenstaande groepen weergegeven.

Afbeelding 1: direct aanwonenden *Afbeelding 2: omliggende buurten*

Voor sommige stoelen in de werkgroep hebben we specifieke betrokkenen benaderd, bijvoorbeeld Slot Zuylen of bewonersorganisaties. De overige stoelen hebben we in de bijeenkomst op 5 juli gevuld. In totaal gaven ongeveer 35 aanwezigen aan graag deel te nemen aan de werkgroep. We hebben van alle 35 geïnteresseerden nagegaan vanuit welke buurt zij zouden deelnemen. Vanuit sommige buurten waren meer geïnteresseerden voor één stoel. We hebben deze mensen gevraagd onderling te bepalen wie deel zou nemen. Uiteindelijk is hier dus een vaste groep van 12 bewoners en betrokkenen uitgekomen. Daarnaast namen er vanuit de gemeente 4 ambtenaren deel aan de werkgroep.

Werkwijze werkgroep

De werkwijze van de werkgroep bestond uit twee fases. In de eerste fase hebben we een aantal verdiepende sessies georganiseerd waarin we steeds afzonderlijk met elkaar hebben nagedacht over één van de onderwerpen die ook in de ambities terugkwam. Dit waren:

- Cultuurhistorie
- Natuur
- Natuurinclusieve landbouw
- Sporten, spelen, bewegen, gezondheid
- Recreatie en evenementen
- Toegankelijkheid, bereikbaarheid, vindbaarheid

Tijdens deze sessies hebben we steeds dezelfde opbouw aangehouden:

- De thema's werden ingeleid door een beleidsadviseur van de gemeente die uitlegde wat er over dat thema in de bestuurlijke opdracht staat en waarom. Zij schetsten context.
- Daarna volgende een toelichting over dat thema vanuit de reacties op de eerste visie (wat is er over dit onderwerp gezegd) en wat er uit het buurtonderzoek in Zuilen en Overvecht is gekomen.
- Vervolgens kwam een onafhankelijke, externe expert aan het woord die (vanuit zijn of haar kennis en ervaring bij andere projecten) een inspirerende presentatie gaf over het thema. Het idee daarachter was het inspireren en een andere kijk op het thema te geven: "Zo kun je er ook naar kijken, of dit is hoe we het hebben aangepakt in gemeente X, Y en Z".
- Daarna pas gingen we met elkaar in gesprek over hoe we naar het thema kijken, wat we belangrijk vinden, wat we missen en hoe het anders zou kunnen.

Hierna was het tijd voor fase 2, de zogenaamde integratiesessies. In deze sessies probeerden we om van alle input uit de verdiepende sessies tot één samenhangend verhaal te komen. Dit was de meest spannende fase van het proces, omdat de opgave was om hier keuzes te maken:
wat voor plek wordt natuurgebied Zuilen? Welke kernwaarden karakteriseren het gebied en hoe gaan we deze waarden behouden, maar ook: waar moeten we een stap terug doen? Welke nieuwe waarden voegen we toe en welke juist niet, en wat betekent dit voor de realisatie van de verschillende ambities? Welke functies geven we (meer) ruimte en welke minder of geen en waarom? Wat vind je er als bezoeker en wat vind je er niet? Kortom: spannende vragen, waarbij de uitdaging was om er als werkgroep met elkaar uit te komen. Wanneer de werkgroep onderling niet tot een consensus over bepaalde onderwerpen zou kunnen komen, dan zouden de dilemma's

voorgelegd worden aan de wethouder, die dan een bestuurlijke afweging over de onderwerpen zou maken.

De uitkomsten van de werkgroepsessies zouden we vervolgens terugkoppelen aan een bredere groep betrokkenen.

Tot zover de aanpak ‘op papier’. Hoe het proces in de praktijk is verlopen wordt in de volgende paragraaf beschreven.

Bijeenkomsten

Het verloop van het proces wordt aan de hand van de verschillende bijeenkomsten beschreven. Sommige bijeenkomsten zijn in de vorige paragraaf al genoemd en/of kort beschreven.

Bijeenkomst 1 – 10 mei 2023: 1e bijeenkomst met grote groep geïnteresseerden

Genodigden: de grote groep van ongeveer 350 geïnteresseerden.
Doel: aankondigen nieuw traject, afstemming over de nieuwe aanpak.
Uitkomst: aangekondigd dat er een nieuw proces komt, afstemming bereikt over hoe het proces is vormgegeven en een groep samengesteld van ongeveer 35 mensen die graag deelnemen aan de werkgroep. Afgesproken dat we eind van het jaar dezelfde groep mensen weer uitnodigen voor een terugkoppeling van het resultaat. Een impressie van deze bijeenkomst op afbeelding 3:

Afbeelding 3: indruk bewonersbijeenkomst 10 mei 2023

Bijeenkomst 2 – 5 juli 2023: afspraken maken met de werkgroep

Genodigden: de groep van 35 mensen die willen deelnemen in de werkgroep.
Doel: komen tot een kleinere samenstelling en goede vertegenwoordiging uit de omliggende buurten. Daarnaast heeft Floris, naar aanleiding van vragen over het proces die tijdens de eerste bijeenkomst op 10 mei werden gesteld, wat meer uitleg over de (bestuurlijke) context gegeven.

Uitkomst: deelnemers vaste werkgroep per buurt bepaald. De buurten waar meer geïnteresseerden voor een plek in de werkgroep zijn dan stoelen beschikbaar, stemmen onderling af hoe zij toch kunnen meedenken.

Bijeenkomst 3 – 23 augustus 2023: excursie in het gebied

Genodigden: de 35 deelnemers aan de werkgroep.
Doel: een inhoudelijke wandeling door het gebied, waarbij toelichting werd gegeven door Korneel Aschman, die onderzoek heeft gedaan naar de cultuurhistorische waarde van het gebied. Tegelijk gaf ecoloog Floris Brekelmans toelichting op de ecologische waarden van het gebied.

Uitkomst: tijdens de wandeling vielen twee zaken op: ten eerste ontstond meer besef bij aanwezigen dat de gemeente goed op de hoogte is van de kernwaarden en kwaliteiten van het gebied. Ten tweede werden kwamen een aantal misverstanden aan de orde: de gemeente heeft niet als doelstelling om de boer uit het gebied te laten vertrekt. Ook is het geen doel om alle percelen vrij toegankelijk te maken voor bezoekers. Afbeelding 4 toont een indruk van de excursie:

Afbeelding 4: indruk excursie 23 augustus 2023

Bijeenkomst 4 – 4 oktober 2023: 1e werkgroepbijeenkomst

Onderwerpen: cultuurhistorie en natuur.
Genodigden: de werkgroep, aangevuld met Cees Rampart (beleidsadviseur erfgoed gemeente Utrecht), Arthur Hoffman (beleidsadviseur ecologie gemeente Utrecht), Martin Vastenhout (adviseur natuurinclusieve landbouw gemeente Utrecht), Korneel Aschman (Aschman Erfgoedadvies), Arda van Helsdingen (landschapsarchitect Waardenburg Ecology), Frederik Hengeveld (WIJ.land advies).
Doel: er stonden drie inhoudelijke onderwerpen op de agenda: vanwege de tijd zijn alleen cultuurhistorie en natuur aan bod gekomen. Daarnaast het bevestigen met elkaar dat we achter het gekozen proces staan en met open houding de contouren van de nieuwe visie op het gebied gaan maken.

Uitkomst cultuurhistorie: rondwandeling terugbrengen en proberen de drie tijdlagen terug te brengen: de oerlaag, de cultuurhistorische laag en het huidige gebruik.

Uitkomst natuur: biodiversiteit laten toenemen is een voorwaarde, alle planten moeten door de bodem gedragen worden, dus plant wat logisch is. Zorg daarnaast voor natuurvriendelijke oevers. Vergroot de verschillen die er al zijn verder uit. Bijvoorbeeld gras versus bomen. Zorg voor zogenoemde zachte overgangen en versterk die overgangen; maak gebruik van de

hoogteverschillen. Hoog en droog, laag en nat. Afbeelding 5 toont een impressie van deze bijeenkomst:

Afbeelding 5: de eerste werkgroepbijeenkomst op 4 oktober 2023

Bijeenkomst 5 – 25 oktober 2023: 2e werkgroepbijeenkomst
Onderwerpen: landbouwkundig gebruik, gezondheid en sport & bewegen.
Genodigden: de werkgroep, aangevuld met Martin Vastenhout (adviseur natuurinclusieve landbouw gemeente Utrecht), Anna Zuidmeer (beleidsadviseur gezondheid gemeente Utrecht), Rogier Koreman (beleidsadviseur sport gemeente Utrecht), Frederik Hengeveld (Wij.land advies), Marieke van Keulen (adviseur sport en bewegen in de openbare ruimte, SportUtrecht) en Mohamed Elkarouni (wijkambassadeur Overvecht).
Doel: behandelen inhoudelijke thema's landbouw, gezondheid, sport & bewegen.

Uitkomst: natuurinclusieve landbouw: een pachter als onderdeel van het gebied zodat natuurlijke waarden worden behouden; voedselhagen toevoegen, graan combineren, natuurinclusieve landbouw zorgt voor meer biodiversiteit, meer beleving en ondersteunt de cultuurhistorische waarden.

Uitkomst gezondheid en sport: wandelen in groen en rust is heilzaam. Het Manitobabos betrekken bij het gebied. Sport- en beweegtoestellen aan de randen van het gebied om daar meer intensief sporten en bewegen te faciliteren. Er kunnen wandelpaden bij, in en om het gebied. Er liggen kansen om bestaande sportaccommodaties rondom het gebied meer met het gebied te verbinden.

Bijeenkomst 6 – 1 november 2023: 3e werkgroepbijeenkomst
Onderwerpen: recreatie, evenementen.
Genodigden: de werkgroep aangevuld met Andrea Lion (beleidsadviseur groen en recreatie gemeente Utrecht), Wendy van Vooren (beleidsadviseur evenementen gemeente Utrecht), Maaike Notenboom (adviseur Bureau Buiten) en Mohamed Elkarouni (wijkambassadeur Overvecht).

Uitkomst recreatie: recreatie combineren met bestaande natuurwaarden, verbinden van groene gebieden, ontmoeten door middel van bewegen, picknicken midden in het gebied niet faciliteren vanwege vervuiling.

Uitkomst evenementen: kleinschalige evenementen zijn al aanwezig, er is geen draagvlak voor grote evenementen. Maak gebruik van bestaande faciliteiten en sportvoorzieningen; nadruk op bewegen

en niet verblijven; Slot Zuylen richt zicht op kleine evenementen; opstartpunt/plek kano's; aanvraag evenementenvergunning getoetst aan schaal en aanwezige evenementen/ activiteiten.

Bijeenkomst 7 – 15 november 2023: 4e werkgroepbijeenkomst

Onderwerpen: toegankelijkheid en bereikbaarheid.
Genodigden: de werkgroep aangevuld met Arjan van de Werken (beleidsadviseur mobiliteit gemeente Utrecht), Marlies Alvares (U op leeftijd), Annette van den Bosch (voorzitter gezamenlijke werkgroep verkeer Wijkplatform/bewonersplatform Overvecht), Ad Tourné (Wijkplatform Overvecht / Fietsersbond), Taco Nijhoff (Stedelijk Overleg Lichamelijk Gehandicapten Utrecht (SOLGU)) en Mohamed Elkarouni (wijkambassadeur Overvecht).

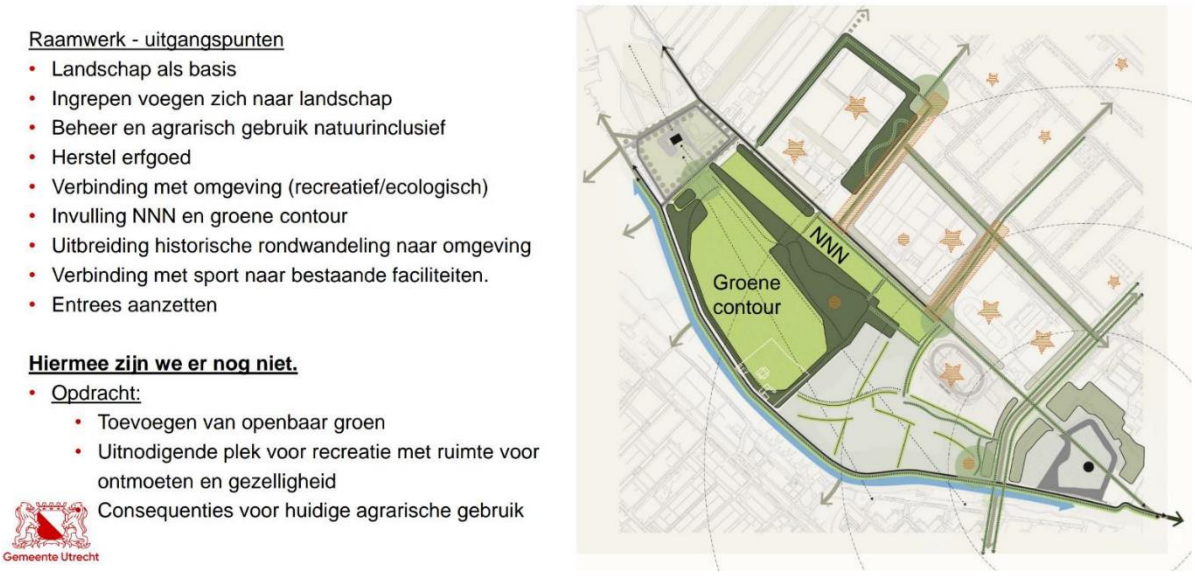
Uitkomst: er worden 3 opties geschetst omtrent het deel van de Vechtdijk tussen Oud-Zuilen en de Muinck Keizerbrug: een (autoluwe) fietsstraat met 30 km-regime, hetzelfde regime maar dan ook nog eenrichtingsverkeer, of tenslotte helemaal autovrij. Gemeente Stichtse Vecht en gemeente Utrecht moeten in gesprek gaan om elkaar te informeren over de ambities. Verder zijn duidelijk te markeren entrees van het gebied gewenst en het beter profileren en herkenbaar maken van het gebied. De oversteekbaarheid van de Fransiscusdreef voor fietsers en voetgangers moet beter. Er zijn veel twijfels over inpasbaarheid, kosten, noodzaak en toegevoegde waarde van een nieuwe brug over de Vecht. Er is meer enthousiasme voor een pont. De toegankelijkheid van minstens een deel van het gebied voor bezoekers met een beperking is gewenst.

Bijeenkomst 8 – 20 november 2023: 5e werkgroepbijeenkomst

Onderwerpen: integratie van de verschillende thema's uit de verdiepende sessies.
Genodigden: de werkgroep.
Doel: eerste sessie om te integreren wat we hebben besproken.

Uitkomst: we gaan van start met de uitgangspunten die we hebben besproken. In onderstaande slide uit de presentatie van de gemeente (afbeelding 6) in deze sessie is een eerste aanzet voor de integratie getoond. Tijdens deze sessie komt al voor het eerst naar voren waar de vertaling van de uitkomsten van de verdiepende sessies tussen een deel van de bewoners in de werkgroep en de gemeente schuurt. Dit gaat vooral over drie thema's:

- Hoeveel ruimte in het gebied primair bestemd blijft voor (natuurinclusief) landbouwkundig gebruik?
- Welk deel van het gebied wordt toegankelijk voor bezoekers?
- Op welke manier moet de verbinding tussen het gebied en Zuilen verbeterd worden?

Afbeelding 6: slide uit presentatie waarin eerste aanzet tot integratie door gemeente is gedaan

Bijeenkomst 9 – 27 november 2023: 6e werkgroepbijeenkomst
Onderwerp: integratie van de losse onderwerpen.
Genodigden: de werkgroep.
Doel: vervolg op de eerste integratiesessie, kijken hoever we kunnen komen met de laatste punten.

Uitkomst: er is over veel onderwerpen consensus binnen de werkgroep. Er is echter een aantal onderwerpen waarover we het niet eens kunnen worden. De discussie wordt vooral op de spits gedreven over twee thema's: wat de primaire bestemming wordt van de verschillende percelen en op welke manier toegankelijkheid in het gebied wordt verbeterd.

De gemeente vindt natuurontwikkeling op de percelen in het gebied die tot het Natuurnetwerk Nederland behoren van groot belang, en vindt dat natuurontwikkeling hier maximaal de ruimte moet krijgen. Bovendien ziet de gemeente graag dat er over meerdere percelen in het gebied (waaronder de Hoge Akker) gemaaide paden worden aangelegd, zodat bezoekers meer wandelmogelijkheden worden geboden en de percelen toegankelijk en beleefbaar worden.

Het merendeel van de bewoners in de werkgroep is van mening dat natuurinclusief agrarisch gebruik in het gebied de meeste ruimte moet krijgen. Zij stellen dat het agrarisch gebruik de belangrijkste kernwaarde van het gebied is, en bovendien dat door het natuurinclusief maken van het agrarisch gebruik de natuurdoelen in het gebied óók worden behaald.

Het toegankelijk maken van de percelen is volgens deze groep onnodig en onwenselijk: onnodig omdat met het toevoegen van veel wandelpaden langs de perceelgrenzen het gebied ook beter toegankelijk en beleefbaar wordt gemaakt, onwenselijk omdat dit een negatief effect heeft op het landbouwkundig gebruik van de percelen (percelen worden ongeschikt voor het produceren van voedsel voor menselijke consumptie door vervuiling). Tot slot zou het ook de ontwikkeling van natuur in de weg staan.

Over deze twee thema's, evenals de vraag hoe de verbinding met Zuilen kan worden verbeterd, blijft onenigheid bestaan binnen de werkgroep. Besloten wordt de voorlopige resultaten gezamenlijk terug te koppelen aan de grotere groep betrokkenen en wethouder Linda Voortman.

Bijeenkomst 10 – 6 december 2023: 2e bijeenkomst met grote groep geïnteresseerden
Onderwerp: terugkoppeling van de voorlopige resultaten werkgroep aan de grote groep geïnteresseerden en wethouder Linda Voortman.
Genodigden: de groep van 350 – 500 geïnteresseerden, en wethouder Linda Voortman.
Doel: terugkoppeling resultaten door de werkgroep, wethouder vragen richting te geven aan het vervolg.

Uitkomst: het plan was om namens de werkgroep een gezamenlijke presentatie te geven, waarin de werkgroep kon presenteren over welke onderwerpen overeenstemming is en waarover nog niet. De wethouder kon deze informatie meenemen en aangeven hoe zij dacht dat we tot een afronding konden komen van de nieuwe visie. In de voorbereiding bleek een gezamenlijke presentatie lastiger dan gehoopt. Uiteindelijk hebben landschapsarchitect Fred van Eeden namens de gemeente en een bewoner namens het merendeel van de bewoners in de werkgroep toch een min of meer gezamenlijke presentatie over zowel de consensus als de meningsverschillen kunnen geven. Daarnaast was een ander werkgroeplid gevraagd een reflectie op het proces te geven: dit werkgroeplid maakte van deze gelegenheid gebruik en deelde daarnaast ook inhoudelijk een visie op de plannen.

Helaas bleef er hierdoor minder ruimte over dan vooraf gehoopt voor vragen en discussie met de grote groep aanwezigen.

Tot slot gaf wethouder Voortman aan erg blij te zijn met de behaalde resultaten (de consensus op vele thema's). Ze gaf daarnaast aan wat tijd nodig te hebben om een passend vervolg uit te

stippelen. Haar indruk op het moment was dat het weinig zin heeft om de werkgroep nog langer met elkaar te laten discussiëren over de nog openstaande thema's. Het leek er dan ook op dat het moment was bereikt waarop zij een bestuurlijke afweging over de openstaande discussiepunten moest gaan maken.

Bijeenkomst 11 – 22 januari 2024: 7e werkgroepbijeenkomst
Onderwerp: dialoog met wethouder over openstaande discussiepunten en maken vervolgafspraken.
Genodigden: de werkgroep, wethouder Linda Voortman.
Doel: de leden van de werkgroep hebben aangegeven dat er een sterke behoefte leefde om in dialoog te gaan over de visie. Zij gaven aan dat daar op 6 december niet voldoende de gelegenheid voor is geweest. In de beloofde terugkoppeling door wethouder Linda Voortman gaf zij aan dat het nu aan haar is om een bestuurlijke afweging over de openstaande discussiepunten te maken. Voordat ze deze afweging kon maken wil ze zich nogmaals goed laten informeren door de bewoners in de werkgroep. Daarom heeft zij de werkgroepleden uitgenodigd om de openstaande dilemma's nog eens met elkaar te bespreken.

Uitkomst: een werkgroeplid heeft namens het merendeel van de bewoners de standpunten ten aanzien van de openstaande discussiepunten aan wethouder Voortman toegelicht. Vervolgens heeft de wethouder uitgebreid de gelegenheid gekregen om hier vragen over te stellen. Tot slot gaf zij aan over de dilemma's een bestuurlijke afweging te gaan maken. Nog voor het plan inclusief bestuurlijke afwegingen gepubliceerd wordt, heeft zij nog aan de werkgroep beloofd om in een aparte bijeenkomst de afwegingen nog eens toe te lichten. De avond werd door de aanwezigen als constructief en positief ervaren. In afbeelding 7 een impressie van de avond.

Afbeelding 7: bewoners overhandigen presentatie 'Cultuurgebied Zuilen' aan wethouder Voortman

Bijeenkomst 12 – 28 februari 2024: wandeling gebied
Onderwerp: een wandeling door het gebied met enkele leden van de werkgroep.
Genodigden: wethouder Linda Voortman, projectmanager Floris van Proosdij, een werkgroeplid de pachter van het gebied.

Doel: er was bij enkele leden van de werkgroepleden behoefte aan een contactmoment met de wethouder. Hier is gehoor aan gegeven.

Uitkomst: een goede bijeenkomst waarbij nog eens verder kon worden gepraat over de thema's die in de werkgroepsessies zijn besproken. Er is tijdens de wandeling gepraat over het gebied en de keuzes die nog moeten worden gemaakt. Daarnaast was het goed om elkaar in klein gezelschap wat uitvoeriger te spreken. Afbeelding 8 toont een impressie van de wandeling.

Afbeelding 8: wethouder Voortman en twee werkgroepleden tijdens een wandeling door het gebied

Bijeenkomst 13 – 23 april 2024: 8e (en laatste) werkgroepbijeenkomst

Onderwerp: beloofd gesprek tussen wethouder Voortman en de werkgroep over de bestuurlijke afwegingen die zijn gemaakt.
Genodigden: de werkgroep, wethouder Linda Voortman, Arthur Hoffman (beleidsadviseur ecologie gemeente Utrecht).
Doel: toelichten van door wethouder Voortman gemaakte afwegingen in de concept-plan die naar de raad wordt gestuurd.

Uitkomst: de wethouder heeft in een presentatie de belangrijkste uitgangspunten en doelen uit het toekomstbeeld geschetst. Vervolgens heeft zij de drie openstaande discussiepunten besproken en haar bestuurlijke afweging toegelicht. Er was daarna ruimte voor vragen. Niet alle werkgroepleden zijn tevreden met de uitkomsten, maar er werd ook waardering uitgesproken voor het feit dat de gemeente veel input uit de werkgroep in het plan heeft meegenomen. De avond en daarmee het werkgroeptraject werden in een goede sfeer afgesloten.

(Vindt nog plaats): bijeenkomst 14 – eind mei / begin juni 2024: 3e bijeenkomst met grote groep geïnteresseerden

Onderwerp: informeren van grote groep geïnteresseerden over uitkomsten werkgroeptraject en vragen beantwoorden over concept plan
Genodigden: de grote groep van 350 – 500 geïnteresseerden
Doel: informeren over uitkomsten proces en definitieve inhoud nieuwe concept plan

Uitkomst: er wordt een informatiemarkt ingericht waar geïnteresseerden terecht kunnen voor uitleg over de inhoud van de concept plan en vragen kunnen stellen. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan de keuzes die zijn gemaakt en het toelichten van de afwegingen. Ook zijn een aantal projectteamleden op twee dagen aanwezig op de wijkbureaus Overvecht en Noordwest om daar eventuele vragen van bewoners te beantwoorden.

Uitkomsten

Ondanks de zorgen stonden de werkgroepleden niet uitsluitend negatief tegenover veranderingen in het gebied. Er werd erkend dat bewoners in een groeiende stad behoefte en recht hebben op groen in de omgeving. Natuurgebied Zuilen wordt gezien als een parel, die veel potentie heeft om Utrechters prachtig en bijzonder groen dichtbij huis te laten ervaren. De zorgen spitsten zich vooral toe op de vraag hoe dit doel moet worden bereikt: welke aanpassingen in het gebied zijn wel of niet wenselijk en welke kernwaarden staan op het spel? Wat moeten we de bezoeker bieden in het gebied en wat niet?

De gesprekken die tijdens dit intensieve proces zijn gevoerd hebben geleid tot meer wederzijds begrip. De eerste sessies begonnen afstandelijk, waarna er meer toenadering in de groep ontstond. Die toenadering verminderde aanzienlijk tijdens de integratiesessies. Dat laatste is niet ongebruikelijk, omdat in deze fase van het proces keuzes gemaakt moeten worden.

De denktank

Tijdens de integratiefase is binnen de werkgroep een aparte groep ontstaan: deze groep bestond uit het merendeel van de bewoners in de werkgroep en noemde zichzelf ‘de denktank’. Dit deel van de werkgroep heeft een eigen plan gemaakt (“Cultuurgebied Zuilen”) met een groep gelijkgestemden binnen de werkgroep. Dit plan is als bijlage 1c aan deze rapportage toegevoegd.

Consensus

Nu al wordt Natuurgebied Zuilen door bezoekers en omwonenden zeer gewaardeerd. Een aantal kernwaarden komt in zowel de zienswijzen, het buurtonderzoek als in de werkgroepen vaak terug. Landbouw, natuur en cultuurhistorie komen er samen. Mensen genieten van de natuurlijke schoonheid van het gebied, met bomen, weilanden en de aanwezigheid van water. Ook de aanwezigheid van dieren, zoals vogels, ooievaars, koeien, hazen en vleermuizen wordt gewaardeerd. Kernwaarden zijn ook rust en stilte. Het gevoel dat je echt even uit de stad bent en van de natuur kan genieten. Velen waarderen het feit dat het gebied nog relatief ongerept en niet ‘aangeharkt’ is. Uiteindelijk mogen we als gemeente concluderen dat er over veel onderwerpen overeenstemming is gevonden:

- De rijke cultuurhistorie moet beter beleefd moet kunnen worden door bezoekers
- De natuur krijgt een boost in het gebied
- Het landbouwkundig gebruik in het gebied wordt natuurinclusief
- Wandelen blijft de belangrijkste bezigheid voor bezoekers van het gebied: het aantal wandelpaden neemt flink toe
- In de kern van het gebied wordt de rust behouden, aan de randen mag meer ‘reuring’ ontstaan
- We maken entrees waar mensen hun fiets goed kwijt kunnen, kunnen sporten en picknicken
- Het gebied moet door meer mensen makkelijker bereikt kunnen worden
- Het gebied mag een sterkere identiteit, herkenbaarheid en dus vindbaarheid krijgen

Geen consensus

Er was over een aantal onderwerpen nog geen overeenstemming:

- De natuur krijgt weliswaar een boost in het gebied, maar op welke manier en hoe zich dit tot het landbouwkundig gebruik verhoudt, blijft een punt van onenigheid. De opdracht van de raad vraagt om de realisatie van meer natuur. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep ziet de transitie naar natuurinclusieve landbouw als de beste manier om de natuurwaarden in dit gebied te verhogen naar het gewenste niveau. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil op een aantal percelen natuurontwikkeling expliciet de ruimte geven, en het landbouwkundig gebruik hierop volgend laten zijn;

- Wandelen blijft weliswaar een kernwaarde in het gebied, maar toegankelijkheid en beleefbaarheid blijft een punt van onenigheid. De opdracht van de raad vraagt om het gebied toegankelijker te maken. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep wil de toegankelijkheid vergroten door schouwpaden en klompenpaden langs de perceelgrenzen toe te voegen en bestaande paden aan elkaar te verbinden. Zij wil geen extra paden dwars over percelen toevoegen. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil naast deze maatregelen ook nog een aantal paden dwars over de percelen toevoegen ten behoeve van de doelstelling van verbeterde toegankelijkheid;
- Het gebied moet door meer mensen makkelijker bereikt kunnen worden, maar over het verbeteren van de verbinding met Zuilen blijft een punt van onenigheid. De opdracht van de raad vraagt om verbetering van de verbinding met Zuilen. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep is van mening dat een nieuwe brug over de Vecht om deze verbinding te verbeteren onhaalbaar en onwenselijk is. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil een mogelijke nieuwe oeververbinding niet op voorhand uitsluiten.

Afronding

Zoals hierboven beschreven: wethouder Linda Voortman heeft de laatste keuzes gemaakt. Deze keuzes zijn aan de werkgroep teruggekoppeld in een bijeenkomst op 23 april. Deze bijeenkomst vormde ook de afronding van het participatietraject met deze werkgroep richting een nieuw plan voor het gebied. De participatie voor deze fase zit erop, nu is de politiek aan zet om een besluit te nemen over het toekomstbeeld dat voorligt.

Communicatie

We hebben naast het voeren van gesprekken met de werkgroep, een grote groep geïnteresseerden regelmatig geïnformeerd. Tenslotte is er veel 1-op-1 contact met mensen die vragen hebben gesteld via mail of telefoon.

Updates aan de grote groep:

Datum	***Communicatie***
09-03-2023	terugblik proces eerste concept visie en vooruitblik hoe nu verder
07-07-2023	informatie update over welke proces stappen zijn er sinds maart zijn gezet
21-11-2023	uitnodiging bijeenkomst 6 dec : resultaten van de werkgroep
21-12-2023	informatie update 6 dec
12-02-2024	aanvullende update n.a.v. de bijeenkomst op 6 dec en gesprek 22 jan werkgroep met wethouder
14-04-2024	Informatie over planning en vervolgstappen plan

Nieuwsbrief

We hebben regelmatig berichten geplaatst in de digitale nieuwsbrief van de Gemeente Utrecht.

E-mails

Het emailadres natuurgebiedzuilen@utrecht.nl is veel gebruikt door zowel leden van de werkgroep en de adviesgroep, als ook geïnteresseerden die niet direct betrokken zijn. Het is een laagdrempelige manier om persoonlijk contact te hebben en mensen antwoord te geven op hun vragen.

We hebben pro-actief regelmatig updates en uitnodigingen verstuurd via het mailadres naar de vele honderden mensen die hebben aangegeven graag op de hoogte te worden gehouden.

Webpagina op Utrecht.nl

Op de site van de stad is natuurlijk een aparte pagina ingericht voor het gebied. Hier is de laatste informatie te vinden en zijn de documenten te downloaden. De site is regelmatig geüpdatet.

Documentaire

In het begin van het traject zijn we benaderd door Babbe de Thouars. Zij is een onafhankelijke documentairemaker die in de buurt woont en regelmatig door het gebied fietst. Haar interesse was gewekt door de onvrede die bij veel mensen heerste over de oorspronkelijke visie. Zij wilde graag een documentaire maken over hoe de gemeente omgaat met participatie en weerstand. Haar insteek was een objectieve documentaire te maken waarbij ze bij zoveel mogelijk bijeenkomsten aanwezig zou zijn. Niet alleen de bijeenkomsten van de werkgroep maar ook de interne overleggen van het projectteam en die van leden van de werkgroep.

We hebben hieraan meegewerkt. Babbe heeft bijna alle participatiemomenten gefilmd, is bij veel interne gemeentelijke overleggen aanwezig geweest en heeft daarnaast veel interviews gehouden met bewoners, ambtenaren en bestuurders. We weten op dit moment nog niet wanneer de documentaire klaar is en waar deze te zien zal zijn. In afbeelding 9 wordt Floris Brekelmans (beleidsadviseur ecologie gemeente Utrecht) geïnterviewd voor deze documentaire.

Afbeelding 9: Floris Brekelmans (beleidsadviseur ecologie gemeente Utrecht) wordt geïnterviewd

3. Bijlagen

Bijlage 1a: rapportage reacties concept visie 2022
De rapportage die is gemaakt van de reacties op de concept visie uit 2022.

Zie voor deze bijlage het aparte bestand.

Bijlage 1b: buurtonderzoek Zuilen en Overvecht
Het buurtonderzoek dat in opdracht van de Gemeente Utrecht is uitgevoerd door The Social Factory in Zuilen en Overvecht.

Zie voor deze bijlage het aparte bestand.

Bijlage 1c: alternatief plan ‘Cultuurgebied Zuilen’
Het alternatieve plan dat is gepresenteerd door een groep werkgroepleden dat zichzelf ‘de denktank’ heeft genoemd, met als titel ‘Cultuurgebied Zuilen’.

Zie voor deze bijlage het aparte bestand.

Natuurgebied Zuilen

Rapportage zienswijzen conceptvisie 1.0

Versie: definitief

Colofon

Projectteam

Arjan van de Werken	Adviseur mobiliteit
Floris Brekelmans	Adviseur ecologie
Floris van Proosdij	Projectmanager
Fred van Eeden	Landschapsarchitect
Gerben van den Hurk	Omgevingsmanager
Kees Rampart	Adviseur erfgoed & cultuurhistorie
Laura da Rosa-Breuk	Projectsecretaris
Marisse Blom	Adviseur juridische zaken
Martin Vastenhout	Adviseur natuurinclusieve landbouw
Mieke Span	Adviseur groen & recreatie
Peter Andersen	Technisch projectleider
Rogier Koreman	Adviseur sporten & bewegen
Simone Ketelaars	Communicatieadviseur
Wendy van Vooren	Adviseur vrijetijdseconomie

Opdrachtgever

Janny Straatsma	Opgavemanager groene leefomgeving

Redactie rapportage

Floris van Proosdij
Gerben van den Hurk
Laura da Rosa-Breuk
Simone Ketelaars

Datum

20 september 2023

Meer informatie

Website: www.utrecht.nl/natuurgebiedzuilen
Mail: natuurgebiedzuilen@utrecht.nl

Inhoud

1 Inleiding 4

Opzet en doel van deze rapportage 4

2 Samenvatting 5

3 De zienswijzen 7

3.1 Aantallen 7

3.2 Thema's 9

4 Zorgen, vragen, suggesties, waardering 10

4.1 Issues 10

4.2 Vragen, zorgen, suggesties en waardering per thema 10

4.2.1 Toegankelijk en bereikbaar 12

4.2.2 Natuur 13

4.2.3 Proces 14

4.2.4 Natuurinclusieve landbouw 15

4.2.5 Algemeen 15

4.2.6 Gebruik en rust 16

4.2.7 Overige thema's 17

Bijlage 1: analyse zienswijzen 19

1 Inleiding

Opzet en doel van deze rapportage

Natuurgebied Zuilen bestaat nu vooral uit weilanden. We willen hier meer verschillende soorten bomen, bloemen, planten, insecten en dieren de ruimte geven. Maar ook meer ruimte voor iedereen om te wandelen, van de natuur te genieten, te sporten en de cultuurgeschiedenis te ervaren. Natuurgebied Zuilen gaat zorgen voor meer natuur en openbaar groen in de stad. Dat is nodig om Utrecht gezond en aangenaam te houden voor het groeiend aantal inwoners. Het gebied ligt voor een deel in een rijksmonument en is onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (UNESCO Werelderfgoed) en het Natuurnetwerk Nederland. Dat betekent dat er bijvoorbeeld geen nieuwe gebouwen in het gebied mogen komen.

We maakten in 2022 een voorlopige visie voor het gebied. Daarin staan de doelen, uitgangspunten en mogelijke aanpassingen van het gebied. Eerdere reacties van bewoners en gebruikers hebben we zoveel mogelijk verwerkt. In september 2022 is deze voorlopige visie voor het gebied gepubliceerd. Bijna 300 mensen reageerden hier schriftelijk op. Dat is veel. Daarom zetten we een stap terug. Dat het natuurgebied verandert, staat vast. Maar we willen graag dat de visie goed aansluit bij wensen van de huidige én toekomstige gebruikers. Daarom hebben we een werkgroep samengesteld met bewoners en gebruikers vanuit verschillende belangen. Met deze werkgroep werken wij de komende tijd samen aan een nieuwe versie van de visie.

We gebruiken alle zienswijzen op de eerste versie van de visie als input voor de gesprekken met de werkgroep om tot een nieuwe versie te komen. Daarom is besloten om niet in de vorm van een reactienota op alle individuele opmerkingen en vragen te reageren. In plaats daarvan hebben we deze rapportage opgesteld. Voor deze rapportage hebben we alle zienswijzen zorgvuldig doorgenomen en geteld hoe vaak de verschillende thema’s uit de visie zijn genoemd in de zienswijzen. We hebben geteld hoeveel vragen zijn gesteld, zorgen zijn geuit, suggesties voor verbetering van de visie zijn gedaan en waarover juist waardering is uitgesproken. Vervolgens hebben we per thema op een rij gezet over welke specifieke onderwerpen de meeste vragen, zorgen suggesties en waarderingen zijn geuit. Hiermee geven we een overzicht van de belangrijkste thema’s en onderwerpen die spelen onder de indieners van een zienswijze.

Tot slot: Iedereen heeft de mogelijkheid gehad om een zienswijze in te dienen. Dat betekent dat – ondanks dat een groot aantal betrokkenen (289 in totaal) de moeite heeft genomen een zienswijze in te dienen - de uitkomsten van deze raadpleging niet representatief zijn. Daarom hebben we de leden uit de werkgroep zorgvuldig gekozen om zo een diverse groep betrokkenen en belanghebbenden over het project mee te laten denken. Daarnaast hebben we een aanvullend bewonersonderzoek in Zuilen en Overvecht gehouden over Natuurgebied Zuilen.

2 Samenvatting

Er zijn, zoals gezegd, 289 zienswijzen ingediend. Een zienswijze bestaat vaak bestaan uit meerdere vragen, opmerkingen en suggesties. We zagen vooral veel vragen: 6744 stuks. Er zijn ook veel zorgen geuit, in totaal 4187 stuks. Tenslotte waren er 680 suggesties en 242 uitingen van waardering.

Wij hebben daarmee een beeld gekregen van welke thema's het meest leven bij de indieners, zowel in positieve als in negatieve zin zijn. Met name de thema's natuur, gebruik en rust, toegankelijk en bereikbaar, sporten en bewegen, recreatie en landbouw worden belangrijk gevonden. Daarnaast zijn diverse algemene punten aangestipt en gaat het in veel zienswijzen ook over het proces.

Het thema **natuur** wordt het vaakst genoemd, in vier hoofdonderwerpen: huidige natuurwaarden, dieren, beheer en bomen. De meeste vragen en zorgen gaan over de impact van het openstellen van het gebied op de bestaande natuurwaarden. Veel mensen vragen zich af of de gemeente de huidige natuurwaarden, zoals graslanden en soorten in het gebied, voldoende in kaart heeft gebracht. De zorgen richten zich op de afname van biodiversiteit en natuurwaarden door de voorgestelde plannen, waarbij het behoud van de huidige situatie vaak wordt genoemd als oplossing om het unieke karakter te behouden.

Het thema **'gebruik en rust'** belicht verschillende onderwerpen, waaronder overlast, leefbaarheid en veiligheid, verblijfsmogelijkheden, drukte en rust, en honden in het gebied. Veel zorgen worden geuit over mogelijke overlast, zoals afval en geluidsoverlast, als gevolg van de geplande verblijfsplekken zoals bankjes en picknicktafels. Bewoners benadrukken de rust in het gebied als een waardevol aspect en vrezen dat de voorgestelde plannen deze rust zouden verstoren. Er is ook aandacht voor honden in het gebied, met zowel oproepen voor handhaving van het losloopverbod als voor het creëren van een hondenspeelweide.

Belangrijke onderwerpen rond **bereikbaarheid en toegankelijkheid** zijn onder andere de Vechtbrug, waar vragen en zorgen bestaan over de noodzaak, ontwerp, locatie, kosten, verkeersveiligheid en parkeeroverlast. Het fietspad over de atletiekbaan roept vergelijkbare vragen en zorgen op, met aandacht voor de veiligheid van sporters en fietsers, evenals de algemene veiligheid van het atletiekcomplex. Bereikbaarheid wordt besproken, waarbij suggesties worden gedaan om het comfort voor fietsers op de 2e Polderweg te vergroten en de weg autoluw te maken. Zorgen zijn er over de verkeerssituatie op de Vechtdijk, onder andere over sluipverkeer en de kruising met de Vechtbrug. Tot slot wordt de verbetering van rolstoeltoegankelijkheid in het gebied gevraagd.

Over **recreatie en sport** zien we dat het onderwerp picknicken vaak wordt genoemd. Veel indieners maken zich zorgen dat dit leidt tot overlast en het past niet binnen het karakter van het gebied. Met name picknicktafels (evenals eerder ook genoemde bankjes) zijn een doorn in het oog. Als er dan toch gepicknickt kan worden in het gebied, dan liever op de grond in het gras. Er worden binnen het thema sporten en bewegen twee punten vaak genoemd. Ten eerste wordt de noodzaak van meer sportvoorzieningen in het gebied betwist: er zou al voldoende aanbod in de omgeving zijn. Ten tweede

worden de wandelpaden vaak genoemd: deze zouden ook in voldoende mate in het gebied aanwezig zijn en dus ziet men geen behoefte aan uitbreiding van de paden.

Veel aandacht gaat uit naar de **dieren** in het gebied, met specifieke zorgen over het verdwijnen van bepaalde diersoorten, zoals hazen, kievieten en ooievaars. Pleidooien worden gehouden voor het behoud van deze dieren in het gebied. Het beheer van het gebied wordt als aandachtspunt benoemd, met suggesties om achterstallig beheer aan te pakken en handmatig beheer te overwegen. Er is ook aandacht voor het omgaan met essentaksterfte en het opstellen van een beheerplan. De ontwikkeling van het bomenbestand wordt positief ontvangen, maar er is weerstand tegen het kappen van bomen voor het herstellen van zichtlijnen.

Het rapport behandelt het thema **'natuurinclusieve landbouw'** met de meest genoemde onderwerpen als de pachter en biologische en natuurinclusieve landbouw. Veel aandacht gaat uit naar de rol van de pachter in de toekomstige inrichting van het gebied, met de wens dat de huidige pachter actief kan blijven. Er wordt opgemerkt dat de pachter financieel moet kunnen blijven functioneren en dat ondersteuning nodig is bij de overgang naar biologische en natuurinclusieve landbouw als agrarisch gebruik wordt voortgezet.

Daarnaast is er kritiek op het (participatie) **proces.** Bewoners voelen zich onvoldoende betrokken bij de planvorming, maar daartegenover is er ook positieve waardering voor de participatie. Er wordt gesuggereerd om omwonenden beter te betrekken bij het vervolgtraject.

Verder zijn er vragen over waarom het project is opgenomen in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) 2040, welke behoefte het project vervult, de definitie van 'openbaar toegankelijk groen' zoals vermeld in de RSU, en waarom het huidige Natuurgebied Zuilen niet als 'groen' wordt beschouwd volgens de RSU-criteria. Het rapport constateert bovendien dat de ontwikkelingen in de visie volgens velen niet passen binnen het huidige bestemmingsplan, wat leidt tot vragen over mogelijke wijzigingen daarin.

Binnen het thema **'algemeen'** zijn de belangrijkste onderwerpen de visie, noodzaak en financiën. De noodzaak van de voorgestelde aanpak wordt in twijfel getrokken, met de suggestie om het gebied onveranderd te behouden vanwege de huidige schoonheid en de mogelijkheid om het geld elders te besteden.

In de **overige thema's** worden tenslotte diverse zorgen en suggesties geuit. Onder het thema water wordt de oorsprong van de Vechtarm in twijfel getrokken. Bij evenementen is er bezorgdheid over grootschalige evenementen die de rust en leefbaarheid verstoren. Cultuurhistorie baart zorgen vanwege het dreigende verlies van historische waarde in het gebied. Horeca veroorzaakt zorgen over de noodzaak van nieuwe horecagelegenheden. Onder recreatie wordt de bezorgdheid geuit over faciliteiten voor picknicken. Tot slot is er bezorgdheid over mogelijke vermindering van de huidige landschappelijke waarden.

3 De zienswijzen

3.1 Aantallen

In totaal zijn er 289 zienswijzen ingediend. Een aantal zienswijzen bestaat uit steunbetuigingen voor andere zienswijzen. In totaal zijn er 4 verschillende zienswijzen waar door anderen steun aan is betuigd. Twee van deze zienswijzen hebben een titel, de andere twee hebben we getiteld op basis van de datum waarop ze zijn ingediend.

Unieke reacties en steunbetuigingen
Sommige zienswijzen waarin steun wordt betuigd aan één (of meer) van deze vier zienswijzen bestaan uit alleen een steunbetuiging. Sommige hebben naast de steunbetuiging nog een eigen toevoeging. Hieronder het overzicht van de aantallen (tabel 1):

Tabel 1: overzicht aantallen en steunbetuigingen

Zienswijzen	Aantal
Totaal zienswijzen	289
Zienswijzen bestaande uit alleen steunbetuiging	43 (46 steunbetuigingen)*
Aantal unieke zienswijzen	246
Zienswijzen bestaande uit steunbetuiging plus eigen toevoeging	23 (28 steunbetuigingen)*
Aantal steunbetuigingen totaal	74

**Een aantal zienswijzen steunt meerdere andere zienswijzen*

Steunbetuigingen
In totaal zijn aan vier zienswijzen door meerdere indieners steun betuigd. Hieronder een overzicht hiervan (tabel 2):

Tabel 2: overzicht steunbetuigingen

Zienswijzen waaraan steun is betuigd	Aantal
Steunbetuigingen aan zienswijze B123 '21 nov 2022'	2
Steunbetuigingen aan zienswijze B132 'De drek is geen heilige'	13
Steunbetuigingen aan zienswijze B136 'Alles van waarde is weerloos'	57
Steunbetuigingen aan zienswijze B137 '22 nov 2022'	2

NB Alle zienswijzen hebben vanwege privacy redenen een eigen geanonimiseerd nummer toegewezen gekregen.

Indieners
We hebben bij herkomst van de zienswijzen een onderscheid gemaakt tussen drie groepen: individuen, lokale partijen (organisaties in de directe nabijheid van het plangebied) en overige organisaties (dat zijn

partijen die niet persé in de directe nabijheid van het plangebied zitten maar om een andere reden betrokken zijn bij het gebied en project).

In totaal hebben 278 individuele burgers een zienswijze ingediend. Daarnaast hebben 9 lokale partijen en 2 organisaties een zienswijze ingediend.

De 9 lokale partijen die een zienswijze hebben ingediend zijn:
- Atletiekbaan Overvecht
- Dorpscommissie Oud Zuilen
- Fort aan de Klop
- Groep bewoners
- Melkveebedrijf
- Ondernemersvereniging Nieuw Overvecht
- Slot Zuylen
- Stadstuin Zuilen
- Wijkplatform Overvecht

De 2 organisaties die een zienswijze hebben ingediend zijn:
- Stadswijngaard Utrecht
- SportUtrecht

<u>Omvang</u>
De zienswijzen verschillen in omvang. Sommige zienswijzen bestaan uit slechts één zin en sommige zienswijzen zijn zeer uitgebreid. In totaal zijn 160 korte zienswijzen ingediend – dat wil zeggen bestaande uit maximaal één alinea en hebben vaak een algemeen karakter of zijn gericht op één of enkele specifieke punten. Daarnaast zijn 42 middelgrote zienswijzen ingediend – tot enkele alinea's en vaak over meerdere thema's. Tot slot zijn er 87 uitgebreide zienswijzen ingediend – vaak bestaande uit meerdere pagina's en over een groot aantal thema's uit de visie. Onder deze 87 uitgebreide zienswijzen vallen ook de steunbetuigingen (alle vier de gesteunde zienswijzen zijn uitgebreid) – alle steunbetuigingen zijn dus als uitgebreide zienswijze geteld.

Tot slot hierover: de indeling 'kort', 'middelgroot' en 'uitgebreid' is tot op zekere hoogte arbitrair. Belangrijker zijn de thema's en de zorgen, vragen, suggesties en waarderingen waar we hieronder verder op focussen.

<u>Oordeel</u>
Alle zienswijzen zijn ingedeeld in een (globale) houding ten opzichte van de visie. In totaal waren 15 zienswijzen uitgesproken positief over de plannen, 43 zienswijzen waren overwegend positief met één of meerdere kanttekeningen, 6 reacties waren niet uitgesproken voor of tegen de plannen, 81 reacties waren overwegend negatief maar boden wel enige ruimte voor bepaalde elementen ui de visie, en tenslotte waren 187 reacties uitgesproken negatief over de plannen.

3.2 Thema's

Onderstaande ranglijst van thema's waarover de indieners van een zienswijze zich hebben uitgesproken staan op volgorde van vaakst genoemd thema. Voor de volledigheid zijn in de laatste kolom van tabel 3 ook de aantallen weergegeven van uitsluitend de unieke reacties. Dit overzicht laat dus zien in hoeveel reacties een bepaald thema voorkomt (veel reacties gaan over meerdere thema's). Het laat nog niet zien hoeveel specifieke vragen, zorgen, suggesties en waarderingen zijn gedaan (daarover meer in het volgende hoofdstuk) en ook niet welke specifieke onderwerpen vaak zijn genoemd en wat gezegd is .

Tabel 3: in hoeveel zienswijzen is een bepaald thema genoemd

Thema	Aantal zienswijzen genoemd (Incl. steunbetuigingen)	Aantal zienswijzen genoemd (alleen unieke reacties)
Natuur	206	134
Algemeen	196	124
Gebruik en rust	173	101
Toegankelijk en bereikbaar	162	90
Sporten en bewegen	126	54
Proces	124	52
Recreatie	115	43
Natuurinclusieve landbouw	112	42
Evenementen	93	23
Horeca	92	22
Cultuurhistorie	91	21
Water	86	16
Landschap	34	21
Visie	13	13
Overig	5	5

Uit dit overzicht ontstaat dus een beeld welke thema's het meest leven bij de indieners. Dit kan zowel in positieve als negatieve zin zijn, dat laat dit overzicht niet zien. Het laat wel zien welke thema's van belang worden gevonden. Hier zie je dus dat de thema's natuur, gebruik en rust, toegankelijk en bereikbaar, sporten en bewegen, recreatie en landbouw belangrijk worden gevonden. Evenementen, horeca, water en landschap minder. Daarnaast worden vaak algemene punten aangestipt en gaat het in veel zienswijzen ook over het proces.

4 Zorgen, vragen, suggesties, waardering

4.1 Issues

Je kunt de issues die in de zienwijzen genoemd worden indelen in een aantal categorieën, namelijk:

- Zorgen: dit zijn gevallen waarbij een kritische noot wordt gezet bij de inhoud van de visie of een bepaald specifiek onderwerp. Dit gaat dus altijd over zaken waarmee de indiener het oneens is of waarvan men vindt dat dit niet of anders zou moeten
- Vragen: bepaalde vragen die over de visie of een onderwerp zijn gesteld
- Suggesties: dit zijn aanvullingen op de visie of een suggestie tot aanpassing van een onderdeel
- Waardering: dit zijn positieve punten uit de visie die worden benoemd

In totaal zijn 11.853 issues geteld. Dit is inclusief het aantal keer dat een issue is herhaald in de vorm van een steunbetuiging: als een issue bijvoorbeeld in de brief B132 ‘De drek is geen heilige’ voorkomt, is dit issue daarnaast dus automatisch ook in de 13 steunbetuigingen aan deze brief genoemd. Daarom is het issue in de rapportage in totaal 14 keer geteld. Veel van de issues zijn vergelijkbaar of identiek; daarover in dit hoofdstuk meer. Eerst kijken we naar alle zorgen, vragen, suggesties en waardering (tabel 4).

Tabel 4: aantal vragen, zorgen, suggesties en waardering

Issues	Aantal genoemd (incl. steunbetuigingen)	Percentage van totaal	Aantal genoemd (alleen unieke reacties)	Percentage van totaal
Vragen	6744	57%	435	23%
Zorgen	4187	35%	882	47%
Suggesties	680	6%	332	18%
Waardering	242	2%	212	11%

Hieruit komt naar voren dat de vragen en zorgen het overgrote deel vormen van de reacties.

4.2 Vragen, zorgen, suggesties en waardering per thema

Wanneer we de vragen, zorgen, suggesties en waardering uitsplitsen per thema, dan levert dat het volgende overzicht op (tabel 5), gerangschikt naar totaal.

Tabel 5: overzicht vragen, zorgen, suggesties en waardering per thema

Thema's	Vragen	Zorgen	Suggesties	Waardering	Totaal
Toegankelijk en bereikbaar	1721	1449	207	31	3408
Natuur	876	603	186	40	1705
Proces	1060	439	18	11	1528
Natuurinclusieve landbouw	1028	413	15	11	1467
Algemeen	356	452	26	69	903
Gebruik en rust	332	222	80	5	639
Water	316	76	61	4	457
Evenementen	328	88	7	2	425
Cultuurhistorie	164	197	33	23	417
Horeca	351	27	4	2	384
Recreatie	135	136	12	4	287
Sporten en bewegen	66	188	17	11	282
Landschap	8	32	10	8	58
Visie	2	17	4	2	25
Overig	1	4	0	1	6

Hieronder nog een vergelijking tussen het totaal aantal genoemde issues per thema en het aantal zienswijzen waarin een thema voorkomt (tabel 6):

Tabel 6: vergelijking totaal aantal issues per thema en aantal zienswijzen waarin een thema voorkomt

Thema	Totaal aantal issues		Thema	Aantal zienswijzen genoemd
Toegankelijk en bereikbaar	3408		Natuur	206
Natuur	1705		Algemeen	196
Proces	1528		Gebruik en rust	173
Natuurinclusieve landbouw	1467		Toegankelijk en bereikbaar	162
Algemeen	903		Sporten en bewegen	126
Gebruik en rust	639		Proces	124
Water	457		Recreatie	115
Evenementen	425		Natuurinclusieve landbouw	112
Cultuurhistorie	417		Evenementen	93
Horeca	384		Horeca	92
Recreatie	287		Cultuurhistorie	91
Sporten en bewegen	282		Water	86
Landschap	58		Landschap	34
Visie	25		Visie	13
Overig	6		Overig	5

In tabel 5 zien we dat over deze onderwerpen ook veel verschillende vragen en zorgen worden geuit, maar ook relatief veel suggesties en waardering. Met andere woorden: deze thema's worden niet alleen belangrijk gevonden, maar er wordt ook veel over gezegd.

Een vergelijkbaar beeld zien we bij de thema's als horeca, landschap en de visie zelf. Deze worden minder vaak genoemd en er wordt minder uitgebreid over geschreven.

Bij sporten en bewegen en recreatie zien we een verschil. Deze thema's worden in veel reacties genoemd, maar in tabel 5 staat hij beduidend lager. Het onderwerp komt dus in veel reacties terug, maar minder uitgebreid. Meer hierover in de volgende paragrafen, waarin wij per thema ingaan op de meest genoemde thema's. Dat geeft een goed beeld van waar de indieners van de zienswijzen mee begaan zijn.

4.2.1 Toegankelijk en bereikbaar

De meest genoemde onderwerpen binnen dit thema zijn:

- De vechtbrug
- Het fietspad over de atletiekbaan
- Bereikbaarheid
- De (verkeerssituatie op de) Vechtdijk
- (Fiets)parkeren
- Rolstoeltoegankelijkheid

<u>De Vechtbrug</u>
Over de vechtbrug bestaan vooral vragen en zorgen. Veel vragen gaan over de noodzaak van deze brug, hoe het ontwerp van de brug eruit komt te zien en hoe de brug op de beoogde plek wordt ingepast, wat de kosten zullen zijn en hoe de gemeente – als de brug er komt – de verkeersveiligheid aan beide kanten van de Vecht gaat waarborgen en parkeeroverlast in Zuilen denkt te voorkomen. Bij de zorgen zien we vaak dezelfde punten terugkomen: men maakt zich zorgen over de noodzaak van de brug, de inpassing, de verkeersveiligheid (zowel op de Vechtdijk als in Zuilen) en mogelijke parkeeroverlast in de wijk als gevolg van de brug. Ook wordt vaak genoemd dat de brug een inbreuk vormt op het karakter van de Vecht en het vrije uitzicht over de rivier. Een enkele keer wordt de suggestie gedaan om een eventuele brug tenminste alleen voor voetgangers toegankelijk te maken en goed naar rolstoeltoegankelijkheid te kijken.

<u>Het fietspad over de atletiekbaan</u>
Ook over het fietspad over de atletiekbaan worden veel vragen gesteld en zorgen geuit. Veel mensen vragen zich ook hier af wat de noodzaak is van het fietspad, hoe de veiligheid van sporters en fietsers op het atletiekcomplex gewaarborgd wordt. Ook hoe de veiligheid van het complex zelf te waarborgen is als de atletiekbaan door dit beoogde fietspad openbaar toegankelijk wordt. De zorgen gaan over dezelfde thema's: er zijn zorgen over de verkeersveiligheid in de beoogde situatie en de veiligheid van het atletiekcomplex.

Bereikbaarheid
Over de bereikbaarheid van het gebied worden verschillende suggesties gedaan en ook is er waardering voor een aantal zaken uit de visie. Het comfort voor fietsers op de 2e Polderweg vergroten wordt genoemd, evenals het autoluw maken van de 2e Polderweg. Daarbij is de suggestie om de 2e Polderweg helemaal autovrij te maken. Ook op het verbeteren van de oversteek van de Fransiscusdreef wordt positief gereageerd, evenals het verbeteren van de entrees van het gebied.

De (verkeerssituatie op de) Vechtdijk
Er worden vragen gesteld en zorgen geuit over de gevolgen van de plannen voor de verkeerssituatie op de Vechtdijk. Zorgen gaan over de toename van (sluip)verkeer en een onveilige kruising met de beoogde vechtbrug. Het veranderen van het verkeersregime op de Vechtdijk wordt ook vaak genoemd. Mogelijke suggesties zijn: autoluw of autovrij, éénrichtingsverkeer of een snelheidsregime van 30 km/u. Daarnaast wordt gevraagd of mogelijke aanpassingen in afstemming plaatsvinden met de gemeente Stichtse Vecht zodat een eenduidige situatie ontstaat die goed op elkaar aansluit.

(fiets)parkeren
Er worden vragen gesteld over hoe de gemeente parkeeroverlast in de toekomst denkt te voorkomen. Ook wordt er gevraagd wat er gebeurt met de parkeerplaats aan de Slotlaan: de overlast op deze parkeerplaats in de avond wordt vaak genoemd. De suggestie wordt gedaan om de parkeerplaats ’s avonds af te sluiten of in zijn geheel op te heffen. Er zijn zorgen over een toename van de parkeerdruk rond het gebied, waaronder op de Daalseweg en de parkeerplaats bij de J. M. de Muinck Keizerbrug. Het verbeteren van de mogelijkheden voor fietsparkeren wordt vaak gesuggereerd. Hier wordt onder andere voorgesteld om de parkeerplaats aan de Slotlaan in te richten als fietsparkeerplaats.

Rolstoeltoegankelijkheid
Het verbeteren van de rolstoeltoegankelijkheid van het gebied wordt vaak genoemd. Hierbij worden zowel het verbeteren van de toegangen voor rolstoelgebruikers als het verbeteren van de wandelpaden genoemd.

4.2.2 Natuur

De meest genoemde onderwerpen binnen het thema ‘natuur’ zijn:
- Huidige natuurwaarden
- Dieren
- Beheer
- Bomen

Huidige natuurwaarden
Veruit de meeste vragen en zorgen gaan over de relatie tussen het (meer) openstellen van het gebied en de (bestaande) natuurwaarden. Er worden onder andere vragen gesteld over of de gemeente de huidige natuurwaarden van het gebied voldoende in beeld heeft, zoals bijvoorbeeld de natuurwaarden van de graslanden, maar ook de voorkomende soorten in het gebied. Er worden vragen gesteld bij de combinatie van meer recreatie en het versterken van de biodiversiteit in het gebied; of dit wel samen gaat. Ook wordt genoemd dat de huidige monotomie van de graslanden het gevolg is van het bestaande

bestemmingsplan. De zorgen zijn grotendeels in lijn met de vragen: er wordt veel gevreesd voor afname van biodiversiteit en natuurwaarden door de plannen. Juist het in stand houden van de huidige situatie wordt vaak genoemd als behoud van ‘natuur’ door het unieke karakter ten opzichte van andere parken in de stad. Er bestaat dan ook zorg dat het gebied een ‘gewoon’ park wordt.

Dieren
Een vaak en expliciet genoemde categorie van de huidige natuurwaarden zijn de in het gebied aanwezige dieren, waaronder veel vogels. Er wordt heel vaak de zorg geuit dat de haas, de kievit en de ooievaar zullen verdwijnen, en ook vaak gepleit om deze dieren in het gebied te behouden.

Beheer
Het beheer van het gebied is een veel genoemd aandachtspunt. Onder andere wordt gesuggereerd om het achterstallig beheer aan te pakken en het gebied handmatig te beheren. De aanpak van de essentaksterfte en het opstellen van een beheerplan worden ook genoemd, maar zonder de koppeling met de ontwikkeling van het gebied in de visie.

Bomen
De ontwikkeling van het bomenbestand wordt vaak als positief punt genoemd. Het kappen van bomen omwille van het herstellen van zichtlijnen wordt minder wenselijk geacht.

4.2.3 Proces

De meest genoemde onderwerpen ten aanzien van het proces zijn:
- Participatie
- RSU
- Bestemmingsplan

Participatie
Er is kritiek op het participatieproces tot nu toe. Er wordt aangegeven dat bewoners niet voldoende zijn betrokken bij de planvorming. Anderzijds zijn er ook indieners die de participatie juist positief waarderen. Er wordt de suggestie gedaan om omwonenden beter te betrekken bij het vervolg, en ook wordt daar de vraag bij gesteld wat de ruimte voor invloed is vanuit de omgeving in het vervolgtraject. Tot slot wordt opgemerkt dat nergens is vermeld dat er een petitie is opgesteld die ruim 3.000 keer is ondertekend.

RSU
Er wordt een aantal vragen gesteld over de Ruimtelijke Strategie 2040 van de gemeente Utrecht (de ruimtelijke omgevingsvisie van de gemeente waarin de ontwikkeling van het natuurgebied als project genoemd wordt). Zo wordt de vraag gesteld waarom het project in de RSU is opgenomen, welke behoefte volgens de RSU met dit project wordt ingevuld, wat precies de definitie is van het begrip ‘openbaar toegankelijk groen’ zoals dit in de RSU wordt genoemd, en waarom het huidige Natuurgebied Zuilen niet meetelt als ‘groen’ volgens de criteria van de RSU.

Bestemmingsplan
Over het bestemmingsplan wordt ten eerste geconstateerd dat de ontwikkelingen in de visie niet passen binnen het huidige bestemmingsplan. In het verlengde hiervan wordt de vraag gesteld of het bestemmingsplan voor het gebied gewijzigd wordt. Ten aanzien van de graslanden in het gebied wordt specifiek opgemerkt dat de huidige situatie het gevolg is van de bepalingen uit het bestemmingsplan.

4.2.4 Natuurinclusieve landbouw

De meest genoemde onderwerpen binnen dit thema zijn:
- De pacht(er)
- Biologische en natuurinclusieve landbouw

De pacht(er)
De rol van de pachter in de toekomstige inrichting van het gebied wordt vaak als vraag genoemd. In het verlengde wordt vaak de wens uitgesproken dat de huidige pachter in het gebied actief kan blijven. In relatie tot deze wens wordt niet alleen het lot van de huidige pachter genoemd, maar ook de historische context en de eeuwenoude pachtrelatie in het gebied als overweging. Ook wordt benadrukt dat de pachter in de nieuwe situatie financieel uit moet kunnen en de wens uitgesproken samen met de pachter te kijken naar zijn toekomstige rol in het gebied.

Biologische en natuurinclusieve landbouw
Wel wordt vaak genoemd dat bij een voortdurend agrarisch gebruik van het gebied dit bij voorkeur op biologische en natuurinclusieve wijze plaatsvindt. De oproep wordt gedaan om de pachter bij te staan in een omschakeling naar biologische en natuurinclusieve landbouw.

4.2.5 Algemeen

De onderwerpen die genoemd zijn binnen het thema ‘algemeen’ gaan voor het grootste deel over:
- De visie
- Noodzaak en financiën

De visie
Er wordt een aantal keer genoemd dat de visie een onvoldragen indruk maakt en tegenstrijdigheden kent. Het plan wordt in het algemeen meerdere malen verworpen en de oproep gedaan het gebied te behouden zoals het is. Anderzijds wordt ook meerdere malen juist waardering uitgesproken voor het plan in het algemeen.

Noodzaak en financiën
De noodzaak van de voorgestelde aanpak in het algemeen wordt meerder malen in twijfel getrokken. Het gebied ligt er volgens deze reacties nu al prachtig bij en moet dan ook gelaten worden zoals het is. Ook wordt hierbij vaak genoemd dat het geld dat in de ontwikkeling van het gebied gestoken gaat worden elders beter besteed is.

4.2.6 Gebruik en rust

Bij gebruik en rust zien we de volgende onderwerpen vaak terugkomen:

- Overlast, leefbaarheid, veiligheid
- Verblijven
- Drukte en rust
- Honden

Overlast, leefbaarheid, veiligheid en overlast

Er wordt veel zorg uitgesproken over mogelijke overlast en de leefbaarheid en veiligheid in de toekomst, zowel in als aan de randen van het gebied. Er bestaat bij veel indieners zorg over overlast in het gebied in de vorm van afval en rommel wanneer het gebied ingericht wordt om verblijven zoals picknicken en barbecueën te faciliteren: zwerfafval wordt vaak genoemd maar ook overlast door groepen (jongeren) en luide muziek. Ook aan de randen wordt overlast gevreesd door het ontstaan van (nieuwe) hangplekken. Op sommige van deze plekken – zoals bijvoorbeeld de parkeerplaats aan de Slotlaan – wordt nu al overlast ervaren en er wordt zorg uitgesproken voor een toename hiervan, onder andere wordt gevreesd voor sociale onveiligheid en bijvoorbeeld afval van lachgas. Hiermee zou de leefbaarheid van het gebied en de omgeving onder druk komen te staan.

Verblijven

Een vaak genoemd punt in relatie tot deze leefbaarheid en overlast zijn de zogenaamde verblijfsplekken (in het bijzonder bankjes en picknicktafels). Door veel indieners worden deze verblijfsplekken gezien als de bron van overlast, afval en sociale onveiligheid. De suggestie wordt gedaan om ontmoeten en verblijven in het gebied niet te faciliteren en vooral bewegen (wandelen) te stimuleren. Het gebied dient vooral als wandelgebied te worden ingericht.

Drukte en rust

In veel reacties wordt de rust in het gebied genoemd. Deze wordt vaak benoemd als een belangrijke en bijzondere waarde van het gebied ten opzichte van de (stedelijke) omgeving. De zorg bestaat dan ook dat met de plannen de rust in het gebied verstoord wordt: er bestaat zorg dat in de huidige visie de gemeente teveel tegelijk wil voor teveel mensen en daardoor de rust zal verdwijnen. Er wordt dan ook opgeroepen om keuzes te maken ten aanzien van het gebruik van het gebied om de rust te bewaren: teveel functies en levendigheid gaat ten koste van een belangrijke waarde.

Honden

Onder het thema ‘gebruik en rust’ valt tenslotte ook nog het onderwerp honden in het gebied. Er bestaat zorg over (te) veel loslopende honden in het gebied en er wordt opgeroepen om te handhaven op het losloopverbod. Wel wordt ook opgeroepen het uitlaten van honden te faciliteren. In dat kader wordt meerdere keren voorgesteld om in het gebied plek te maken voor een hondenspeelweide.

4.2.7 Overige thema's

In de vorige paragrafen zijn van de meest genoemde thema's de belangrijkste onderwerpen behandeld en is een beeld geschetst van welke vragen en zorgen leven en welke suggesties en waarderingen zijn geuit. In deze paragraaf volgt dit voor de overige thema's.

Water
Binnen het thema water is de vechtarm veruit het meest genoemde onderwerp. Ten eerste wordt de oorsprong van deze vechtarm in twijfel getrokken. Daarnaast wordt de vraag gesteld in hoeverre sprake is van 'herstel' gezien de twijfelachtige oorsprong.

Evenementen
Rond het thema evenementen wordt voornamelijk door veel indieners de zorg geuit dat er grootschalige evenementen in het gebied plaats zullen vinden. Evenementen met versterkt geluid verstoren de rust in het gebied en leiden tot overlast en afval. Het gebied zou zich er niet voor lenen. Door veel indieners wordt in dit kader de vraag gesteld wat precies 'passende evenementen' zijn zoals in de visie genoemd.

Cultuurhistorie
Door veel indieners die het thema cultuurhistorie noemen wordt de zorg geuit dat de cultuurhistorische waarde van het gebied dreigt te verdwijnen door de plannen. Hier worden de drie historische lagen van het gebied benoemd: de eeuwenoude kavelstructuur, het parklandschap in relatie tot Slot Zuylen en de verboden kringen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Horeca
Veel mensen die het thema horeca noemen maken zich zorgen over de komst van nieuwe horeca in het gebied. Veelgenoemd argument is dat er al voldoende horeca in de omgeving is en de vraag naar de noodzaak van nieuwe horeca wordt dan ook gesteld. Een enkele indiener geeft juist aan blij te zijn in de visie te lezen dat er geen nieuwe horeca in het gebied komt.

Recreatie
Veel van de genoemde punten die onder 'recreatie' zouden kunnen vallen zij al samengevat bij het thema 'gebruik en rust'. Specifiek moet hier nog wel nogmaals het onderwerp picknicken worden genoemd. Veel indieners maken zich zorgen over het faciliteren van picknicken in het gebied: dit leidt tot overlast en past niet binnen het karakter van het gebied. Met name picknicktafels (evenals eerder ook genoemde bankjes) zijn een doorn in het oog. Als er dan toch gepicknickt kan worden in het gebied, dan liever op de grond in het gras.

Sporten en bewegen
Er worden binnen het thema sporten en bewegen twee punten vaak genoemd. Ten eerste wordt de noodzaak van meer sportvoorzieningen in het gebied betwist: er zou al voldoende aanbod in de omgeving zijn. Ten tweede worden de wandelpaden vaak genoemd: deze zouden al in voldoende mate in het gebied aanwezig zijn en dus ziet men geen behoefte aan uitbreiding van de paden.

Landschap

De huidige landschappelijke waarden van het gebied worden vaak genoemd binnen dit thema: het gaat dan vooral om de weidsheid en de zichtlijnen die het gebied nu kenmerken. De zorg bestaat dat met de plannen deze waarden verminderen of zullen verdwijnen.

Bijlage 1: analyse zienswijzen

Zie voor deze bijlage het aparte bestand “Bijlage 1 – analyse zienswijzen conceptvisie Natuurgebied Zuilen.pdf”

Buurtonderzoek Natuurgebied Zuilen

The Social Collective

Rapportage buurtonderzoek Natuurgebied Zuilen – definitief – 19 oktober 2023

Inhoud

1. Inleiding 2

2. Conclusies onderzoek 3

3. In gesprek in Overvecht en Zuilen 6

Bijlage: Enquête Natuurgebied Zuilen 12

1. Inleiding

Door Gemeente Utrecht wordt een visie ontwikkeld voor Natuurgebied Zuilen. Er is in 2022 een voorlopige visie geschetst, hier zijn veel reacties op gekomen. Nu wordt gewerkt aan een nieuwe versie van deze visie, samen met een werkgroep van bewoners en andere gebruikers van het gebied. De uitkomsten van deze enquête worden gebruikt om de aangepaste visie te schetsen.

Wij (Eva en Daphne) van The Social Collective hebben in opdracht van de gemeente Utrecht enquêtes afgenomen bij bewoners uit Zuilen en Overvecht over Natuurgebied Zuilen. Wij hebben vragen gesteld over groenbeleving in de buurt: *Gaan mensen naar buiten voor ontspanning? Zo ja, wat doen zij dan en waar gaan zij naartoe? Kennen zij Natuurgebied Zuilen ook en wat waarderen zij hier het meeste aan? Kennen zij het niet; wat hebben zij dan nodig om het gebied wèl te bezoeken?* Het leverde waardevolle en interessante gesprekken op. In H3 delen wij een uitgebreid verslag van onze gesprekken met mensen op straat waarbij de enquête een leidraad was. Daarnaast delen wij in H2 een aantal van de belangrijkste conclusies en percentages die uit de enquête naar voren kwamen. De vragen uit de enquête delen wij in H4.

Onderzoek
De gesprekken op straat vonden plaats in de periode van 6 september-16 september in Overvecht en Zuilen:

- Woensdag 6 september 14.00-18.00 winkelcentrum De Klop e.o.
- Vrijdag 8 september 14.00-18.00 winkelcentrum Gagelhof e.o.
- Woensdag 13 september 14.00-18.00 winkelcentrum Rokade e.o.
- Zaterdag 16 september 10.00-14.00 Elinkwijk

Naast onze gesprekken in de wijken, waarin we zelf de resultaten via de enquête vastlegden, is de enquête ook via een aantal Facebook en WhatsApp groepen verspreid.

In totaal is de enquête door **271** mensen ingevuld uit Zuilen en Overvecht-Noord.

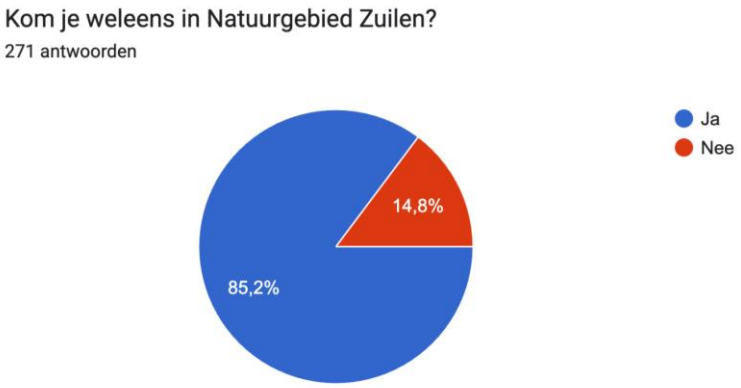
- 73% van de mensen (168 mensen) die de enquête ingevuld hebben (respondenten), komt uit Zuilen, 27% (62 mensen) uit Overvecht.
- Van de 40 respondenten die Natuurgebied Zuilen niet bezoeken is 32% (13 mensen) inwoner van Zuilen, en 68% (28 mensen) inwoner van Overvecht.
- Van de 231 respondenten die Natuurgebied Zuilen wél bezoeken is 80% (184 mensen) inwoner van Zuilen en 20% (46 mensen) inwoner van Overvecht.

Samenvatting
De mensen uit Overvecht komen minder in Natuurgebied Zuilen omdat ze ook mooie parken dichter bij huis hebben zoals Park de Gagel, het Gagelbos en andere groene (speel)plekken. De reden voor mensen om hier naartoe te gaan is dat zij op loopafstand liggen en er voorzieningen voor kinderen zijn. Uit Overvecht zijn het vooral de wandelaars die wel in Natuurgebied Zuilen komen.

Voor inwoners in Zuilen, is het Natuurgebied Zuilen dichterbij. Dit zorgt ervoor dat mensen het eerder bezoeken. De natuurliefhebbers, uit zowel Zuilen als Overvecht, waarderen het gebied om de ongereptheid en de rust. Ze waarderen de natuur en zijn bang dat het snel te druk of te aangeharkt wordt als er meer voorzieningen bij komen. Kleine aanpassingen in de biodiversiteit of ter bevordering van het wandelen worden wel gewaardeerd.

2. Conclusies onderzoek

Van de mensen die de enquête ingevuld hebben, komt 85% weleens in Natuurgebied Zuilen (231 respondenten).

Het meest voorkomende antwoord op de vraag "Wat doe je als je voor ontspanning naar buiten gaat?" uit de enquête (H4) is wandelen. Andere veelgenoemde activiteiten zijn fietsen, hardlopen, zwemmen, picknicken, en tijd doorbrengen in de natuur. Sommige mensen gaan ook buiten spelen met hun kinderen, sporten, zoals skeeleren of boksen, of genieten van de stilte en rust in de natuur.

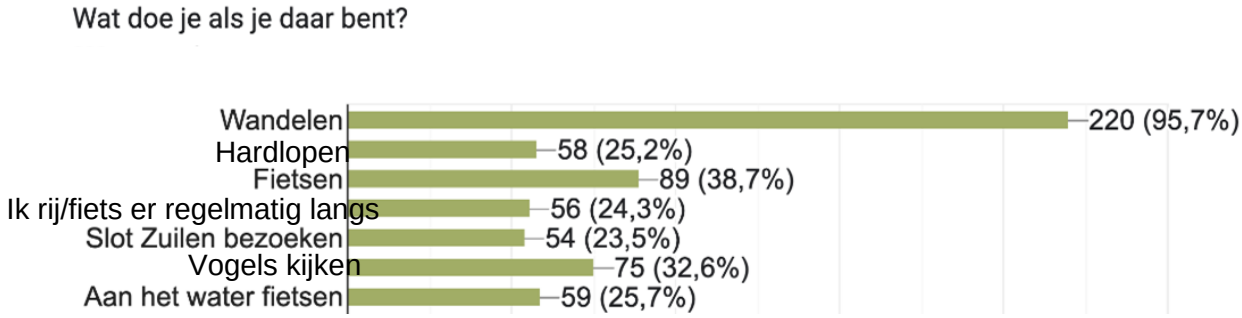
De meeste mensen geven aan dat ze naar verschillende natuurlijke gebieden en parken gaan om te wandelen. Populaire locaties zijn onder andere het Gagelbos, Natuurgebied Zuilen, het Julianapark, de Maarsseveense plassen en de Vecht. Sommige mensen gaan ook verder weg naar plaatsen zoals Amelisweerd, Lage Vuursche en de Utrechtse Heuvelrug.

2.1 De mensen die natuurgebied Zuilen niet bezoeken
De mensen die natuurgebied Zuilen niet bezoeken (40 mensen) hebben we gevraagd wat ze nodig hebben om het natuurgebied wel te bezoeken.

Mensen met kinderen geven aan dat er iets te doen moet zijn voor kinderen, zoals (natuurlijke) speeltoestellen. Maximapark en Gagelbos wordt als voorbeeld genoemd qua spelen. Ook is voor mensen met kinderen de bereikbaarheid belangrijk, vooral lopend en met de fiets. Qua faciliteiten geven mensen aan dat horeca een reden is om ergens naartoe te gaan. Ook picknickplekken en zitgelegenheden (ook voor ouderen) worden gewaardeerd. Tegelijkertijd genieten mensen van biodiverse groene gebieden met bijzondere planten of eetbare struiken, waterpartijen, bomen en schaduwrijke plekken. Er is een voorkeur voor ongerepte, minder aangeharkte gebieden. Sommige mensen verlangen naar rust en stilte zonder auto's in de buurt. Informatieborden over de plek, de historie en het groen worden wel gewaardeerd. Rolstoeltoegankelijkheid van paden wordt genoemd als belangrijk punt ergens wel/niet naartoe te gaan, dit is ook belangrijk voor mensen met een kinderwagen.

2.2 De mensen die natuurgebied Zuilen wel bezoeken

De mensen die natuurgebied Zuilen wel bezoeken (231 mensen) hebben we gevraagd wat ze doen in het gebied. De 7 meest genoemde activiteiten delen wij onderstaand:

Wandelen wordt verreweg het vaakst genoemd door mensen. Er zijn ook veel mensen die graag fietsen en hardlopen in het gebied. Vogels kijken is een geliefde activiteit, net als het bezoeken van Slot Zuylen.

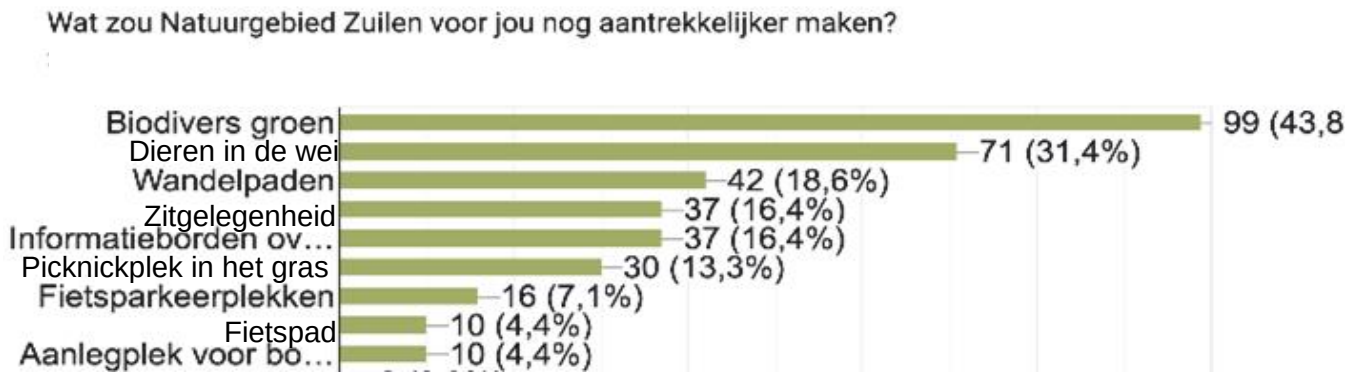
Opvallende activiteiten die daarnaast ook werden genoemd in gesprekken op straat:

- Met de hond lopen
- In het bos zijn, zitten, een boekje lezen en picknicken.
- Koeien, paarden en hazen kijken, op zoek naar ooievaars.
- Afval rapen
- Fotograferen
- Tuinieren
- Planten, bomen en bloemen kijken, rust en stilte ervaren, mediteren. Bramen plukken.
- Skeeleren en hutten bouwen met de kinderen
- Naar het terras van Slot Zuilen of Fort aan de Klop.

Wat waarderen mensen het meest aan natuurgebied Zuilen?

- De rust. Dit wordt genoemd door 50% van de mensen (135 respondenten): dat het voelt alsof je echt even uit de stad bent en van de natuur kan genieten.
- Natuurlijke schoonheid: Mensen genieten van de natuurlijke schoonheid van het gebied, met bomen, weilanden, en de aanwezigheid van water. Velen waarderen het feit dat het gebied nog relatief ongerept en niet 'aangeharkt' is.
- Dieren: De aanwezigheid van dieren, zoals vogels, ooievaars, koeien, hazen, en zelfs vleermuizen.
- Historie en erfgoed: Het gebied heeft een historische uitstraling en gevoel, Slot Zuylen wordt zeer gewaardeerd. Het gebied wordt ook gewaardeerd vanwege zijn cultureel erfgoed met elementen die de geschiedenis van de regio weerspiegelen.
- Dichtbij: Mensen waarderen het feit dat het gebied gemakkelijk toegankelijk is en op korte afstand.
- Variatie: Het natuurgebied is gevarieerd; er zijn bossen, weilanden en waterwegen.
- Wandel- en fietsroutes: Mensen vinden het fijn dat er wandel- en fietsroutes beschikbaar zijn om het gebied te verkennen en van de natuur te genieten.

Wat zou natuurgebied Zuilen nog aantrekkelijker maken?
De meningen zijn hierover verdeeld. Het lijkt erop dat de meeste mensen het gebied mooi vinden zoals het is en geen voorstander zijn van grote veranderingen. Toch worden er ook genoeg kansen voor verbetering gezien:

De veranderingen die het gebied nog aantrekkelijker zouden maken:

- Behoud en uitbreiding van biodiversiteit: als het ten bate is van de al bestaande natuur. Meer wilde bloemen en bijen.
- Dieren in de wei behouden of uitbreiden, het moet vooral een fijne plek blijven voor dieren om ongestoord te verblijven.
- Meer zitgelegenheid.
- Meer informatieborden over de plek, geschiedenis en groen.
- Picknickplekken.
- Fietsparkeerplekken.

Ook noemen een viertal mensen de mogelijkheid om te zwemmen in de Vecht, vijf mensen noemen beter onderhoud en twee mensen noemen meer vuilnisbakken. Speelplekken voor kinderen wordt niet veel genoemd, maar een idee wat genoemd wordt is een blotevoetenpad. Voor hardlopers zou een waterpunt een toevoeging kunnen zijn.

Over de paden vertellen mensen:

- Beter begaanbaar pad naast de tuintjes, dit is onveilig vanwege de smalle berm. Het pad op de klopvaart mag meer opgeruimd worden.
- Wandelpad langs de Vecht aan de wegkant. Het pad is nu erg smal. Met een kinderwagen lukt het haast niet om veilig te wandelen
- Mogelijk kijken naar betere toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke beperking.

3. In gesprek in Overvecht en Zuilen

Dag 1 in Overvecht, winkelcentrum De Klop e.o.
6 September

Op de eerste dag dat wij de straat op gaan, is er een hittegolf in Nederland. We beginnen voor de Lidl bij Winkelcentrum de Klop. Ondanks de warmte zit een man toch in de volle zon, met zweet druipend over zijn gezicht, een shaggie te roken. “Jahoor, hartstikke leuk als jullie mij wat willen vragen over groen in de buurt”. Wij verplaatsen onszelf de genadeloze zon in, om onszelf bij de man op het bankje te voegen. Hij blijkt graag te fietsen, het liefst zonder plan: “Gewoon op avontuur”. Nadat we op de kaart laten zien welk gebied het Natuurgebied Zuilen is, roept hij enthousiast “Oh daarzo, met die ganzen!” Hij blijkt het landschap prachtig te vinden. Er hoeft niks te veranderen, maar een *bankie* om af en toe even te zitten voor een sigaretje of misschien een *kraampie* om een koud drankje te halen, dat zou een leuk extraatje zijn.

Zo blijken meer mensen uit de buurt het gebied wel te kennen. De meeste natuurliefhebbers willen eigenlijk liever dat er niks verandert. “Straks wordt het daar te druk of te aangeharkt, netzoals Amelisweerd, nou dat hoeft niet hoor!”, roept een vrouw die haar hond uitlaat. Mensen waarderen de rust en de wat ruigere natuur, en de grote diversiteit aan vogels heeft harten gestolen.

We vragen een stel dat aan het tuinieren is of zij nog iets kunnen bedenken dat ze zouden willen verbeteren. Ze wandelen veel in Natuurgebied Zuilen, want de vrouw verstopt graag Happy Stones in het bos. Happy Stones zijn kleine schilderijtjes op stenen, die je ergens achterlaat, voor andere wandelaars om te vinden. Deze vrouw schildert er het liefste regenbogen en Domtorens op. Na een hoop lof over het natuurgebied, had het stel toch wel iets wat beter kan: "Het pad tegenover de tuinen is nu te smal. Als er een auto aankomt dan kun je geen kant op, behalve de afgrond in.” Dat voelt spannend en niet altijd veilig. Het zou mooi zijn als daar meer ruimte is om te wandelen of als er geen auto's mogen rijden.

Ook spraken wij met mensen met kinderen. Zij komen eigenlijk niet tot nauwelijks in het natuurgebied. Een vader in de speeltuin vertelt enthousiast dat hij er vroeger wèl kwam, om te joggen. “Nu niet meer, nu ben ik met de kleintjes en gaan we naar Groenekan, want dat is maar 5 minuten lopen vanaf ons huis.” Naast de afstand, benoemen de meeste ouders het gebrek aan speeltoestellen. Ze gaan liever naar het Gagelbos, want daar kunnen de kinderen leuk spelen.

Een jonge Marokkaanse vrouw die nog maar 8 maanden in Nederland woont, zegt na het zien van de foto’s dat er picknicktafels moeten komen: “Belangrijk voor mensen met een gezin om te kunnen zitten. En wat meer dieren, dat zou ook leuk zijn!” Het viel op hoe enthousiast de buurtbewoners waren om met ons te praten. Mensen die niet goed Nederlands spraken, verontschuldigden zich en voelden zich opgelaten over hun taalgebruik, maar wilden alsnog graag met ons in gesprek. Door de hitte was het erg stil op straat. Toch hebben we met z’n vieren bijna 40 gesprekken gevoerd; een mooie eerste onderzoeksdag.

Dag 2 in Overvecht, winkelcentrum Gagelhof e.o.
8 September

Op dag twee van ons onderzoek beginnen wij bij winkelcentrum Gagelhof. De hitte op het plein voor de entree lijkt nog een paar graden extremer dan in de rest van het land: alsof we in een snelkookpan zijn beland. Het mag de pret niet drukken en vol vertrouwen vragen wij de winkelende mensen of wij ze een aantal vragen mogen stellen over groen in de buurt. We beginnen de dag direct met een reeks "nee's".

We besluiten van locatie te wisselen; misschien zijn oververhitte mensen die op weg zijn naar de supermarkt, niet de beste doelgroep. In Buurtcentrum de Boog worden we met liefde en waterijsjes binnengehaald. Aan tafel in de huiskamer zitten zeven buurtbewoners, onder wie het gesprek direct losbarst.

Een man aan de kop van de tafel is groot fan van Natuurgebied Zuilen: "Als ik daar ben, dan kom ik helemaal tot rust! De vogeltjes die fluiten, heerlijk is het daar. Ik zou er niks aan doen.” Een vrouw tegenover ons blijft elke tien minuten herhalen dat ze alles best vindt, zolang de bomen maar niet worden omgehakt. “Daar moeten ze vanaf blijven hoor!”

Het gesprek gaat op den duur over op issues in de wijk. Het blijkt niet prettig te zijn om vanuit huis bij het natuurgebied te komen. De fietspaden in de wijk zijn slecht en er is niet genoeg veiligheid op straat. “Kunnen ze dáár niet iets aan veranderen, in plaats van aan het natuurgebied?”

In het Gagelpark nemen we plaats op de picknickkleden van een grote groep jonge, islamitische vrouwen en hun kinderen. Of we lasagne willen, of kip of een glaasje cola met ijsblokjes? De heerlijke geuren komen ons tegemoet. Deze vrouwen wonen grotendeels in de flats naast het park. “Wij komen niet in Zuilen. Dit park is zó mooi en de kinderen kunnen hier overal spelen. En het is om de hoek.” Na het bekijken van de foto’s van Natuurgebied Zuilen, geeft een vrouw schoorvoetend toe dat ze het er ook niet heel aantrekkelijk uit vindt zien. “Ik zou daar alleen komen als er een pannenkoekenhuis staat!”, schatert ze.

Twee mensen die bij de speeltuin op een bankje zitten, schuiven uit elkaar: “Kom je gezellig tussen ons in zitten?” Ze lopen 3 keer per week dezelfde route en eindigen meestal op dit bankje of bij Stadsboerderij Gagelsteede: “Om de dreumissen te zien, die nog maar nèt kunnen lopen. Zooo schattig!” Vroeger kwamen ze ook in Natuurgebied Zuilen, maar nu ze wat ouder zijn, is het voor de vrouw te ver lopen. De man fietst er wel altijd langs wanneer hij, vanuit Kanaleneiland, zijn vriendin in Overvecht bezoekt voor hun wandelingen. “Als je ouder wordt, kun je minder ver. Maar je gaat de kleine dingen meer waarderen. We lopen de laatste jaren altijd precies dezelfde route en dan vallen andere dingen je ineens op. Wist je dat het fluitekruid al in februari opkomt? De wisseling van de seizoenen is prachtig!”

We eindigen de dag weer voor het winkelcentrum in de snelkookpan, waar wederom weinig mensen met ons in gesprek willen. Een contrast met de mensen verderop in de wijk, die overal plaats voor ons maakten om aan te schuiven. We concluderen dat de mensen in deze buurt minder behoefte hebben om Natuurgebied Zuilen te bezoeken. Vooral voor mensen die kleine kinderen hebben of slecht ter been zijn, is het natuurgebied te ver weg en zijn er al genoeg mooie opties in de buurt. Een jonge man met hond komt wel veel in Natuurgebied Zuilen, maar vindt het niet duidelijk is dat het een natuurgebied is. “Misschien is een informatiebord wel fijn, want je loopt er zo voorbij.” Soms neemt hij een prikker mee om vuilnis op te ruimen,

maar meestal gaat hij op een bankje zitten, het liefste heel vroeg in de ochtend: “Gewoon genieten van de stilte.”

Dag 3 in Zuilen, Rokade e.o.
13 September

Vandaag gaan wij de straat op rondom winkelcentrum Rokade, in Zuilen. Meteen valt op dat meer mensen hier Natuurgebied Zuilen kennen dan in Overvecht. Eén stel is er zelfs bewust voor naar Zuilen verhuisd. Zij komen graag in het gebied en benoemen hoe fijn het is dat het groen in de omgeving aaneengesloten is. “Je kunt er supergoed naartoe wandelen vanaf hier”. Een ander geluid dan wij hoorden in Overvecht, waar de parken losser zijn en je toch minder makkelijk van het ene stuk groen bij het andere stuk groen kunt komen. De meeste liefhebbers willen liever geen verandering in gebied. “De wielrenners kunnen nu alleen fietsen langs de Vecht, dat is ideaal. Als er ook nog fietspaden in het gebied komen, wordt het daar veel te druk en gevaarlijk om te wandelen.” Dit stel, met een dochtertje van 14 maanden oud, benoemt dat het wat hen betreft echt natuur mag blijven. “Liever niet te bedacht of te commercieel.” Ze vinden het Julianapark een mooi aangelegd park en ze komen ook graag bij Soia (Strand Oog in Al), waar je leuke evenementen in de openlucht kunt bezoeken. “Moet elke plek een allround plek zijn? Hou de natuur de natuur.”

Verder krijgen wij vandaag uiteenlopende suggesties die we op eerdere dagen nog niet hoorden: Een hardloper mist een drinkwaterpunt tijdens het sporten, een studente vindt het jammer dat er geen WC is: “Zonder toilet ga ik daar niet zitten met een drankje”, een invalide vrouw vertelt dat de paden voor haar niet toegankelijk zijn en een Amerikaanse vrouw uit Ohio vindt het bos te kaal, waardoor het volgens haar niet verkoelend genoeg is op warme dagen.

Een Utrechter van in de 70, die op een bankje zit met andere buurtbewoners, heeft ook nog een uniek idee: “Maak dat natuurgebied wat groter. Gooi het bedrijventerrein daarachter maar dicht, daar zitten toch alleen maar criminelen.” We sluiten de dag af met een man die zijn luxe auto voor het winkelcentrum parkeert en in strak pak en glanzende schoenen uitstapt. Ook hij kent het gebied. Tijdens ons gesprek houdt hij een pleidooi; eerst voor wandelen en daarna voor menselijk contact. De man is accountant en zegt dat hij vanwege zijn saaie werk extra veel gaat wandelen. “De natuur is belangrijk. Wij zijn de natuur - daar moet meer

bewustwording voor komen." Daarnaast vindt hij dat er ten alle tijden geluisterd moet worden naar inwoners. "Niet alleen nu, maar ook als de visie volbracht is. Het is belangrijk om in gesprek te blijven." Een mooie afsluiting van onze derde onderzoeksdag.

Dag 4 in Zuilen, Elinkwijk e.o.
16 September

De laatste dag van ons onderzoek trekken we Elinkwijk in, in Zuilen. Twee vriendinnen van middelbare leeftijd, met sportieve kleding en hardloopschoenen, wandelen ons voorbij voor supermarkt de Boni. Die moeten we spreken! We zetten het op een drafje en vragen of ze het gebied kennen. Ze gaan er elke week samen wandelen. "Maandagochtend is het fijn en rustig in Natuurgebied Zuilen, maar in de middag vinden we het nu al te druk soms!"
De dames bezoeken zo'n beetje alle bossen en parken die Utrecht te bieden heeft, maar Zuilen is wel hun favoriet. "We willen nooit meer weg uit deze buurt; er is zoveel groen en er zijn zoveel leuke opties om erop uit te gaan." Ze zijn het beiden roerend eens dat er niks moet veranderen aan Natuurgebied Zuilen. "Ook geen picknicktafels hoor! Want dan komen er jongeren met brommertjes en vuilnis. Gewoon vanaf blijven!" Verder is in deze buurt vooral het Julianapark erg geliefd.

Een man die een versleten plastic tas van de Boni vasthoudt, vertelt dat hij twee keer per dag naar het Julianapark gaat. Hij woont aan de Vecht, maar steekt nooit over naar het natuurgebied. "M'n meissie wèl, die fietst daar veel." Zelf wandelt hij elke dag door Elinkwijk richting het Julianapark: "Om de vogeltjes daar te voeren". Zijn versleten Boni-tas blijkt tot de nok gevuld met oud brood. Hij brengt dagelijks zo'n anderhalf uur door bij de dieren in het park.

Een man in een scootmobiel blijft ook aan deze kant van de Vecht; het gebied is voor hem niet toegankelijk. "We gaan wel op de scootmobiel naar de bossen in Nieuwegein. Dat is 25 minuutjes en dan *rije* we voor het

donker weer terug." Een jonge vrouw zoekt ook elders de natuur op, want daar kan haar hond vrij loslopen. We zijn benieuwd of andere buurtbewoners wel graag de Vecht oversteken naar Natuurgebied Zuilen.

In een voortuin staat een moeder met haar tienerdochter een acacia te snoeien. Zij blijkt er graag te komen. Ze vertelt vol enthousiasme over de vleermuiskasten. "Zo leuk om die beesten daar te zien!" Met de kinderen doet ze soms een rondje op de fiets, langs het Fort. "Lopen niet, dat duurt te lang en dat vinden ze saai." Maar zelf loopt ze het liefste 15 a 20 kilometer, helemaal tot aan de Maarsseveense Plassen. Het enige wat volgens haar nog beter zou kunnen, is een goede gelegenheid om te zwemmen. Nu zoekt ze regelmatig een vriendin in Amsterdam op. "Daar kun je zo de Amstel in. Dan ga ik wel zes keer per dag lekker zwemmen!" Een andere vrouw heeft ook en idee hoe Natuurgebied Zuilen aantrekkelijker zou kunnen worden: "Meer bloemen, meer insecten, meer bijeen en vlinders!" Verder is iedereen het er unaniem over eens: "Hou het het gebied lekker ongerept en laat de natuur de natuur."

Bijlage: Enquête Natuurgebied Zuilen

1. Ga je wel eens voor ontspanning naar buiten? *

- ◯ Ja *Ga naar vraag 2*
- ◯ Nee *Ga naar vraag 3*

2. Wat doe je als je voor ontspanning naar buiten gaat? *

3. Zoek je weleens de natuur op? Bijvoorbeeld een park of een bos. *

- ◯ Ja *Ga naar vraag 4*
- ◯ Nee *Ga naar vraag 5*

4. Waar ga je heen?

Ga naar vraag 6

5. Waarom zoek je de natuur niet op?

Natuurgebied Zuilen

6. Kom je weleens in Natuurgebied Zuilen? *

- ◯ Ja *Ga naar vraag 7*
- ◯ Nee *Ga naar vraag 10*

Het gebied van ongeveer 40 hectare ligt tussen de Vecht in het westen, Slot Zuylen in het noorden, bedrijventerrein Overvecht-Noord in het oosten en de Franciscusdreef in het zuiden.

7. Wat doe je als je daar bent?

Vink alle toepasselijke opties aan.

- ☐ Wandelen
- ☐ Hardlopen
- ☐ Fietsen
- ☐ Ik fiets/rij er regelmatig langs (onderweg naar werk, bijvoorbeeld)
- ☐ Slot Zuilen bezoeken
- ☐ Vogels kijken
- ☐ Aan het water fietsen
- ☐ Anders: _____

8. Wat waardeer je het meest aan Natuurgebied Zuilen?

9. Wat zou Natuurgebied Zuilen voor jou nog aantrekkelijker maken?

Vink alle toepasselijke opties aan.

- [ ] Verharde weg
- [ ] Fietspad
- [ ] Wandelpaden
- [ ] Picknickplek in het gras
- [ ] Fietsparkeerplekken
- [ ] Biodivers groen
- [ ] Zitgelegenheid
- [ ] Aanlegplek voor bootjes
- [ ] Informatieborden over de plek, historie, groen etc.
- [ ] Dieren in de wei
- [ ] Anders:

Ga naar vraag 11

10. Wat is er voor jou nodig om Natuurgebied Zuilen te bezoeken?

Vink alle toepasselijke opties aan.

- [ ] Verharde weg
- [ ] Fietspad
- [ ] Wandelpaden
- [ ] Picknickplek in het gras
- [ ] Fietsparkeerplekken
- [ ] Biodivers groen
- [ ] Zitgelegenheid
- [ ] Aanlegplek voor bootjes
- [ ] Informatieborden over de plek, historie, groen etc.
- [ ] Dieren in de wei
- [ ] Anders:

11. Wat is je postcode? *

12. Wil je op de hoogte gehouden worden? *

- ◯ Ja *Ga naar vraag 13*
- ◯ Nee

Ja ik wil graag op de hoogte blijven!

Vul je mailadres in.

Met het geven van je mailadres geef je toestemming om je in te schrijven voor de nieuwsbrief over dit project van de gemeente Utrecht.

Cultuurgebied Zuilen

Opbrengst werkgroepsessies 6 december 2023

Welkom en programma

19:00 – 19:05	Welkom en voorstellen werkgroep
19:05 – 19:20	Uitleg proces werkgroep door Floris van Proosdij en Nico Roozen
19:20 – 19:45	Presentatie resultaten werkgroep door Fred van Eeden en Mariken van Nimwegen
19:45 – 20:00	Ruimte voor reflectie: zijn we op de goede weg?
20:00 – 20:10	PAUZE
20:10 – 20:30	Waarover is nog discussie? Fred van Eeden en Mariken van Nimwegen
20:30 – 20:45	Ruimte voor reflectie
20:45 – 21:00	Reflectie en vervolg door wethouder Linda Voortman

Werkgroep, even voorstellen….

Bewoners en betrokkenen

Anja de Boer	bewoner Vechtoever
Daniëlle Abrahams	bewoner Zuilen
Edith van ’t Hoff	bewoner Slotlaan
Erik Dons	bewoner Oud Zuilen
Henk Jan Kiewiet	Wijkplatform Noord West
Joke van der Ham	Natuur en Milieu Overvecht
Kees van der Vaart	pachter
Margret Skal	bewoner Vechtplantsoen
Mariken van Nimwegen	bewoner Overvecht
Nico Roozen	bewoner Oud Zuilen, dorpscommissie Oud Zuilen
Willem te Slaa	Slot Zuylen
Yet van den Bergh	Bedrijventerrein Overvecht

Externe experts

Korneel Aschman	Erfgoedadvies
Frederik Hengeveld	Wij•Land advies 4 waarden – 3 zones – 20 jaar
Arda van Elsdingen	Waardenburg Ecology
Maaike Nootenboom	Adviseur Bureau Buiten
Marieke van Keulen	Sport en bewegen openbare ruimte Sport Utrecht
Taco Nijhoff	SOLGU
Ad Tourné	Fietsersbond, wijkplatform Overvecht
Marlies Alvares	U op Leeftijd
Annette van den Bosch	Werkgroep Verkeer wijkplatform Overvecht
Mohamed Elkarouni	Wijkambassadeur Overvecht

Gemeente Utrecht

Floris van Proosdij	projectmanager
Gerben van den Hurk	omgevingsmanager
Cees Rampart	beleidsadviseur cultuurhistorie
Arthur Hoffmann	ecoloog
Martin Vastenhout	adviseur natuur inclusieve landbouw
Rogier Koreman	beleidsadviseur sport
Anna Zuidmeer	beleidsadviseur gezonde leefomgeving
Wendy van Vooren	beleidsadviseur vrijetijdseconomie & evenementen
Arjan van de Werken	beleidsadviseur mobiliteit
Fred van Eeden	landschapsarchitect
Laura da Rosa	projectsecretaris
Peter Andersen	technisch projectleider

Voorwoord door Nico Roozen

Aan mij is gevraagd om terug te blikken op het proces, zoals we dat in de afgelopen maanden met elkaar doorgemaakt hebben, op weg naar een meer gezamenlijk gedragen visie voor de toekomst van het Natuurgebied Zuilen. Iedereen zal dit proces op een eigen manier beleefd hebben. Ik kan dan ook niet meer doen dan mijn persoonlijke indrukken delen in de hoop dat er voldoende herkenning is.

Het proces van heroverweging en consultatie bestond uit een reeks van bijeenkomsten; vier werkgroep sessies en twee integratie sessies. Tientallen mensen hebben er actief aan bijgedragen. Er was duidelijk een brede maatschappelijke betrokkenheid. Dat bleek al eerder uit het onverwacht grote aantal Zienswijzen dat ingediend was. Er is een samenvattend overzicht gedeeld. Daaruit bleek overwegend stevige kritiek. Ook al was er ook instemming en werden er suggesties ter verbetering gedaan. Maar de conclusie was onvermijdelijk; voor het voorliggende plan is er onvoldoende maatschappelijk draagvlak; onvoldoende om simpelweg voort te gaan en de voorliggende plannen ongewijzigd uit te gaan voeren.

De Gemeente Utrecht besloot terecht om even in te houden. We kunnen concluderen dat dit een verstandig besluit is geweest. Er moesten andere, betere ideeën opgehaald worden. Met meer oog voor maatschappelijk draagvlak en meer oog voor de draagkracht van het gebied.

De consultatie werd gestart. Zo'n proces is niet gemakkelijk. Voor alle betrokken partijen niet. Voor de Gemeente niet omdat ze even een stap terug doet. De wethouder gaf de noodzakelijke politieke ruimte om een consultatieproces in te gaan. De belanghebbenden, aanwonenden, deskundigen en andere betrokkenen moesten mede drager worden van een nieuwe programmering. De begeleidende ambtenaren konden ons informeren over toetsingskaders, randvoorwaarden, en procedures. Dat wringt soms even. Maar het werd nooit echt moeizaam.

Ik zag Floris weleens gespannen kijken als hij bij herhaling moest uitleggen wat de go's en no go's zijn .Gerben moest het gesprek in goede banen leiden. Fred zorgde voor accurate informatie in de powerpoints. Jullie hebben deze rollen goed vervuld.

Ook de betrokken actievoerders, met het pamflet RUST! als eerste positiebepaling, hechten aan overleg. In het Engels wordt dit proces beschreven; Moving from protest to proposal. De Spanjaarden zeggen het nog mooier: Van protesta naar propuesta. Van protest naar voorstel. Zo'n mooie alliteratie hebben we in het Nederlands niet; zullen we maar zeggen: van protest naar programma.

De goede verstandhouding tussen de eerste woordvoerders vanuit enerzijds het actie-perspectief, Yet van den Berg, en anderzijds de gedegen studieuze arbeid van Mariken van Nimwegen ten dienste van de beleidsdialoog, hebben sterk bijgedragen aan verbinding. We konden een nieuwe fase in het proces in. Voor beiden, veel dank!

Vervolg

Vanavond maken we een tussenbalans op en dan is de politiek weer aan zet. In het proces is dit een nieuw momentum. De wethouder is nu even onze belangrijkste gesprekspartner. Zij kan bakens verzetten op weg naar een breed draagvlak in de Gemeenteraad. Wellicht breder dan de college coalitie breed is. Het zou ons een lief ding waard zijn als ook het voorstel van het CDA serieus wordt genomen in de besluitvorming. Het gebied is niet gediend met partijpolitiek.

Ik wil graag enkele waarnemingen en gedachten over drie belangrijke onderwerpen kort met u delen.

Het bleek niet zo eenvoudig te zijn om te bepalen welk aantal ingrepen in het landschap noodzakelijk of wenselijk zijn. Veel hangt af van de inschatting hoeveel nieuwe bezoekers het aantrekkelijker en toegankelijker landschap weten te vinden en met welke regelmaat.

Maar niemand weet exact hoeveel mensen er daadwerkelijk zullen komen. De schattingen lopen uiteen. En deze verschillen leiden weer tot verschillende taxaties hoe groot het gebied is dat meer toegankelijk moet worden, of hoeveel extra paden nodig zullen zijn, of hoeveel bankjes of picknicktafels. Hoeveel fietsenrekken of parkeerplaatsen. We kunnen de groei van het aantal bezoekers inschatten op basis van wensdenken of op basis van data. Kennis van de daadwerkelijke groei van het aantal bezoekers is beter dan een schatting. De gewenste kennis zou moeten leiden tot de keuze voor een fasering van de uitvoering van ingrepen in het landschap. De factor tijd kan mogelijk tegenstellingen over het aantal ingrepen in het gebied wegnemen.

Maak een meerjarig ontwikkelingsplan in twee of drie fasen waarbij een aantal investeringen afhankelijk gemaakt worden van de daadwerkelijke groei van het aantal bezoekers. Data worden dan leidend. Publieke middelen worden doelmatig besteed en blijven beschikbaar voor investeringen die echt nuttig zijn. Een suggestie voor een nieuwe aanpak : laten we gaan van wensdenken naar data.

Er is nog een reden om de tijd als bondgenoot te zien.Ik vermoed dat we in een overgangstijd leven. Een tijd waarin het beeld van wat natuur is en wat duurzaam agrarisch landgebruik is aan het verschuiven is. Of wellicht beter, beelden die in elkaar geschoven gaan worden. Het oude denken waarin het ene gebied bestemd is voor natuur en onder natuurbeheer (NNN) valt en een ander gebied bestemd is voor agrarisch beheer en -gebruik wordt geleidelijk achterhaald.

Landbouw en natuur worden opnieuw uitgevonden. Het onderscheid wordt steeds kleiner. Het rigide splitsen van een landschap op basis van dit onderscheid zal door nieuwe inzichten en praktijken achterhaald gaan worden.

Vervolg

Een tweede centraal thema in onze discussies was de cultuurhistorische waarde van het gebied.

We kwamen hierover te spreken omdat behoud en waar nodig herstel van deze waarden belangrijk zijn. Van mijn kant slechts een aandachtspunt. Simpelweg herstel van het verleden is niet altijd de verstandigste keuze. Een klein voorbeeld. Aan de Slotlaan ligt een kleine boomgaard. Maar in het verleden was deze boomgaard twee keer zo groot. Dat zouden we kunnen herstellen. Maar inmiddels heeft een helft een andere functie gekregen. De paarden van de Slotboerderij kunnen daar overdag verblijven, grazen, stoeien. Dit is een prachtig gezicht; voldoende reden om dit tafereel te behouden.

Maar er komt nog een reden bij. Een sociale reden. De bewoner van de Slotboerderij, Edith, heeft regelmatig, op zaterdagmorgen, haar kleinkinderen te gast en zij leert paardrijden. Als de kinderen het paardrijden onder de knie hebben, maken ze een tochtje door het dorp. Ik zie ze voorbij komen in de Dorpsstraat. Prachtig om te zien. Een trotse oma en volmaakte rij-instructeur. Blije kinderen. Zo'n tafereel kleurt het sociaal leven in Oud-Zullen. Uniek zo dichtbij het stedelijke. Als politiek rigide wordt, raakt de menselijke factor uit het zicht en betreuren we later dat dit sociale aspect verloren is gegaan.

Ten slotte: Ik kom tot de essentie. Het grote thema van de transitie naar natuurinclusief agrarisch gebruik.

We willen geen park. Parken zijn er al volop. Agrarisch gebruik is kenmerkend voor het gebied en draagt cultuurhistorische waarden. Ik moet er niet aan denken dat alleen loonwerkers het gebied gaan onderhouden. Ingehuurde bedrijven die snel komen en gaan en klussen klaren. Zoveel dingen zijn al zo onpersoonlijk.

Kees en zijn gezin zijn geworteld in het dorp. Generatie op generatie. Als pa -op hoge leeftijd- de omheining herstelt, heb je een gesprekje. Loonwerkers zijn anoniem; dan komt het niet zo gemakkelijk tot een praatje. Kinderen uit de omgeving zien voor het eerst een stal tijdens de open dagen. Dan weten ze waar de melk vandaan komt.

Natuurlijk, agrarisch landgebruik zal veranderen. Zal verduurzamen. Hier en overal. Maar de noodzakelijke vernieuwing gaat niet slagen als we geen oog hebben voor het economische aspect. In essentie gaat het hier ook weer om bestaanszekerheid : er is een nieuw verdienmodel voor de boer nodig om duurzaamheid bestendig te maken en het landschap te behouden.

In beleidsdocumenten staat geschreven' de gemeente is er niet op uit om de pacht relatie te verbreken'. Dat is wel heel minimaal.

Vervolg

Eerlijk gezegd denk ik dat er met de bestaanszekerheid te lichtzinnig wordt omgegaan. De contouren van de nieuwe bedrijfsvoering zijn nog niet volledig verkend. Hoeveel hectare blijft nodig om een leefbaar inkomen te kunnen verdienen. Hoe gaan de kosten en baten verschuiven? Hoe hoog zijn de transitiekosten? Daar mag niet alleen de boer van wakker liggen.

Ik bedruk opnieuw het sociale aspect. Cruciaal voor het draagvlak voor verduurzaming. Vanuit de gemeente werd telkens gezegd: Wij praten met de boer, niet over de boer. Dat begrijp ik vanuit de vertrouwelijke relatie verpachter - pachter.

Laat ik het dan zo zeggen- meer in algemene beleidsmatige termen.

- Als een pachter geen uitzicht heeft op een meerjarig contract dat zekerheid biedt, gaat de transitie niet lukken.
- Als het (resterende) areaal voor agrarisch gebruik geen hectare grootte en een daarmee samenhangende opbrengst heeft die een inkomen genereert, gaat de transitie niet lukken.
- Als de meerjarige transitiekosten niet berekend worden en niet maatschappelijk gedeeld worden, gaat het niet lukken. Een pachtvrije periode en/of gedeelde transitiekosten zijn voorwaardelijk voor bestaanszekerheid en continuïteit van het boerenbedrijf.
- Als de gemeentelijke politiek bestaanszekerheid niet nadrukkelijk meeneemt, krijgen we meer boze boeren en boze burgers!

De continuïteit van een lokaal verankerde agrarische bedrijfsvoering is randvoorwaardelijk voor de planontwikkeling voor het gebied. De relevantie van dit uitgangspunt is evident voor vele concrete maatregelen.

Bijvoorbeeld ten aanzien van de Grote Akker.- een cruciaal gebied voor duurzaam agrarisch landgebruik. Een looppad dwars over de akker hindert dat gebruik of kan het gewas onverkoopbaar maken. Bovendien, juist de rondwandeling om de Grote Akker heen geeft dit gebied een uniek karakter. De historische grandeur van het gebied met zijn ononderbroken zichtlijnen komt hier het best tot zijn recht. Mariken voelde dit mijn inziens goed aan door met het voorstel te komen om het gebied Landgoed Zuylen te gaan noemen. Ik vind het een prachtige naam.

We gaan een volgende fase in. Vanuit de tussenstand op dit moment. Het is boeiend om samen tot een mooi resultaat te komen.

Werkwijze van de werkgroepsessies

De bijeenkomsten hadden acht onderwerpen:

1. Cultuurhistorie
2. Natuur inclusieve landbouw
3. Natuurwaarde
4. Waterkwaliteit en water robuust
5. Recreatie
6. Horeca
7. Evenementen
8. Toegankelijk, bereikbaar en vindbaar

De onderwerpen werden in een vaste volgorde behandeld.

a. De experts gaven een presentatie over het onderwerp.
b. Gerben liet de uitkomsten van de zienswijzen en de enquête zien.
c. Daarna werd er gezamenlijk gewerkt aan de ideeën en de onderbouwing van het onderwerp.

Inleiding

- De bewoners committeren zich wel aan het proces met een open houding, een goede voorbereiding en aanwezigheid maar niet aan de opdracht omdat dat niet hun opdracht is.

- RSU is een visie en geen dichtgetimmerd stuk.

- De werkgroep sessies beginnen niet met een leeg wit vel, dat zou ook heel raar zijn en ongewenst. Het gebied heeft een rijke historie en is bijzonder beschermd. Bovendien laten de zienswijzen en de enquête ook zien dat het gebied zoals het is enorm gewaardeerd wordt en er eigenlijk niets veranderd hoeft te worden.

- De sessies zijn een zoektocht naar:
  - ✓ draagkracht van het gebied
  - ✓ draagvlak van de bewoners
  - ✓ onderbouwing voor de raad.

In vogelvlucht

- In 1954 is het plangebied bij de gemeente Utrecht gevoegd en in 1963 werd het gebied eigendom van de gemeente Utrecht. Nadat de Kringenwet per 8 november 1963 definitief was ingetrokken, is de wijk Overvecht Noord ontwikkeld.

- In 1970 is de Franciscusdreef en de J.M. de Muinck Keizerbrug met de opritten op perceel Y aangelegd en is de fysieke en zichtrelatie tussen het zuidoostelijke landschap en Fort aan de Klop geheel verbroken. In 1979 is de atletiekbaan aangelegd op de percelen W en X.

- Na de verkoop van het parklandschap aan gemeente Utrecht zijn bijzondere details die samenhangen met het gebruik als buitenplaats verdwenen of vervaagd (duiventil, tennisbaan, inrichting van de Grote boomgaard, gevarieerde beplanting in wandelbos en rondwandeling). Hierdoor is de historische gebruiks- en belevingswaarde afgenomen.

- Er zijn grote zorgen geuit in de zienswijzen en de enquête over het huidige achterstallige beheer en onderhoud van met name het bos, de boomgaard, de stinsen en het meubilair.

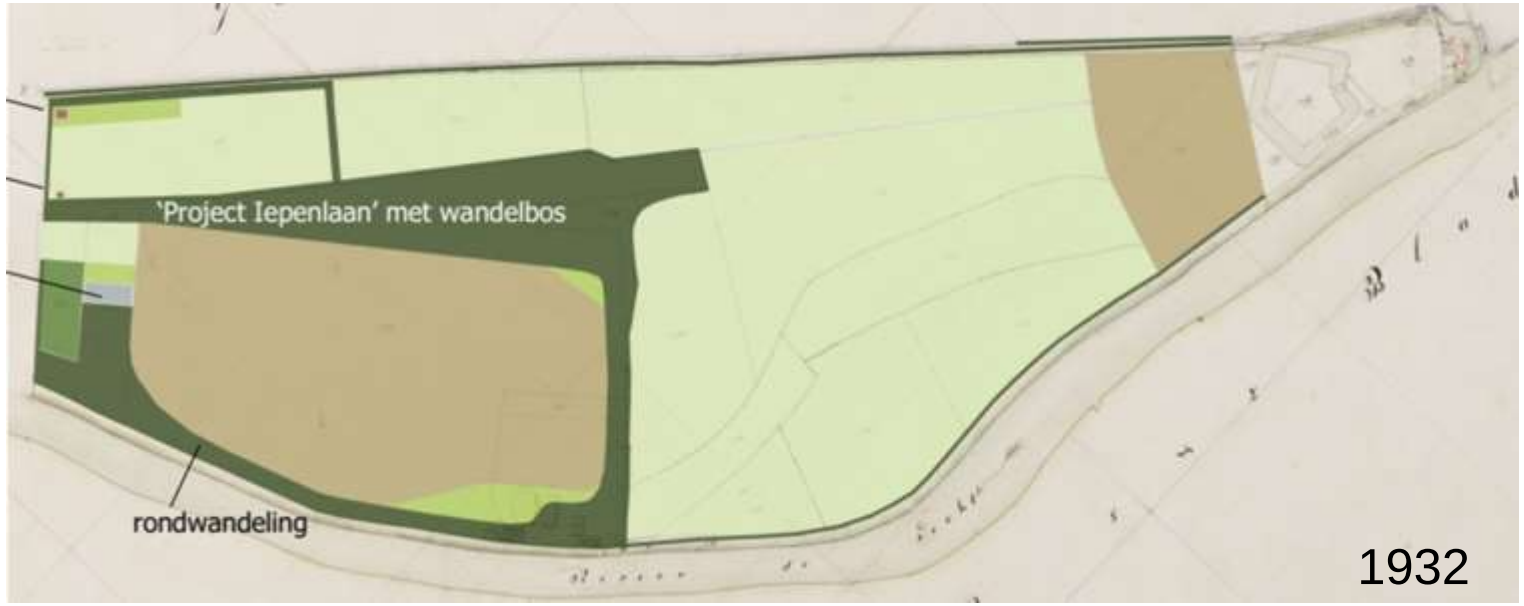
- Ook ontbreekt er nog een degelijke en deugdelijke nul-meting van de flora, de fauna en de mens.

1. Cultuurhistorie

- **Korneel Aschman** heeft in 2020 een zeer uitgebreide cultuurhistorische rapportage gemaakt waar hij graag over vertelt. We hebben bij geen enkel ander onderwerp zo lang stil gestaan. Het is duidelijk dat de cultuurhistorie de drager van dit unieke gebied is en dat wordt unaniem gedeeld.
- Het plangebied draagt minimaal negen eeuwen zichtbare cultuurgeschiedenis in zich en vertelt in een notendop het eigen Utrechtse verhaal van de Vecht, ontginningen, kloosterkapittels, ridderhofsteden, buitenplaatsen, pachtboeren en steenbakkers en dat alles met Fort aan de Klop binnen schootsveld van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.
- Het is daarom ook goed beschermd, onder meer;
  - ✓ Unesco Wereld Erfgoed
  - ✓ Rijksmonument
  - ✓ Natuur Netwerk Nederland
  - ✓ Archeologische waardenkaart
  - ✓ Ecologische Hoofd Structuur
  - ✓ Bestemmingsplan; waarvan nog geen spa de grond in mag

Drie tijdlagen

8e eeuw Pacht (cope)

- ontginning blokverkaveling
- agrarisch gebruik

12e eeuw Landgoed

- slot zuylen
- open agrarisch landschap percelen A t/m Z (pacht)
- steenoven (1623)
- kastanjelaantje (1650)
- duiventil (1812)
- iepenlaan (1903)
- wandelbos (1907)
- grote rondwandeling (1930)

19e eeuw Nieuwe Hollandse Waterlinie

- fort aan de klop
- inundatie
- verboden kringen

Drie tijdlagen

- Het gebied is te uniek en te klein om er een nieuwe tijdslaag aan toe te voegen. Je verliest daarmee ook waarden uit de drie gewenste tijdslagen. Bovendien is het ook niet nodig want het oorspronkelijke gebruik en de inrichting voorziet al in de gewenste functies. Het is slechts een kwestie van goed kijken, herwaarderen en hertalen.

- Het gebied heeft een introvert en besloten karakter. Dat is logisch want op zowel de agrarische gronden als in de slottuin en het park had de burger destijds niets te zoeken. Hoewel het nu openbaar en toegankelijk is, wordt dat karakter nog steeds gevoeld én hogelijk gewaardeerd, aldus de zienswijzen en de enquête van social collective.

- De titel Natuurgebied dekt de lading niet. Er is geen sprake van natuur en natuurlijk want al het groen is geregisseerd. Het is cultuur en gecultiveerd.

- Betekenis 'cultiveren’, cultiveerde, heeft gecultiveerd (Van Dale)
  - 1. (van landbouwgrond) bebouwen
  - 2. veredelen en verfijnen; met zorg onderhouden

Consensus herstellen en versterken cultuurhistorie

- Blokverkaveling & letters
- Open agrarisch landschap
- Paarden, koeien, schapen
- Natuurvriendelijke oevers
- Jaagpad
- Steenoven
- Vletsloot en schutdeuren
- Boomgaard Slot en Landlust
- Kastanjelaantje
- Duiventil
- Iepenbos
- Wandelbos
- Grote rondwandeling
- Zichtlijnen (Dom uitkijktoren)
- Manitobabos en Slingerbosch
- Verboden kringen

Vervolg NHW en de verboden kringen

- Inundatie; het kunnen verhogen van het waterpeil van de lage weidepercelen
- Dat is ook gunstig voor:
  - ✓ Weidevogels; kievit, scholekster, grutto
  - ✓ Koeien
  - ✓ Ziektes en plagen in de bodem

- Waterbeheersing; in- en uitlaat nodig
  - ✓ Vlet of vaarsloot met brug in de Vechtdijk en schutdeuren bij de steenoven terugbrengen
  - ✓ Brug in de Vechtdijk is tevens een goede verkeersremmende maatregel

- Verboden kringen; herkenbaar maken
  - ✓ in de dijk; zoals de limes in de stad
  - ✓ In de oever; met steigertjes in de Vecht (kano, zwemmen, vissen, supboard, halte fietsboot, e.d.)
  - ✓ In het bos; met boomstampaden (speelaanleiding)

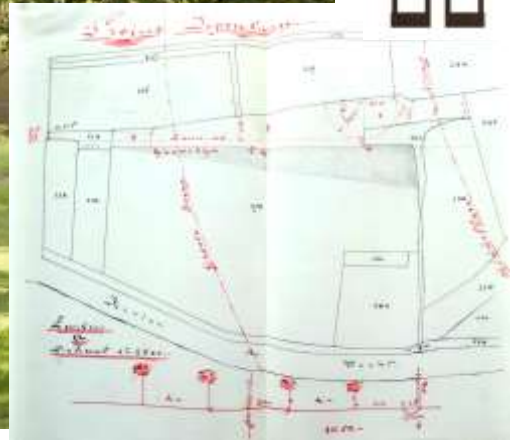

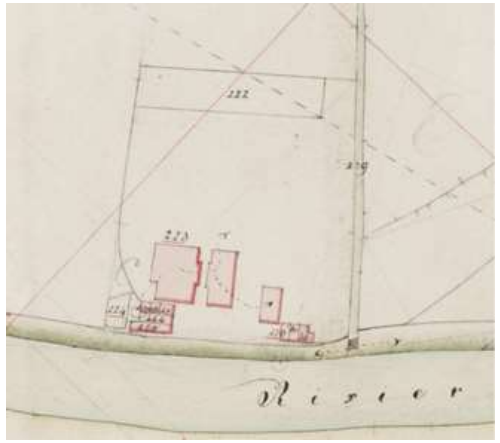

2. Natuurinclusieve Landbouw

- 28 hectare verpacht
- Open agrarisch landschap
- Percelen
  - D 0,57 ha
  - M 2,32 ha
  - N 2,41 ha
  - O 11,07 ha
  - P -
  - Q 0,74 ha
  - R 0,98 ha
  - S 2,32 ha
  - T1 2,34 ha
  - T2 1,67 ha
  - V 1,45 ha
  - W 1,29 ha
  - X 1,39 ha

WIJ•Land en de Commonland filosofie

- Frederik Hengeveld van WIJ•Land ondersteunt de pachtboer in de transitie naar natuurinclusief.

- Commonland filosofie
  - 4 waarden
  - 3 zones
  - 20 jaar
- Kansrijk; gebied ligt vanuit de cultuurhistorie al dicht tegen de economische zone aan.
- Kansrijk; omschakeling is goed mogelijk want de boer boert al extensief
- NB! minder hectares is onlogisch
- NB! normale pachtduur is noodzakelijk, ook voor de bank

WIJ•Land en de Kracht van doen

- Landschapsbeheer begint bij de bodem voor een holistische kringloop.
- Kruidenrijk graslanden
  - bevorderen de biodiversiteit
  - bieden een plek aan insecten en vogels
  - verbeteren de droogte resistentie van de bodem
- Kruidenrijke graanakkers
  - bevorderen biodiversiteit
  - leveren een eiwitrijk product als veevoer
  - aantrekkelijk landschap
- Soortenrijke voederhagen als afrastering
  - bevorderen biodiversiteit
  - schaduw en schuilplekken
  - aantrekkelijk landschap
- Betalen voor onderhoud en natuurbeheer
  - waardering voor het landschap
  - behoud van cultuurlandschap
- Alternatieve inkomsten; melktap, ruimte verhuur, verzuivelen, verbinding boer-burger
  - Boer Kees; melktap, boer in Utrecht, softijs, lammetjesdag, pakjesavond in juni, agrofitness etc.

Consensus natuurinclusieve landbouw

de nering ter lering en de vermaak

- Boer is cultuurhistorie
- Biodiversiteit neemt toe
- Kruidenrijk grasland
- Kruidenrijke gewassen
- Natuurvriendelijke oevers
- Kringlooplandbouw
- Paarden, koeien, schapen
- Kievieten, hazen, ooievaars
- Broedhopen voor ringslangen
- Voedselhagen, vlechtheggen
- Zaaien, maaien, wiersen
- Pakjesavond in juni
- Landwinkel, lokaal voedsel
- Pacht is borg
- Pacht is beheer

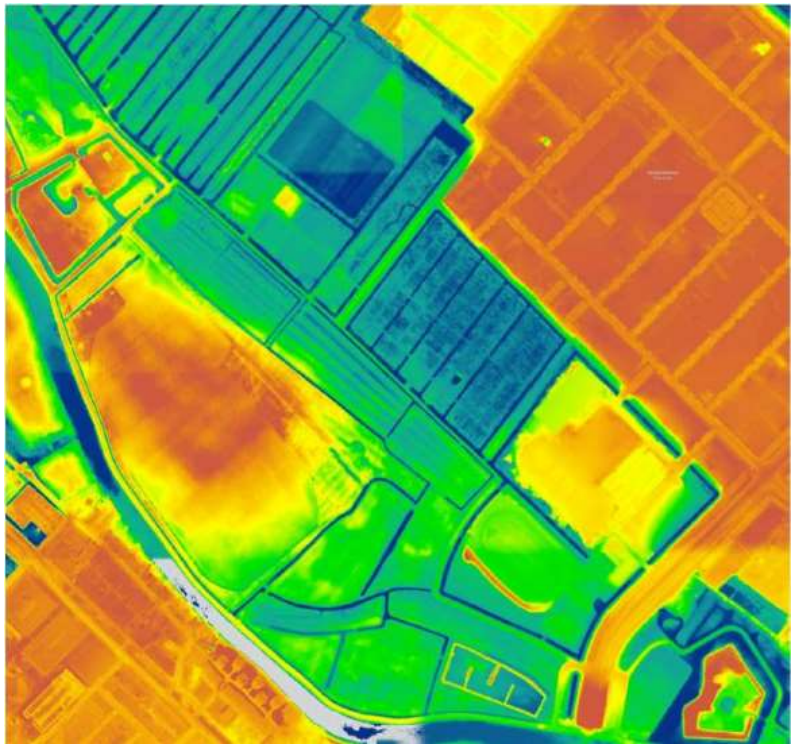

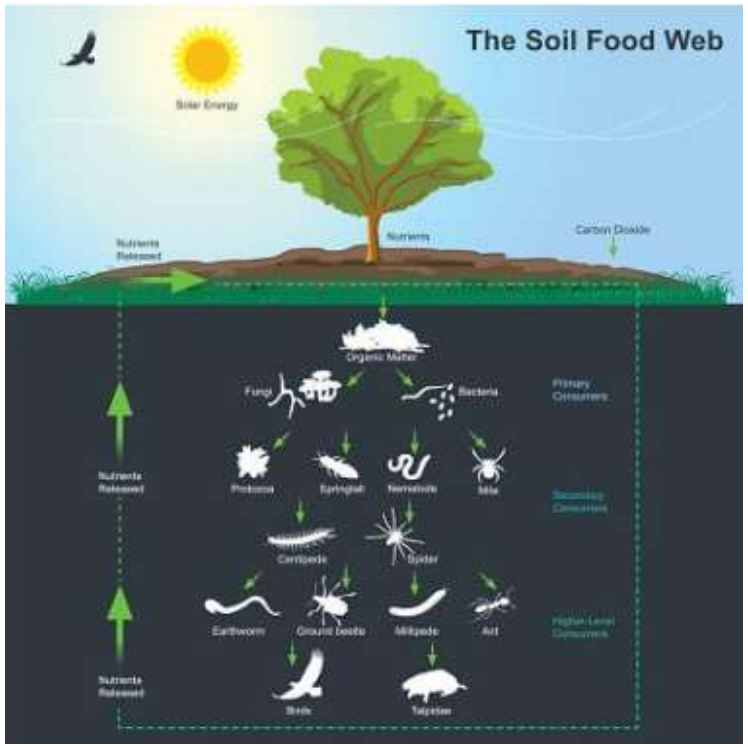
3. Natuurwaarde

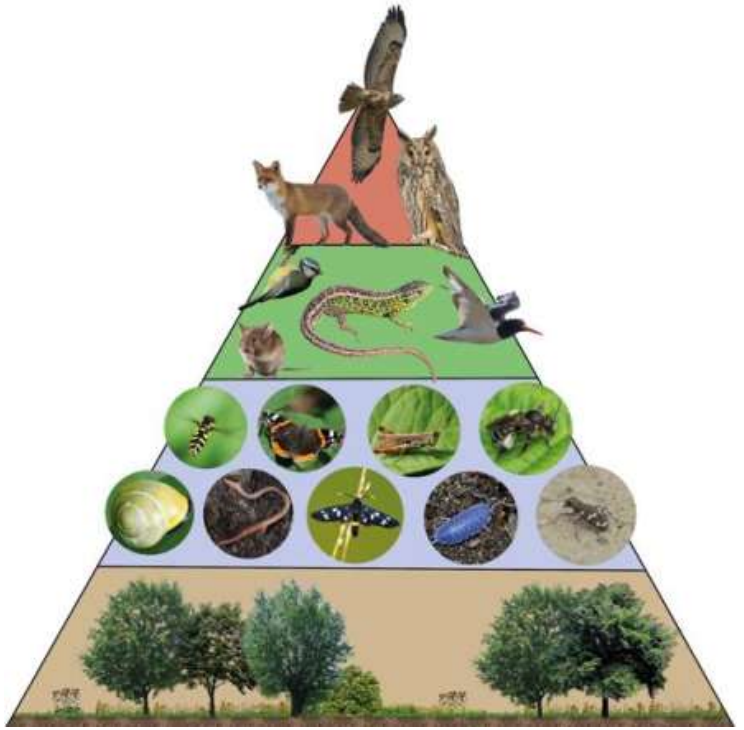
Arda van Elsdingen

Cultuurhistorie versterken → natuur inclusieve landbouw → biodiversiteit → hogere natuurwaarde

- Afb. 1 De oerlaag ofwel de bodem en water sturende laag is het uitgangspunt: hoog-laag en droog-nat
- Afb. 2 Bodem, water en zon; een gezonde bodem barst van het leven en is het begin van alles
- Afb. 3 De voedselpiramide; hoe is deze in dit gebied en wat kan je dan verwachten c.q. stimuleren
- NB!! De iconen kievit, haas, konijn, ringslang en laatvlieger (vleermuis) leven hier en staan op de rode lijst

Natuurbeleving van de bewoners

- Uit de zienswijzen; behoud van de huidige situatie om het unieke karakter te behouden
- Uit de enquête; het moet vooral een fijne plek blijven voor de dieren in de wei om ongestoord te verblijven
- De verwevenheid van landbouw, cultuur, recreatie en vooral rust wordt erg gewaardeerd
- Behoud en versterk de biodiversiteit; er is grote zorg dat dit door openstellen juist verloren gaat

Koeien met zwangerschapsverlof

Consensus natuurwaarde en beleving versterken

De natuur beleef je met al je zintuigen; zien, horen, ruiken, proeven en voelen

- Verstild karakter; creëer rustgedeeltes voor zowel flora en fauna als voor de mens
- Hoge/ droge en lage/ natte gebieden; peilgebied scheiden
- Gradiënten en overgangen; bomen, struweel, kruiden, gras, dras, plas
- Zonering en zichtlijnen; bos, boomgroepen, open agrarisch landschap
- Afscheidingen; sloten, hekwerken, vlechtheggen, voedselhagen, takkenrillen
- Natuurinclusieve landbouw en natuurlijkvriendelijke oevers
- Hakhoutbossen herstellen en dood hout (staand en liggend) bewaren
- Stinzen en bijgoed herstellen
- Iconen koesteren; kievit, haas, konijn, ringslang, vleermuis, ooievaar
- Verschillende paden; half verhard, onverhard, gras, schors, blote voetenpad
- Voedselbos en voedselhagen; bramen, kastanjes, beukennootjes, hazelnoten
- Groene en blauwe verbindingen voor een sterk en veerkrachtig ecosysteem
- Communicatie; borden, qr-codes, speurtochten, excursies, tellingen

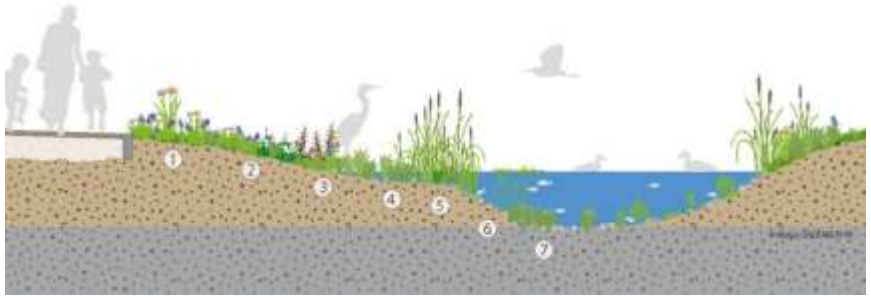

Omslag naar
natuurinclusieve
landbouw
2020
2030
Een platteland met gezonde boerenbedrijven
waar het bulkt van de bloemen, bijen en vogels

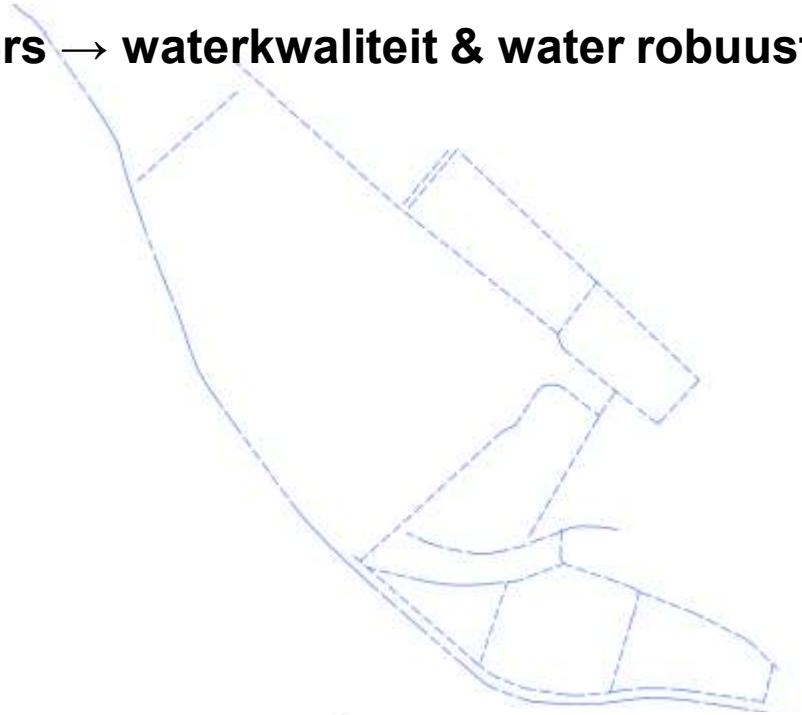

gras
zoom
mantel
kern

4. Waterkwaliteit, waterrobuust & koeling

Cultuurhistorie versterken → natuurvriendelijke oevers → waterkwaliteit & water robuust & koeling

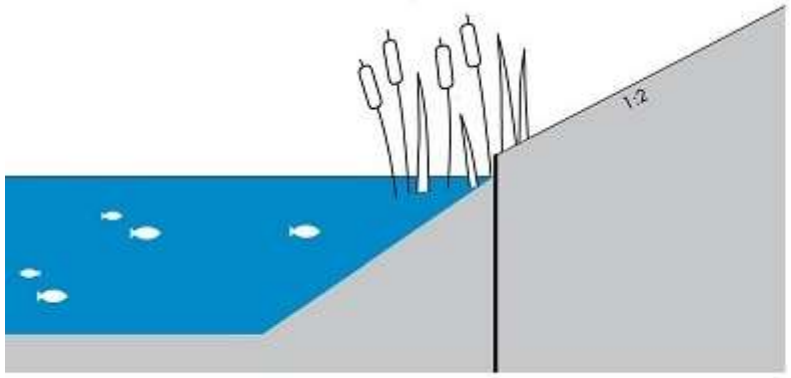

Minstens 5,5 km aan sloten en vechtoever

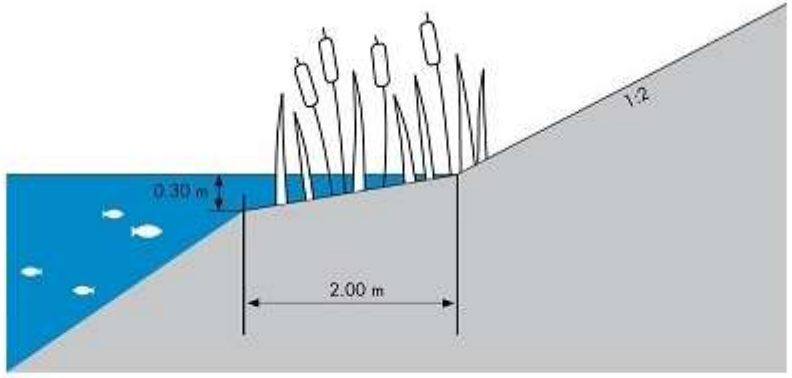
Deze voorzien van natuurvriendelijke oevers

Dat geeft heel veel meer:

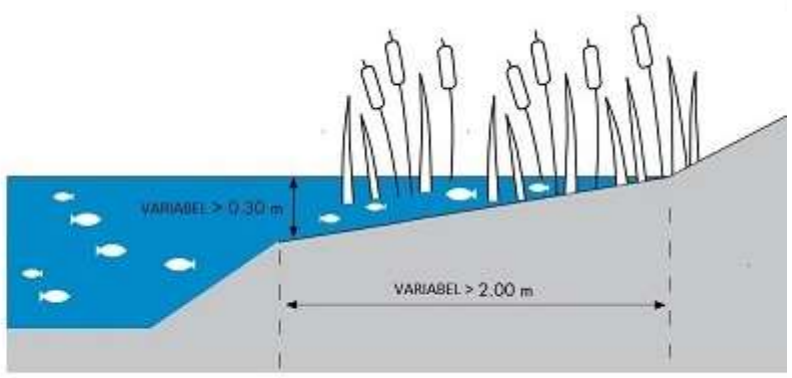
- ✓ Wateroppervlak
- ✓ Watervolume
- ✓ Plas - dras
- ✓ Oeverbeplanting

Traditionele oever

Duurzame oever

Natuurvriendelijke oever

Eén peilgebied

- Het is een groot peilgebied met maar op 1 locatie een meetpunt waarop gestuurd wordt (gemaal ‘De Klop’).
- Het beheerpeil van -0.60/-0.75, wordt redelijk goed gehandhaafd.
- In het verleden is gebleken dat de sportvelden en volkstuinen laag liggen en wateroverlast ervaren.

Gescheiden peilgebied

- Het is mogelijk om het Zuilense Bos (en mogelijk ook het weide gebied ten oosten) af te sluiten van de rest van het gebied
- Hier kan dan zowel een vast-, zomer-, winter-, flexibel-, boven- en/of onderpeil zijn waar de natuur bij gebaat is.
- Gezien de natuurtypes ‘park- of stinzenbos’ en ‘soortenrijk grasland’, lijkt een flexibel peil een goede oplossing.
- Hierbij kan overtollig water afgevoerd worden bij een langdurig natte periode, maar ook water aangevoerd worden bij een aanhoudende droge periode

Consensus waterkwaliteit, water robuust & koeling

Alle sloten en vechtoever à 5,5 km van natuurlijke oevers voorzien:

- Blokverkaveling blijft in stand
- Steviger oevers door plantengroei
  - ✓ minder verzakking
- Meer oppervlak aan water
  - ✓ verkoeling, natuurlijke afscheiding
- Meer volume aan water
  - ✓ robuust, buffer, flora en fauna
- Meer oppervlak aan plas/dras
  - ✓ flora en fauna
- Meer doorgaande verbindingen
  - ✓ ecologie, waterkwaliteit
- Meer natuurbeleving
  - ✓ mens, flora en fauna
- Watermozaïek (is nieuw)

5. Recreatie

gezondheid, bewegen, ontmoeten

- Betekenis van ‘ontspanning’ voor het eerst aangetroffen in 1451
  - Activiteiten die de gezondheid of het moraal bevorderen door ontspanning en plezier
  - Bezigheden, tijdverdrijf of lichamelijke activiteiten die door **mensen en dieren** worden ondernomen met als enig doel de activiteit zelf, of ter ontspanning en vermaak (Van Dale)

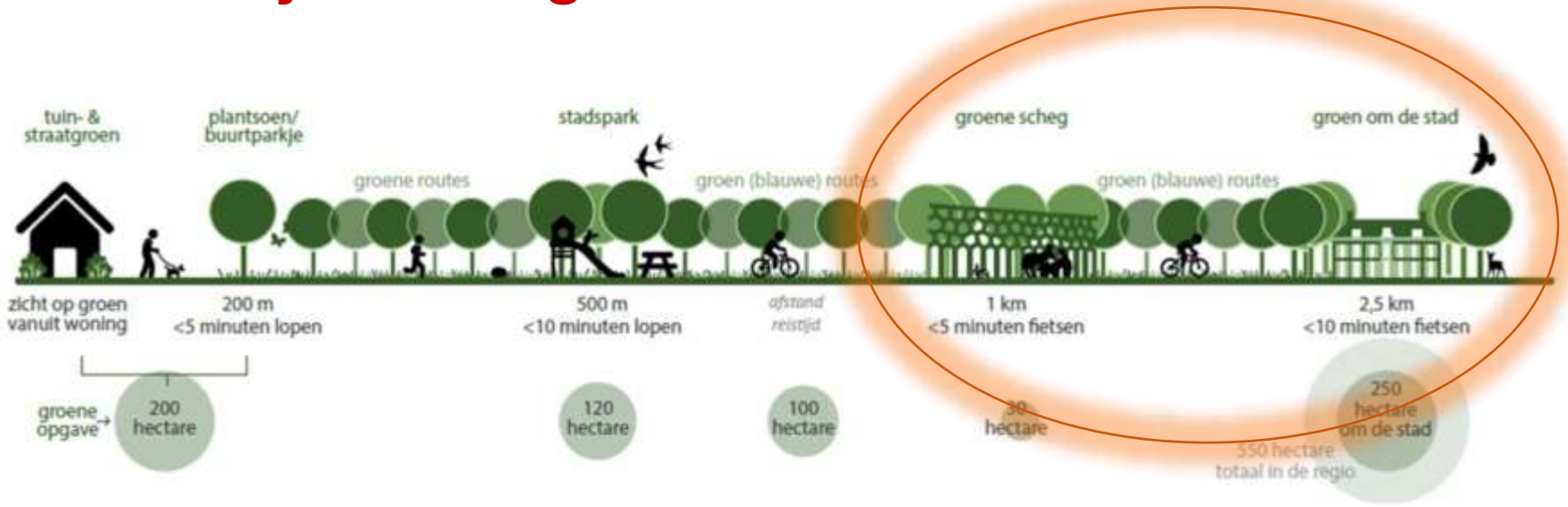
- De juiste recreant (flora, fauna en de mens) op de juiste plek
- Al naar gelang de draagkracht van het gebied

Ruimtelijk Strategie Utrecht 2040 en Groenstructuurplan

- Natuurgebied Zuilen is onderdeel van de bestaande '**Vechtscheg**'
- Ambitie, inrichten als **toegankelijk landschap** (het valt niet in de parkzone)
- Groene gebieden verbinden voor **flora, fauna en mensen**
- Verbindingen zijn **groen en blauw**
  - ✓ Groene en blauwe routes uitbreiden; ommetjes van verschillende omvang
  - ✓ Groene en blauwe routes veilig maken; toegankelijk, bereikbaar, vindbaar

Een recreatief kerngebied

Het gebied is de kern en van oudsher al ingericht voor ontspanning van de adel. Het heeft een introvert en besloten karakter. In zowel de slottuin en het park als op de agrarische gronden had de burger niets te zoeken. Hoewel het nu openbaar en toegankelijk is wordt dat karakter nog gevoeld én hogelijk gewaardeerd.

- Overvecht is de groenste wijk van Utrecht en heeft genoeg groen voor de dagelijkse gang en beweging
- Zuilen is ook behoorlijk groen maar kan nog groener voor de dagelijkse gang en beweging
  - ✓ Demkapark; langs het Amsterdam Rijnkanaal
  - ✓ Norbruislaan; breed profiel, geschikt voor meer groen
  - ✓ Vechtplantsoen; herinrichting en onderhoud
- Natuurgebied Zuilen is te ver weg voor de dagelijkse gang en beweging, zeker voor kinderen. Maar kan als unieke cultuurhistorische bestemming bewoners uit Zuilen en Overvecht trekken
- Zuilen en Overvecht hebben al een groot aantal parken en bloemrijke recreatievelden

Consensus gezondheid

- Gezondheid bestaat uit 6 aspecten die precies in de definitie **recreatie** passen
- En de 6 aspecten zijn allemaal te vinden in en om het gebied:

1.	Dagelijks functioneren	zorgen voor jezelf, bereikbaarheid
2.	Lichaamsfuncties	bewegen, toegang tot gezond voedsel
3.	Mentaal welbevinden	herkenbaarheid en variatie, duurzaamheid en klimaat
4.	Zingeving	ruimte voor rust en herstel, cultuur, ervaren, leren en werken
5.	Kwaliteit van leven	landschap, natuur en spelen, veilig
6.	Meedoen	ontmoeten en samenwerken, zinvol bezig zijn

Consensus bewegen

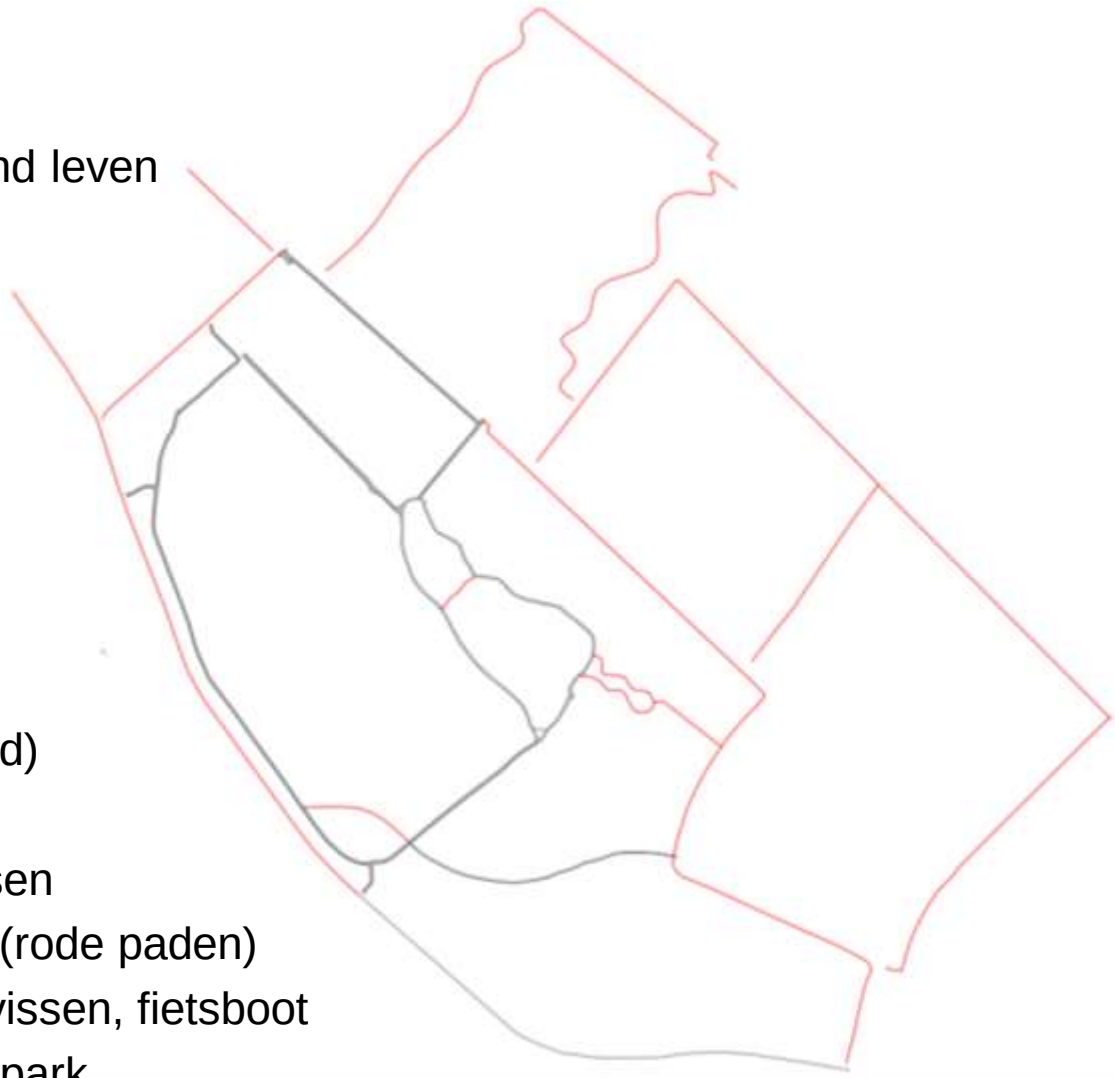
- Bewegen niet als doel op zich maar als middel voor een gezond leven

- Bewegen in de openbare ruimte **in** het kerngebied
  - ✓ mentaal uitdagend → beweeg en speelaanleiding
  - ✓ past bij de rust en het karakter van het gebied

- Sporten in de openbare ruimte **om** het kerngebied
  - ✓ fysiek uitdagend → sport en speeltoestellen
  - ✓ past bij de ruimte en het karakter van dat gebied
  - ✓ zie ook de bijlage sportfaciliteiten (ge- en ongeorganiseerd)

- Groene en blauwe routes uitbreiden voor flora, fauna en mensen
  - ✓ **Wandelpaden à 5,3 km toevoegen** in en om het gebied (rode paden)
  - ✓ Steigertjes toevoegen voor kanoën, suppen, zwemmen, vissen, fietsboot
  - ✓ Ruiterpaden toevoegen voor verbinding naar het Noorderpark

- Doorwaadbaarheid van sportparken vergroten
  (NB de atletiekbaan is hier niet geschikt voor)

3,4 km bestaande wandelpaden (grijs)
5,3 km nieuwe wandelpaden (rood)

Consensus natuurlijk spelen

Kinderen worden spelend en ontdekkend uitgedaagd om naar een volgende nieuwe beleving te gaan:

1. Spelen bij de entrees
2. De Dom als vogelkijkhut op de zichtlijn
3. Boomstampad(en) door het bos
4. Hutten bouwen met takken
5. Slingerbosch met beek; zoals in speelbos Zuilen
6. Voedselbos, boomgaarden
7. Slootbeleving langs koeienpaadje, kikkers vangen
8. Bosbeleving; Manitobabos, wandelbos, slingerbosch
9. Vleermuis-vogelbeleving; kasten en hotel! Excursies
10. Agrarische beleving en bezoek aan de boer; Excursies

Webcams; thuis en op school meekijken

Infraroodcamera’s; thuis en op school meekijken

Consensus ontmoeten

Je ontmoet elkaar op verschillende plekken en tijden

Soms georganiseerd, soms spontaan

- Cultuur; open monumentendag, excursie, rondleiding, boekje lezen
- Natuurinclusieve landbouw; agrofitness, lammetjesdag, landwinkel, pakjesavond in juni
- Natuur; excursie, speurtochten, tellingen van flora en fauna, fotograferen
- Bewegen; lunchwandeling, tai chi, spelen, zwerfvuil rapen, natuurwerkdagen
- Hondenommetjes; sociale cohesie en veiligheid
- Culinair; picknicken op een kleedje, bramen plukken
- Horeca, die er al is
- Evenementen, die er al zijn

Conclusie recreatie; gezondheid, bewegen & ontmoeten

- Als je de cultuurhistorie versterkt dan verkrijg je natuurinclusieve landbouw.

- Door natuurinclusieve landbouw verkrijg je een hogere natuurwaarde en een betere waterkwaliteit

- En dat is zeer goed voor de recreatie:
  - ✓ Draagt bij aan de gezondheid
  - ✓ Daagt uit om te bewegen
  - ✓ Doet goed om te ontmoeten

- Het gebied nodigt eerder uit tot bewegen dan verblijven, eerder leren dan luieren, eerder spelen dan zitten

- Het gebied activeert lichaam én geest

6. Horeca

consensus over passende horeca die er al is

Voldoende en divers aanbod:

- Slot Zuylen
- Museumcafé Koetshuis
- Bistro Belle
- De PizzaRia’s
- De Parel van Zuilen
- Fort aan de Klop
- Tennisvereniging Vechtlust
- Ons Genot
- Stadstuin Zuilen
- Van de Streek
- Cantina Atletiekbaan Overvecht
- Eatpoint / Snackbar de Pitstop
- Otantik BBQ
- Snackbar Overvecht

DE PIZZARIA'S

Cantina
Atletiekbaan
Overvecht

7. Evenementen

consensus over passende evenementen die er al zijn

Natuurwaarde zo versterken dat veel evenementen niet kunnen!!!

- Slot Zuylen; Tentoonstelling, snertconcert, voorstellingen
- Parel van Zuilen; Parelsessies, Bockbierfeest, Culturele zondagen
- Boer Kees; Lammetjesdag, pakjes-avond in juni …
- Fort aan de Klop; Kermis, circus en theater
- Atletiekbaan; Camping
- Vechtse banen; Elfstedentocht
- De Vecht; Sinterklaasintocht Zuilen

- Gluren bij de Buren
- Landmarkt, Plantenmarkt
- Hart van Holland, roeimarathon
- Skateparade
- Drive-inn bioscoop
- Hopfeest

- Nacht van de Vluchteling
- Avond4daagse Zuilen
- Avond4daagse Overvecht
- Polderloop
- Zomeravondcup
- Sponsorlopen (o.a. Roparun)
- Run and Roast
- Ride and Roast
- Run en of Ride for the Roses

- Open Monumentendag
- Natuurwerkdagen
- NL-doet
- Nederland Schoon
- Ondernemersloket

natuur
werkdag

STICHTING VLUCHTELING
NACHT VAN DE VLUCHTELING
15 & 16 JUNI 2019
ROUTE VAN 40 KM
UTRECHT
AMERSFOORT

UTRECHT SKATE PARADE
jedere vrijdagavond dwars door Utrecht

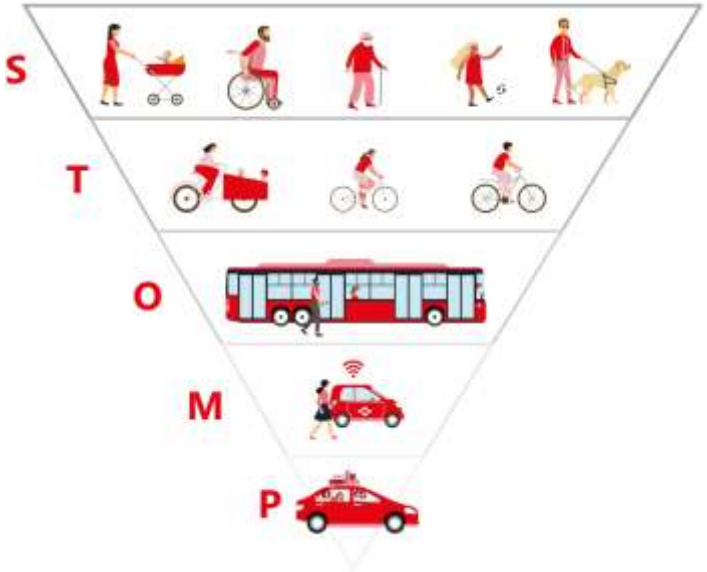

DE BUURT
CAMPING

8. Toegankelijk, bereikbaar & vindbaar

- Voor **iedereen**
- Met het STOMP principe naar Natuurgebied Zuilen
  - Stappen versterken; veilig, ruim, logisch, aantrekkelijk en obstakelvrij
  - Trappen versterken; fijnmazig, nieuwe verbindingen
  - Openbaar vervoer; versterken
  - Mobiliteit door delen; beperken voor dit gebied
  - Privé-auto; beperken voor dit gebied

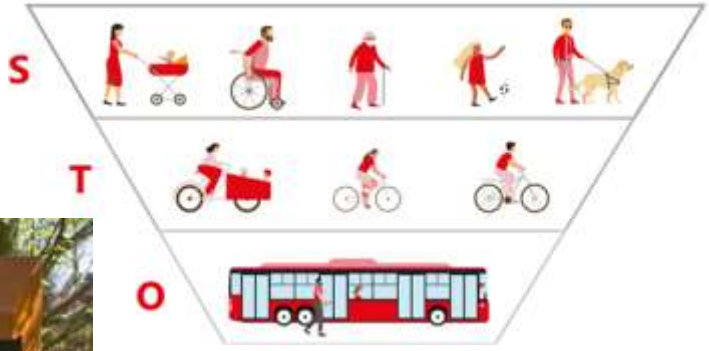
- Recreatieve verbinding langs Vecht verbeteren
- Opheffen of verminderen van barrières bijvoorbeeld Franciscusdreef
- Verbeteren bestaande passages
- Hoofdfietsroutes; Vechtdijk, Franciscusdreef, 2e Polderweg, Manitobadreef, Slotlaan
- Vechtdijk vooral groene recreatieve hoofdfietsroute

Consensus toegankelijk, bereikbaar & vindbaar

- Vechtdijk; fietsstraat, auto te gast, 30 km
- Franciscusdreef versmallen zoals de Muinck Keizerlaan
- Bushaltes **op** de Muinck Keizerbrug; zicht op het gebied
- Entrees voorzien van:
  - Informatie
  - P-blauwe kaart
  - Fietsparkeren
  - Laadpalen
  - Verblijven
  - Spelen
  - Hoogwaardige passende inrichting
- Grote rondwandeling; toevoegen ‘natuurlijke’ geleiding voor blinden en slechtzienden
- Bestaande voetpaden à 3,4 km uitbreiden met nieuwe voetpaden à 5,3 km
- Veerpont als oeververbinding Parel van Zuilen ~ Jaagpaal

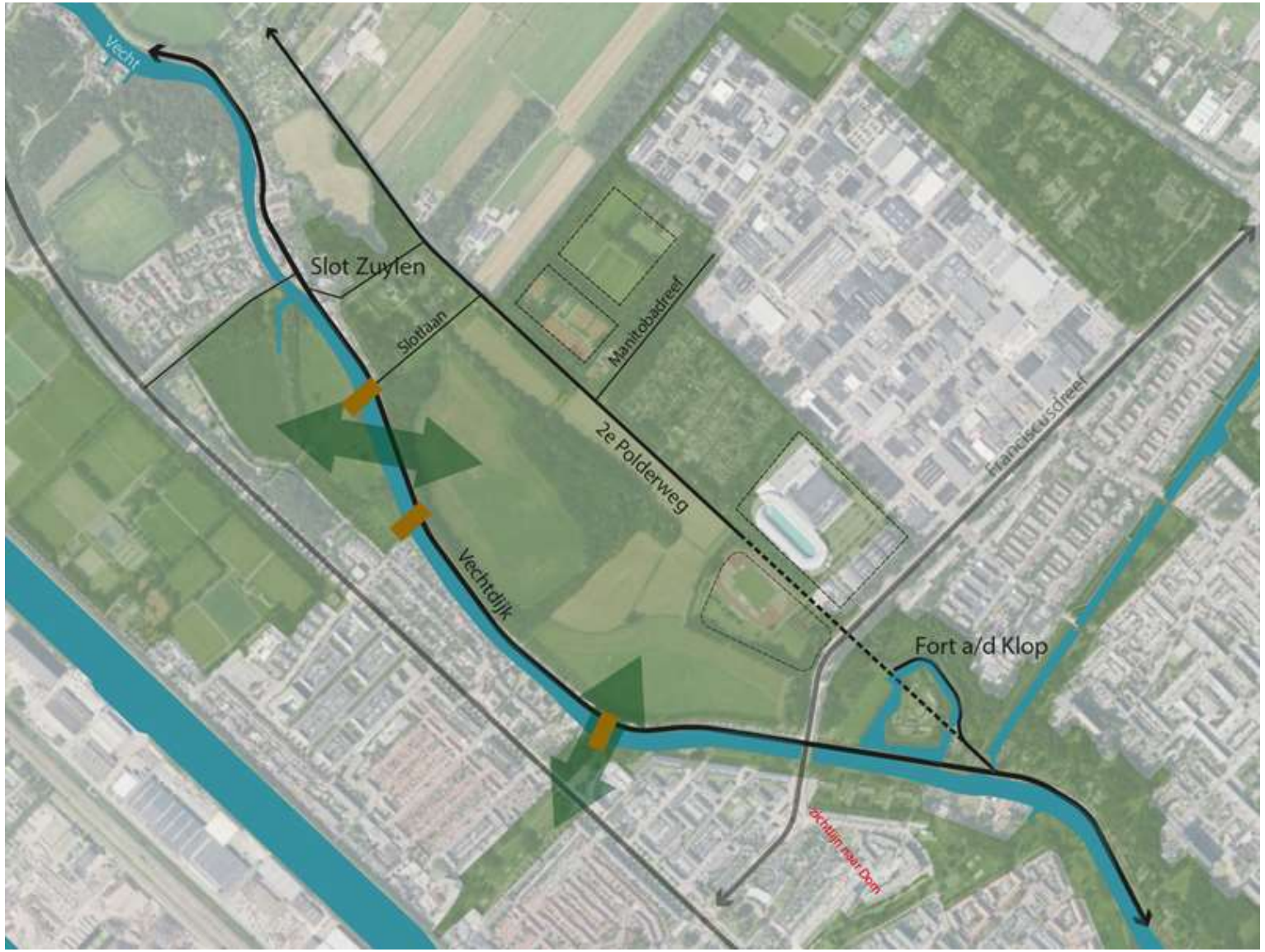

Contradictie brug(gen) over de Vecht

Plaatje is voorstel van de gemeente; gewenste brug(gen) over de Vecht.
Dat vinden de bewoners een contradictie en gaan niet akkoord

Afstand tot bestaande bruggen < 500m

Toegevoegde waarde is zeer gering

Er is geen doorgaande verbinding

Bij lage brug; gevaarlijke manoeuvres op de Vecht en op de Vechtdijk

Bij hoge brug; komt in het groen uit en is niet geschikt voor MIVA

Extra brug doet juist afbreuk aan:

- Vechtdijk als groene recreatieve hoofdfietsroute
- Veiligheid; fietsersbond zegt: geen hoofdfietsroutes kruisen
- Veiligheid; Vecht drukbevaren schepen, sloepen, roeiboten, supplanken, kano’s
- Ecologische Hoofdstructuur
- Visie Vechtoever o.m. zichtlijnen

Contradictie NNN percelen openbaar toegankelijk maken

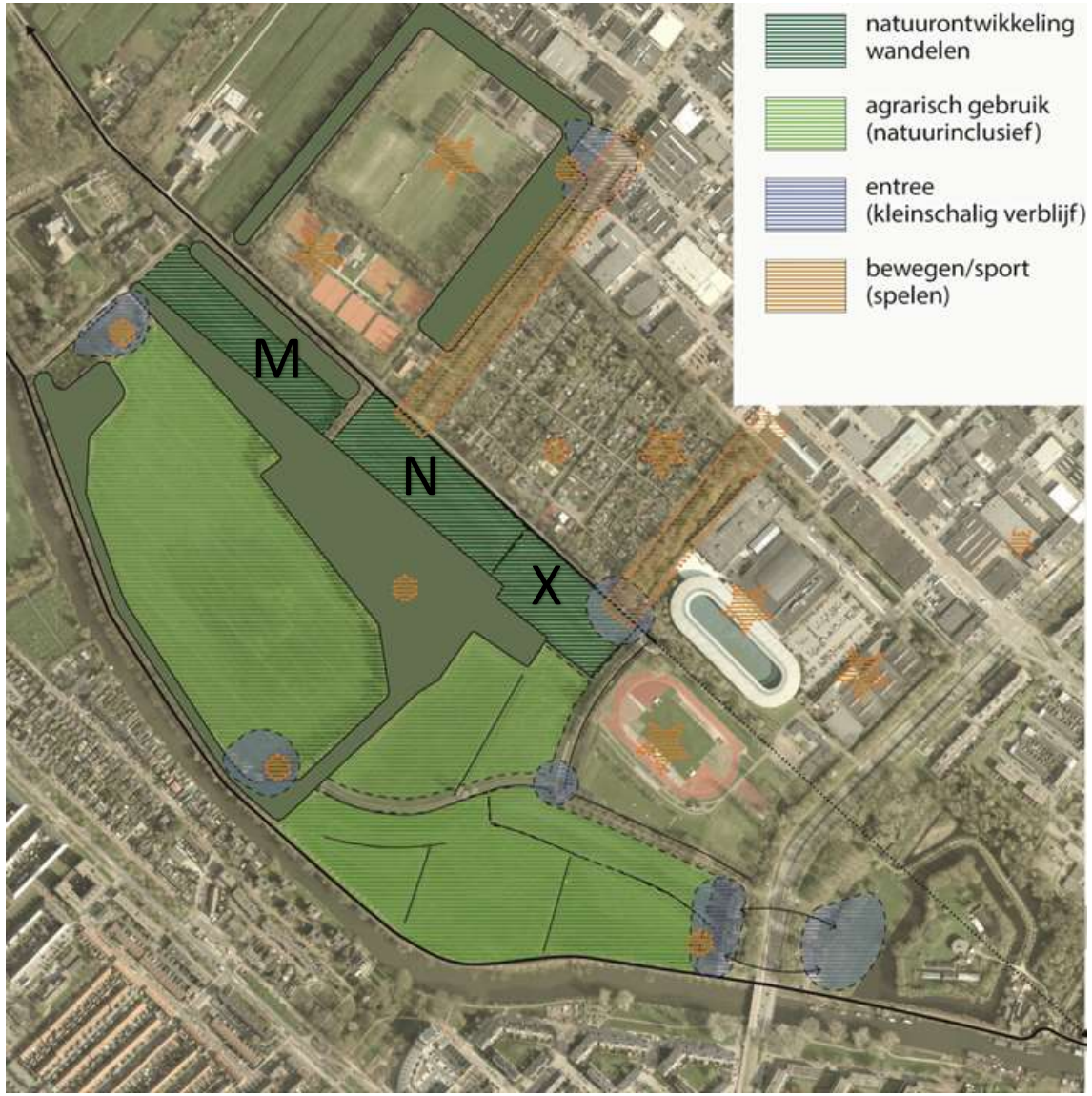
NNN is het donkergroene gedeelte

- Bestaat uit weilanden, bos en de Vecht, samen 18 hectare

Doelstellingen NNN

- Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied
- Natuurinclusieve vormen van landbouw beïnvloeden de biodiversiteit positief, zowel in het agrarisch gebied als in de natuurgebieden
- Landbouw is belangrijk voor voedselproductie en de kwaliteit van landschap en milieu
- Landbouw beslaat ruim de helft van het grondgebied van de provincie Utrecht en is **beheerder** van ons aantrekkelijke cultuurlandschap
- Op circa de helft van de Utrechtse landbouwbedrijven is sprake van nevenactiviteiten zoals agrarisch natuurbeheer, plattelandstoerisme, zorg, educatie of verwerking en verkoop van landbouwproducten

Contradictie NNN percelen openbaar toegankelijk maken vervolg

Plaatje is voorstel van de gemeente; volledig openstellen van de 3 NNN-percelen (perceel M, N en X) Dat vinden de bewoners een contradictie en gaan niet akkoord

De 3 percelen M, N, X en duifzicht zijn samen 6,4 hectare

- Dus 11,6 hectare is al openbaar toegankelijk (is 64%)
- Natuurinclusief vraagt meer hectare, niet minder
- Bestaanszekerheid voor de boer (cultuurhistorie)

Natuurinclusief op 1; we vinden agrarisch gebruik opnieuw uit om natuur en voedselproductie te verbinden

Perceel M niet openbaar toegankelijk maken want:

- Heeft visuele relatie met het slot
- Historisch kastanjelaantje (1650) loopt er al omheen
- Lopen koeien met zwangerschapsverlof
- Staan paarden tijdens de oogst in de boomgaard
- Staan paarden bij nat weer
- Kringlooplandbouw
  - ✓ Paardemest!!
  - ✓ Ringslangen!!

Consensus NNN percelen

Perceel N is geschikt om deels open te stellen

- Heeft geen directe relatie met het slot
- Heeft geen visuele relatie met de overige weidepercelen
- Zicht vanuit de hoofdentree Manitobalaan op perceel N
- Organisch open stellen
  - ✓ Schouwpaden (geleid) altijd open
  - ✓ Weide niet tijdens broed en beweiding

Perceel X

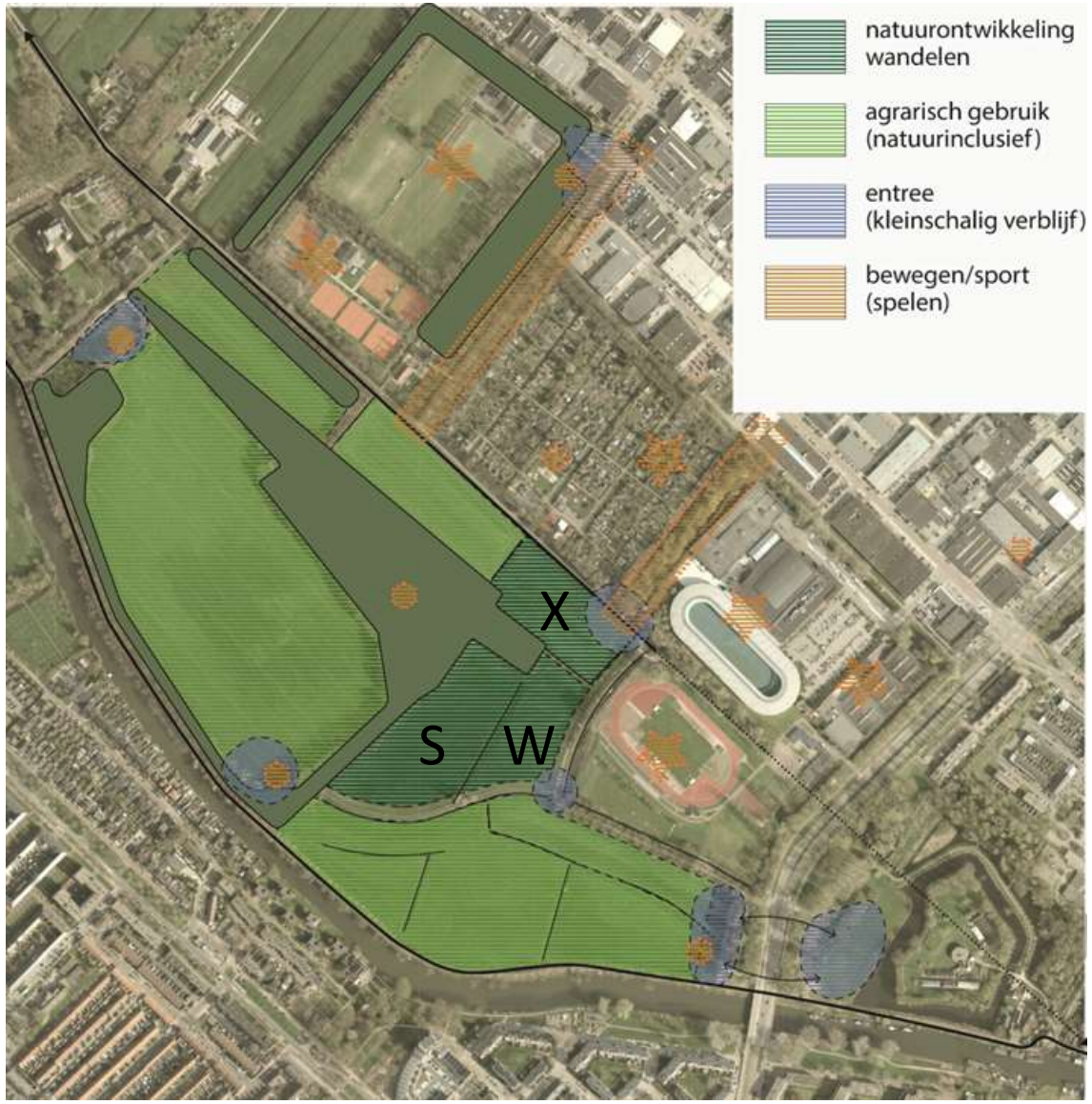
- ✓ Schouwpaden (geleid) altijd open

Schouwpaden zijn paden langs een watergang (bijvoorbeeld een sloot) om deze te kunnen schouwen (bekijken of alles in orde is)

Geleid betekent dat er tussen het schouwpad en de overige weide een afscheiding is (bijvoorbeeld voedselhaag) zodat de flora en fauna niet gestoord of vertrapt wordt.

Contradictie percelen hoge natuurpotentie

Plaatje is voorstel van de gemeente; volledig openstellen van de percelen S, W en X. Dat vinden de bewoners een contradictie en gaan niet akkoord

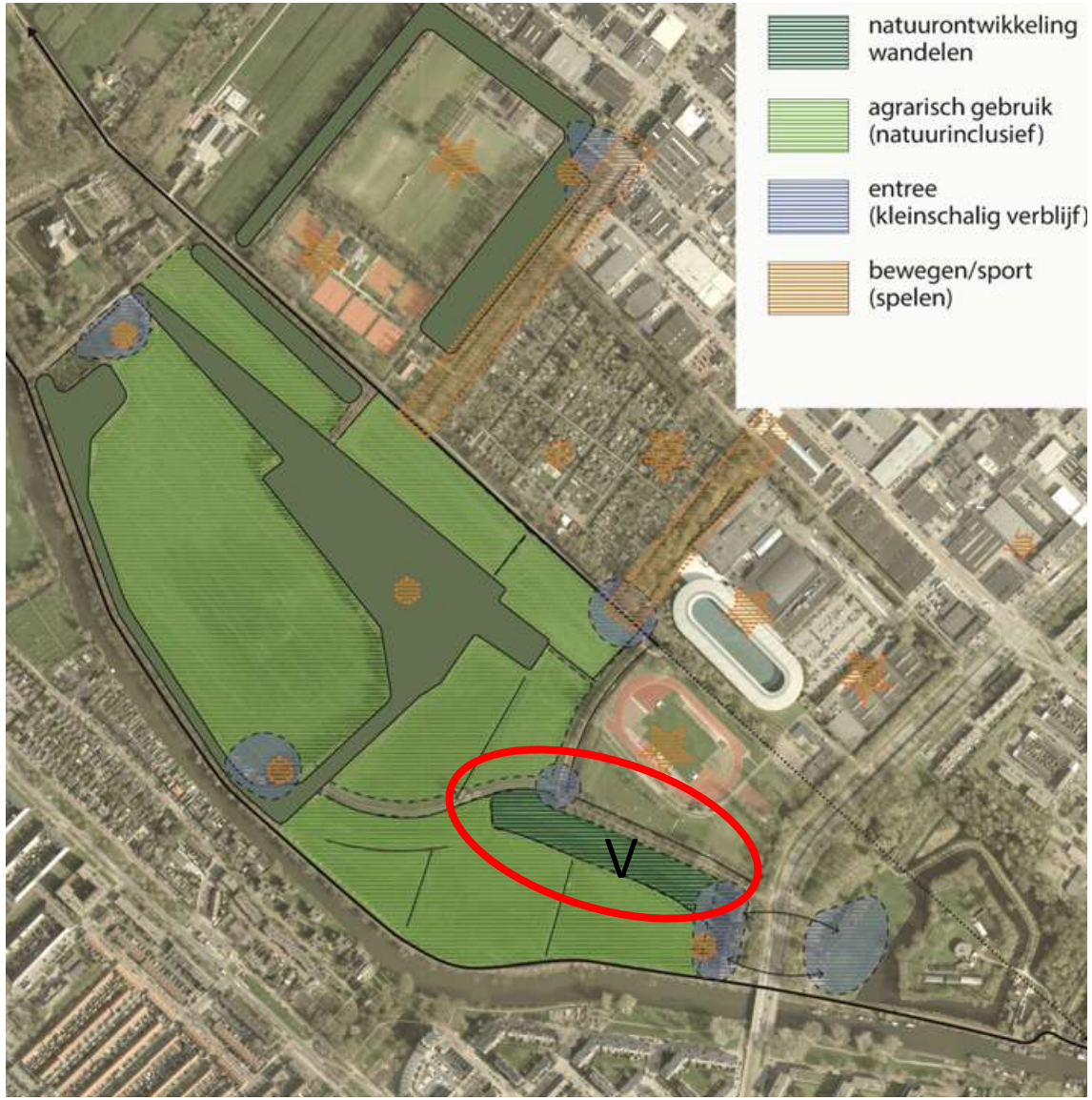
De 3 percelen S, W en X niet openbaar toegankelijk maken

- Visuele relatie met het open **agrarisch** landschap
- Natuurinclusief vraagt meer hectare niet minder
- Bestaanszekerheid voor de boer (cultuurhistorie)
- Openstellen schaadt de natuurwaarde

Natuurinclusief op 1; we vinden agrarisch gebruik opnieuw uit om natuur en voedselproductie te verbinden

- Beweiding voor de pinken
- Hooien voor het wintervoer (kringlooplandbouw)
- Organisch open stellen onderzoeken
  - ✓ Weide niet tijdens broed, beweiding, groei en oogst
  - ✓ Weide niet tijdens de gewenste vernatting

Contradictie groene loper

Plaatje is voorstel van de gemeente; perceel V openstellen als groene loper. Dat vinden de bewoners een contradictie en gaan niet akkoord

Perceel V niet openbaar toegankelijk maken

- Kavelstructuur vervaagt
- Visuele relatie met het **open agrarisch** landschap
- Natuurinclusief vraagt meer hectare niet minder
- Bestaanszekerheid voor de boer (cultuurhistorie)
- Niet geschikt door gewenste vernatting
- Geen toegevoegde waarde om te wandelen want er kan naast de Polderweg een voetpad gemaakt worden zonder perceel V te gebruiken.

Natuurinclusief op 1; we vinden agrarisch gebruik opnieuw uit om natuur en voedselproductie te verbinden

- Beweiding voor de pinken
- Hooien voor het wintervoer (kringlooplandbouw)

Contradictie Boomgaard

De Boomgaard niet openbaar toegankelijk maken

- Was vroeger een keer zo breed
- Dit deel is bos geworden en openbaar toegankelijk
- Staan de paarden en paarden horen bij een landgoed
- Kringlooplandbouw
  - ✓ Paardenmest wordt gebruikt voor de ringslangbroedhoop

Consensus

- Hakbos als voedselbos wel open stellen
- Boomgaard organische openstelling onderzoeken
  - ✓ Niet tijdens bloei en groei
  - ✓ Niet als de paarden er lopen
  - ✓ Wel tijdens oogst en winter

Contradictie nieuw pad zonder geleiding over Boulandt O

Plaatje is voorstel van de gemeente; pad zonder geleiding over de 'grote akker'. Dat vinden de bewoners een contradictie en gaan niet akkoord

Cultuurhistorie

- Grote rondwandeling is historisch erfgoed
- Bedoeld om de Boulandt O (grote akker) rondom te beleven
- Visuele relatie met het slot
- Bestaanszekerheid voor de boer
- Nieuw pad heeft geen toegevoegde waarde
- Nieuw pad breekt alleen maar waarde af

Natuurinclusief

- Agrarisch gebruik opnieuw uitvinden om natuur en voedselproductie te verbinden
- Natuurinclusief vraagt meer hectare niet minder
- Boer, Veldkeuken en Brouwerij kunnen opbrengst niet gebruiken als het perceel toegankelijk wordt. Ook niet in de winter i.v.m wintertarwe en of rust voor de bodem
- Groot perceel als rustgedeelte voor de flora en fauna

Voorstel van de werkgroep

Pachter stelt beschikbaar	Ha	Gewenst gebruik
Perceel D gras	**0,34**	Paarden in voorjaar-zomer; oogst en recreatie in herfst-winter
Perceel D boomgaard	**0,23**	Paarden in voorjaar-zomer; oogst en recreatie in herfst-winter
Perceel M	-	Droge koeien (zwangerschapsverlof), paarden in herfst-winter, maaien voor voer
Perceel M bos	-	Droge koeien (zwangerschapsverlof)
Perceel M duiventil entree	**0,25**	Recreatie
Perceel N;	**2,41**	Recreatie: schouwpaden; overige afhankelijk van seizoen, broed, oogst
Perceel O	-	Cultuurhistorische gewassen; win win win situatie (flora, fauna, boer en burger)
Iepenbos	**0,41**	Recreatie
Perceel P steenplaats entree	**0,37**	Recreatie
Perceel Q	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel R	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel R; Sluisje	**0,05**	Recreatie
Perceel S	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel T1	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel T2	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel T2 M.Keizerbrug entree	**0,09**	Recreatie; strook van 6m breed erbij
Perceel V	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel W	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel W	**0,07**	Recreatie; schouwpad en drie weilandenpunt
Perceel X	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel X	**0,16**	Recreatie; schouwpad langs 2e Polderweg
Sloten natuurvriendelijke oevers	**1,5**	Verhogen waterbuffer en waterkwaliteit en min. 3m oever met beplanting
Nieuwe wandelpaden 5,3 km		Recreatie; bestaande wandelpaden 3,4 km, nieuwe wandelpaden 5,3 km
totaal aantal hectare	**5,88**	”deze 6 hectare vergroot zo de “toegankelijkheid dat het voelt als 25 hectare

Conclusie voorstel van de werkgroep

6 hectare wordt door de pachter beschikbaar gesteld voor het versterken van de cultuurhistorie, de natuurwaarde en de recreatie

22 hectare natuurinclusieve landbouw met alle voordelen van dien.

Voorstel van de gemeente

Let wel!! Ze zijn niet of maar én!

Contradicties	Ha	Gewenst gebruik
Perceel D gras	**0,34**	Recreatie
Perceel D boomgaard	**0,23**	Recreatie
Perceel M	**1,93**	Recreatie; gemaaide paden zonder hekken
Perceel M bos	**0,39**	Recreatie
Perceel N	**2,41**	Recreatie; gemaaide paden zonder hekken
Perceel O	**10,23**	Cultuur; gewassen, gemaaid pad eroverheen zonder hekken
Iepenbos	**0,41**	Recreatie
Perceel P steenplaats entree	**0,37**	Recreatie
Perceel Q	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel R	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel S	**2,32**	Natuur; geen beweiding, 1x maaien, gemaaide paden zonder hekken
Perceel T1	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel T2	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel T2 muinck keizerbrug entree	**0,09**	Recreatie; strook van 6m breed erbij
Perceel V	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel V groene loper	**0,7**	Recreatie; strook 25m breed toevoegen aan 2e Polderweg
Perceel W	**1,29**	Natuur; geen beweiding, 1x maaien, gemaaide paden zonder hekken
Perceel X	**1,39**	Recreatie; gemaaide paden zonder hekken
+		
totaal aantal hectares	**22,1**	

Conclusie voorstel van de gemeente

22 hectare wordt openbaar toegankelijk voor natuur en recreatie

6 hectare blijft beschikbaar voor natuurinclusieve landbouw

In de vorige conceptvisie was dat 24 hectare om 4 hectare

Hamvraag; wat is er in dit voorstel anders dan in de conceptvisie??

Samenvattend: score per thema

Thema	Keuzes/ resultaat werkgroep	Score ingrepen werkgroep	Toelichting	Score ingrepen gemeente	Toelichting
Cultuurhistorie	Kavelstructuur en landbouw behouden	++	routes volgen oude structuren	-	routes volgen structuren niet: verandering kavelstructuur Aantasting open agrarisch landschap
Natuur	Behoud kievit, haas en ooievaar	++		--	leefgebied kievit, haas en ooievaar sterk ingeperkt
Landbouw	Natuurinclusief voor grotere biodiversiteit dan alleen bloemrijkgrasland + behoud kievit	++	door meer gradiënt meer biodiversiteit	--	geen rendabele landbouw meer mogelijk: koeien verdwijnen, productie niet bruikbaar
Recreatie	Natuur en cultuur beleving	++	het blijft een onderscheidend gebied	-	Het gebied gaat lijken op groengebieden die er al zijn
Sport	Ommetjes	+	5,3 km extra paden o.a. langs percelen (zie slide 30)	+	extra paden door de percelen
Evenementen	Kleinschalig	+		+	

Het gebied heeft straks meer dan 2 keer zoveel paden, waarmee het beter toegankelijk is gemaakt.
De schouwpaden stellen het gehele gebied open waarmee het gebied ontsloten is voor de bezoeker.
Dit voorstel is een balans tussen hetgeen wat allemaal binnen de thema's is opgehaald, nog aansluit bij de bezwaarschriften én waar wij als werkgroep blij mee zijn en daarmee ook vele anderen.
Het bijzondere eeuwen oude karakter van dit gewaardeerde gebied blijft bewaard voor de toekomst.

Beleidssuggesties voor het vervolg

Van contradictie naar consensus; hoe verder?

- Een breed maatschappelijk draagvlak voor een coherente programmering blijft belangrijk.
- Dit pleit voor een voortgezette consultatie; wellicht in aangepast vorm.

Politiek mandaat nodig over twee kernkwesties:

1. Is de continuïteit van de agrarische bedrijfsvoering een randvoorwaarde voor de programmering? Natuurinclusiviteit vereist immers een nieuw verdienmodel. Uitgangspunt is bestaanszekerheid voor de boer.
2. Fasering van de uitvoering: Van wensdenken over stijgende bezoekersaantallen naar data. Bij de uitvoering in de eerste fase is de consensus agenda leidend. Data over de daadwerkelijk toename van bezoekers worden leidend voor meer ingrijpende interventies in een tweede of derde fase van de planuitvoering.

Van beleid naar uitvoering

- Er wordt gezocht naar een model voor burgerparticipatie bij de uitvoering van de door de gemeenteraad goed gekeurde plannen. Blijvende betrokkenheid vanuit de maatschappij handhaven.

Bijlage; inventarisatie sport, bewegen, horeca en evenementen nabij cultuurgebied Zuilen

Sport en bewegen

- Tennisvereniging Vechtlust
- Atletiekbaan Overvecht inclusief krachthonk
- Handboogschuttersvereniging Artemis ’79 buitenbaan
- David Lloyd; fitness, zwemmen, squash, mindfulness etc
- Frissche Roemer; paardensport en pensionpaarden
- Slot Zuylen; moes, fruit- en siertuinnieren (vrijwilligers)
- Fort aan de Klop; Outdoorstudio, Wobbelyoga
- Sporten in het groen; hardloopgroepen, tai-chi, zwerfvuil rapen, bootcamp…op termijn Agro Fitness
- Geocaching.com; onder meer GCA6B3R_maritiem-erfgoed-rond-fort-aan-de-klop

- Ballorig
- Peakz Padel
- The Collosseum Gym
- Nul30Gym
- Bestpersonalsportskills
- Natural Strength
- Afslankcentrum Utrecht
- Bourdif Gym
- Basic Fit
- Duncans Training Center
- Dom City Roller Derby

- Tuindersvereniging Ons genot
- Volkstuincomplex Flora’s Hof
- Stadstuin Zuilen
- Stadstuin Klopvaart
- Springertuin; stichting Zuilen en Vecht

Sport en bewegen vervolg

- Scouting PK18
- Stichting Scouting Zuilen en Buitenschoolse opvang
- Speelbos Zuilen; natuur- en waterspelen
- Speelbos Noorderpark; natuur- en waterspelen, basketball, skatebaan, BMX-parcours, visvijver
- Speeltuin Ons Genot
- Spelen Heukelompark; natuurlijke speelaanleidingen
- Speeltuin De Gagel; stadsboerderij, natuurwerkdagen, natuurspelen, modderkeuken met waterpomp,
- Vechtzoompark; trapvelden, ligweiden, fitnesstoestellen, wandelpaden, notenbomen en kruidentuin
- Park de Watertoren; Krajicekcourt, Cruyffcourt, speeltuin, waterspeelplaats, basketbal, fietscrossbaan, en dierenweide

- Buurthuizen in Overvecht en Zuilen; yoga-, dans-, muziek-, zangles, biljarten, kaarten, bingo, kinderactiviteiten.
- Zimihc; theater Zuilen, theater Stefanus Overvecht
- Fietsnetwerkroutes; komen door dit gebied met verschillende thema’s
- Wandelroutes met verschillende aanbieders en thema’s bv sportstad-utrecht.nl route 23

- Vechtse Banen; SVU, DUO-sport en verenigingen uit de wijde omgeving
  - Lange baan schaatsen
  - IJshockey
  - Shorttrack
  - Kunstrijden
  - Discoschaatsen

- Zwembad de Kwakel; wedstrijd-, doelgroepen-, recreatie-, buiten-, bubbelbad en familyfitness

Bijlage; inventarisatie sport, bewegen, horeca en evenementen nabij cultuurgebied Zuilen

Sport en bewegen vervolg

- Sportpark Overvecht Noord
  - Voetbalvereniging VVJ en EDO
  - Lacrosse
  - Americain footbalclub Dominators
  - Utrechtse Rashondenvereniging,
  - Radio Controlled Carracing Club

- Sportpark Zuilense Vecht (doorwaadbaar);
  - Skeeleren
  - Bootcampen
  - Hardlopen
  - Voetbalvereniging Elinkwijk
  - Voetbalvereniging VV Maarssen
  - Voetbalvereniging DWSM
  - Tennisvereniging Luck Raeck
  - Zuilense Tennisclub
  - Korfbalverening OVVO Maarssen
  - Beachvolleyball Utrecht
  - ?? (aanvullen)

- Sporthal Zuilen
  - Badminton
  - Basketbal
  - Handbal
  - Korfbal
  - Voetbal
  - Volleybal
  - Dans
  - Zelfverdediging
  - ?? (aanvullen)

Sport en bewegen vervolg

- Sportpark Vechtzoom (doorwaadbaar)
  - Voetbal vereniging SV Vechtzoom
  - Hockeyclub UNO
  - Frisbeeclub UFO
  - Buurtsport voor Kinderen

Horeca

- Slot Zuylen; diners à Zuylen, high tea
- Museumcafé Koetshuis en winkel
- Bistro Belle
- De PizzaRia's
- De Parel van Zuilen
- Fort aan de Klop; wachthuis en terras
- Tennisvereniging Vechtlust; clubhuis
- Tuindersvereniging Ons Genot; Polderhuis
- Stadstuin Zuilen; theeschenkerij en boerderijwinkel
- Van de Streek; brouwer met terras
- Cantina Atletiekbaan Overvecht
- Eatpoint/ Snackbar de Pitstop
- Otantik BBQ
- Snackbar Overvecht

Evenementen en cultuur

- Slot Zuylen; Tentoonstelling, snertconcert, voorstellingen
- Parel van Zuilen; Parelsessies, Bockbierfeest, Culturele zondagen
- Boer Kees; Lammetjesdag, pakjes-avond in juni, boer in Utrecht; bijeenkomsten, presentaties
- Fort aan de Klop; Kermis, circus en theater
- Atletiekbaan; Camping
- Vechtse banen; Elfstedentocht

Bijlage; inventarisatie sport, bewegen, horeca en evenementen in en nabij cultuurgebied Zuilen

Evenementen en cultuur vervolg

- Gluren bij de Buren
- Landmarkt, Plantenmarkt
- Hart van Holland, roeimarathon
- Skateparade
- De Vecht; Sinterklaasintocht Zuilen

- Nacht van de Vluchteling
- Avond4daagse Zuilen
- Avond4daagse Overvecht
- Polderloop
- Zomeravondcup
- Sponsorlopen (o.a. Roparun)
- Run and Roast, Ride and Roast
- Run en of Ride for the Roses

- Drive-inn bioscoop
- Hopfeest
- Ondernemersloket

- Open Monumentendag
- Natuurwerkdagen
- NL-doet
- Nederland Schoon

Festivalterreinen in de buurt; die in het gebied te horen zijn…..

- Vechtse banen; diversen
- Noorderpark; Soenda, Tweetakt, Over de brug
- Haarrijnse Plas; Festival Strand
- Maarsseveense Plas; Ultrasonic
- Park Transwijk; Bevrijdingsfestival. Central Park Festival, Sneeuwbal Winterfestival

Utrecht 6 september 2024

Betreft: Raadsinformatiebijeenkomst 10 september inzake Natuurgebied Zuilen

Geachte leden van de raad:

In gesprekken met wethouder Voortman zijn een aantal voorstellen van de Denktank overgenomen. Daar zijn wij blij mee. Toch zijn er nog een aantal fundamentele verschillen. Het gaat ons hierbij niet om het 'onze zin krijgen'. Het gaat er ons om dat maatregelen zin moeten hebben!

Natuurgebied Zuilen is een eeuwenoud CULTUURhistorisch landschap met museale waarde. Het is ontstaan door eeuwenoude pacht, gecultiveerd. Ouder dan De Dom. Zocher heeft hier ook het bos aangeplant. De vele beschermingsregimes die erop rusten, waaronder UNESCO Werelderfgoed en NHW, tonen het bijzondere karakter aan.

Dat wil niet zeggen dat er niets kan. In ons plan Cultuurgebied Zuilen zijn tal van maatregelen opgenomen met respect voor de cultuurhistorie, het toe laten nemen van biodiversiteit, het herstellen van cultuurhistorische elementen *en* het behoud van de pacht, als eeuwenoude drager van dit gebied.
Momenteel speelt er een nationale discussie over de landbouw. Natuurmonumenten, waarmee https:/wij.land samenwerkt en Staatsbosbeheer hebben al met veel voorbeelden laten zien dat natuurherstel EN landbouw samengaan.
Door de boer minder grond te geven maakt u de boer intensiever in plaats van natuurinclusief. Ook krijgt u niet de verwachte en ook niet de potentiële biodiversiteit.

In onderstaande tabel geven wij u een overzicht van de fundamentele verschillen tussen het voorstel van het college en ons als Denktank. Ook hebben wij vraagtekens bij de financiële en juridische paragraaf in het raadsvoorstel.

De Denktank bestaat uit bewoners uit het gebied die tevens vakmensen zijn op het gebied van landschapsarchitectuur, milieu, duurzame landbouw en economie, dierenwelzijn en ontwikkeling provinciale recreatiegebieden.

Wij adviseren u vooral gebruik te maken van kennis van mensen die in de praktijk de transitie al hebben vormgegeven.
Wij vragen aan u om dit eeuwenoude cultuurhistorische landschap te bewaken zoals u ook De Dom bewaakt.
Wij vragen u dit gebied voor het nageslacht te bewaren. Utrecht is 2e Monumentenstad, wees er trots op.

De Denktank

Thema	Doelen Denktank	Score	Toelichting keuzes/ maatregelen	Score ingrepen gemeente	Verschil met voorstel gemeente
Cultuurhistorie	• Behoud cultuurhistorisch landschap (UNESCO Werelderfgoed, Hollandse Waterlinie) • Pacht is sinds 1100 de drager van dit landschap. • Pacht voortzetten door natuurinclusieve landbouw met koeien en paarden in de wei. • Herstel cultuurhistorische elementen (boomgaard, iepenlaan, enz.)	+++	• NNN mét natuurinclusieve landbouw (zie voorbeelden Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer) • De nieuwe paden lopen over de schouwpaden waardoor de eeuwenoude kavelstructuur in stand blijft en de kavels schoon blijven	---	• Meer ha grasland uit pacht • Geen pacht, wel stijging onderhoud- en beheerkosten • Afplaggen van UNESCO Werelderfgoed • Aantasting kavelstructuur en vervuiling door openstelling en wandelroutes dwars over NNN-percelen
Natuur	• Behoud biotopen van beschermde iconen; kievit, haas, en ooievaar, vleermuizen. • Aanleg voedsel- en plukhagen • Aanleg *natuurvriendelijke* oevers. • Wegwerken achterstallig onderhoud waardoor toename natuur in bos (is ook NNN-gebied) • Behoud van koeien en paarden in de wei	+++	• NNN mét natuurinclusieve landbouw (levert meer biodiversiteit dan afplaggen/verschralen, ook vlg. door gemeente ingeschakelde deskundige • NNN-percelen mogelijk open buiten broedseizoen en na de oogst via schouwpaden. • Meer voedsel-en plukhagen leidt tot meer gradiënten dus meer biodiversiteit. • Voedsel- en plukhagen gezond voor koe en mens	---	• Van de huidige NNN-percelen is 65 % nu al openbaar met veel achterstallig onderhoud. • Door verdere openstelling NNN-gebieden verstoring en afname van flora en fauna en vervuiling (plastic, hondenpoep). (Natuurmonumenten houdt niet voor niets gebieden gesloten voor recreanten bij natuurinclusieve landbouw • Biotoop kievit, haas ooievaar ingeperkt.

	• Meer natuur in en langs het water door natuurvriendelijke oevers • Herstel boomgaard		• Door voedsel- en plukhagen langs paden geen vervuiling, geen verstoring flora en fauna NNN. • Boomgaard voor paarden en geopend voor publiek voor oogst (paardenmest voor ringslang!)		• Experiment met afplaggen onttrekt landbouwgrond en is *onomkeerbaar* .
Landbouw	• Behoud en versterk natuurinclusieve landbouw door: • Sluiten kringloop, bemesting o.b.v. biologische norm • Bloem- en kruidenrijk grasland met voldoende voedingswaarde voor vee en tevens grotere biodiversiteit • Koeien en pinken in de wei. • Paarden in de boomgaard	+++	• Pachter behoudt voldoende hectares voor omschakeling naar natuurinclusieve landbouw. • Beheer &onderhoud blijft bij boer en levert pachtinkomsten op. • Pinken blijven buiten en zorgen voor nabeweiding. • Geen mestafvoer, sluiten kringloop • Minder of geen aankoop veevoer van buiten.	---	• 14 ha uit pacht dus: intensivering landbouw en toename structurele beheer- en onderhoudskosten. • Maaisel NNN-gebied is afval want vervuild door openstelling (plastic, hondenpoep), dus afvoeren. Meer vrachtverkeer • Geen mest in NNN-gebied, dus structureel mest afvoeren. Duur! Meer vrachtverkeer • Structureel meer aankopen veevoer van buiten. Duur! Meer vrachtverkeer • Pinken eerder naar stal • Drachtige koeien naar stal • Uitbreiden groene contour leidt tot nog meer onzekerheid voor boer op termijn. (sterfhuisconstructie?)
Recreatie	• Behoud cultuurhistorische karakter van het gebied: daarom is het zo geliefd.	+++	• Door aanleg natuurvriendelijke oevers met schouwpaden circa 5 ha uit pacht.	---	• Minder beleving want minder biodiversiteit, minder koeien/geen paarden in de wei,

	• Meer nieuwe schouwpaden langs aan te leggen natuurvriendelijke oevers. • Schouwpaden afscheiden met pluk-en voedselhagen. Daardoor veel natuur- en cultuurbeleving. • De koeien in de wei en lokale verkoop producten. • Kansen voor educatie. • Geen brug. Mogelijkheid trekpontje!		• 3 x meer geleide wandelpaden • 2 x meer voedsel/plukhagen • Boerderij voor schooleducatie met melktap, boerensoftijs, vergaderlocatie • De Muinck Keizerbrug en Weth. D.M. Plompbrug liggen op 1 km van elkaar. Brug voegt geen extra rondje toe		minder flora en fauna door openstelling NNN-gebieden • Het gebied gaat lijken op groengebieden die er al zijn (zie Vechtoeverpark). • Minder hagen is minder gradiënten is minder biotopen is minder groei biodiversiteit • Boomgaard hele jaar open, leidt tot verstoring en vervuiling • Gemeente wil onderzoek naar extra brug. Is niet gewenst door bewoners. Extra brug is duur en geeft problemen met pleziervaart, aanlanding en aansluitende infra.

Budgetrecht
De raad heeft budgetrecht:
De magere financiële paragraaf in het raadsvoorstel gaat over investeringen (zonder de evt. brug!) en niet over de forse toename van structurele onderhouds- en beheerkosten. Ook worden de financiële risico's (stijgende prijs afvoer mest, afval) voor zowel Gemeente Utrecht als de pachter onbenoemd gelaten. Onduidelijk is of beheersubsidies blijven. Onduidelijk is of beheer- en onderhoud niet gaan worden aanbesteed. Onduidelijk is of Gemeente Utrecht aan de lat blijft staan voor extra kosten die de boer moet maken (afvoer mest, maaisel). Onduidelijk is of de boer mag bepalen welke gewassen/bloem-en kruidenmengsel hij zaait. De boer betaalt pacht maar Gemeente Utrecht staat zonder agrarische kennis aan het stuur.

Bestaand juridisch kader:
In het raadsvoorstel is de juridische toelichting erg kort, terwijl het vigerend bestemmingsplan Bedrijventerrein Overvecht en omgeving tot doel heeft het Natuurgebied Zuilen te consolideren. Vandaar dat wij onderstaand citaat uit het Bestemmingsplan voor u hebben toegevoegd.
In Hoofdstuk 2 Bestemmingsplanregels staat bij art. 4.5 het volgende:

Aanlegvergunning: Het is verboden om op de voor Agrarisch met Waarden - Landschappelijke en natuurwaarden aangewezen gronden, zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning), de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:

- *het scheuren van grasland;*
- *het verwijderen, aanleggen of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van eventuele andere oppervlakteverhardingen (al dan niet tijdelijk);*
- *het aanbrengen van boven en/of ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties en apparatuur;*
- *het aanleggen van waterlopen of het vergraven, verruimen of dempen van aanwezige waterlopen;*
- *het ontginnen, verlagen, afgraven, ophogen, opvullen of egaliseren van de bodem waaronder begrepen het ophogen met bagger- of grondspecie;*
- *het vellen of rooien van houtopstanden of -gewassen, anders dan bij wijze van verzorging;*
- *het aanleggen van oeverbeschoeiingen, kaden of aanlegplaatsen;*
- *het, al dan niet tijdelijk, opslaan en/of storten van bouw- en afvalmateriaal;*
- *het verlagen of verhogen van de grondwaterstand;*
- *het permanent aanleggen van dammen of soortgelijke constructies, die de watergang beïnvloeden, in waterlopen*

Denktank RIB 10 september 2024

Wij willen niet onze zin krijgen….

- Het gaat namelijk niet om ons maar om dit eeuwenoude cultuurgebied
- De maatregelen moet zin hebben en dat hebben ze niet in het plan van de gemeente

Want, de boer wordt intensiever (terwijl hij is nu als zeer extensief is aangemerkt):
a. Koeien moeten vaker op stal (duur)
b. Er moet mest worden afgevoerd (duur)
c. Er moet vervuild maaisel worden afgevoerd (duur)
d. Er moet voer worden aangekocht (duur)

Conclusie:
1. De natuur wordt verstoord; openstellen, afplaggen.
2. De beleving wordt minder; geen koeien, paarden verstoring kieviten, ooievaars, minder flora en fauna.
3. De kosten worden hoger.

Het gebied wordt al 1100 jaar gecultiveerd; het is dus een CULTUUR gebied

Dat is ook te zien aan de regimes die onder meer de drie herkenbare tijdslagen beschermen:
- Ontginning; open agrarische landschap
- Slot Zuylen; park en pachtboerderijen
- UNESCO Werelderfgoed, Rijksmonument, Nieuwe Hollandse Waterlinie,; inundatie en verboden kringen

Daarom in ons plan CULTUUR op 1
Dan krijg van nature:
- 100% Natuurinclusieve kringlooplandbouw; met een paar ha meer zelfs biologisch!
- Paarden; beleving, mest voor de ringslangen en lokaal gebruik
- Meer Natuurvriendelijke oevers
- Meer waterbuffer en koeling
- Meer doorstroming; goede waterkwaliteit
- Meer wandelpaden middels schouwpaden
- Meer voedselhagen langs de schouwpaden; dus meer gradiënten en dus meer biodiversiteit
- Meer rustgebieden voor de flora, fauna en figurant

Daarmee verkrijg je:
- de beste biodiversiteit
- de mooiste beleving
- de laagste kosten
- de minste weerstand
- voldoe je ook aan de RSU

In ons alternatief gaan wij voor een win-win-win situatie met de pacht als cruciale factor.
De pacht heeft immers zijn waarde al eeuwen bewezen. Behoud deze zeer extensieve boer en geef hem letterlijk en figuurlijk de ruimte om biologisch te boeren door tenminste de 28 hectare in pacht te houden. Voer provinciaal beleid op NNN-gebieden want daar is geld voor beschikbaar.

WIN – WIN – WIN	BORG	BEHEER	BELEVING
	FLORA	FAUNA	FIGURANT
	BESTUUR	BOER	BURGER

Beste,

Mijn wijkgenoot Evert en ik hebben ons beide aangemeld voor de raadsinformatiebijeenkomst aanstaande dinsdag over Natuurgebied Zuilen.

In deze mail geven we graag nog even schriftelijk onze reflecties op het startdocument dat dinsdag op de agenda staat.

Allereerst willen we graag melden dat wij er erg positief zijn over het startdocument dat er nu ligt. Het plan doet recht aan de diverse waarden en kwaliteiten van het gebied en benut de kansen om het voor mens en dier nog een fijnere plek te maken. Daar zijn wij heel blij mee!

Wat we mooi vinden aan het plan, is onder andere:

- De combinatie tussen natuur-inclusieve landbouwzones (Akker en weides langs de Vecht) en mens-inclusieve natuurzones (bos, graslanden, heggen).

- Mooi dat er ook gelegenheid wordt gecreëerd voor (natuurlijk) spelen. Voor (jonge) kinderen is het vanuit de stad een behoorlijke wandeling, dan is het fijn als er logische en aantrekkelijke plekken zijn om even te pauzeren.

- Geweldig dat de oversteek over de Franciscusdreef wordt aangepakt. Dat is vanuit Overvecht super fijn en nodigt vanuit Natuurgebied De Klop enorm uit om nog een stukje verder te wandelen.

- Voedselhagen of een plukbos zullen super mooie aanvullingen zijn op het gebied, dat brengt het gebied echt tot leven en nodigt nog meer uit om in verschillende seizoenen het gebied te beleven. Met heggen en schrale graslanden komen er vast ook meer insecten en vogels in het gebied.

- Intact houden van het oude landschap en het toegankelijker maken door middel van entrees langs de rand zorgt ervoor dat de onaangetaste uitstraling van het gebied bewaard blijft en heeft tegelijkertijd een heel uitnodigend karakter.

- Mooi dat in het gebied zichtbaarder wordt hoe gewassen groeien en er koeien blijven grazen.

- Leuk dat er aan een kano/sup aanlegplaats gedacht is.

- Autoluw maken van de Vechtdijk levert misschien wel de grootste bijdrage aan het openstellen en veilig bereikbaar maken van het gebied voor wandelaars. En dat terwijl er geen enkele impact is op landbouw of natuurwaarden. Topidee!

De volgende aandachtspunten willen we nog graag meegeven:

- Het zou mooi zijn als ook bus 1 een extra bushalte krijgt dichterbij het natuurgebied. Dat lijkt nu niet te zijn voorzien (alleen bus 3?). Voor een groot deel van Overvecht én vanaf bijvoorbeeld Tuinwijk is dat een belangrijke buslijn.

- Komen er niet te veel bordjes? Het zou jammer zijn als het historische landschap straks te vol staat met vrolijke bordjes om iedereen duidelijk te maken hoe historisch het landschap is.

- We zijn benieuwd of er ook een skeelerrondje komt. Momenteel is op en neer langs de Vecht de enige route met een glad wegdek, het zou mooi zijn als hiermee rekening wordt gehouden wanneer andere wegen worden aangepakt (Slotlaan, 2e Polderweg).

We kijken uit naar de vaststelling, verdere uitwerking en bovenal de uitvoering van het plan!

Groeten, Evert en Anna

Natuur gebied Zuilen

Basisinformatie

Datum	10-09-2024
Gespreksleider	*Cees Bos*
Tijd	19:30-21:00
Zaal	Stadhuishal
Soort bijeenkomst	Bespreken raadsvoorstel/ schriftelijke vraag/ raadsbrief / commissiebrief.
Portefeuillehouder	Linda Voortman
Betrokken ambtenaren/presentatoren	Naam
Vervolg	De gemeenteraad debatteert over dit onderwerp tijdens de vergadering van de commissie:Mobiliteit, Groen en Openbare Ruimte. De raad besluit in principe hier over tijdens de eerstvolgende raadsvergadering. Wilt u nog informatie delen met raadsledstuur dit naar raadsinformatiebijeenkomst@utrecht.nl
Links naar	Website gemeente en facebook
Deelnemers	*Deelnemer: Onafhankelijk ecoloog*. *Deelnemer- Vidius* Deelnemer- *werkgroep Denktank*. Deelnemer- *Pachter*. Deelnemer - *Denktank Cultuurgebied* Zuilen. Deelnemer- *adviseur van de boer*, Deelnemer- *werkgroep cultuurgebied Zuilen*.

Programma

Motivatie

Geagendeerd door: VVD, GroenLinks, CDA en Partij voor de Dieren

VVD, GL, CDA en PvdD willen omwonenden en andere belanghebbenden aan het woord laten over de plannen voor Natuurgebied Zuilen. Daarbij is er aandacht voor het alternatieve plan van omwonenden en de visie van insprekers op het plan van de gemeente. De omwonenden kunnen tijdens een psentatie reageren op het plan van de gemeente en hun eigen plan toelichten. Ook nodigen we een expert uit om vanuit een ecologische visie te reageren op het plan van de gemeente en het plan van de omwonenden. We willen ook ruimte bieden voor de boer om zijn reflectie te delen.

De CDA-fractie heeft een initiatiefvoorstel in voorbereiding over dit onderwerp. Omwonenden en de ecoloog kunnen tijdens de raadsinformatiebijeenkomst ook op dit plan reageren.

Raadsleden kunnen vragen stellen aan de gemeente en aan de initiatiefnemers van de alternatieve plannen. De raadsleden hebben geen behoefte aan een toelichting van de gemeente op het eigen plan, maar vinden het wel prettig als er ambtenaren aanwezig zijn voor het beantwoorden van (technische) vragen.

Bijdrage

Deelnemer:
De charme van Natuurgebied Zuilen is dat zo dicht bij de stad natuur, recreatie en een melkveehouderij bedrijf zo mooi samen gaan. Een bedrijf dat aangeeft zijn bedrijf biologisch te willen voortzetten. Dit is ook enorm gunstig voor de (jaarlijks terugkerende) beheerkosten van het gebied. Ik maak me zorgen of deze agrarier behouden blijft voor dit gebied. Tijdens de voorlichtingsbijeenkomst in het voorjaar viel me op dat de gemeente Utrecht deze pachter niet echt onderdeel maakt van het plan. Er heeft geen dialoog plaatsgevonden maar er zijn hem randvoorwaarden opgelegd. Het werd mij duidelijk dat niet gekeken is onder welke voorwaarden deze agrarier een levensvatbaar natuurinclusief bedrijf kan voortzetten. De brief van 3 september over afspraken met de pachter stelt me daarin niet gerust.

Deelnemer:
Bij bijlage 1c wordt de "opbrengst" Cultuurlandschap Zuilen genoemd. Dit moet natuurlijk zijn Cultuurgebied Zuilen. Een prachtige en passende naam. Alleen al om het groter potentieel open te breken in het groter geheel; dit door te trekken naar heel Zuilen met haar (culturele)doelbestemmingen in het groen. Dat biedt Visie! Het moet de raad opgevallen zijn, dat de vragen die voor haar nog relevant waren (en enige invulling van deze) omtrent de(alternatieve) verbinding(en) van Natuurgebied Zuilen met zelfs de direct aangelegen oeverlinie vanaf Zuilen Noord de Plompbrug tot aan de Muinck Keijzerbrug buiten beeld is geraakt en gebleven.

Boer in Natuurgebied Zuilen

Raadsinformatiebijeenkomst

10 september 2024

Goedenavond

Kees van der Vaart, pachter van het gebied

4e Generatie boer op deze plek

Extensieve melkveehouderij / 70 koeien

Landelijke discussie / als ondernemer wil ik inspelen op de veranderende omstandigheden

-> biologisch boeren

Ik wil geen loonwerker zijn

Geschiedenis Pacht

- Het oudste teruggevonden pachtcontract stamt uit 1446 en gaat over dit plangebied.
- Mijn vader had aaneensluitende pachtcontracten van 6 jaar.
- Mijn pachtcontracten werden stelselmatig korter, tot zelfs 1-jarige contracten. Dat begon al toen er nog geen enkele visie op papier stond.
- Gebruik van percelen en mest wordt steeds meer beperkt terwijl mijn beesten 24/7 voer nodig hebben en ik kringloop wil sluiten.

Ik wil biologisch boeren

Dus heb ik de volgende investeringen gedaan:

- Bodemcursus Holistische kringloop afgerond
- Cursus Kosten-Baten-Analyse Regeneratieve melkveehouderij (provincie Utrecht)
- Samenwerking Faunabeheer om kieviten te beschermen
- Zonnepanelen op de stal zodat deze zelfvoorzienend is
- Waterpomp op zonnepanelen voor meer plas/dras i.v.m. weidevogels (kieviten)
- Certificaat Schooleducatie; voor komend jaar staan 20 bezoeken van kinderen gepland
- De zolder van de boerderij is verbouwd tot vergaderlocatie of cursuslokaal
- Fleckvieh kruisen met mijn Holsteiners om op termijn melkkoeien te krijgen die passen bij biologische landbouw
- Melktap
- Boerensoftijs

Beleid gemeente Utrecht

In de pachtcontracten zijn de regels uit het bestemmingsplan opgenomen:

- Ik mag geen gras scheuren. De eentonigheid van de weides wordt mij verweten. Maar ik mag de weides niet anders inzaaien, terwijl ik graag bloemrijke en kruidenrijke weides zou hebben. Maar deze investering moet ik wel kunnen terugverdienen.

- Mest wordt steeds meer beperkt tot zelfs 0. Zonder voeding groeit niets van waarde. Ook de ecologisch adviseur van de provincie zegt dat ik de biologische mestnorm moet toepassen om voeraankopen te beperken, kringloop te sluiten en adviseert dit met de gemeente te bespreken.

- Ik wil graag biologisch boeren maar mag het niet. De boeren in Rhijnauwen moeten biologisch en willen niet. De fruitteler heeft langdurige pacht en spuit elke week.

Kaart plangebied

Consequenties Startnotitie

	Huidig gebruik	Voorstel gemeente	Consequentie
A	Productie veevoer met bemesting	Pacht met stringente beperkingen: Verplichte experimenten met granen, doe ik dat niet dan krijg ik een beperkte in mest gift	Pacht betalen maar niet gebruik bepalen. Voer aankopen En een hoop extra werk aan het experiment
B	Drachtige koeien en de paarden van de buren als de boomgaard kaal is of fruit draagt	**Uit pacht** alleen beheer	Drachtige koeien op stal Kostenverhogend
C	Weide voor pinken als perceel E leeg is. Pakjesavond! Maaisel voor winter en strooisel voor stal	**Uit pacht** NNN openstellen voor wandelaars	Vervuiling met plastic, afval, hondenpoep. Maaisel is niet meer bruikbaar als veevoer, zelfs niet voor strooisel in de stal. Afvoeren is duur
D	Weide voor pinken en voer voor de winter	**Uit pacht** Afplaggen en/of openstellen	Afplaggen maakt wei onbruikbaar Openstellen, zie C
E	Weide voor de pinken	Pacht maar met strikte regels mbt mest en maaien	Pinken moeten op stal zodra E leeg is.

Conclusies:

1. Halvering van de pachtgronden
2. Rest van pacht sterk beperkt door eisen Gemeente Utrecht
3. Biologisch boeren wordt onmogelijk terwijl hier een schot voor open doel ligt INCLUSIEF natuurontwikkeling
4. Niet natuurinclusief, want ik moet mest en maaisel afvoeren
5. Stijgende kosten en financiële risico’s voor mijn bedrijf: voer van buiten, mest afvoeren
6. Utrecht vergoedt mestafvoer en beheer. Maar voor hoe lang? Mest afvoer is erg duur. Beheer aanbesteden?

Mijn aanbod

U wilt natuur? Dat kan!

Ik wil daar op de volgende manier een rol in spelen.

Geef mij letterlijk de ruimte de transitie mogelijk te maken door zoals Natuurmonumenten aan de slag te gaan:

- Behoud pachtgronden
- Obv biologische mestnorm
- Met bloemrijke en kruidenrijke weides geschikt voor melkvee en weidevogels
- Natuurvriendelijke oevers
- Met inzet van vrijwilligers voor het onderhoud van voedsel- en plukhagen
- Geef mij de tijd mijn melkvee aan te passen in soort en aantal

Cultuurlandschap Zuilen

Raadsinformatiebijeenkomst 10 september 2024

Heeft het zin?

Wij willen niet onze zin krijgen….

Het gaat namelijk niet om ons maar om dit eeuwenoude cultuurgebied
De maatregelen moet zin hebben en dat hebben ze niet in het plan van de gemeente

De boer wordt INTENSIEVER, terwijl hij nu als ZEER EXTENSIEF is aangemerkt (**sterfhuisconstructie**):

- Koeien moeten vaker op stal (duur)
- Er moet mest worden afgevoerd (duur)
- Er moet vervuild maaisel worden afgevoerd (duur)
- Er moet voer worden aangekocht (duur)

Conclusie:

1. De natuur wordt verstoord door openstellen en afplaggen.
2. De beleving wordt minder; geen koeien, geen paarden, verstoring kieviten, ooievaars, hazen en flora.
3. De kosten worden hoger.

Cultuur met natuur

Het gebied wordt al 1100 jaar gecultiveerd; het is dus een CULTUUR gebied

Dat is ook te zien aan de regimes die onder meer de drie herkenbare tijdslagen beschermen:

- 8e eeuw Ontginning blokverkaveling; open agrarisch landschap
- 12e eeuw Landgoed; Slot Zuylen, park en pachtboerderijen
- 19e eeuw Nieuwe Hollandse waterlinie; fort, inundatie en verboden kringen

UNESCO Werelderfgoed, Rijksmonumentaal, Cultuurhistorische- en Ecologische hoofdstructuur etc

Met ons plan Cultuurgebied Zuilen krijgt gemeente Utrecht:

- 100% Natuurinclusieve kringlooplandbouw; met een paar ha meer zelfs biologisch!
- Paarden; beleving, mest voor de ringslangen en lokaal gebruik
- Meer Natuurvriendelijke oevers
- Meer waterbuffer en koeling
- Meer doorstroming en goede waterkwaliteit
- Meer wandelpaden middels schouwpaden
- Meer voedselhagen langs de schouwpaden; dus meer gradiënten en dus meer biodiversiteit
- Meer rustgebieden voor de flora, fauna en figurant

Win-win-win

BORG	BEHEER	BELEVING
FLORA	FAUNA	FIGURANT
BESTUUR	BOER	BURGER

Daarmee verkrijg je:

- de beste biodiversiteit
- de mooiste beleving
- de meeste beweging
- de hoogste sociale cohesie
- de laagste kosten
- de minste weerstand

En voldoe je optimaal aan de **RSU** want je versterkt de cultuur-, de natuur- en de recreatiewaarde.

Bio logisch!

Behoud deze zeer extensieve én laatste boer binnen de ring van Utrecht

Geef hem letterlijk en figuurlijk de ruimte om biologisch te boeren want dat is de toekomst!!

Door tenminste de 28 hectare in pacht te laten houden.

Voer provinciaal beleid op NNN-gebieden want daar is geld voor beschikbaar.

De boer wil al jaren de cultuur- de natuur- en de recreatiewaarde versterken maar kreeg geen kans

Zie ons alternatief plan

Juridisch kader; ter overdenking

In bestemmingsplan Bedrijventerrein Overvecht en omgeving,
Hoofdstuk 2 Bestemmingsplanregels staat bij art. 4.5 het volgende:

Aanlegvergunning: Het is verboden om op de voor Agrarisch met Waarden - Landschappelijke en natuurwaarden aangewezen gronden, zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning), de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:

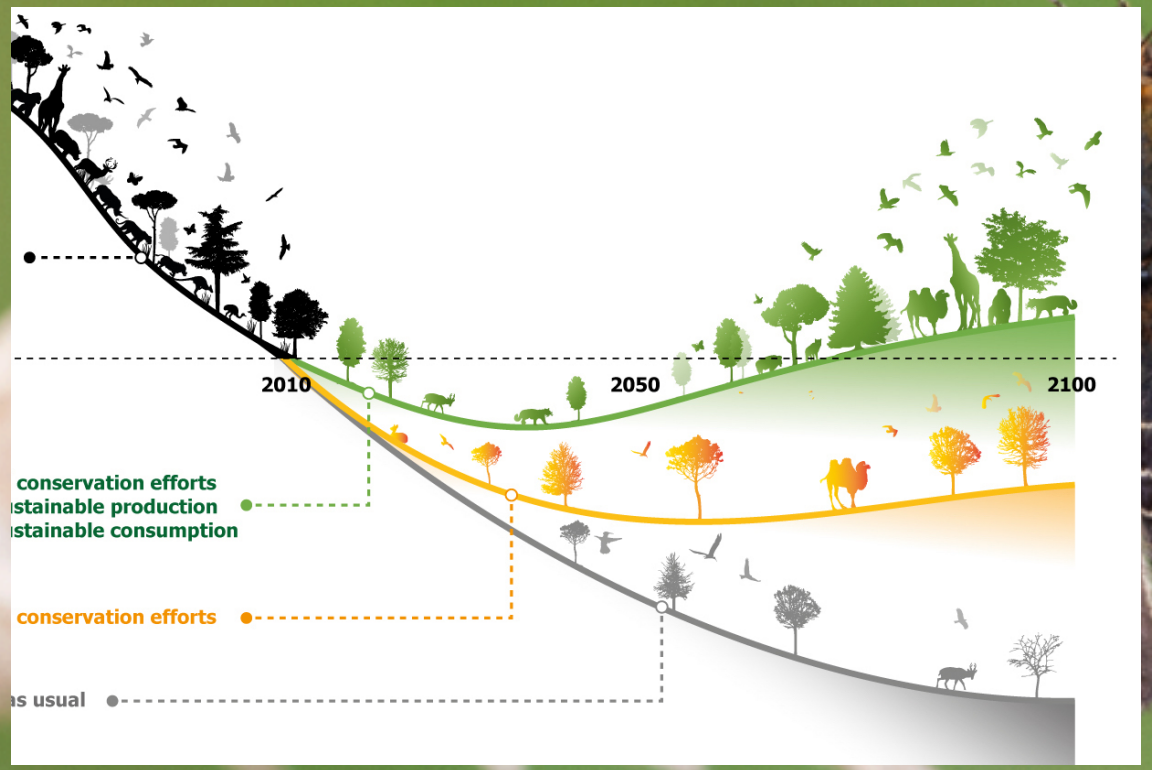
- *het scheuren van grasland;*
- *het verwijderen, aanleggen of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van eventuele andere oppervlakteverhardingen (al dan niet tijdelijk);*
- *het aanbrengen van boven en/of ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties en apparatuur;*
- *het aanleggen van waterlopen of het vergraven, verruimen of dempen van aanwezige waterlopen;*
- *het ontginnen, verlagen, afgraven, ophogen, opvullen of egaliseren van de bodem waaronder begrepen het ophogen met bagger- of grondspecie;*
- *het vellen of rooien van houtopstanden of -gewassen, anders dan bij wijze van verzorging;*
- *het aanleggen van oeverbeschoeiingen, kaden of aanlegplaatsen;*
- *het, al dan niet tijdelijk, opslaan en/of storten van bouw- en afvalmateriaal;*
- *het verlagen of verhogen van de grondwaterstand;*
- *het permanent aanleggen van dammen of soortgelijke constructies, die de watergang beïnvloeden, in waterlopen*

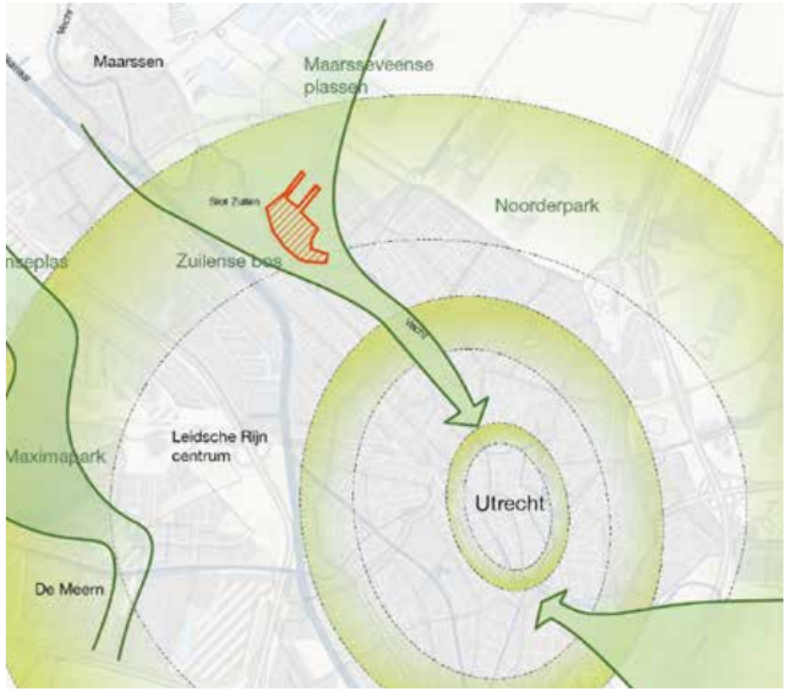
Visie op natuurgebied Zuilen

Luc Hoogenstein

Postzegelnatuur?

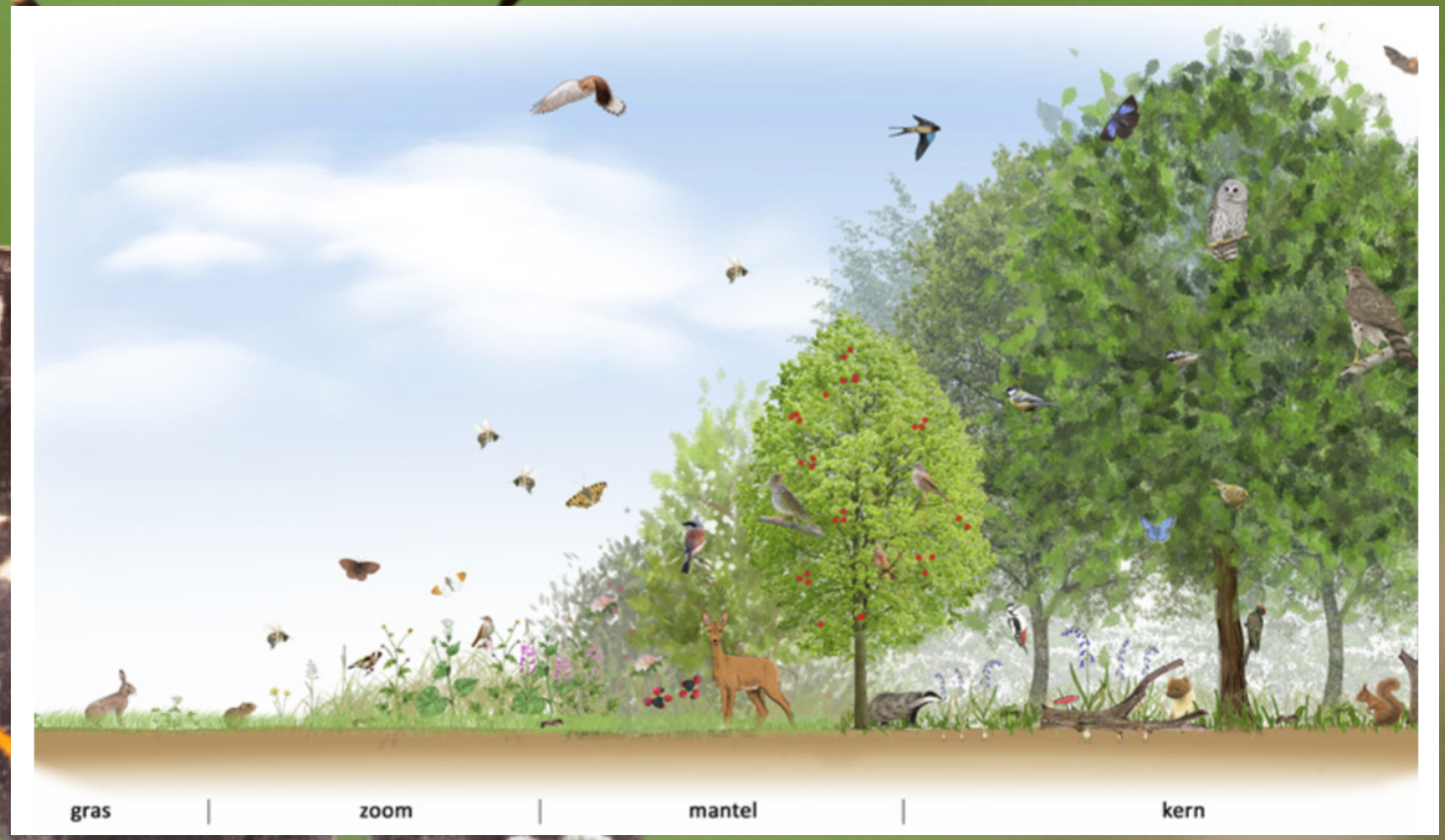

Afbeelding:
Natuurgebied Zuilen: De ontmoeting van Vechtscheg en groene ring rond de stad

Wanneer krijg je meer natuur?

- Variatie, variatie en variatie in opbouw
- Slimme inrichting, goed beheer
- Grootte: hoe robuuster het systeem, hoe beter het tegen een stootje kan
- Aansluiting op natuur in de omgeving.

Aandachtspunten

- Hoge Akker:
  - Oude gewassen? Zet in op graansoorten. Geen maïs
  - Beheer/inrichting: Kruiden- en faunarijke akker N12.05
  - Variatie in gewassen: wintergranen en zomergranen
  - Voorbeeld: Akkers Corversbos Natuurmonumenten
- Gesloten grondbalans
  - Geen grond uit het gebied verplaatsen. Scheelt geld!
  - Gebruik grond om bijvoorbeeld akker op te hogen of om (nieuwe) wandelpaden mee te verhogen.
- Kruiden- en faunarijk grasland
  - Plaggen noodzakelijk. Grote kans perceel D voor ontwikkeling vochtig hooiland of zelfs nat schraalland!
  - Gebruik maaisel uit omgeving voor zaad. Neem contact op met Natuurmonumenten beheereenheid Vechtplassen
  - Alles valt of staat met beheer
  - Stel een monitoringsplan op om het beheer mee te optimaliseren

Wordt het niet te druk?

Ter inspiratie

Ter inspiratie (resultaat na één jaar!)

Dank voor uw aandacht

Luc Hoogenstein

Uit Startdocument Natuurgebied Zuilen
Pagina 16. Doelstellingen

De ambitie is uitgewerkt in 6 ***concrete en meetbare*** doelstellingen:
Zo staat er: “In Natuurgebied Zuilen:

1. is het erfgoed **beter zichtbaar en beleefbaar**
2. heeft de natuur **veel meer ruimte**
3. is landbouw nog steeds aanwezig en natuurinclusief
4. (…) meer mogelijkheden om te wandelen, te sporten en te spelen
5. (…) kent een uitgekiende zonering: wandelen en **rust in het gebied**, verblijven aan de rand van het gebied
6. (…) is beter toegankelijk, beter bereikbaar en beter vindbaar”

Mooie ambities, maar:

1. **Vage bewoordingen** in de visie

- Er wordt gesproken over “meer natuur”. Nergens staat om welke natuur het gaat. Hoe wil je dan na de maatregelen de ontwikkeling van de natuur (soorten) volgen (monitoren)?
- Als je gewenste leefomgevingen en soorten niet benoemt hoe dan checken of recreatie- en andere maatregelen verenigbaar zijn met natuurdoelen?
- Om alle maatregelen te kunnen beoordelen in samenhang moeten ze allemaal uitgewerkt zijn.

Mooie ambities, maar:

2. **Tegenstrijdigheden** tussen doelen in de visie

- Er staat dat de natuur meer ruimte krijgt én dat er meer mogelijkheden zijn om te wandelen, sporten en spelen. Alles krijgt meer ruimte? Wat wordt er dan minder?
- Op pag. 58 over de balans tussen de doelen: “Daarbij staan de natuurwaarden en de cultuurhistorische waarden op één (…). Het recreatieve gebruik voegt zich hiernaar in de juiste balans, zodat het goede behouden blijft.”

Doelstelling 1. Zichtbaar en beleefbaar maken van het erfgoed

‘Herstel jaagpad’.

Nu smal pad, met redelijk kruidenrijke berm en kleine tot grotere bomen langs de rivier.

Wat wordt verstaan onder ‘herstel’? Kappen van bomen? Omdat er vroeger geen bomen stonden? Of verbreden van het pad ten koste van de kruidenrijkdom?

Hoe verhoudt zich dat toch doel meer ruimte voor natuur?

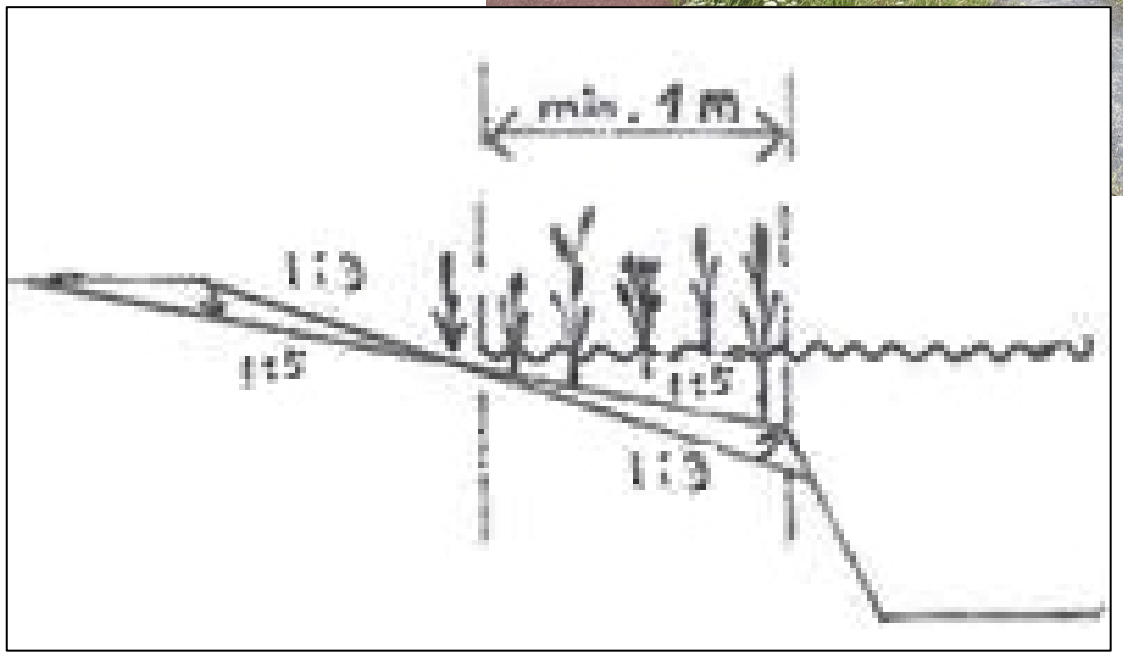
Doelstelling 2: “De natuur heeft veel meer ruimte.”

Tegenstrijdig:

Hoe een natuurvriendelijke oever zonder aanslag op huidige natuurwaarden?

Hoeveel berm en bomen blijven er over?

Doelstelling 2: “De natuur heeft veel meer ruimte.”

En ook tegenstrijdig:

Aanleg van natuurvriendelijke oever is voor waternatuur voordelig, maar staat haaks op herstel cultuurhistorie, want begin vorige eeuw lag er geen brede, ondiepe oeverzone…

Dus heldere keuze maken.

Doelstelling 2: “De natuur heeft veel meer ruimte.”

- **Weinig concreet** gemaakt. In tegenstelling tot de maatregelen rond recreatie. Daarvan is de inrichting zeer gedetailleerd uitgewerkt met wandelpaden en speelmogelijkheden.

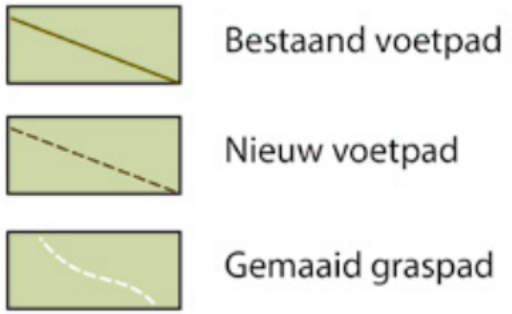
- ‘Meer ruimte voor de natuur’ is **niet meetbaar** gemaakt. Om welke soorten gaat het, en hoeveel meer ruimte krijgen die. Bij welke positieve trend is men tevreden?

- Er is sprake van kruiden- en faunarijk grasland met agrarisch medegebruik. Met (gras)paden erlangs en erdoor. Hoeveel meer ruimte krijgt de natuur hier dan?! Zie hierna voor de problemen.

Doelstelling 4: “meer mogelijkheden om te wandelen, te sporten en te spelen.”

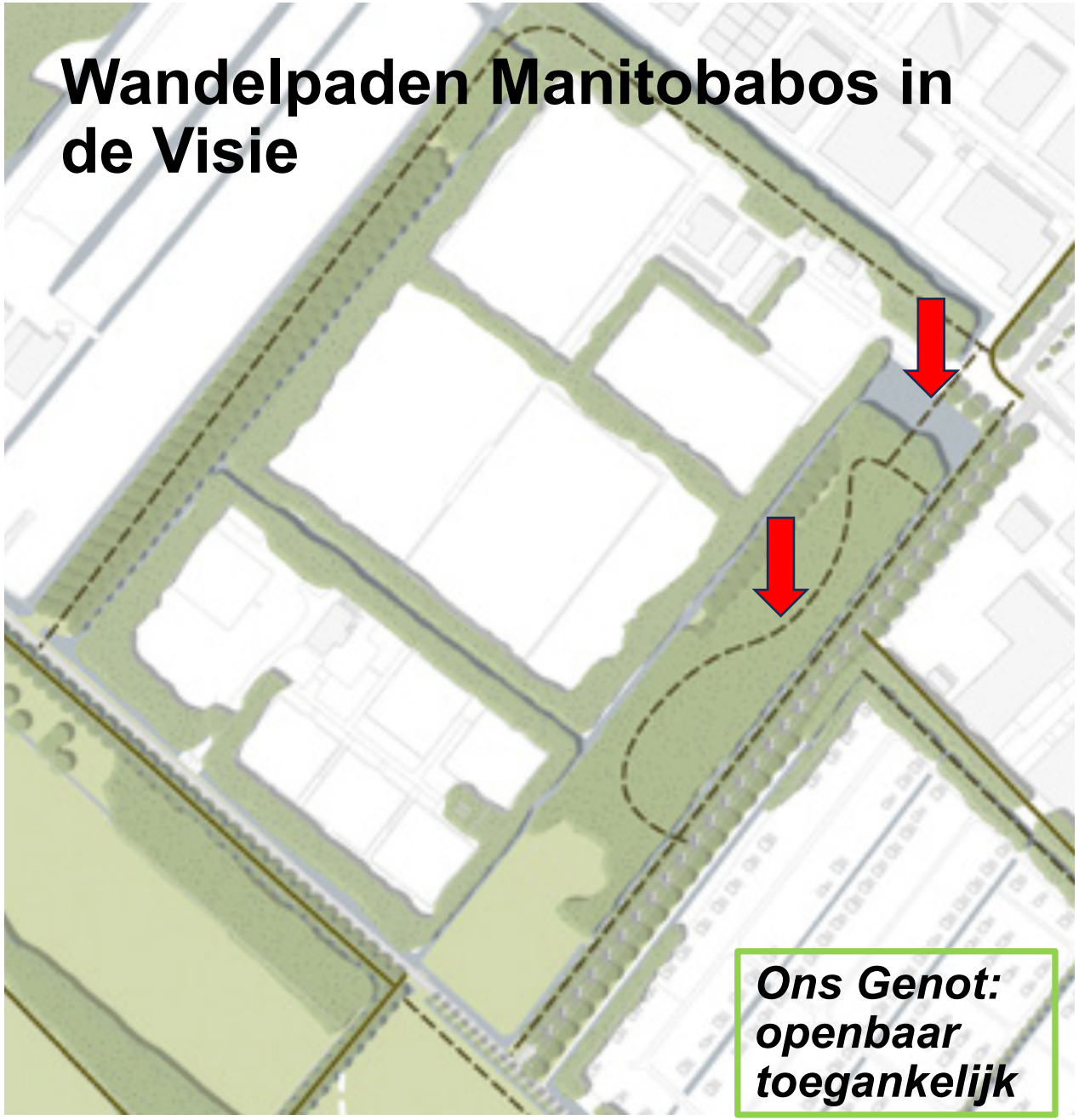
Wandelpaden door enkele graslanden in de Visie

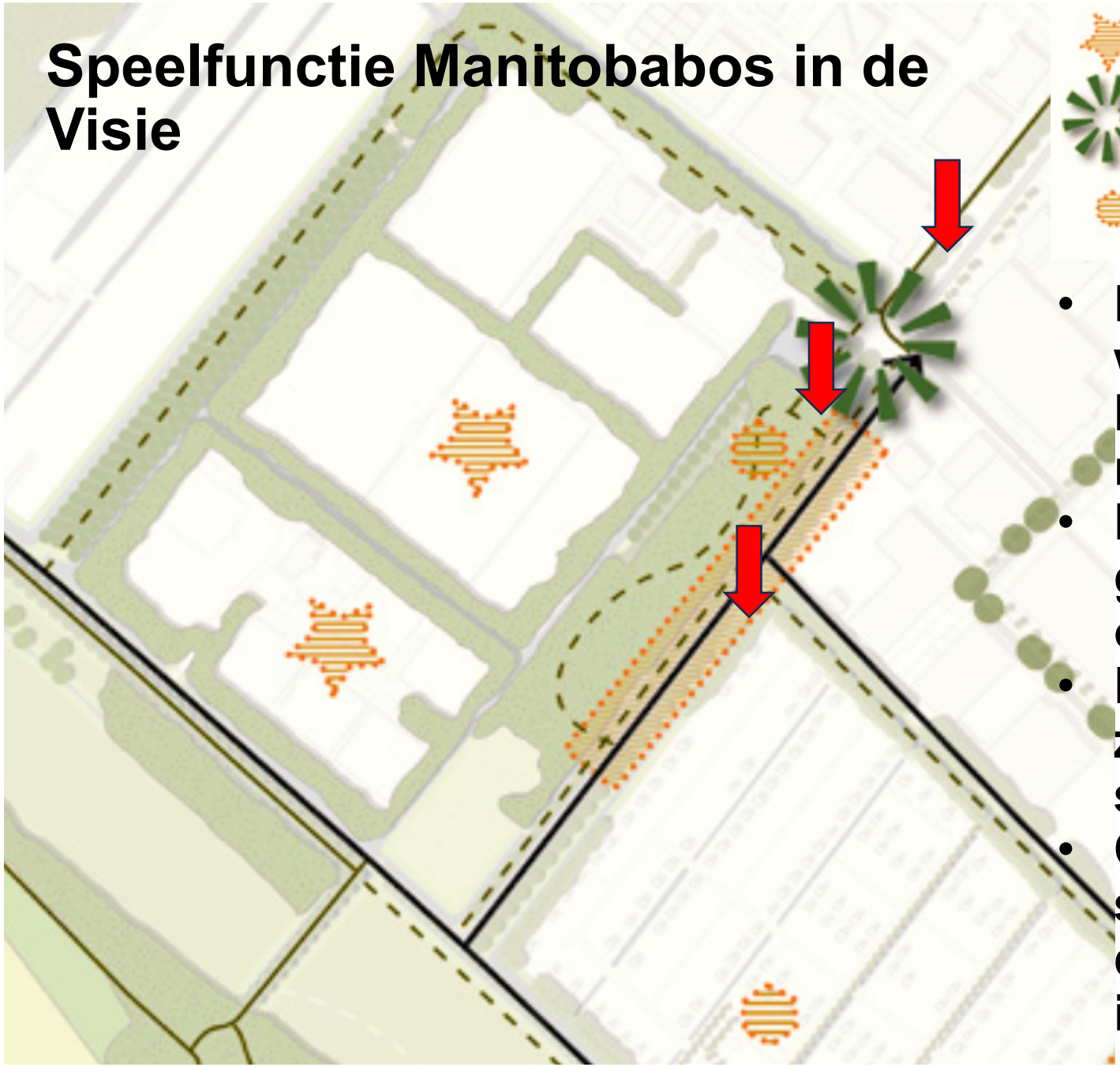
- Geen fysieke afscheiding tussen pad en grasland, dus toegang tot perceel door honden en picknickers.
- Gevolg: verstoring voor hazen, vogels, insecten, en beschadiging vegetatie.
- Een dergelijk dicht padennetwerk beantwoordt niet aan doel verhoging biodiversiteit.
- Hier voegt de recreatie zich dus <u>niet</u> naar de natuurwaarden.

Wandelpaden Manitobabos in de Visie

- **Hoeveel bomen moeten gekapt voor de wandelroutes?**
- **Aanleg slingerbeek betekent veel kapwerk en bodemverdichting door groot materieel.**
- **Een dergelijke inrichting en maatregelen leveren geen verhoging op van de biodiversiteit.**
- **Volkstuinencomplex Ons Genot is openbaar toegankelijk en biedt een fraaie rondwandeling.**
- **Wat voegt een wandeling door het open gekapte en veel kleiner geworden bos toe?**

Speelfunctie Manitobabos in de Visie

- Pag. 36: er moeten kansen benut worden voor natuurontwikkeling in het Manitobabos en de natuurwaarden moeten verhoogd.
- Pag. 44: het Manitobabos is ‘één grote natuurlijke speel- en ontdekplek’.
- Nu rustplek voor vogels en kleine zoogdieren. Belangrijk in een stedelijke omgeving!
- Ontwikkeling tot speel- en sportplek staat haaks op de doelstelling dat de natuur leidend is voor de recreatie.

Conclusie

Over de **balans tussen de doelen** (pag 57): “Daarbij staan de natuurwaarden en de cultuurhistorische waarden op één (…). Het recreatieve gebruik voegt zich hiernaar, in de juiste balans, zodat het goede behouden blijft.”

Het is te prijzen dat de gemeente oog heeft voor de gezondheid van de bewoners en wil dat men meer beweegt en beleeft in de open lucht. Maar er wordt **2-3 maal** meer geld uitgetrokken voor recreatie (pag 64/65), dus natuurwaarden op één…?

Maatregelen erfgoed	**156**
Maatregelen zonering	**573**
Maatregelen toegankelijkheid	***962***
Maatregelen wandelen, sporten, spelen (veel wandelpaden)	***2022***
Maatregelen natuur (o.a. achterstalling onderhoud parkbos)	**741**
Maatregelen natuurinclusieve landbouw	**265**
	1006

Raadsinformatiebijeenkomst

Dossiernummer	4014
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	10 september 2024
Agendapunt	1.1
Titel	Raadsvoorstel Startdocument Natuurgebied Zuilen
ID	4226
Behandelend ambtenaar	Proosdij, Floris van
Telefoon	0618627576
E-mail	floris.van.proosdij@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Voortman
Beleidsveld	Groen
Referendabel	Ja
Raadsadviseur (lijst)	Marjolein Friele/Cie Mobiliteit, Groen en Openbare Ruimte
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsinformatiebijeenkomst	10 september 2024

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Startdocument Natuurgebied Zuilen

Beleidsveld	Groen
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Floris van Proosdij, Erica Geertsema
Kenmerk	12300175
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het startdocument Natuurgebied Zuilen vast te stellen, waarin de volgende keuzes zijn gemaakt:
   a. Ambitie: Natuurgebied Zuilen ontwikkelen tot een toegankelijk landschap met meer ruimte voor groen (natuur), sport en recreatie;
   b. Doelstellingen:
      i. Het erfgoed wordt beter zichtbaar en beleefbaar
      ii. De natuur krijgt veel meer ruimte
         - Een nieuwe balans tussen landbouw en natuur
      iii. Landbouw blijft en wordt natuurinclusief
      iv. Er komen meer mogelijkheden om te wandelen, te sporten en te spelen
         - Toegankelijk en beleefbaar met respect voor wat er is
      v. Het gebied krijgt een uitgekiende zonering: wandelen en rust in het gebied, verblijven aan de rand van het gebied
      vi. Het gebied wordt beter toegankelijk, beter bereikbaar, beter vindbaar
         - Verbeteren verbinding met Zuilen vraagt om meer onderzoek

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Het college stelt de raad voor om het startdocument Natuurgebied Zuilen vast te stellen. Daarmee geven we richting aan de ontwikkeling van Natuurgebied Zuilen als toegankelijk landschap met ruimte voor groen (natuur), sport en recreatie, zoals in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU) is geformuleerd. We hebben in dit startdocument deze ambitie uitgewerkt in 6 doelstellingen voor de toekomst van het gebied. Om het gebied in te richten voor de toekomst, leggen we de nadruk op cultuurhistorie, natuur, natuurinclusieve landbouw, wandelen, rust, toegankelijkheid, bereikbaarheid en vindbaarheid.

Context

Aanleiding

De natuur zit in een wereldwijde crisis. Door klimaatverandering en andere oorzaken neemt de biodiversiteit af en verdwijnt steeds meer natuur. Utrecht wil een groene en natuurinclusieve stad zijn. Een stad waarin biodiversiteit wordt behouden en beschermd. Tegelijkertijd is Utrecht populair. Een gewilde plek om te wonen, te werken, te studeren en te bezoeken. Utrecht zet in op ‘gezonde groei’: de stad maakt en voert beleid uit dat ervoor moet zorgen dat Utrecht ook met 450.000 inwoners gezond en leefbaar blijft. Eén van de belangrijkste voorwaarden voor gezonde groei is de aanwezigheid van voldoende bereikbare openbare groene gebieden. Waar de natuur floreert en Utrechters ontspannen en recreëren.

In de omgevingsvisie van Utrecht (de Ruimtelijke Strategie Utrecht of RSU 2040) is het principe van gezonde groei voor Utrecht geformuleerd. In dat kader is de ambitie vastgelegd om 440 hectare groen in de stad toe te voegen. Groen is van groot belang voor de biodiversiteit; planten, bomen, dieren en insecten hebben leefruimte nodig in de stad. Daarnaast is voldoende biodivers groen in de stad van cruciaal belang voor de gezondheid van onze inwoners. Groen nabij woningen geeft Utrechters de mogelijkheid om te ontspannen, zorgt voor verkoeling, wateropvang en schone lucht.

Natuurgebied Zuilen heeft een grote potentie om mensen dichter bij de natuur te brengen én de biodiversiteit te ontwikkelen. Daarom is in de RSU vastgelegd dat een deel van deze groene ambitie hier gerealiseerd gaat worden. Volgens de RSU moet het gebied ingericht worden als “toegankelijk landschap met een programma voor groen (natuur), sport en recreatie” (RSU p. 150).
Met dit startdocument worden de doelstellingen voor de ontwikkeling van het natuurgebied vastgelegd. In het coalitieakkoord Utrecht 2022 - 2026 ‘Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat’ zijn de middelen gereserveerd voor de ontwikkeling van Natuurgebied Zuilen als een van de icoonprojecten van de stad.

In het Coalitieakkoord Investeren in Utrecht 2022-2026 is afgesproken om tot 2032 een aantal parken aan de stad toe te voegen, waaronder Natuurgebied Zuilen. In 2022 is een eerste toekomstbeeld voor het gebied opgesteld. Hiervoor zijn met meerdere belanghebbenden in en rond het gebied gesprekken gevoerd en er is een brede bewonersbijeenkomst georganiseerd. In september 2022 is de eerste versie van dit toekomstbeeld gepubliceerd ter inspraak. Hierop ontving de gemeente bijna 300 reacties. Op basis van het aantal en de inhoud van de reacties hebben we besloten om een pas op de plaats te maken. Het concept had onvoldoende oog voor de bestaande waarden van het gebied en was onvoldoende samen met de omgeving uitgewerkt, en dat was terug te zien in de reacties. Daarom hebben we besloten om met een werkgroep van bewoners, betrokkenen én ambtenaren gezamenlijk een nieuw toekomstbeeld (startdocument) voor het gebied te maken.

Een deel van het gebied ligt in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Sinds 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor natuurbeleid en de verdere ontwikkeling en beheer van het NNN. De provincie verwacht dat gemeenten de ontwikkeling en bescherming regelen en toetst hierop – zo ook in Natuurgebied Zuilen.

Juridische context

Dit besluit is niet gericht op rechtsgevolgen. Er is na vaststelling geen bezwaar of beroep mogelijk. De bevoegdheid tot vaststelling van een startdocument is niet in de Gemeentewet geregeld. Het college heeft op verzoek van de raad vanwege de voorgeschiedenis van dit project de bevoegdheid voor het

vaststellen van dit startdocument aan de raad gelaten, in afwijking van (de interne werkinstructie van) het Utrechtse Plan Proces (UPP) voor complexe ruimtelijke projecten.

Beslistermijn
Om uiterlijk in 2026 te kunnen starten met de uitvoering van deze ontwikkeling moet nog dit jaar (2024) een besluit genomen worden over de uitwerking van de ambities voor het gebied.

Beoogd effect
Natuurgebied Zuilen heeft een grote potentie om de natuur een boost te geven én mensen dichter bij de natuur te brengen. Met het realiseren van de doelstellingen beoogt dit startdocument de biodiversiteit in Utrecht te versterken en de mentale en fysieke gezondheid van Utrechters te verbeteren.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
- Brief van februari 2022 waarin de start van het participatietraject richting het (eerste) toekomstbeeld werd aangekondigd
- Memo van 5 juli 2022 over de beantwoording van een inwonersbrief over participatie rond het eerste toekomstbeeld
- Brief van 29 september 2022 over waarin werd gemeld dat de concept visie voor Natuurgebied Zuilen voor inspraak was vrijgegeven
- Brief van 9 maart 2023 over de voortgang van diverse vergroeningsprojecten waaronder Natuurgebied Zuilen
- Brief van 28 november 2023 over de rapportage van de reacties op de eerste visie voor Natuurgebied Zuilen

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Het startdocument Natuurgebied Zuilen vast te stellen, waarin de volgende keuzes zijn gemaakt: a. Ambitie: Natuurgebied Zuilen ontwikkelen tot een toegankelijk landschap met meer ruimte voor groen (natuur), sport en recreatie; b. Doelstellingen: i. Het erfgoed wordt beter zichtbaar en beleefbaar ii. De natuur krijgt veel meer ruimte • Een nieuwe balans tussen landbouw en natuur iii. Landbouw blijft en wordt natuurinclusief iv. Er komen meer mogelijkheden om te wandelen, te sporten en te spelen • Toegankelijk en beleefbaar met respect voor wat er is v. Het gebied krijgt een uitgekiende zonering: wandelen en rust in het gebied, verblijven aan de rand van het gebied vi. Het gebied wordt beter toegankelijk, beter bereikbaar, beter vindbaar • Verbeteren verbinding met Zuilen vraagt om meer onderzoek
Argumenten	
1.1	Door meer ruimte te geven aan natuur en meer recreatiemogelijkheden in het gebied te creëren voegen we 14 ha (deels) openbaar toegankelijk groen toe aan de stad
	Groen is van groot belang voor de biodiversiteit; planten, bomen, dieren en insecten hebben leefruimte nodig in de stad. Daarnaast is voldoende biodivers groen in de stad van cruciaal belang voor de gezondheid van onze inwoners. Groen nabij woningen geeft Utrechters de mogelijkheid om te ontspannen, zorgt voor verkoeling, wateropvang en schone lucht.

	In de omgevingsvisie van Utrecht (de Ruimtelijke Strategie Utrecht of RSU 2040) is het principe van gezonde groei voor Utrecht geformuleerd. In dat kader is de ambitie vastgelegd om 440 hectare groen in de stad toe te voegen. Natuurgebied Zuilen heeft door de aanwezige waarden en de ligging naast Overvecht en Zuilen een grote potentie om de natuur een boost te geven én mensen uit deze wijken dichter bij de natuur te brengen. Deze potentie benutten we met de realisatie van 14 ha deels openbaar toegankelijke natuur
1.2	Door natuurontwikkeling de ruimte te geven versterken we de biodiversiteit in de stad
	Natuurinclusief wordt de standaard voor het toekomstige (agrarische) gebruik en beheer: natuurinclusieve landbouw is een vorm van duurzame landbouw die uitgaat van een veerkrachtig voedsel- èn ecosysteem, met minder mest, een gezonde bodem en meer biodiversiteit. Het totale areaal grond in primair agrarisch gebruik wordt verkleind: om te voldoen aan de ambities zoals vastgelegd in de beleidsdoelstellingen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN): De provincie verwacht dat gemeenten de ontwikkeling en bescherming regelen en toetst hierop – zo ook in Natuurgebied Zuilen. Een deel van het gebied ligt in dit netwerk. Met deze Ingrepen zorgen we voor meer planten, meer dieren, en een veerkrachtiger en verbonden ecosysteem; goed voor mens en dier.
1.3	Door te blijven inzetten op landbouw, maar wel op natuurinclusieve landbouw, behouden we een belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische waarde in het gebied, die door te kiezen voor natuurinclusief bijdraagt aan zowel de natuurdoelen áls het herstel van erfgoed.
	Landbouw bestaat al sinds de 13e eeuw in het gebied. Deze landbouw was eigenlijk altijd natuurinclusief, tot schaalvergroting in de landbouw van de 20e eeuw. Dit vraagt om aanpassingen: nieuwe privaatrechtelijke afspraken tussen de boer en de gemeente als grondeigenaar en aanpassingen in het bedrijfsmodel van de boer. We ondersteunen de boer met maatwerkafspraken en begeleiding bij deze verandering, zodat hij behouden blijft voor het gebied en een partner wordt in het realiseren van de natuurdoelen.
1.4	Door het gebied toegankelijk en beleefbaar te maken kunnen meer Utrechters (met name uit Zuilen en Overvecht) genieten van natuur dicht bij huis met behoud we het unieke karakter van het gebied
	We maken het gebied toegankelijk en beleefbaar: we willen meer Utrechters de kans geven om van het gebied te genieten, maar met behoud van de waarden die het gebied nu al kenmerken. Om de gezondheid te bevorderen kunnen mensen er wandelen of hardlopen. Daarom leggen we ruim 5,5 kilometer nieuwe wandelpaden aan in het gebied. Om het bijzondere landschap – een belangrijke waarde van het gebied – te behouden volgen deze wandelpaden (op een enkel gemaaid pad over een perceel na) de bestaande historische perceelgrenzen. Zo maken we het gebied beter toegankelijk en beleefbaar, maar met behoud van de huidige waarden. Ook de rust in het gebied is een waarde. Deze willen we behouden: in een groeiende stad is ook ademruimte nodig: voor zowel mens, plant en dier. Daarom kiezen we voor een uitgekiende zonering, waardoor de rust *in* het gebied behouden blijft. In de kern van het gebied zijn de ingrepen vooral op natuurontwikkeling en wandelen gericht: de ingrepen om meer ruimte voor de mens te maken beperken zich tot de aanleg van wandelpaden met her en der een bankje. Aan de randen van het gebied verbeteren we de entrees. Hier zijn voorzieningen te vinden en kun je ontspannen op een kleedje in het gras. Er

	komen sport-, speel- of beweegvoorzieningen, informatieborden en fietsparkeerplekken.
1.4	Door meer onderzoek te laten uitvoeren naar de verbetering van de verbinding met Zuilen kan de gemeente straks een goede beslissing nemen over de verbetering van de bereikbaarheid voor inwoners uit Zuilen
	Het gebied moet beter bereikbaar worden gemaakt voor fietsers en voetgangers. Van nieuwe, groene routes profiteren planten en dieren, maar ook de mens kan het gebied op deze manier beter vinden en bereiken. Daarom verminderen we de barrièrewerking van de Franiscusdreef, passen we de verkeerssituatie op de Vechtdijk aan en creëren we entreezones die bezoekers verwelkomen. We willen Natuurgebied Zuilen ook beter met Zuilen verbinden: in Zuilen is weinig groen te vinden, daarom is dit belangrijk. De meningen over op welke manier deze verbinding verbeterd kan en moet worden zijn echter verdeeld. De ambitie om met een nieuwe oeververbinding de wijk Zuilen beter met Natuurgebied Zuilen te verbinden bestaat nog steeds. Echter, om een goede beslissing hierover te kunnen nemen laten we eerst een haalbaarheidsonderzoek uitvoeren naar een aantal opties om de verbinding te verbeteren: een brug of een pont over de Vecht maken deel uit van dit onderzoek, maar ook het verbeteren van de bestaande verbinding over de J. M. de Muinck Keizerbrug.
1.5	Door de contouren van dit startdocument intensief samen met de omgeving uit te werken is een balans gevonden tussen ontwikkelambities, bestaande waarden van het gebied en zorgen en wensen van omwonenden
	Samen met een werkgroep van bewoners hebben we in een intensief participatietraject nagedacht over wat voor gebied Natuurgebied Zuilen is en moet worden. We hebben een balans gezocht tussen de ambities uit de RSU, de huidige waarden van het gebied en de zorgen en behoeften van de omgeving. Deze balans is terug te zien in het startdocument.
Kanttekeningen/Risico’s	
1.1	Het voorstel voegt minder toegankelijk groen toe dan mogelijk is
	In de RSU is de ambitie geformuleerd om 25 hectare toegankelijk groen in het gebied te realiseren. In de concept visie uit 2022 was voorzien in de realisatie van meer toegankelijk groen en meer verblijfsmogelijkheden middenin het gebied dan in het voorliggende startdocument. Dit betekent dat het voorstel niet maximaal bijdraagt aan de doelen van uw raad op het gebied van het realiseren van meer toegankelijk groen voor Utrechters. Het voorliggende voorstel is dan ook een compromis tussen de hiervoor genoemde ambities en anderzijds de sterke wens van omwonenden die hebben meegedacht over dit voorstel, om de bestaande waarden cultuurhistorie en landbouw in dit gebied een belangrijke rol te geven. Daarmee nemen we de stemmen van deze inwoners zeer serieus, terwijl we alsnog stevig inzetten op vergroening. De inhoud van deze startnotitie probeert een balans te vinden tussen de ambities en de zorgen van omgeving.
1.2	De uitvoering van de maatregelen valt mogelijk duurder uit
	Doordat de maatregelen in dit startdocument nog verder moeten worden uitgewerkt, zitten in de kostenraming nog veel onzekerheden. Hierdoor bestaat de kans dat bij de uitwerking van de maatregelen blijkt dat de kosten hoger uitvallen dan de dekking. Dit heeft tot gevolg dat niet alle maatregelen kunnen worden uitgevoerd, of aanvullende dekking moet worden gezocht. De maatregelen die in dit startdocument zijn opgenomen moeten ervoor zorgen dat de zes doelstellingen gerealiseerd worden. Wanneer bepaalde maatregelen niet

	kunnen worden uitgevoerd betekent dit dat bepaalde doelstellingen niet of minder gehaald zullen worden. In het nog op te stellen programma van eisen worden de werkzaamheden uitgewerkt en preciezer begroot. Door slim te kijken naar hoe maatregelen worden uitgevoerd en welke maatregelen het meeste effect hebben op het behalen van de doelen voorkomen we dat de doelstellingen voor het gebied niet of minder gehaald worden.
1.3	De uitvoering kan mogelijk langer duren dan voorzien
	Doordat de uitvoering van de maatregelen in een gevoelig gebied ligt, waar met de nodige zorgvuldigheid gewerkt moet worden, bestaat de kans dat door de aanwezigheid van verschillende flora en fauna de uitvoering zeer complex is. Dit heeft tot gevolg dat bepaalde maatregelen die we willen nemen om de doelstellingen te bereiken flinke vertraging oplopen. In Zuilen is weinig groen te vinden. Ook in Overvecht wonen veel inwoners zonder eigen tuin. Daarom is het van belang dat Natuurgebied Zuilen snel ontwikkeld wordt tot toegankelijk groen natuurgebied met meer ruimte om te wandelen dat goed toegankelijk en bereikbaar is. Daarom is het project ook in het coalitieakkoord geprioriteerd. Wanneer de uitvoering van de maatregelen die deze doelstellingen moeten realiseren vertraging oploopt, staat dit de gezonde groei van Utrecht in de weg. In het nog op te stellen programma van eisen wordt een planning van de uit te voeren werkzaamheden opgenomen. Hierbij wordt ook al rekening gehouden met gebiedsspecifieke omstandigheden zoals bijvoorbeeld het broedseizoen en andere zaken om rekening mee te houden zodat de uitvoering geen vertraging oploopt.
1.4	De huidige boer zou zich mogelijk terug kunnen trekken uit het gebied
	Doordat het behoud van de landbouwkundige functie van het gebied én het beheer van de natuurpercelen in het toekomstbeeld van dit startdocument zwaar leunt op de rol van één boer, bestaat de kans dat deze boer zich om wat voor reden dan ook terugtrekt uit het gebied. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat we de voorziene partner in het behoud van de landbouw én het behalen van de natuurdoelen in het gebied verliezen. In dit startdocument zijn drie belangrijke doelstellingen het creëren van meer ruimte voor de natuur én het behoud van de landbouw vanuit cultuurhistorie én de realisatie van natuurinclusieve landbouw in het gebied. Voor landbouw is een boer nodig, en voor de natuur die we creëren een natuurbeheerder. Voor beide activiteiten werken wij graag samen met de huidige boer in het gebied. Om de boer te behouden voor het gebied investeren we daarom in begeleiding en privaatrechtelijke maatwerkafspraken. Wanneer dit risico zich toch voordoet zullen we op zoek moeten gaan naar een andere constructie waardoor zowel natuurinclusieve landbouw in het gebied behouden blijft als de natuurdoelen worden gehaald.
1.5	Er wordt mogelijk geen concretere verbetering van de verbinding met Zuilen gerealiseerd
	Doordat we een haalbaarheidsonderzoek naar verbetering van de verbinding met Zuilen laten uitvoeren, bestaat de kans dat uit dit onderzoek blijkt dat geen van de voorgestelde opties om de verbinding te verbeteren haalbaar blijkt. Dit heeft tot gevolg dat de doelstelling uit het startdocument om de verbinding met Zuilen te verbeteren niet gerealiseerd kan worden. We hebben in het haalbaarheidsonderzoek zoveel mogelijk opties om de verbinding met Zuilen te verbeteren opgenomen, waaronder naast twee varianten van een brug, ook twee varianten van een pont én het verbeteren van de bestaande verbinding over de Vecht. Hiermee is de kans zo groot mogelijk dat tenminste één van de onderzochte opties haalbaar blijkt.

1.6	Er blijft mogelijk weerstand vanuit de omgeving tegen de ontwikkeling
	Doordat er in de aanloop naar dit startdocument veel weerstand in de omgeving was tegen de ontwikkeling van het gebied, bestaat de kans dat ook nu bewoners kritisch zijn op de plannen van de gemeente, met als gevolg mogelijk opnieuw weerstand. Natuurgebied Zuilen heeft de potentie om biodiversiteit te vergroten en Utrechters dichter bij de natuur te brengen: dit heeft Utrecht nodig en deze potentie willen we benutten. Dat betekent echter dat er dingen veranderen in het gebied, en niet iedereen zal daar blij mee zijn. Ondanks de intensieve participatie en de poging om de ambities en de huidige waarden van het gebied met elkaar in balans te brengen zou weerstand tegen de voorgenomen plannen kunnen blijven bestaan. We hebben in een intensief participatietraject samen met een werkgroep van bewoners en betrokkenen de contouren van dit startdocument uitgewerkt. We hebben in het startdocument een balans gezocht tussen de ambities, de huidige waarden van het gebied en de zorgen uit de omgeving. Hier is een plan en zijn doelstellingen uit voortgekomen die in onze ogen recht doen aan zowel de opgaven van de stad als de zorgen en wensen van de omgeving.
1.7	Vanwege de bezuinigingen zou de Raad dit project kunnen heroverwegen
	Dit project staat niet op de lijst van het MPR om op te worden bezuinigd. De raad kan uiteraard een andere keuze maken. Met het vaststellen van het startdocument worden nog geen verplichtingen aangegaan. Als er gekozen wordt te bezuinigen op de ontwikkeling van Natuurgebied Zuilen zal dit tot een (forse) vertraging van de uitvoering leiden. De ambities en doelstellingen uit het startdocument blijven dan echter staan.

Financiën

De totale investeringskosten voor de in dit startdocument genoemde maatregelen zijn geraamd op circa € 4,7 miljoen. Vanuit het Coalitieakkoord 2022-2026 is € 5 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de ontwikkeling van het gebied. Dit is opgenomen in de Programmabegroting onder Groene Leefomgeving en Erfgoed. De investeringen die nodig zijn om de in deze nota voorgestelde maatregelen te realiseren liggen dus binnen de beschikbaar gestelde dekking.

In deze raming zijn nog geen investeringskosten voor het verbeteren van de verbinding met Zuilen opgenomen, in welke vorm dan ook. In het nog uit te voeren haalbaarheidsonderzoek naar het verbeteren van de verbinding met Zuilen worden de investeringskosten van verschillende varianten geraamd. Als blijkt dat een nieuwe oeververbinding haalbaar én wenselijk is zal een keuze hierover aan de raad worden voorgelegd, met bijbehorend dekkingsvoorstel.

Met de ontwikkeling van het gebied is de verwachting dat de beheerkosten toenemen. Als onderdeel van het programma van eisen werken we een financieel sluitend beheerplan voor het gebied uit.

Vervolg

Na vaststelling van dit startdocument worden de in het startdocument genoemde maatregelen verder uitgewerkt in een Integraal Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp (IPvE/FO). Hierna werken we op basis van dit IPvE/FO toe naar uitvoering.

Participatie

Begin 2023 hebben we besloten om op basis van het aantal en de aard van de reacties op het eerste toekomstbeeld een pas op de plaats te maken en met een werkgroep van bewoners, betrokkenen én ambtenaren gezamenlijk een nieuw toekomstbeeld (startdocument) voor het gebied uit te werken.

Alle reacties op de eerste concept visie hebben we geanalyseerd en verwerkt tot een rapportage.

Deze rapportage hebben we gebruikt als input voor het traject met de werkgroep. Daarnaast hebben we een buurtonderzoek in Zuilen en Overvecht uitgevoerd. In dit onderzoek stelden we vragen over groenbeleving in de buurt en welke behoeften mensen hebben voor het toekomstige Natuurgebied Zuilen. Ook deze input namen we mee in het werkgroeptraject.

De werkgroep werd zo samengesteld dat verschillende belanghebbenden en doelgroepen vertegenwoordigd waren. Deze groep is met elkaar de contouren van een nieuw plan gaan maken. De opdracht van de werkgroep was om een nieuw plan uit te werken voor de toekomst van het gebied waarbij de opdracht serieus genomen wordt, maar ook de huidige waarden in het gebied een plek behouden en de zorgen en input van de omgeving werd meegenomen. Dat vraagt dus om een plan met een goede balans tussen bestaande waarden en ambities, en deze balans is terug te zien in het uiteindelijke toekomstbeeld.

Over veel thema's is in de werkgroep consensus bereikt. Over een paar onderwerpen lukte dit niet, daar is uiteindelijk een bestuurlijke afweging gemaakt. De onderwerpen waarover geen consensus is bereikt zijn:

- De opdracht vroeg om realisatie van meer natuur. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep zag de transitie naar natuurinclusieve landbouw als de beste manier om de natuurwaarden in het gebied te verhogen naar het gewenste niveau. Het ambtelijke deel van de werkgroep wilde op een aantal percelen natuurontwikkeling expliciet de ruimte geven, en het landbouwkundig gebruik hierop volgend laten zijn. In de bestuurlijke afweging is uiteindelijk gekozen om op alle percelen die tot het Natuurnetwerk Nederland behoren voor maximale natuurontwikkeling te kiezen, en het landbouwkundig gebruik volgend te laten zijn. Ook op één perceel met hoge natuurpotentie is deze keuze gemaakt. Daar staat tegenover dat op de Hoge Akker (aangewezen als potentieel NNN) en het kievitland juist de keuze voor natuurinclusieve landbouw is gemaakt;
- De opdracht vroeg om het gebied toegankelijker te maken. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep wilde de toegankelijkheid vergroten door schouwpaden en klompenpaden langs de perceelgrenzen toe te voegen en bestaande paden aan elkaar te verbinden. Het ambtelijke deel van de werkgroep wilde naast deze maatregelen ook nog een aantal paden dwars over de percelen toevoegen ten behoeve van de doelstelling van verbeterde toegankelijkheid. In de bestuurlijke afweging is gekozen voor een compromis: over 2 percelen komt een gemaaid pad. Over de overige percelen niet;
- De opdracht vroeg om verbetering van de verbinding met Zuilen. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep was van mening dat een nieuwe brug over de Vecht om deze verbinding te verbeteren onhaalbaar en onwenselijk is. Het ambtelijke deel van de werkgroep wilde een mogelijke nieuwe oeververbinding niet op voorhand uitsluiten. In de bestuurlijke afweging is besloten om nog geen opties uit te sluiten, maar eerst meer onderzoek te laten doen naar haalbare manieren om de verbinding te verbeteren.

Dit intensieve participatietraject heeft geresulteerd in dit startdocument.

Communicatie

Naast het voeren van gesprekken met de werkgroep, is een grote groep geïnteresseerden regelmatig geïnformeerd en zijn meerdere brede bijeenkomsten georganiseerd. Er is een webpagina ingericht en een e-mailadres. Er zijn regelmatig berichten over de voortgang geplaatst in de digitale nieuwsbrief van de Gemeente Utrecht. Ook is er veel 1-op-1 contact met mensen die vragen hebben gesteld via mail of telefoon. Tenslotte heeft een onafhankelijke documentairemaker vanaf mei 2023 het participatieproces intensief gevolgd. Er is bij bijna alle participatiemomenten en bij veel interne gemeentelijke- en bewonersoverleggen gefilmd. Daarnaast zijn veel interviews afgelegd met bewoners, ambtenaren en de betrokken bestuurder voor, tijdens én na afloop van het proces.

(Niet)Referendabel

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming:

- Startdocument Natuurgebied Zuilen

Bijlagen informatief:
- Bijlage 1: Participatierapportage Natuurgebied Zuilen
- Bijlage 1a: Rapportage reacties concept visie 2022
- Bijlage 1b: Buurtonderzoek Natuurgebied Zuilen
- Bijlage 1c: ‘Cultuurlandschap Zuilen’ - alternatief voorstel denktank bewoners

Startdocument
Natuurgebied Zuilen

Startdocument voor de ontwikkeling van Natuurgebied Zuilen

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

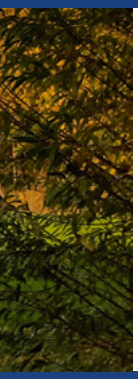

45
45

Inhoudsopgave

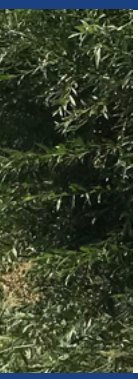
A

Inleiding 6
1. Introductie 7
2. Doelstellingen 16
3. Participatie 17

B

Toekomstbeeld en aanpak 20
1. Huidige situatie 21
2. Ontwikkelingen 27
3. Toekomstbeeld 29
4. Gemaakte keuzes 56

C

Projectbeheersing 60
1. Uitvoeringsstrategie 61
2. Financiën 63
3. Risico's 66
4. Voortgang en verantwoording 68

D

Bijlagen 70
Bijlage 1: participatierapportage 71

Voorwoord

Toen ik in juni 2022 als nieuwe Wethouder Groen startte, was het gebied rond Slot Zuylen mij al goed bekend. Ik kom er graag, zeker in coronatijd liep ik daar als omwonende ook regelmatig een rondje. Ik werd als wethouder verantwoordelijk voor de vergroeningsopdracht die er ligt voor dit gebied. Een natuurgebied aan de rand van de stad. Maar de natuur staat al een hele tijd ontzettend onder druk. Verschillende soorten planten en dieren die we eerder als vanzelfsprekend zagen in en rond de stad, verdwijnen nu in rap tempo. Niet voor niets hebben we als stad de biodiversiteitscrisis uitgeroepen.

In de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) is afgesproken dat Utrecht in balans wil groeien. Als er meer woningen bij komen, moet natuur zoveel mogelijk in verhouding meegroeien. Zo blijven Utrechters voldoende toegang houden tot natuur in de buurt. En blijft er in en om de stad ruimte om biodiversiteit te behouden en te vergroten. In het coalitieakkoord is afgesproken dat Natuurgebied Zuilen een belangrijke natuurlijke omgeving moet zijn. Ook de provincie heeft de ambitie aangegeven het gebied in het kader van Natuur Netwerk Nederland verder te willen versterken. Tegelijkertijd merkte ik veel weerstand uit de buurt, met name vanuit direct aanwonenden uit Zuilen. Na de publicatie van het conceptplan in het najaar van 2022 regende het zienswijzen, omwonenden voelden zich onvoldoende meegenomen in de plannen en wilden hun stem laten horen. Wat was de gemeente allemaal van plan met ‘hun’ groene omgeving? Waarom inzetten op natuur en biodiversiteit, het is toch al groen genoeg? Gaat die fijne rustige omgeving veranderen in een drukke hotspot? Vanuit de gemeente hadden we in de conceptvisie juist geprobeerd een stem te geven aan wie zich nu niet kan laten horen: de natuur. En de Utrechter van de toekomst voor wie behoud van natuur en biodiversiteit belangrijk is om in een groene leefbare stad te wonen. De conceptvisie van de gemeente en de geluiden vanuit de buurt kwamen nu onvoldoende samen. Na een interne puzzel kwamen we uit op een ‘harde reset’: een pas op de plaats om meer ruimte te maken voor de stem van omwonenden.

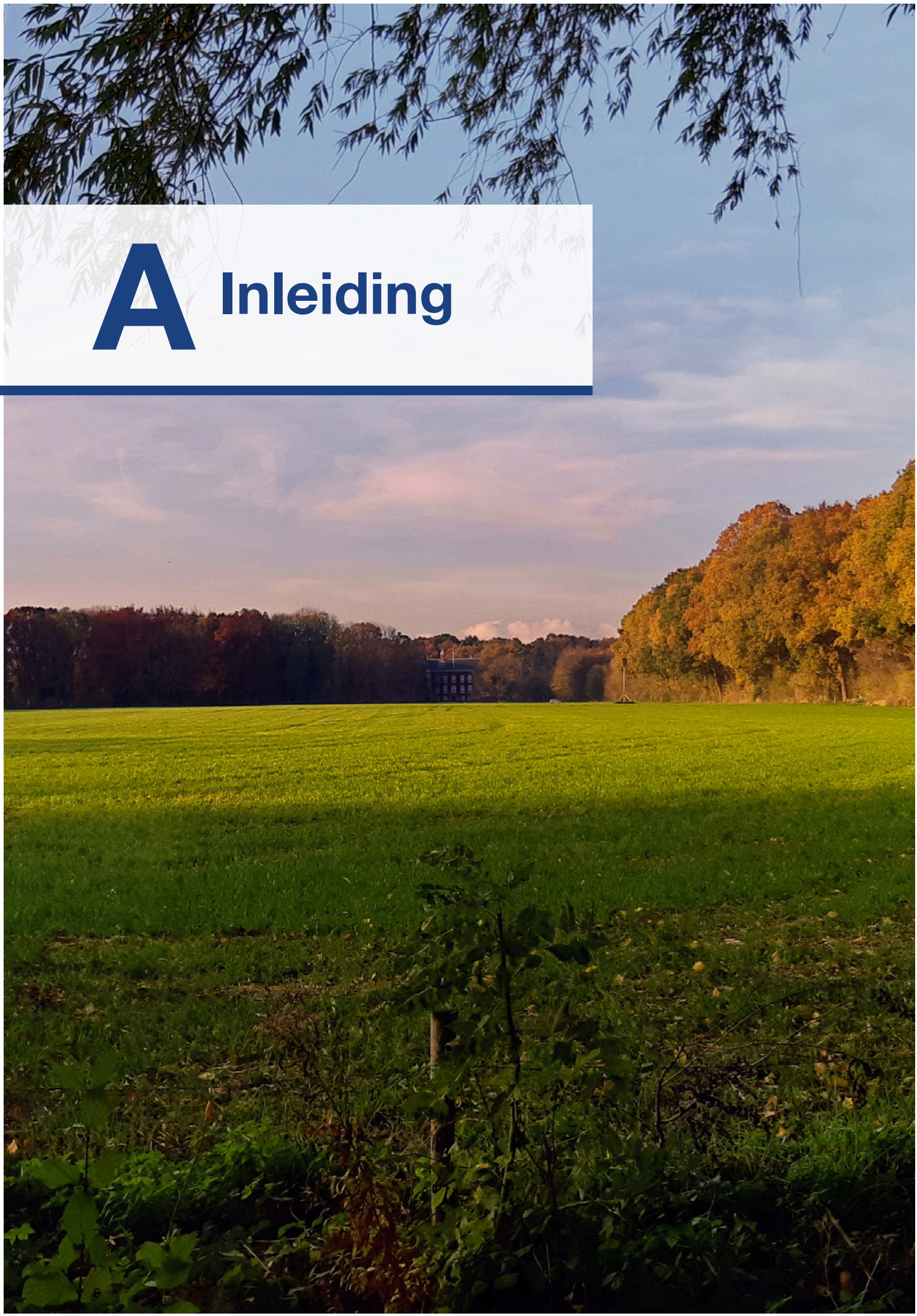
Wat volgde was een intensief en uitgebreid participatietraject. Er werd een werkgroep gevormd waarbij omwonenden vanuit verschillende buurten uit zowel Zuilen als Overvecht een plek kregen. In een aantal bijeenkomsten besprak de werkgroep de kansen, mogelijkheden én beperkingen die er lagen op het gebied van natuur, cultuurhistorie, recreatie en natuurinclusieve landbouw. Samen met ambtenaren heeft de werkgroep enorme inspanningen geleverd om te komen tot een aantal mooie oplossingen waar de meerderheid zich in kon vinden. Zo staat voorop dat natuur en biodiversiteit écht meer ruimte moeten krijgen in het gebied. Het gebied moet daarnaast de rust blijven uitstralen, maar wel breder toegankelijk

worden voor meer Utrechters, zoals Overvechters. Een plek voor de boer is voor zowel gemeente als omwonenden van groot belang om het karakter van het gebied te behouden. Natuurgebied Zuilen moet een plek worden waar natuur, cultuurhistorie en natuurinclusieve landbouw hand in hand gaan. Waar het rustige karakter voorop staat en we ook aan de groei van de stad en de toenemende vraag om groen tegemoet kunnen komen.

Ik ben er ontzettend trots op dat we samen zo'n traject hebben kunnen doorlopen. Ik ben me ervan bewust dat we om een enorme inspanning hebben gevraagd en heb op verschillende momenten gezien dat die inspanning met veel bevlogenheid werd geleverd. Natuurlijk is participatie niet hetzelfde als één op één overnemen van de wensen van alle individuele inwoners, maar het staat wel voor met respect luisteren naar elkaar en elkaars zorgen en wensen. Samen kijken wat er wél kan. Met het startdocument dat nu voorligt denk ik echt dat we daarin een enorme stap hebben gezet. Ik wil omwonenden daarvoor enorm bedanken. Niet alleen de werkgroepleden, maar ook alle andere Utrechters die waardevolle input hebben geleverd en nuttige vragen hebben gesteld. Dankzij hen ligt er nu een plan waarin we meer keuzes hebben gemaakt die aansluiten bij de stem van de omgeving.

Linda Voortman
Wethouder Groen

A Inleiding

1. Introductie

Leeswijzer

Deel A (inleiding) van dit startdocument bestaat uit een introductie inclusief samenvatting, uitleg over de doelstellingen van het project en hoe dit startdocument samen met de omgeving van Natuurgebied Zuilen tot stand is gekomen.

Vervolgens wordt in Deel B (toekomstbeeld en aanpak) het toekomstbeeld van het gebied geschetst. Eerst worden de huidige situatie, de huidige waarden van het gebied en relevante ontwikkelingen beschreven. Daarna volgt het toekomstbeeld en worden de doelstellingen en de maatregelen die we nemen om de 6 doelstellingen in dit project te realiseren. Niet alle stedelijke ambities kunnen een plek krijgen in het gebied. In het project zijn daarom keuzes gemaakt: tot slot van dit hoofdstuk leggen uit welke keuzes dit zijn en ook waar we niet voor kiezen.

Deel C (beheersing) gaat in op de uitvoeringsstrategie, financiën, risico's en verantwoording van het project na vaststelling van dit startdocument.

Deel D tenslotte verwijst naar de participatierapportage (in een aparte bijlage). In deze rapportage gaan we uitgebreider in op het participatieproces waarin we samen met de omgeving de contouren van dit startdocument hebben uitgewerkt.

> "Het geheim van verandering is om al je energie te richten, niet op het bevechten van het oude, maar op het bouwen van het nieuwe."
>
> Frederik Hengeveld (coördinator Netwerk & Regio bij Wij.land)

Samenvatting

Langs de Vecht, tussen Fort aan de Klop en Slot Zuylen, ligt Natuurgebied Zuilen, een goed bewaard gebleven stuk van het oorspronkelijke cultuurhistorische rivierlandschap. Hier vind je rust en ruimte, ver weg van de stadse drukte. Het gebied heeft een rijk verleden en is geliefd bij bezoekers en omwonenden. Mensen wandelen er graag en genieten van de natuurlijke schoonheid, de dieren en de stilte.

Maar Natuurgebied Zuilen bestaat nu vooral uit weilanden. Hoewel er dieren (kievit, ooievaar) te vinden zijn, is de waarde voor de natuur beperkt. Daarnaast is er met de groei van Utrecht behoefte aan meer groene en aangename plekken in de stad. Natuurgebied Zuilen speelt een rol bij het bevorderen van gezond stedelijk leven en het vergroten van de biodiversiteit. Met de huidige staat van de weilanden gaan we die ambities echter niet behalen: daarom zijn veranderingen in het gebied noodzakelijk.

Fort aan de Klop

In de omgevingsvisie van Utrecht (de Ruimtelijke Strategie Utrecht of RSU 2040) is het principe van gezonde groei voor Utrecht geformuleerd. In dat kader is de ambitie vastgelegd om 440 hectare groen in de stad toe te voegen. Utrecht investeert daarom in het groen. Zowel kwalitatief als kwantitatief. In Natuurgebied Zuilen gaat een deel van deze opgave gerealiseerd worden. Daarvoor is in de RSU de ambitie opgenomen om Natuurgebied Zuilen te ontwikkelen tot een toegankelijk landschap met meer ruimte voor groen (natuur), sport en recreatie. De eerste stap in de realisatie van deze ambitie is een startdocument waarin de

richting voor deze ontwikkeling wordt vastgelegd. We hebben in dit startdocument deze ambitie uitgewerkt in 6 doelstellingen voor de toekomst van het gebied:

1. In Natuurgebied Zuilen is het erfgoed beter zichtbaar en beleefbaar
2. In Natuurgebied Zuilen heeft de natuur veel meer ruimte
3. In Natuurgebied Zuilen is landbouw nog steeds aanwezig en natuurinclusief
4. Natuurgebied Zuilen heeft meer mogelijkheden om te wandelen, te sporten en te spelen
5. Natuurgebied Zuilen kent een uitgekiende zonering: wandelen en rust in het gebied, verblijven aan de rand van het gebied
6. Natuurgebied Zuilen is beter toegankelijk, beter bereikbaar en beter vindbaar

Natuurgebied Zuilen heeft een grote potentie om de natuur een boost te geven én mensen dichter bij de natuur te brengen. Deze potentie gaan we benutten, met behoud van het goede: de waarden die het gebied nu al geliefd maken. Natuurgebied Zuilen blijft een oeroud karakteristiek landschap, waar natuur en erfgoed floreren en beleefd kunnen worden, waar landbouw als eeuwenoude traditie op duurzame wijze voortbestaat, en waar bezoekers komen om te genieten van de rust, de natuur en het cultuurlandschap.

Er komt meer aandacht voor de cultuurhistorie in het gebied: erfgoed wordt hersteld en beleefbaar gemaakt. We versterken de natuur en geven deze veel meer ruimte: er komt verschillend groen, zoals gras, kruiden, struiken, bloemen, planten en bomen. De diversiteit in het palet aan biotopen neemt enorm toe. Dit gaat in een deel van het gebied samen met natuurinclusieve landbouw: met minder mest, een gezonde bodem en meer biodiversiteit.

Kievit en Kievitnest in Natuurgebied Zuilen

Bewegwijzering naar het Fort en Slot

Er komen meer mogelijkheden voor passende recreatie: we geven meer ruimte aan Utrechters om te wandelen, van de natuur te genieten en de cultuurhistorie te ervaren. Ook maken we sporten in de natuur en spelen in het gebied beter mogelijk. Dit alles met behoud van rust en stilte in het gebied en ruimte voor meer reuring aan de rand van het gebied: wandelen in het gebied, verblijven aan de randen.

We vergroten de toegankelijkheid door het uitbreiden van het voetpaden-netwerk. We verbeteren de entrees van het gebied door de inrichting van entreezones met kleinschalig verblijf, informatievoorzieningen en fietsparkeerplekken. We maken het Natuurgebied Zuilen beter bereikbaar door de verbinding met de omliggende wijken te verbeteren, en beter vindbaar door de naamsbekendheid te vergroten.

Omdat wij graag willen dat de veranderingen goed aansluiten bij de wensen van de huidige en toekomstige gebruikers, hebben we een werkgroep samengesteld met bewoners en gebruikers vanuit verschillende belangen. Samen met deze werkgroep hebben we nagedacht over wat het voor gebied moet worden en de contouren van dit startdocument uitgewerkt.

> “Misschien is een informatiebord wel fijn, want je loopt er zo voorbij.”
>
> Buurtonderzoek Social Collective

Luchtfoto Natuurgebied Zuilen

Aanleiding

De natuur zit in een wereldwijde crisis. Door klimaatverandering en andere oorzaken neemt de biodiversiteit af en verdwijnt steeds meer natuur. Utrecht wil een groene en natuurinclusieve stad zijn. Een stad waarin biodiversiteit wordt behouden en beschermd.

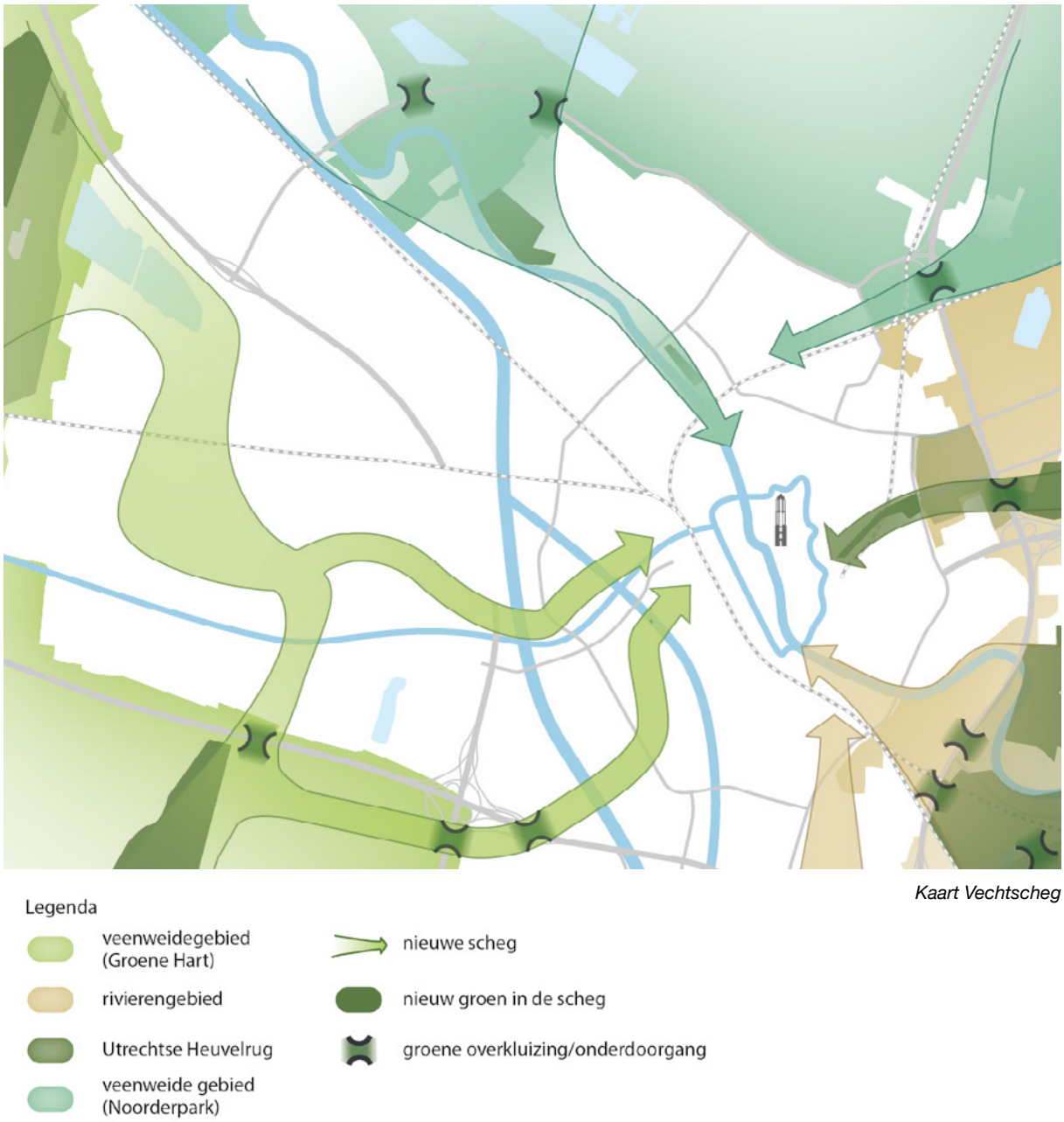
Tegelijkertijd is Utrecht populair. Een gewilde plek om te wonen, te werken, te studeren en te bezoeken. In 2040 verwelkomen we naar verwachting de 450.000ste bewoner in onze stad. Utrecht vangt deze groei op door in te zetten op ‘gezonde groei’: de stad maakt en voert beleid en projecten uit die ervoor zorgen dat Utrecht ook met 450.000 inwoners gezond en leefbaar blijft. Eén van de belangrijkste voorwaarden voor gezonde groei is de aanwezigheid van voldoende bereikbare openbare groene gebieden. Waar de natuur floreert en Utrechters ontspannen en recreëren.

Principes Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen

De zogenaamde ‘groene scheggen’ – groene verbindingen tussen de stad en het omliggende buitengebied - spelen een belangrijke rol in de groene ambitie van Utrecht. De ‘Vechtscheg’ is één van deze groene scheggen. Hier liggen kansen voor de ontwikkeling van meer natuur, het vergroten van de biodiversiteit en ruimte voor Utrechters om van de natuur, het landschap en de cultuurhistorie te genieten. Daar willen we samen met bewoners vorm aan geven.

Natuurgebied Zuilen is een belangrijk onderdeel van de ‘Vechtscheg’. Het gebied vormt een schakel tussen de stad en het landschap aan de noordzijde van Utrecht. De Utrechters die het gebied nu al weten te vinden waarderen het landschap, de aanwezige dieren en de cultuurhistorie die het gebied ademt. Toch weten weinig Utrechters (uit met name Overvecht) het gebied te vinden; het is op dit moment nog een verborgen parel. Dat willen we veranderen.

Kaart Vechtscheg

> ‘De naamsbekendheid van het gebied in Overvecht vergroten (marketing). We moeten niet alleen de infrastructuur verbeteren.’
>
> Mohamed Elkarouni (Wijkambassadeur Overvecht)

Natuurgebied Zuilen voelt voor bezoekers nu soms wat verborgen. Bovendien zijn er weinig voorzieningen zoals fietsparkeerplaatsen of informatieborden te vinden. Ook de natuur-waarden in het gebied kunnen beter: het gebied bestaat op dit moment voor het grootste deel uit eenvormig grasland dat als landbouwgrond wordt gebruikt. Dit was mede het gevolg van

beleid van de gemeente zelf: als eigenaar en verpachter van de landbouwgrond is niet eerder gestuurd op het verbeteren van de natuurwaarden. Daar willen we nu verandering in brengen.

Wij willen van deze verborgen parel een schitterende parel maken. Door meer verschillende soorten bomen, bloemen, planten, insecten en andere dieren de ruimte te geven. Door de landbouw natuurinclusief te maken. Meer diversiteit aan biotopen profiteert de natuur enorm van. Insecten, reptielen, kleine zoogdieren, de gehele voedselpiramide. Maar ook door meer ruimte te maken voor bezoekers om te wandelen, van de natuur te genieten, te sporten en de cultuurhistorie te ervaren.

Dit doen we met oog voor wat Natuurgebied Zuilen nú al een plek maakt waar Utrechters graag komen: we kiezen voor een nieuwe balans tussen landbouw, natuur, cultuurhistorie, wandelen en rust.

Plangebied Natuurgebied Zuilen

Context

In de omgevingsvisie van Utrecht (de Ruimtelijke Strategie Utrecht of RSU 2040) is het principe van gezonde groei voor Utrecht geformuleerd. In dat kader is de ambitie vastgelegd om 440 hectare groen in de stad toe te voegen. Groen is van groot belang voor de biodiversiteit; planten, bomen, dieren en insecten hebben leefruimte nodig in de stad. Daarnaast is voldoende biodivers groen in de stad van cruciaal belang voor de gezondheid van onze inwoners. Groen nabij woningen zorgt voor verkoeling, wateropvang en schone lucht. Zowel voor de mens als voor de natuur verbinden de groene scheggen de stad met het landschap dichtbij huis.

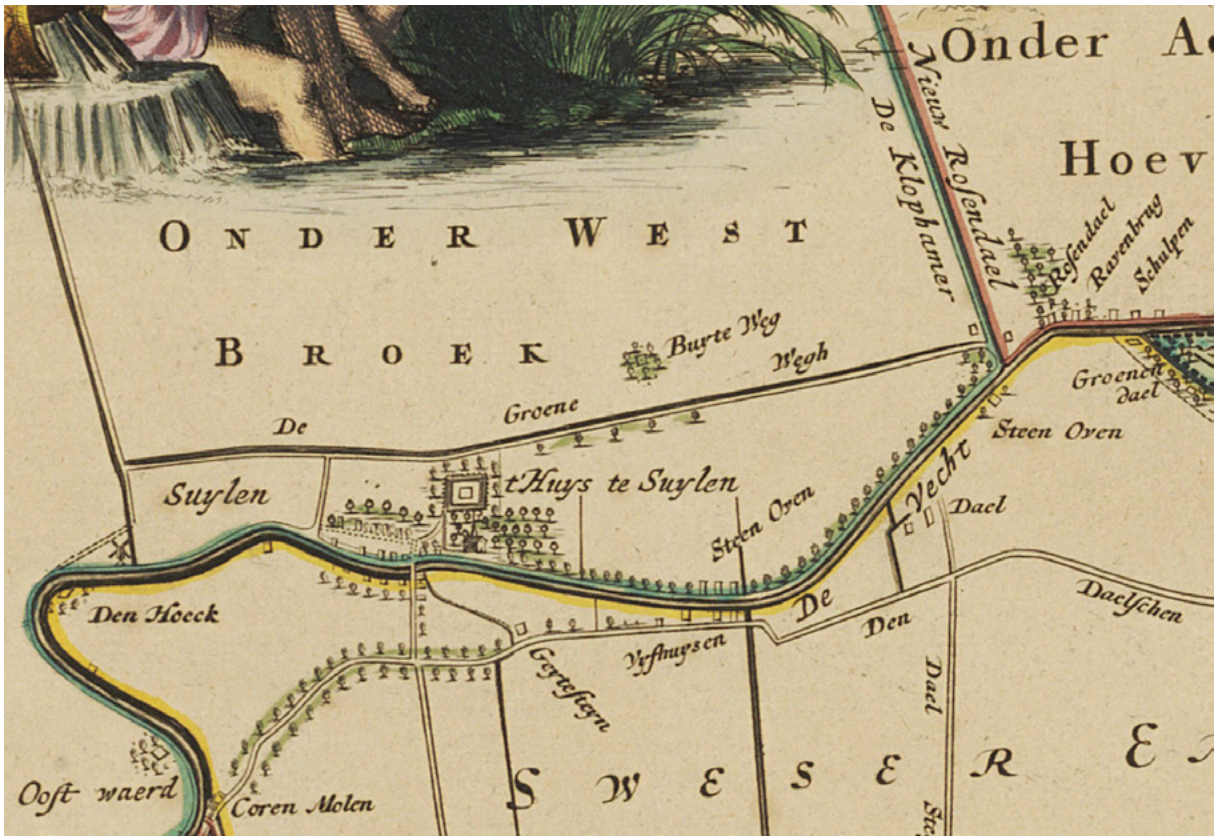

Utrecht 10 minuten-stad

In Natuurgebied Zuilen gaat een deel van deze opgave gerealiseerd worden. Daarvoor is in de RSU opgenomen om Natuurgebied Zuilen te ontwikkelen tot een toegankelijk landschap met een programma voor groen (natuur), sport en recreatie. De eerste stap in de realisatie van deze ambitie is een startdocument waarin de richting voor deze ontwikkeling wordt vastgelegd. In de RSU is meervoudig ruimtegebruik als één van de leidende principes voor de ruimtelijke ontwikkeling van de stad geformuleerd. Daarom zijn vanuit verschillend thematisch beleid uit de omgevingsvisie ambities voor de ontwikkeling van het Natuurgebied Zuilen geformuleerd, om te zorgen dat de ontwikkelingen in het gebied bijdragen verschillende Utrechtse ambities. Dit zijn:

- Versterken van de waarden van het cultuurlandschap
- De natuurwaarden en biodiversiteit naar een hoger niveau
- Mogelijkheden voor natuurinclusieve landbouw
- Een uitnodigende plek voor recreatie
- Ruimte voor evenementen die qua aard en omvang passen bij het gebied.
- Het gebied logisch verbinden met de omgeving

In het coalitieakkoord Utrecht 2022 - 2026 ‘Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat’ is de ambitie om Natuurgebied Zuilen als een van de groengebieden van de stad te ontwikkelen geprioriteerd en zijn hier middelen voor gereserveerd.

Kaart uit 1696 van de Stadsvrijheid van Utrecht. Uitgegeven door Cornelis Specht

> "Er hoeft niks te veranderen, maar een bankie om af en toe even te zitten voor een sigaretje of misschien een kraampie om een koud drankje te halen, dat zou een leuk extraatje zijn."
>
> Buurtonderzoek Social Collective

2. Doelstellingen

We hebben in dit startdocument de ambitie uit de RSU om het gebied te ontwikkelen tot een toegankelijk landschap met een programma voor groen (natuur), sport en recreatie uitgewerkt in 6 concrete en meetbare doelstellingen voor de toekomst van het gebied:

1. In Natuurgebied Zuilen is het erfgoed beter zichtbaar en beleefbaar
2. In Natuurgebied Zuilen heeft de natuur veel meer ruimte
3. In Natuurgebied Zuilen is landbouw nog steeds aanwezig en natuurinclusief
4. Natuurgebied Zuilen heeft meer mogelijkheden om te wandelen, te sporten en te spelen
5. Natuurgebied Zuilen kent een uitgekiende zonering: wandelen en rust in het gebied, verblijven aan de rand van het gebied
6. Natuurgebied Zuilen is beter toegankelijk, beter bereikbaar en beter vindbaar

Natuurgebied Zuilen heeft een grote potentie om de natuur een impuls te geven én mensen in contact te laten komen met de natuur. Deze potentie gaan we benutten, met behoud van het goede: de waarden die het gebied nu al geliefd maken. Natuurgebied Zuilen blijft een oeroud karakteristiek landschap, waar natuur en erfgoed floreren en beleefd kunnen worden, waar landbouw als eeuwenoude traditie op duurzame wijze voortbestaat, en waar bezoekers komen om te genieten van de rust, de natuur en het cultuurlandschap.

Slot Zuylen

> “Er hoeft niks te veranderen, maar een bankie om af en toe even te zitten voor een sigaretje of misschien een kraampie om een koud drankje te halen, dat zou een leuk extraatje zijn.”
>
> Buurtonderzoek Social Collective

3. Participatie

Eerste versie van visie

Zoals in de inleiding genoemd is de ontwikkelambitie voor Natuurgebied Zuilen in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU 2040) geformuleerd en in het coalitieakkoord van het college 2022 - 2026 geprioriteerd. Daarom is in 2022 begonnen aan een concept visie. Met meerdere belanghebbenden in en rond het gebied zijn gesprekken gevoerd en er is een brede bewonersbijeenkomst georganiseerd. In september 2022 is de conceptvisie ter inspraak gelegd. Op dit concept ontving de gemeente bijna 300 reacties. Er zaten positieve reacties bij, maar er was ook veel kritiek op het plan. Het plan zou te veel ambities in het gebied willen realiseren: bewoners maakten zich zorgen over een veelvoud aan functies die in het gebied een plek moesten krijgen. Ook waren bewoners bang dat hiermee de bestaande waarden van het gebied, waaronder de rust en de aanwezige dieren, verloren zouden gaan.

Een pas op de plaats

Op basis van het aantal en de inhoud van de reacties is besloten om een pas op de plaats te maken. De conceptvisie had onvoldoende oog voor de bestaande waarden van het gebied en was onvoldoende samen met de omgeving uitgewerkt, en dat zagen we terug in de reacties. Daarom hebben we ervoor gekozen om een werkgroep te vormen van bewoners, betrokkenen én ambtenaren om gezamenlijk een nieuwe visie voor het gebied te maken.

Zienswijzen en buurtonderzoek

Alle reacties (zogenaamde ‘zienswijzen’) die we op de conceptvisie hebben ontvangen hebben we geanalyseerd en verwerkt tot een rapportage. Deze rapportage hebben we gebruikt als input voor het traject met de werkgroep. Daarnaast hebben we een buurtonderzoek uit laten voeren. Aan bewoners van Zuilen en Overvecht zijn vragen gesteld over groenbeleving in de buurt, in hoeverre mensen Natuurgebied Zuilen al kennen en weten te vinden, wat op dit moment wordt gewaardeerd in het gebied en welke behoeften mensen hebben voor het toekomstige Natuurgebied Zuilen. Ook deze input is meegenomen.

Werkgroep

De werkgroep werd zo samengesteld dat verschillende belanghebbenden en doelgroepen vertegenwoordigd waren. De werkgroep bestond uit een vaste groep van 14 bewoners en betrokkenen en 5 ambtenaren. Daarnaast werden voor specifieke onderwerpen beleidsadviseurs van de gemeente, betrokkenen uit de omgeving en externe experts en belangenvertegenwoordigers uitgenodigd (voor een totaaloverzicht: zie de participatierapportage). Deze groep is met elkaar de contouren van het startdocument gaan maken.

Werkgroepavond

Opdracht

De opdracht aan de werkgroep was om gezamenlijk een nieuwe visie uit te werken voor de toekomst van het gebied. De ambities moeten een plek krijgen in het gebied, maar we willen ook de huidige waarden in het gebied behouden en waar mogelijk versterken. Dat vraagt dus om een balans tussen de twee: huidige waarden en ambities. De leidende vraag was dan ook steeds: hoe kunnen we de ontwikkelambities en huidige waarden van Natuurgebied Zuilen zo goed mogelijk samenbrengen? Alle werkgroepleden (bewoners én ambtenaren) is gevraagd deze vragen met een open houding te benaderen: alle ambities verdienen een eerlijke kans, maar niet alles is mogelijk en wenselijk. Er moeten keuzes gemaakt worden, mits deze goed uitlegbaar zijn.

Aanpak werkgroep

In een aantal thematische bijeenkomsten zijn alle ambities uit de opdracht afzonderlijk onderzocht: wat is er mogelijk en wenselijk in het gebied, en wat zijn de huidige waarden? Hierbij heeft de werkgroep gebruik gemaakt van de rapportage van reacties op de eerste visie en het buurtonderzoek, aangevuld met input van beleidsadviseurs van de gemeente en externe experts. Na het in vier avonden onderzoeken van de huidige waarden en ambities vonden daarna een aantal zogenaamde ‘integratiesessies’ plaats: welke ontwikkelambities gaan goed samen met de pijlers van het gebied? Hier heeft de werkgroep geprobeerd om te komen tot één gemeenschappelijk voorstel.

‘Natuurgebied Zuilen voor iedereen toegankelijk! Design for all!’

Taco Nijhof (beleidsmedewerker Stg. Stedelijk Overleg Lichamelijk Gehandicapten Utrecht (SOLGU))

Over veel thema’s heeft de werkgroep consensus bereikt. Over een paar onderwerpen lukte dit niet. Over deze onderwerpen is de werkgroep in gesprek gegaan met wethouder Linda Voortman. Daarnaast heeft de wethouder met een aantal werkgroepleden nog een wandeling in het gebied gemaakt. Hierna is over de openstaande discussiepunten een bestuurlijke afweging gemaakt. Wethouder Voortman heeft in april namens het college de werkgroep nog eens meegenomen in de bestuurlijke afwegingen en aan hen de argumentatie toegelicht.

Dit intensieve participatietraject heeft geresulteerd in dit startdocument. In het participatieverslag dat als bijlage bij dit startdocument is toegevoegd, is uitgebreid te lezen hoe het participatietraject is verlopen en over welke punten de werkgroep wel en geen consensus heeft bereikt.

Bijeenkomst 6 december 2023

B Toekomstbeeld en aanpak

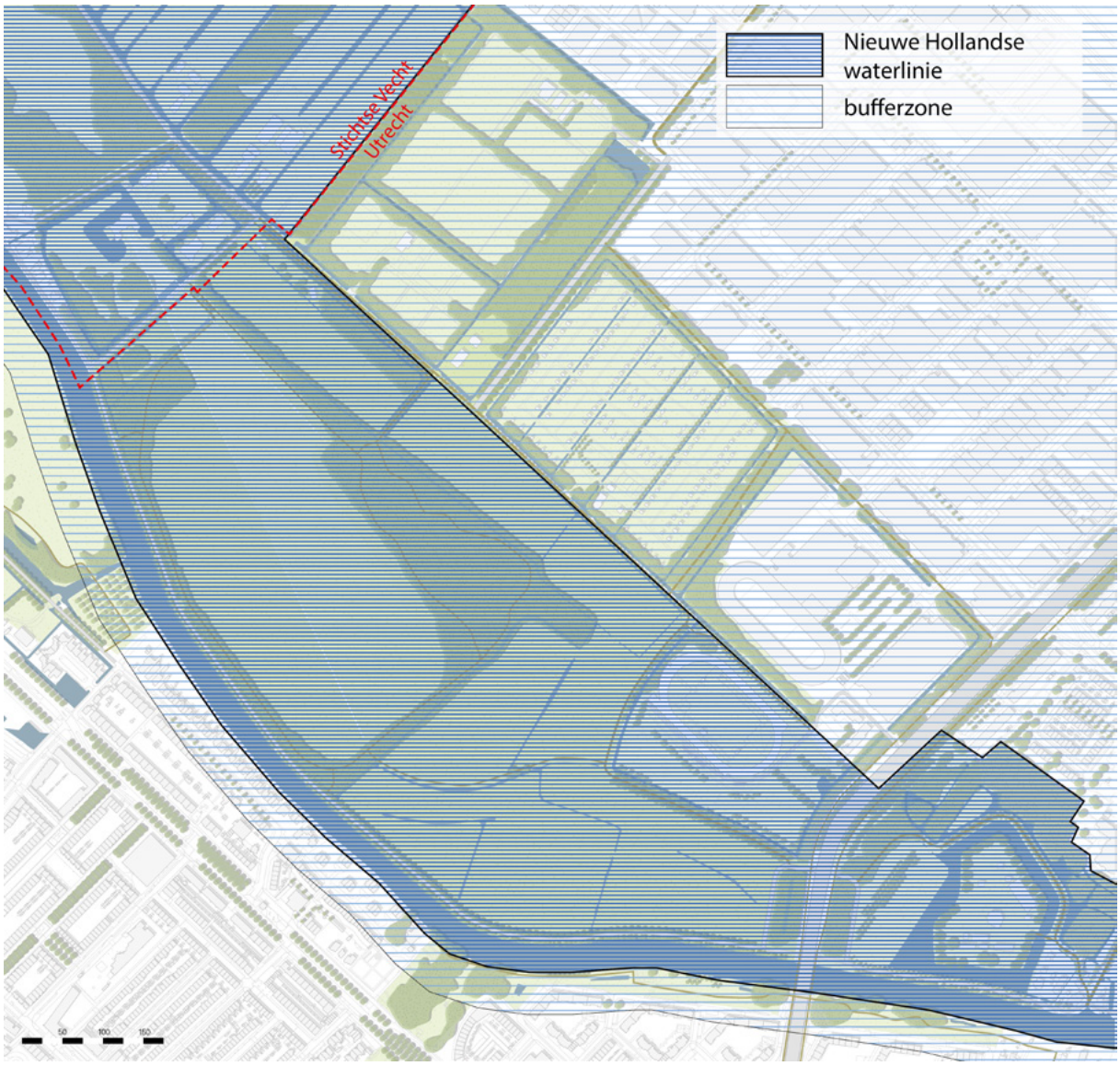
1. Huidige situatie

Natuurgebied Zuilen kent een rijk verleden. Slot Zuylen is een rijksmonument. Haar bossen en weilanden hebben een lange geschiedenis die teruggaan tot in de 11e eeuw. Aan de overzijde van de Franciscusdreef ligt Fort aan de Klop. Het fort is onderdeel van de in de 18e eeuw aangelegde Nieuwe Hollandse Waterlinie, inmiddels Unesco Werelderfgoed.

> Bewonersplatform Overvecht: 'Je moet het idee krijgen dat je in een gebied bent met natuur en cultuurhistorie, het gebied "Belle van Zuylen"'
>
> Ad Tourné (Bewonersplatform Overvecht)

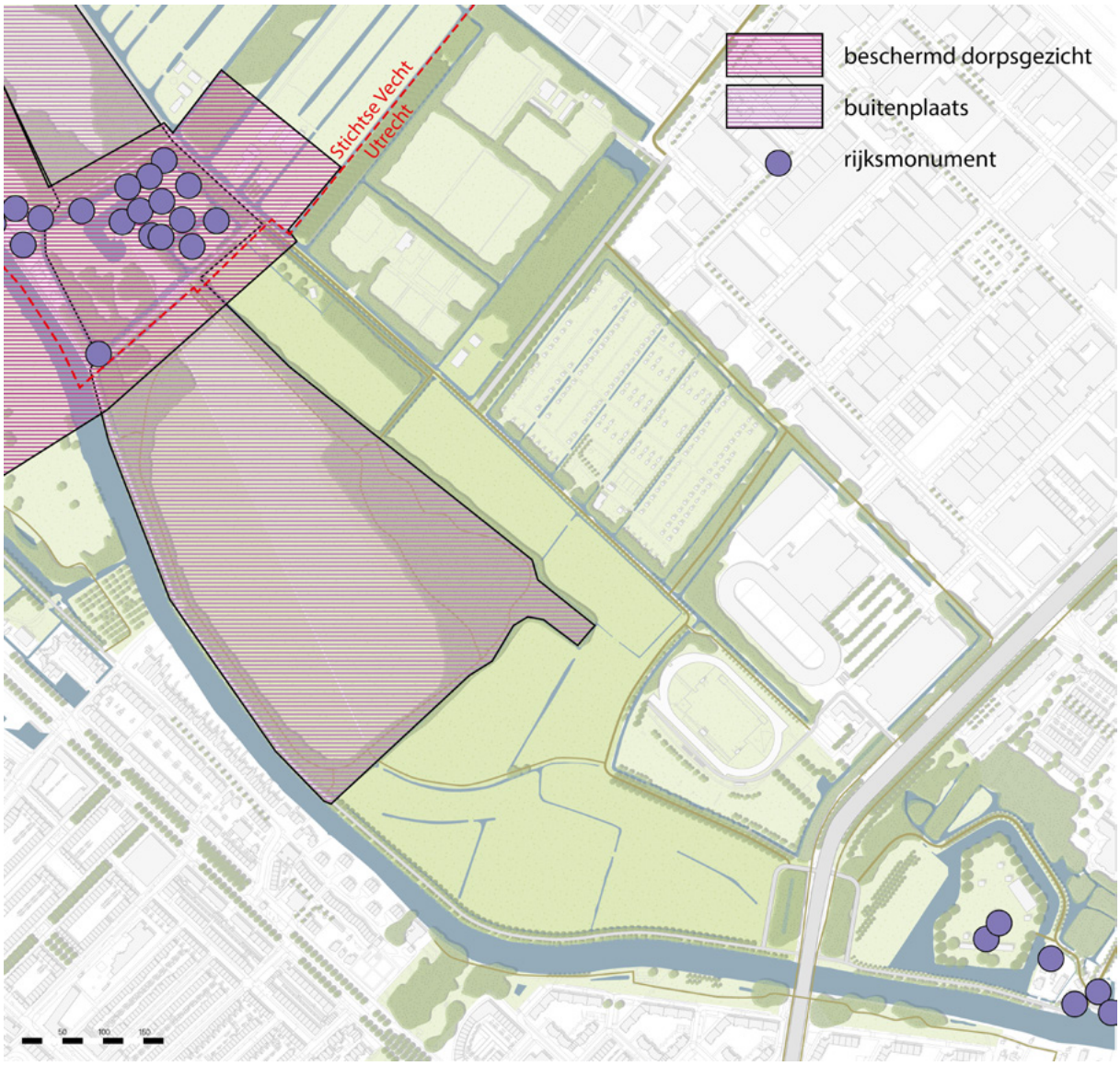
Landgoederen langs de Vecht [in groen] en Forten in de Waterlinie [in blauw]

Begrenzing Nieuwe Hollandse Waterlinie

Afbeelding: zicht over de Vecht naar het noorden, met Oud Zuilen rechts achter de bomen, ±1750

Begrenzing Rijskmonument Slot Zuylen

Naast het bos (circa 15 hectare) zijn de gronden in agrarisch gebruik (circa 28 hectare) als weiland voor begrazing door vee en als hooiland. De weilanden worden door de gemeente aan een boer verpacht. Het agrarische gebruik gaat terug tot de 9e eeuw en is hiermee een bepalend onderdeel van de cultuurhistorie. De onregelmatige blokverkaveling, kenmerkend voor het gebied, stamt eveneens uit die tijd. Op de weilanden zijn kieviten, ooievaars en hazen te vinden. In de bossen vinden we verschillende vleermuissoorten en diverse stinsen. De percelen langs de 2e Polderweg, het parkbos en het deel van de Vecht dat langs het gebied loopt zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland.

> “Het hele Natuurgebied Zuilen is het resultaat van een eeuwenlange cultuurhistorie.”
>
> Kees Rampart (adviseur erfgoed bij de gemeente Utrecht)

Delen van Natuurgebied Zuilen die vallen onder Natuurnetwerk Nederland en Groene Contour

Door deze bijzondere landschappelijke kwaliteiten is het gebied bij bezoekers en omwonenden erg geliefd. Mensen voelen zich ermee verbonden. Het gebied speelt ook een rol op sportief en recreatief vlak. Mensen komen er om te wandelen of te hardlopen. Of om te genieten van het landschap, het erfgoed of de natuur en de rust. Het gebied trekt vooral mensen uit Oud-Zuilen en Zuilen. Bewoners uit Overvecht weten het gebied minder goed te vinden.

De weilanden zijn niet openbaar toegankelijk. Rond de Hoge Akker, het perceel grenzend aan het slot, is wel een rondwandeling te maken. Ook in het bos kan gewandeld worden. Door de ruimtelijke opzet van het gebied zijn er op veel plekken lange zichtlijnen en is er op veel plekken weids uitzicht, wat bijdraagt aan het gevoel van openheid. Het beheer en onderhoud in het gebied verdienen aandacht, evenals het tegengaan van overlast en vervuiling.

Kaart huidige situatie

Pad tussen de weilanden door

Ooievaars in Natuurgebied Zuilen

Huidige waarden

Nu al wordt Natuurgebied Zuilen door bezoekers en omwonenden zeer gewaardeerd. Een aantal waarden komt in zowel de zienswijzen, het buurtonderzoek als in de werkgroepen vaak terug. Landbouw, natuur en cultuurhistorie komen er samen. Mensen genieten van de natuurlijke schoonheid van het gebied, met bomen, weilanden en de aanwezigheid van water. Ook de aanwezigheid van dieren, zoals vogels, ooievaars, koeien, hazen en vleermuizen wordt gewaardeerd.

Huidige waarden zijn ook rust en stilte. Het gevoel dat je echt even uit de stad bent en van de natuur kan genieten. Velen waarderen het feit dat het gebied nog relatief ongerept en niet ‘aangeharkt’ is.

Koeien in de wei in Natuurgebied Zuilen

2. Ontwikkelingen

Utrecht groeit

Utrecht groeit snel. We kiezen ervoor nieuwe woningen in de bestaande stad te bouwen, om het platteland om de stad heen te beschermen. Het is daarbij een uitdaging om ook genoeg aangename en groene plekken in de stad te maken, om elkaar te ontmoeten, te sporten en te recreëren en om de stad aan klimaatverandering aan te passen. Daarom investeert Utrecht in het groen. Zowel in kwaliteit als in kwantiteit.

Schaalniveaus groen

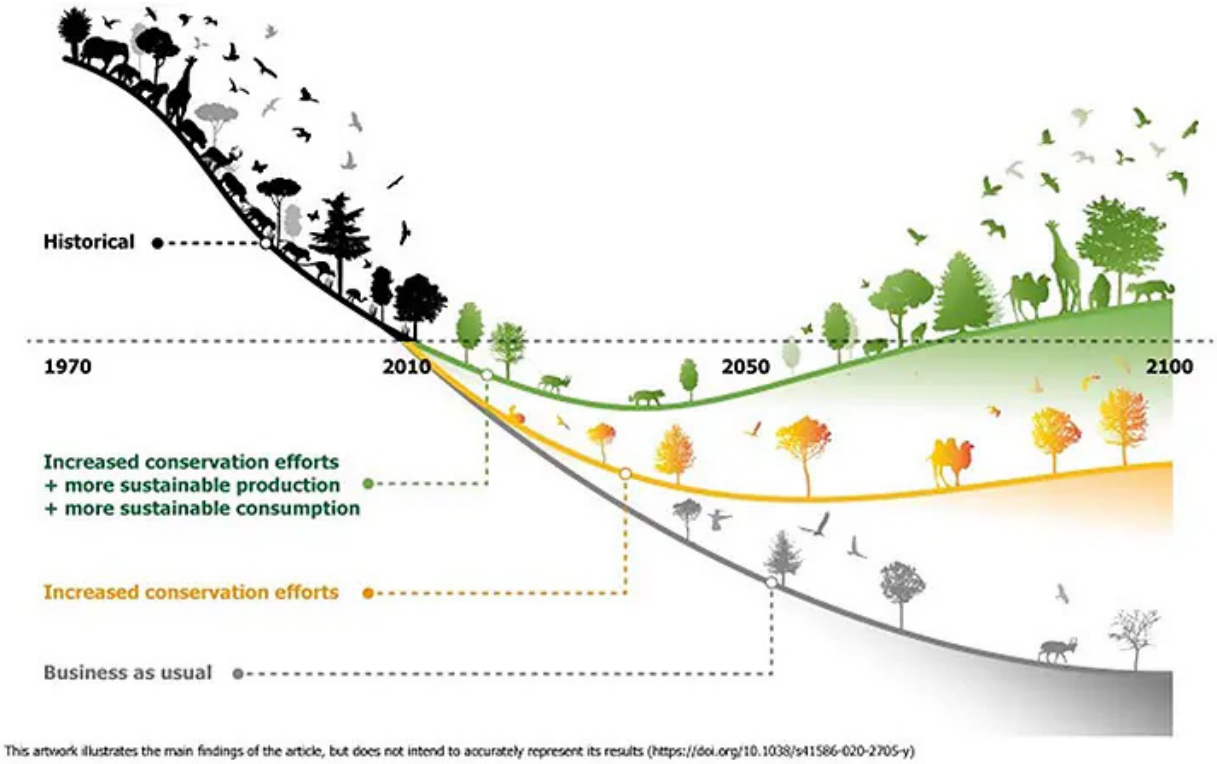
We willen de gezondheidsverschillen van de Utrechters verkleinen. Buiten zijn, in de natuur, is goed voor de gezondheid. Om gezonde mobiliteit te bevorderen is het de bedoeling dat alle voorzieningen dichtbij huis te vinden zijn. Bijvoorbeeld ter ontspanning of verkoeling op hete dagen.

Daarom willen we meer mensen de kans geven, en ook uitnodigen, om van Natuurgebied Zuilen te genieten. In het bijzonder bewoners uit Overvecht: het gebied ‘voelt’ voor Overvecht ver weg, maar dat is het niet: het is een plek met een uniek aanbod van rust, stilte, natuur en cultuurgeschiedenis op steenworp afstand. Dat unieke aanbod willen we dichterbij Overvecht brengen: van Natuurgebied Zuilen naar Natuurgebied Zuilen-Overvecht!

Je komt er om elkaar te ontmoeten, op een bankje van het uitzicht te genieten, te wandelen of te sporten. Op deze manier draagt het gebied bij aan gezond stedelijk leven voor iedereen. In een groeiende stad is het behouden van plekken met rust en stilte belangrijk voor een gezonde leefomgeving. Natuurgebied Zuilen is zo’n plek.

Biodiversiteitscrisis

Tegelijkertijd neemt wereldwijd de biodiversiteit af. Steeds meer inheemse planten- en diersoorten sterven in een hoog tempo uit. Dit komt door het verdwijnen van natuurgebieden, vervuiling, vermesting, verzuring, verdroging, versnippering en klimaatverandering.

Verlies van biodiversiteit

Utrecht heeft de ambitie om een groene en natuurinclusieve stad te zijn. Een stad waar prioriteit wordt gegeven aan behoud en bescherming van biodiversiteit. Natuurgebied Zuilen heeft een grote potentie om mensen dichter bij de natuur te brengen en de biodiversiteit te ontwikkelen.

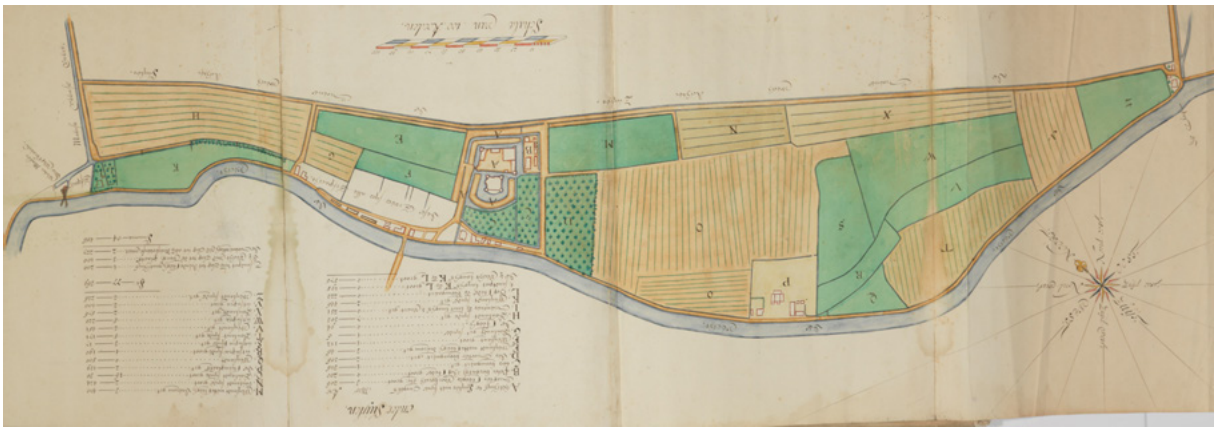
Hoewel er verschillende diersoorten te vinden zijn, en mensen het gebied ervaren als een natuurgebied, is de bijdrage van de weilanden aan de biodiversiteit gering. Natuurgebied Zuilen is eigendom van de gemeente en daarmee hebben we een unieke verantwoordelijkheid en mogelijkheid om het gebied in te zetten voor onze ambities op het gebied van klimaat, gezond stedelijk leven en biodiversiteit. Daarvoor moeten keuzes worden gemaakt ten aanzien van gebruik, beheer, inrichting en toegankelijkheid van het gebied. De kunst is daarbij de huidige waarden te behouden en het gebied toch in de gewenste richting te ontwikkelen.

3. Toekomstbeeld

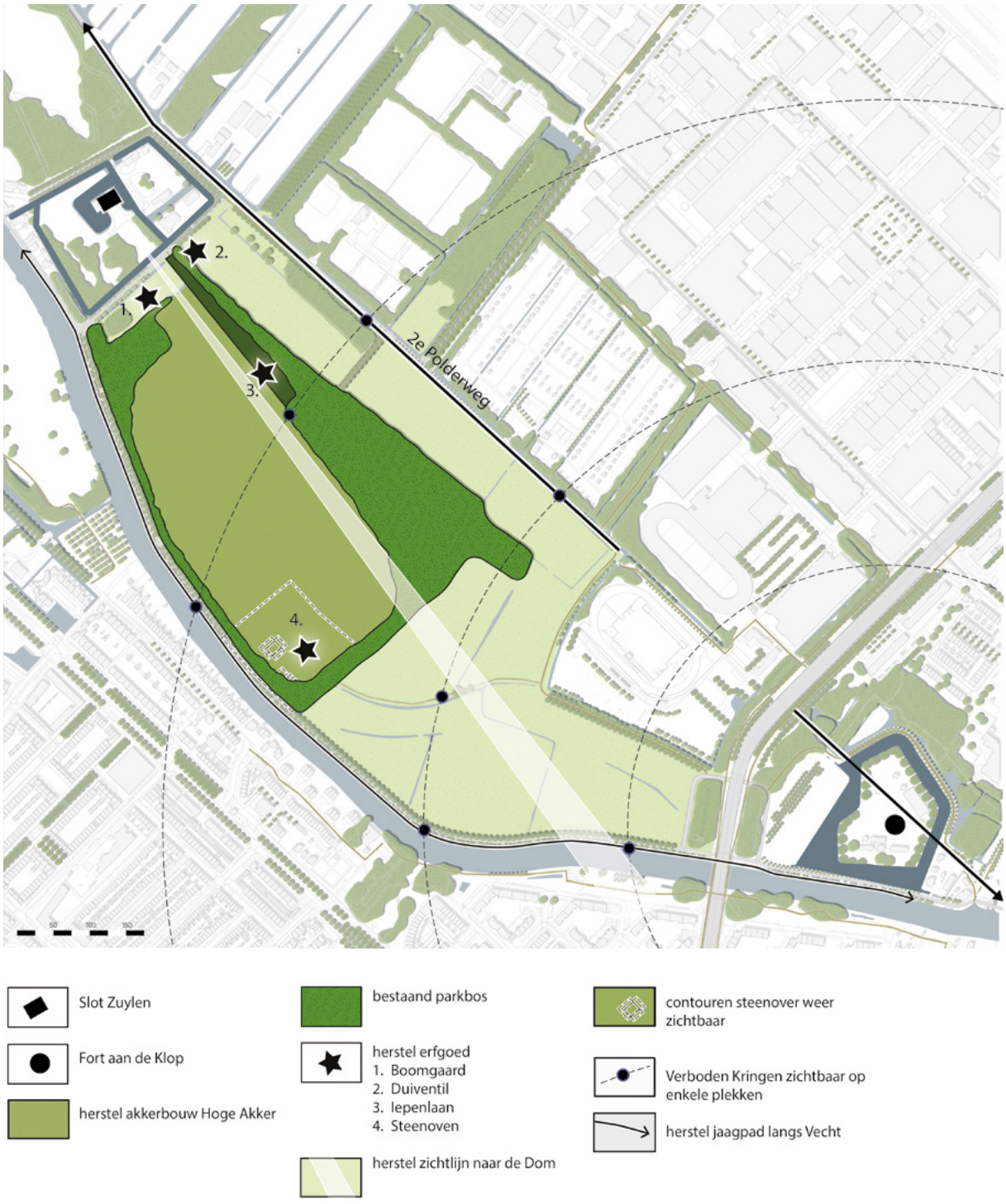
Ook in de toekomst blijft Natuurgebied Zuilen een oeroud karakteristiek landschap. Landbouw, natuur en cultuurhistorie koesteren we en gaan harmonieus samen. Om het gebied toekomstgericht in te richten, zoeken we naar een nieuwe balans in deze drie-eenheid. We maken keuzes omdat het gebied te klein en te waardevol is om alle ambities een plek te geven. We kijken goed naar het gebied en wat er nu al is.

Doelstelling 1: **Het erfgoed is beter zichtbaar en beleefbaar**

De Vechtdijk en de 2e Polderweg vormen samen met Slot Zuylen en Fort aan de Klop het raamwerk van het gebied. De onregelmatige blokverkaveling langs de Vecht en het agrarische gebruik is onderdeel van de cultuurhistorie en dat koesteren we. We brengen het erfgoed weer voor het voetlicht door oude elementen te herstellen. Bijvoorbeeld oude zichtlijnen, het jaagpad langs de Vecht en de historische boomgaard. De historische boomgaard is momenteel in gebruik als paardenwei. We onderzoeken nog of het herstel van de boomgaard samen kan gaan met het behoud van paarden in het gebied, en zo ja op welke manier. We maken de oude steenoven langs de Vecht weer zichtbaar en versterken de relatie van het Slot met haar omgeving. Het cultuurhistorische landschap is de basis voor het toekomstige gebied. Door verloren gegane cultuurhistorische elementen te herstellen, brengen we de historie van het gebied beter voor het voetlicht. Het vertelt het verhaal van het gebied. Bij een bezoek aan het gebied is het rijke verleden één van de hoogtepunten.

Het zuidoostelijke landschap op de kaart in Kaartboek uit 1650. Links Slot Zuylen, middenonder de Zuilense steenoven en uiterst rechts herberg De Klop aan de Klopvaart.

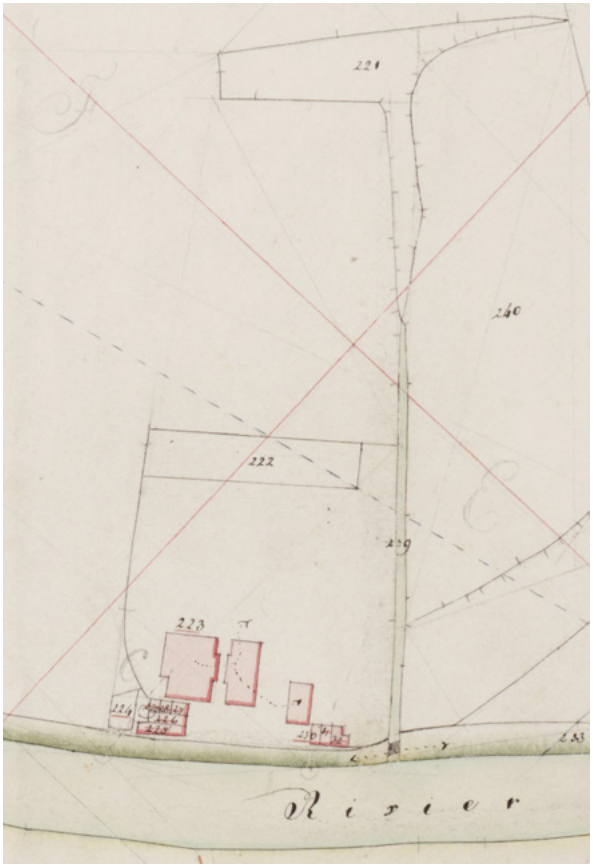
Maatregelen erfgoed

Herstel van de historische boomgaard bij het Slot

Maatregelen erfgoed

- We herstellen:
  - De zichtlijn naar de Dom
  - Het jaagpad langs de Vecht
  - De historische duiventil
  - De historische boomgaard
- We maken de voormalige steenoven beleefbaar
- We maken de Verboden Kringen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zichtbaar door in het gebied verwijzingen naar de verboden kringen te maken
- We realiseren een uitbreiding van de historische rondwandeling naar de omgeving via het Manitobabos en herstellen de slingerbeek
- We herstellen de boszone aan de Hoge Akker langs de (voormalige) iepenlaan
- We streven naar een terugkeer van de akkerbouwkundige functie op de Hoge Akker
- We plaatsen informatiepanelen met historische informatie

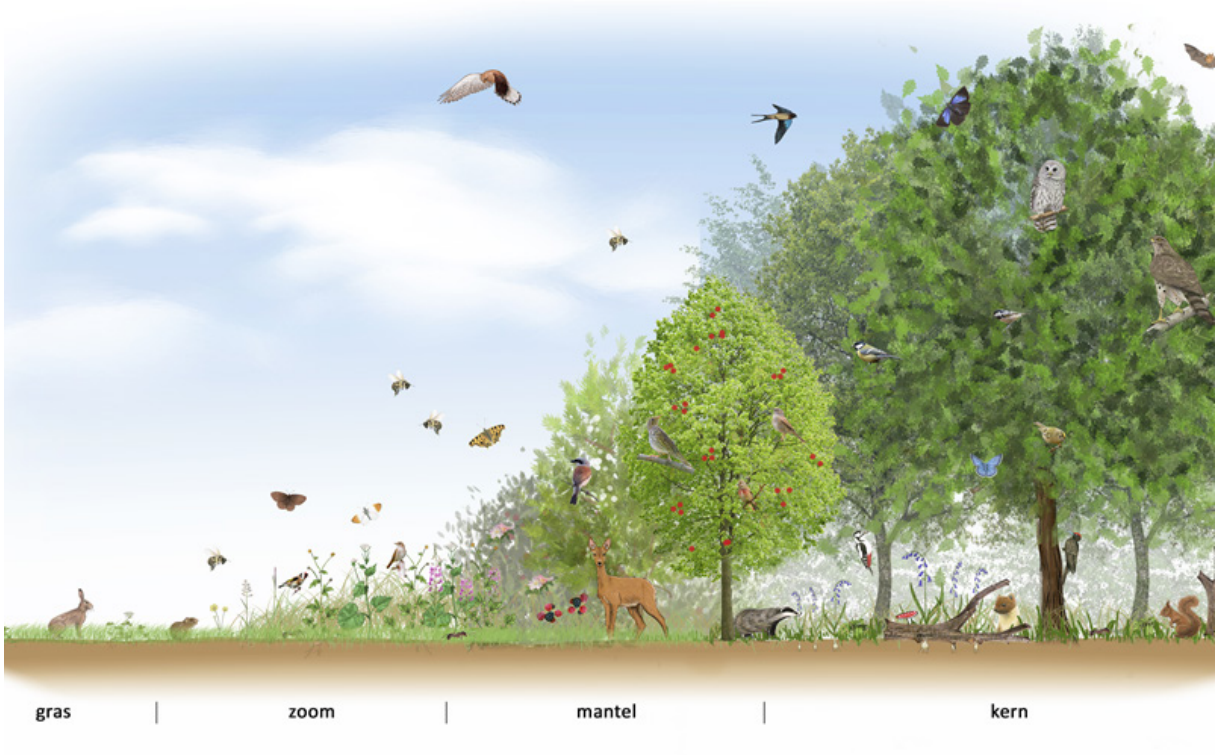

Kaart met voormalige steenoven langs de Vecht

Doelstelling 2: **Veel meer ruimte voor de natuur**

De natuur krijgt in het gehele gebied een impuls. Natuurinclusief wordt de standaard voor het toekomstige (agrarische) gebruik en beheer. Het totale areaal grond in primair agrarisch gebruik wordt verkleind om te voldoen aan de ambities zoals vastgelegd in de beleidsdoelstellingen van het Natuurnetwerk Nederland. Sinds 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor natuurbeleid en de verdere ontwikkeling en beheer van het NNN. De provincie verwacht dat gemeenten de ontwikkeling en bescherming regelen en toetst hierop – zo ook in Natuurgebied Zuilen. Een deel van het gebied ligt in dit netwerk. Daar is gekozen om natuurontwikkeling de ruimte te geven. Deze percelen worden door ander beheer en kleinschalige inrichtingsmaatregelen omgevormd naar (deels) toegankelijke en beleefbare natuur. Daarnaast kiezen we op een perceel dat niet in het Natuurnetwerk Nederland ligt, maar waar wel een hoge natuurpotentie is geconstateerd, ook voor maximale natuurontwikkeling met vergelijkbare beheer- en inrichtingsmaatregelen. Daar staat tegenover dat we op de Hoge Akker - een perceel dat binnen de zogenaamde Groene Contour valt (dit is gebied waar eens wens ligt om op termijn ook bij het Natuurnetwerk Nederland te worden gevoegd) - juist weer kiezen voor natuurinclusieve landbouw als primaire functie. Ook op het zuidoostelijke weideperceel (het zogenaamde ‘kievitsland’) kiezen we voor (natuurinclusieve) landbouw. Natuurinclusieve landbouw betekent onder andere: meer biodiverse gewassen, minder bemesting en minder beweiding.

> “Maak bodem en water sturend!”
>
> Arda van Helsdingen (Waardenburg Ecology)

Zachte overgangen met verschillende gradienten

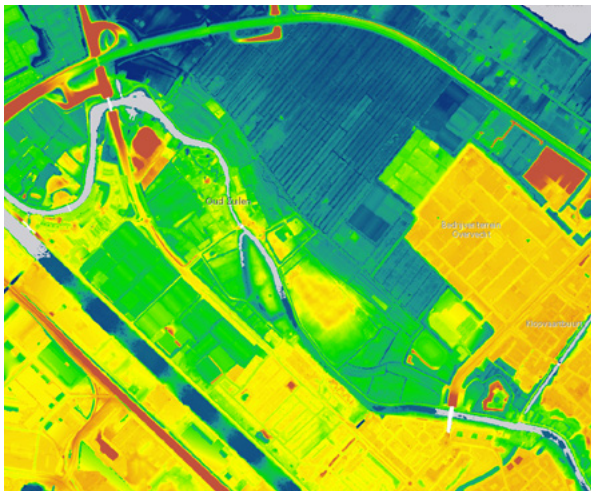

Kruidenrijk grasland

Bodem en water zijn hierbij sturend. De bodem is het fundament van alles wat groeit en bloeit. We planten en zaaien wat logisch is. We verbeteren het watersysteem in het gebied. Dit wordt robuuster en natuurlijker. We verbeteren de doorstroming en de waterberging. Een hoger en meer natuurlijk waterpeil in een deel van het gebied komt de natuur, maar ook de koeien en weidevogels in de weilanden ten goede.

Om de rust voor dieren en planten te behouden, werken we met een zonering. De natuur, stilte en rust behouden we in de kern van het gebied. Hier verandert niet veel. Ingrepen en het aanleggen van plekken voor de mens gebeuren aan de randen van het gebied.

We benutten de aanwezigheid van de Vecht. We leggen langs watergangen, ook langs de Vecht, natuurvriendelijke oevers aan. We koesteren contrasten, en overgangen verzachten we. Er ontstaat in het gebied een diverser palet aan biotopen en we bieden zo nieuwe plant- en diersoorten de gelegenheid zich in het gebied te vestigen.

Kleine hoogteverschillen in het gebied

Bodemkaart van het gebied

> “De ontwikkeling van kruidenrijk grasland is zeer aantrekkelijk voor vlinders, wilde bijen, hommels en andere insecten”
>
> Arda van Helsdingen (Waardenburg Ecology)

Om een sterk en robuust ecologisch netwerk te krijgen, verbinden we het gebied met andere groengebieden. Bijvoorbeeld via de Vecht of via verbindingen over bedrijventerrein Nieuw Overvecht.

Natuurgebied Zuilen in een robuust en verbonden ecologisch netwerk

Hagen en voedselhagen begeleiden de mens

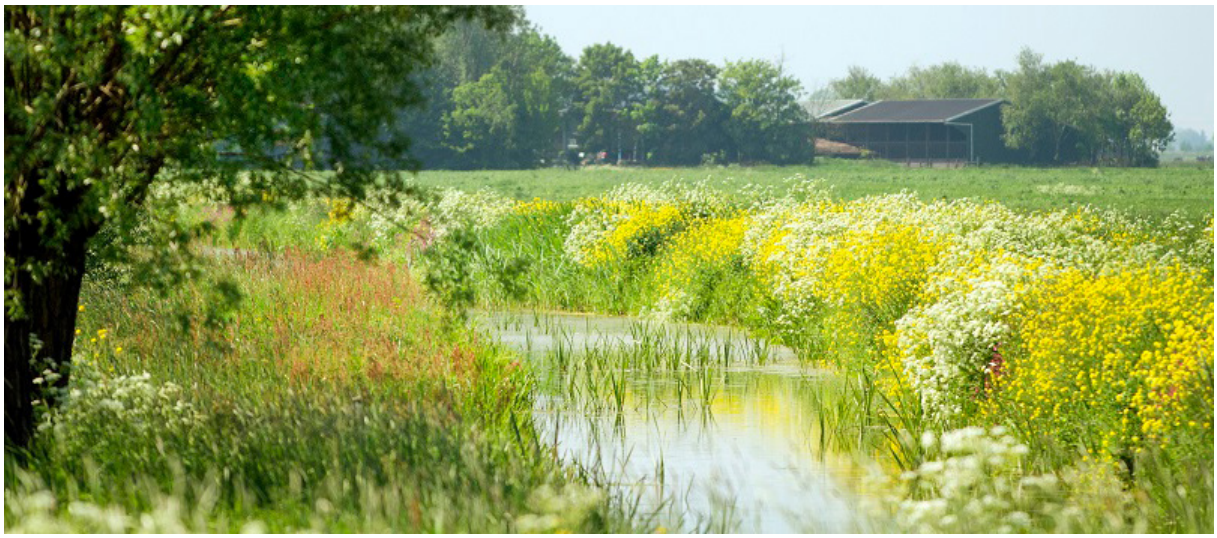

Kruiden- en faunarijk grasland

Natuurvriendelijke oever

> “Door meer geleidelijke overgangen te realiseren, bij voorbeeld tussen bos en grasland, krijgt de biodiversiteit een impuls”
>
> Arda van Helsdingen (Waardenburg Ecology)

Natuurvriendelijke oever

Maatregelen natuur

- Op de percelen die aangemerkt zijn als Natuurnetwerk Nederland zetten we maximaal in op het realiseren van nieuwe natuur
- Op het perceel waar hoge natuurpotentie is zetten we ook maximaal in op het realiseren van nieuwe natuur
- We realiseren minstens 2 km natuurvriendelijke oevers in het gebied
- We realiseren minstens 2 km voedselhagen in het gebied
- Het watersysteem wordt natuurlijker en robuuster: onder andere door het realiseren van een gescheiden waterpeil in het gebied
- We creëren meer groene verbindingen naar de omgeving
- We versterken de natuurwaarden in het parkbos
- We benutten kansen voor natuurontwikkeling in het Manitobabos
- Al het agrarisch gebruik wordt natuurinclusief
- Met kleinschalige inrichtingselementen zoals heggen, plas-dras-zones, takkenrillen, voedselhagen (bramen, kastanjes, beukennootjes, hazelnoten) of een plukbos maken we het gebied afwisselender en versterken we de biodiversiteit

> “Bij Wij.land werken we aan landschapsherstel en hanteren we als filosofie dat activiteiten in het landschap verdeeld zijn over drie zones: de natuurlijke zone, de gecombineerde zone en de economische zone. Wij.land vindt dat natuurinclusieve landbouw de balans is tussen de beheerder van het land en het landschap zelf.”
>
> Frederik Hengeveld (coördinator Netwerk & Regio bij Wij.land)

Doelstelling 3: **Landbouw is nog steeds aanwezig en natuurinclusief**

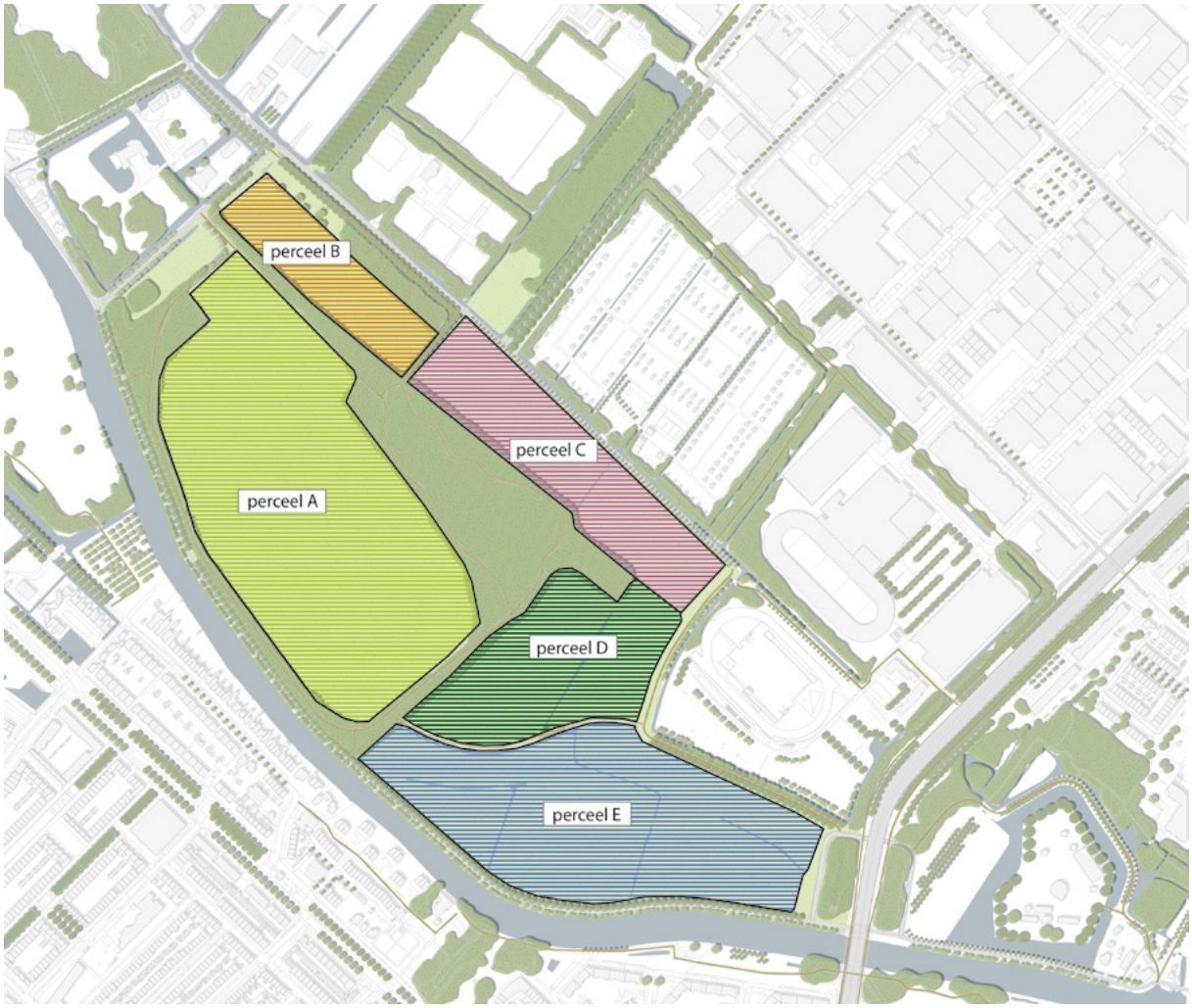
In het gebied is al eeuwenlang agrarisch gebruik. De landbouw, onderdeel van de cultuurhistorie, behouden en koesteren we. Het is verbonden aan het verleden en draagt bij aan de identiteit en de beleving van Natuurgebied Zuilen. Voorwaarde is wel dat het agrarische gebruik natuurinclusief wordt. Natuurinclusieve landbouw versterkt ook de twee andere pijlers van het gebied: het versterkt de cultuurhistorie (bijvoorbeeld door het terugbrengen van historische gewassen zoals graan op de Hoge Akker) en het versterkt de natuurwaarden in het gebied.

Natuurinclusieve kruidenrijke weide met begrazing

Deze manier van landbouw betekent dat er meer kruiden en bloemen tussen het graan of het gras worden geplant (zogenaamd ‘bloemrijk grasland’). Ook betekent het minder beweiding en minder bemesting. Voor de definitie van wat natuurinclusieve landbouw is gebruikt de gemeente de definitie van de WUR (Wageningen Universiteit en research):

Natuurinclusieve landbouw is een vorm van duurzame landbouw die uitgaat van een veerkrachtig voedsel- èn ecosysteem. Deze maakt optimaal gebruik van de natuurlijke omgeving (het ‘natuurlijk kapitaal’) en integreert die in de bedrijfsvoering. Daarnaast draagt natuurinclusieve landbouw actief bij aan de kwaliteit van diezelfde natuurlijke omgeving. Natuurinclusieve landbouw produceert voedsel binnen de grenzen van natuur, milieu en leefomgeving, en heeft een positief effect op de biodiversiteit.

Percelen huidige verpachting

Biodiverse graanakker

Proef met graanteelt Hoge Akker

Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat extensivering meer grondgebruik vergt, terwijl er in het gebied zelf minder grond voor primair landbouwkundig gebruik beschikbaar komt. Om de boer te behouden voor het gebied vraagt dit om aanpassingen: aanpassingen in het bedrijfsmodel van de boer en nieuwe afspraken tussen de boer en de gemeente als grondeigenaar.

> “Landschapsbeheer begint bij de bodem om een holistische kringloop voor elkaar te krijgen.”
>
> Frederik Hengeveld (coördinator Netwerk & Regio bij Wij.land)

Melktap bij de boer

Gebruik percelen in de toekomst

Maatregelen natuurinclusieve landbouw

- Op de Hoge Akker wordt natuurinclusieve landbouw de primaire functie: hier streven we naar graanteelt (bij voorkeur voor de verwerking in een lokale voedselketen). Wanneer graanteelt hier niet succesvol blijkt, wordt ook dit perceel ontwikkeld tot botanisch grasland
- Op het Kievietsland wordt natuurinclusieve landbouw ook de primaire functie: hier behouden we het gebruik als weideperceel, maar ontwikkeld tot botanisch grasland
- Op een deel van de percelen waar natuurontwikkeling op één komt, blijft nabeweiding mogelijk
- We realiseren circa 2 km voedselhagen in het gebied

Doelstelling 4: **meer mogelijkheden om te wandelen, te sporten en te spelen**

In de toekomst is er niet alleen plek voor (bestaande en) nieuwe plant- en diersoorten. We willen ook meer mensen de kans geven om van het gebied te genieten. Maar wel in balans met de huidige waarden. Er zijn interessante combinaties mogelijk tussen agrarisch gebruik, natuur en recreatie. Denk aan klompenpaden of een blotevoetenpad voor kinderen. Het accent ligt op natuurbeleving.

> "Natuurgebied Zuilen kan een gebied zijn waar kinderen in Overvecht écht de natuur kunnen ervaren. Even de wijk uit, en spelen en ontdekken in het groen. Het is belangrijk dat er voor de kinderen dan iets te beleven is en dat het gebied goed te bereiken is, anders komen ze hier niet naartoe. Hoe mooi zou het zijn als schoolklassen hier van de boer kunnen leren over de natuur en zijn werk op het land? Dan heeft dit gebied echt toegevoegde waarde voor de bewoners van Overvecht."
>
> Mohamed Elkarouni (Wijkambassadeur Overvecht)

Natuurgebied Zuilen is een plek waar kinderen in contact kunnen komen met de natuur

Klompenpad

Klompenpad

Schouwpad

Om de gezondheid te bevorderen kunnen mensen er wandelen of hardlopen. Daarom breiden we de mogelijkheden tot het maken van groene ommetjes uit. We zorgen ook voor betere verbindingen met de omgeving. We zorgen voor veilige en uitnodigende routes. We vergroten de toegankelijkheid en de openbaarheid van het gebied door nieuwe paden aan te leggen. Twee percelen langs de 2e Polderweg maken we toegankelijk door een pad over het perceel uit te maaien. We hebben extra aandacht voor mensen met een beperking die het gebied willen bezoeken.

> “Wij willen graag de juiste recreant op de juiste plek.”
>
> Anna Zuidmeer (adviseur gezonde leefomgeving bij gemeente Utrecht)

Entree

Kinderen spelen in het parkbos

Voor kinderen is Natuurgebied Zuilen één grote speelplek

Sporten in de natuur

Plek langs de Vecht om aan te meren met de kano

Sporten in de natuur

We zorgen dat ook mindervalide bezoekers terecht kunnen

Om mensen uit te nodigen te sporten en bewegen in de natuur voegen we sport- en beweegelementen toe aan de zijde van het bedrijventerrein. Zo faciliteren we meer intensieve sport- en beweegactiviteiten aan de randen van het gebied. Verder betrekken we de Vecht bij het gebied door ook faciliteiten voor watersport, zoals suppen en kanoën toe te voegen. Bijvoorbeeld met behulp van aanlegsteigers.

Voor kinderen nodigt het gehele gebied uit tot spelen. Het is een kans hen in contact te laten komen met de natuur. Bij nieuwe entreezones (zoals bij de Manitobadreef) is ruimte voor natuurlijke sport- en speelmogelijkheden. Het bos is nu, en in de toekomst, één grote natuurlijke speel- en ontdekplek. Kinderen kunnen met schepnetjes waterdieren vangen of ontdekken. Vanuit Overvecht en Zuilen kan gemakkelijk een bezoek gebracht worden aan de boerderij. We vergroten de bekendheid en vindbaarheid en we versterken de identiteit van het gebied.

Maatregelen sport, spelen, bewegen

Maatregelen wandelen, sporten en spelen

- We realiseren een uitbreiding van de historische rondwandeling naar de omgeving via het Manitobabos
- We realiseren meer wandel- en hardlooppaden in het gebied langs de perceelgrenzen (circa 5,5 km)
- We creëren aan de randen van het gebied 5 entreezones waar enkele voorzieningen en kleinschalig verblijf geclusterd zijn
- Op enkele percelen waar de natuurontwikkeling op één komt leggen we gemaaide paden door het bloemrijk grasland aan
- We realiseren nieuwe wandelpaden langs de Vecht (jaagpad), de 2e Polderweg, en ten zuiden van de atletiekbaan
- We realiseren een nieuwe sportzone langs de Manitobadreef met natuurlijke sport- en speelmogelijkheden
- We versterken de verbinding tussen het gebied en de omliggende sportcomplexen zoals de atletiekbaan en de tennisvereniging

> “Een mooi gebied dat kan bijdragen aan een actieve leefstijl en het welzijn van bewoners in de aangrenzende wijken. De meerwaarde van bewegen en sporten in een groene omgeving kan hier worden ervaren.”
>
> Marieke van Keulen (sportclubadviseur Overvecht bij SportUtrecht)

Nieuwe en bestaande paden in Natuurgebied Zuilen

Doelstelling 5: **een uitgekiende zonering**

Rust in het gebied is een kernwaarde. Deze willen we behouden omdat in een groeiende stad ook ademruimte en rustige plekken nodig zijn. Voor zowel mens, plant en dier. Door middel van een uitgekiende zonering zorgen we dat de rustige plekken in het gebied behouden blijven. In de kern van het gebied zijn de ingrepen vooral op natuurontwikkeling gericht. De ingrepen om meer ruimte voor de mens te maken beperken zich tot de aanleg van wandelpaden met her en der een bankje. Op een enkel gemaaid pad over een perceel na volgen deze paden de historische kavelstructuur.

Mensen komen tot rust in Natuurgebied Zuilen

Aan de randen van het gebied verbeteren we de entrees. Hier zijn enkele voorzieningen te vinden. Bijvoorbeeld om je fiets te parkeren of je e-bike op te laden, of om even te zitten om uit te rusten van een wandeling of te picknicken. Ook kun je hier bijvoorbeeld ontspannen op een kleedje in het gras. Er komen sport-, speel- of beweegvoorzieningen en informatieborden. De nieuwe entreezones komen bij J. M. de Muinck Keizerbrug, bij de Manitobadreef, bij de Slotlaan en bij de voormalige steenoven. Met de entrees en paden ontstaat een stevig raamwerk voor het toekomstig gebruik.

> "Straks wordt het daar te druk of te aangeharkt, net zoals Amelisweerd, nou dat hoeft niet hoor!"
>
> Buurtonderzoek Social Collective

Maatregelen zonering

- We richten op vijf plekken de entreezones in als uitnodigende toegangsplek en pleisterplaats, te weten:
  - Fransiscusdreef / Muinck Keizerbrug (Entreezone "Gemaal De Klop")
  - Vechtdijk (Entreezone "De Steenplaats")
  - Slotlaan (Entreezone "De Duiventil")
  - Manitobadreef (Entreezone "Het Slingerbos")
  - Frans Henrichspad / 2e Polderweg (Entreezone "De Wilgenhof")
- In het gebied voegen we op logische en uitnodigende plekken bankjes toe
- We sturen niet op een evenementenverbod voor het gebied: zo blijven kleinschalige evenementen die qua aard en omvang passen in het gebied mogelijk

Op plekken met fraai uitzicht komen enkele bankjes

Gemaaide baan gras als pad

Doelstelling 6: **Beter toegankelijk, beter bereikbaar en beter vindbaar**

In en om het gebied staan voetganger en fietser op één. In het gebied kiezen we vooral voor de voetganger: de fietser kan om het gebied heen. Goede, veilige en aantrekkelijke routes dragen bij aan het gebruik van het gebied. Bijzondere aandacht verdient de toegankelijkheid voor mensen met een beperking: dat vertaalt zich voor het natuurgebied in ten minste één ommetje dat geschikt is voor een bezoeker met een rollator, rolstoel of scootmobiel en ten minste één ommetje dat geschikt is voor een bezoeker met een visuele beperking. Bij alle nieuwe voorzieningen (banken, picknickbanken, enzovoorts) kiezen we voor ontwerpen die ook geschikt zijn voor mensen met een beperking. En ten slotte is op een afstand van maximaal 500 meter een parkeerplaats voor mensen met een beperking aanwezig.

Fransiscusdreef

Vechtdijk

Manitobadreef

Parkeerplaats Slotlaan

Het gebied moet beter bereikbaar worden gemaakt voor fietsers en voetgangers. Van nieuwe, groene routes profiteren planten en dieren, maar ook de mens kan het gebied op deze manier beter vinden en bereiken.

> ‘De bereikbaarheid van het gebied op de fiets en de mogelijkheid om er fietsen veilig te stallen verdienen verbetering, zodat het gebied ook binnen bereik komt van mensen die op méér dan loopafstand wonen.‘
>
> Peter van Bekkum (voorzitter Fietsersbond afdeling Utrecht)

Richting Nieuw Overvecht en Overvecht liggen kansen om via het bedrijventerrein uitnodigende routes te maken. Bijvoorbeeld via de Floridadreef. We zorgen voor duidelijke, veilige en uitnodigende routes en goede oversteken voor fietsers en voetgangers richting het gebied. De bereikbaarheid en vindbaarheid via het OV verbeteren we door de haltes beter te positioneren. De barrièrewerking van de Franciscusdreef moet sterk worden verminderd. De Franciscusdreef moet een prettige, groene stadsstraat worden met veilige oversteken op logische plekken. Bijvoorbeeld tussen Fort aan de Klop en Natuurgebied Zuilen. We creëren een nieuwe fietsers- en voetgangersoversteek over de Fransiscusdreef en onderzoeken of de dreef te versmallen is (zoals de J.M. de Muinck Keizerlaan), bijvoorbeeld al vanaf de Mississippidreef. We onderzoeken of de westelijke afrit van de Franciscusdreef te verwijderen is door bijvoorbeeld bij de oostelijke afrit een volledige aansluiting te maken. De onderdoorgang van de J.M. de Muinck Keizerbrug verbeteren we en maken we aantrekkelijker en uitnodigender.

2e Polderweg

Trekpont om de bereikbaarheid uit Zuilen te verbeteren

> “Het pad tegenover de tuinen is nu te smal. Als er een auto aankomt dan kun je geen kant op, behalve de afgrond in.”
>
> Buurtonderzoek Social Collective

De Vechtdijk maken we (in overleg met gemeente Stichtse Vecht) autovrij of zo autoluw mogelijk. We onderzoeken de ontsluiting van de tennisvereniging LTC Vechtlust en Tuinvereniging Ons Genot, met als doel de 2e Polderweg zoveel mogelijk autovrij te maken, zodat fietsers en voetgangers meer ruimte krijgen.

De parkeerplaats aan de Slotlaan verdwijnt: wel creëren we hier én bij de nieuwe entreezone aan de Manitobadreef parkeergelegenheid voor bezoekers met een beperking.

We willen Natuurgebied Zuilen beter met Zuilen verbinden: in Zuilen is weinig groen te vinden, daarom is dit belangrijk. De meningen over op welke manier deze verbinding verbetert kan en moet worden zijn echter verdeeld. De ambitie om met een nieuwe oeververbinding de wijk Zuilen beter met Natuurgebied Zuilen te verbinden bestaat nog steeds. Echter, om een goede beslissing hierover te kunnen nemen laten we eerst een haalbaarheidsonderzoek uitvoeren naar een aantal opties om de verbinding te verbeteren:

Bereikbaarheid vanaf de Vecht verbeteren

Zandpad autovrij/autoluw

een brug of een pont over de Vecht maken deel uit van dit onderzoek, maar ook het verbeteren van de bestaande verbinding over de J. M. de Muinck Keizerbrug. We toetsen de verschillende opties op bestaande beleidskaders, inpasbaarheid, impact en kosten. Wanneer we de haalbaarheid van deze opties hebben geïnventariseerd, kijken we welke opties in aanmerking komen voor verder onderzoek naar toegevoegde waarde en draagvlak. Pas daarna wordt een definitieve keuze gemaakt. Een eventuele keuze voor een nieuwe oeververbinding – in welke vorm dan ook – zal aan de raad worden voorgelegd.

Tot slot verbeteren we de vindbaarheid, naamsbekendheid en identiteit van het gebied: bekendheid en communicatie dragen bij aan het functioneren van het gebied. We werken aan duidelijke herkenbare en uitnodigende entrees, informatieborden en goede (toeristische) bewegwijzering in de omgeving. Een samenhangende beeldkwaliteit en huisstijl, bewegwijzering en uitnodigend meubilair dragen hieraan bij. Ook de boer kan een rol spelen in deze verbindende functie, bijvoorbeeld door het betrekken van scholen uit de omgeving of het aantrekken van bezoekers met de verkoop van verse melk van de boerderij.

Maatregelen toegankelijkheid, bereikbaarheid, vindbaarheid

- We ‘openen’ het gebied door de realisatie van 5 entreezones
- Aandacht voor bezoekers met een beperking door:
  - Ten minste één ommetje dat geschikt is voor een bezoeker met een rollator, rolstoel of scootmobiel
  - Ten minste één ommetje dat geschikt is voor een bezoeker met een visuele beperking
  - Bij alle nieuwe voorzieningen (banken, picknickbanken, enzovoorts) kiezen we voor ontwerpen geschikt voor mensen met een beperking
  - Op een afstand van maximaal 500 meter is een parkeerplaats voor mensen met een beperking aanwezig.
- We verbeteren de verbinding met Overvecht door:
  - Verbetering oversteek Fransiscusdreef
  - Onderzoeken of de westelijke afrit van de Franciscusdreef te verwijderen is
  - Verbetering onderdoorgang J.M. de Muinck Keizerbrug
  - Realisatie van rondwandeling en entreezone Manitobabos/-dreef
  - Betere inrichting Frans Henrichspad
- We verbeteren de verbinding met Oud-Zuilen door:
  - Aanpassing verkeerssituatie Vechtdijk (minimaal fietsstraat)
  - Herstel jaagpad Vechtdijk
  - Onderzoeken autovrij maken 2e Polderweg
- We onderzoeken de verbetering van de verbinding met Zuilen (door een haalbaarheids-onderzoek naar verschillende manieren om de verbinding over de Vecht te verbeteren)
- We verwijderen de autoparkeerplaats aan de Slotlaan en benutten de vrijgekomen ruimte voor de realisatie van de entreezone
  - We realiseren autoparkeren voor bezoekers met een beperking bij de entreezone Slotlaan, Manitobadreef en Fransiscusdreef / Muinck Keizerbrug
- We realiseren goede bewegwijzering in de omgeving en toeristische informatieborden

Verbeteren onderdoorgang Fransiscusdreef

Bereikbaarheid huidige situatie

Bereikbaarheid toekomstige situatie

4. Gemaakte keuzes

Zoals gezegd kunnen niet alle doelstellingen in gelijke mate in het gebied worden gerealiseerd. Er zijn veel ambities geformuleerd voor een relatief klein gebied. Daarom hebben we keuzes gemaakt: deze keuzes zijn het gevolg van het intensieve participatietraject met de werkgroep. De werkgroep verdient dan ook de waardering voor de positieve invloed die ze heeft gehad op de verbetering van de kwaliteit van het toekomstbeeld.

Natuurgebied Zuilen herbergt al veel kwaliteiten. De bestaande waarden van het gebied benutten we en vergroten we uit. Juist de combinatie van natuur, erfgoed, landbouw, rust en wandelen maakt het gebied bijzonder voor Utrecht: al deze waarden en functies krijgen en behouden in het toekomstbeeld van het gebied een plek. Weliswaar in een andere verhouding dan nu, maar deze waarden blijven allen aanwezig (zichtbaar, beleefbaar en voelbaar) in het gebied.

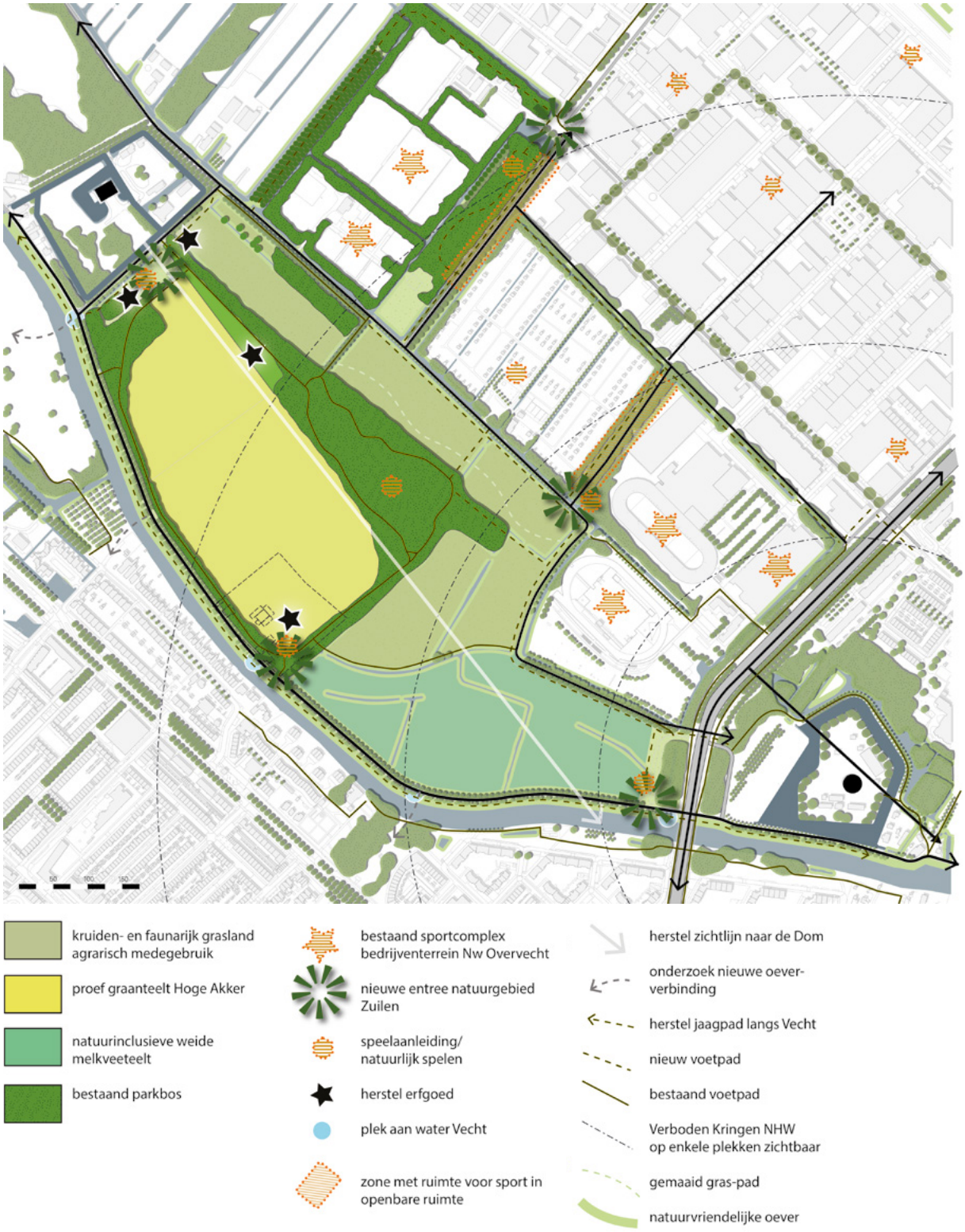
Een nieuwe balans tussen landbouw en natuur

Het is van belang en noodzakelijk om de natuur en de biodiversiteit in het gebied te versterken. We geven invulling aan de opgaven van het Natuurnetwerk Nederland. Er is echter niet voor gekozen om het gebied af te sluiten en het volledig terug te geven aan de natuur. Het is juist de bedoeling dat de landbouw er kan blijven bestaan én dat de mens er een plek kan vinden om te ontspannen, tot rust te komen of juist om zich in te spannen en te bewegen. Het totale areaal grond in primair agrarisch gebruik wordt verkleind om te voldoen aan de ambities van het Natuurnetwerk Nederland: een deel van het gebied ligt in dit netwerk. Daar kiezen we om natuurontwikkeling de ruimte te geven. Deze percelen worden door ander beheer en kleinschalige inrichtingsmaatregelen omgevormd naar (deels) toegankelijke en beleefbare natuur.

Daar staat tegenover dat we op andere percelen juist weer kiezen voor natuurinclusieve landbouw als primaire functie. We willen de landbouw én de huidige boer behouden voor het gebied. Dit vraagt om aanpassingen: nieuwe afspraken tussen de boer en de gemeente als grondeigenaar en aanpassingen in het bedrijfsmodel van de boer. We ondersteunen de boer met maatwerkafspraken en begeleiding deze verandering, zodat hij behouden blijft voor het gebied en een partner wordt in het realiseren van de natuurdoelen.

Toegankelijk en beleefbaar met respect voor wat er is

Het faciliteren van meer wandelen in het gebied passen we zoveel mogelijk in binnen het cultuurhistorische, landbouwkundige, en natuurlijke gebruik. Paden leggen we zoveel mogelijk langs de randen van de bestaande percelen aan, in een enkel geval ook (geleid) door een stuk nieuwe natuur in het gebied. Zo ondersteunt het faciliteren van meer wandelen juist weer de beleving van de geschiedenis, landbouw en de natuur.

Toekomstbeeld

Dat betekent ook dat we in mindere mate kiezen om verblijven in het gebied te faciliteren. Aan de randen, bij de entreezones, doen we dit wel, maar we leggen bijvoorbeeld geen grote ligweide middenin het gebied aan: dat vinden we niet passen bij het karakter. Ook maken we het gebied niet geschikt voor bijvoorbeeld het organiseren van grootschalige evenementen: ook dat past niet bij het karakter. Door middel van een uitgekiende zonering zorgen we dat de rust in het gebied behouden blijft. In de kern van het gebied zijn de ingrepen vooral op natuurontwikkeling en wandelen gericht: de ingrepen om meer ruimte voor de mens te maken beperken zich tot de aanleg van wandelpaden met her en der een bankje. Aan de randen van het gebied verbeteren we de entrees. Hier zijn voorzieningen te vinden en kun je ontspannen op een kleedje in het gras. Er komen sport-, speel- of beweegvoorzieningen, informatieborden en fietsparkeerplekken.

De juiste balans

De sleutel ligt in de combinatie van cultuurhistorie, natuur, landbouw en recreatief gebruik. Daarbij staan de natuurwaarden en de cultuurhistorische waarden (inclusief het agrarische gebruik) op één. Het recreatieve gebruik voegt zich hiernaar, in de juiste balans, zodat het goede behouden blijft.

Verbeteren verbinding met Zuilen vraagt om meer onderzoek

Het gebied moet beter bereikbaar worden gemaakt voor fietsers en voetgangers. Van nieuwe, groene routes profiteren planten en dieren, maar ook de mens kan het gebied op deze manier beter vinden en bereiken. We willen Natuurgebied Zuilen beter met Zuilen verbinden: in Zuilen is weinig groen te vinden, daarom is dit belangrijk. De meningen over op welke manier deze verbinding verbetert kan en moet worden zijn echter verdeeld. De ambitie om met een nieuwe oeververbinding de wijk Zuilen beter met Natuurgebied Zuilen te verbinden bestaat nog steeds. Echter, om een goede beslissing hierover te kunnen nemen laten we eerst een haalbaarheidsonderzoek uitvoeren naar een aantal opties om de verbinding te verbeteren: een brug of een pont over de Vecht maken deel uit van dit onderzoek, maar ook het verbeteren van de bestaande verbinding over de J. M. de Muinck Keizerbrug. Een eventuele keuze voor een nieuwe oeververbinding – in welke vorm dan ook – zal aan de raad worden voorgelegd.

Belangrijkste verschillen ten opzichte van de eerste conceptvisie

Wat is er veranderd ten opzichte van de conceptvisie Natuurgebied Zuilen uit 2022? Het belangrijkste verschil is dat er meer geredeneerd is vanuit de huidige waarden van het gebied. Dit betekent dat er meer aandacht is voor landbouw, cultuurhistorie en natuur en dat recreatie en evenementen hier een afgeleide van zijn.

De onderstaande maatregelen nemen we in deze versie van het toekomstbeeld niet:

- We leggen geen fietspad aan over de atletiekbaan in het verlengde van de 2e Polderweg. Wel verbeteren we op verschillende andere manieren de verbinding met Overvecht, waaronder de realisatie van een nieuwe oversteek over de Fransiscusdreef;
- We leggen niet zonder meer een nieuwe oeververbinding aan over de Vecht (dit is nu opgenomen als onderzoeksvraag voor het vervolg). Mogelijk komt er wel een nieuwe oeververbinding in enige vorm, of verbeteren we de bestaande verbinding over de J.M. de Muinck Keizerbrug;
- We herstellen de oude Vechtarm niet: op dit perceel blijft (natuurinclusief) agrarisch gebruik dominant. Wel maken we het gebied klimaatadaptiever;
- We creëren geen verblijfsplekken midden in het gebied (zoals bijvoorbeeld een deel van de Hoge Akker tot een picknickweide maken of picknickmeubilair plaatsen op de NNN-percelen). Wel creëren we meer ruimte voor verblijven en ontmoeten bij de entreezones;
- We kiezen op de Hoge Akker niet voor het ontwikkelen van de ambities van de Groene Contour, maar voor de richting van (natuurinclusief) agrarisch gebruik. Hiertegenover staat dat we op een aantal percelen waar hoge natuurpotentie is, juist wél kiezen voor meer natuurontwikkeling.

Een aantal maatregelen die niet in de conceptvisie stonden maar we nu juist wel nemen zijn:

- We leggen een rondwandeling aan door het Manitobabos – dit creëert extra wandelmogelijkheden in het gebied en benut de potentie van het Manitobabos;
- (Natuurinclusieve) landbouw blijft de primaire functie op de Hoge Akker en het kievitland – dit geeft het landbouwkundig gebruik een stevige positie in het toekomstige Natuurgebied Zuilen;
- We leggen veel geleide paden langs de randen van de historische perceelgrenzen aan – dit creëert extra wandelmogelijkheden en vergroot de beleving van toegankelijkheid in het gebied;
- Over een aantal NNN-percelen worden ook gemaaide paden aangelegd – dit geeft een meerwaarde voor natuurbeleving en vergroot de toegankeljikheid.

De vecht bij oud zuilen

C Projectbeheersing

1. Uitvoeringsstrategie

Het karakter van het gebied maakt een zorgvuldige en voorzichtige uitvoering noodzakelijk; met respect voor de omgeving en cultuurhistorie. Het werk kan niet met grote en zware machines worden uitgevoerd. Veel werkzaamheden hebben een directe relatie met de aanwezige en aanliggende flora en fauna (bijvoorbeeld realisatie van natuurvriendelijke oevers en kruidenrijk terrein). Zorgvuldigheid en kwaliteit in de uitvoering gaan boven snelheid. Dit zal kunnen leiden tot een gefaseerde uitvoering in de daartoe geschikte seizoenen. Van sommige maatregelen weten we nu nog niet of en zo ja op welke manier deze gerealiseerd worden (bijvoorbeeld het verbeteren van de verbinding met Zuilen). Bij andere maatregelen willen we juist aansluiten bij andere opgaven (bijvoorbeeld bij het aanpassen van de verkeerssituatie op de Franciscusdreef). Over deze en andere maatregelen zal dus pas later duidelijkheid zijn.

Om tot een zorgvuldige uitvoering te komen volgt na vaststelling van dit startdocument een integraal programma van eisen en functioneel ontwerp (IPvE / FO). In dit programma worden de in dit startdocument voorgestelde maatregelen concreter uitgewerkt. Dan zal ook aandacht zijn voor de fasering van verschillende maatregelen en de wijze van uitvoering zodat het gebied niet of zo weinig mogelijk wordt verstoord.

In de aanloop naar dit startdocument is intensief geparticipeerd. Het participatietraject met de werkgroep waarmee we het startdocument hebben vormgegeven is afgerond. Hoe we input vanuit de omgeving meenemen bij het opstellen van het programma van eisen werken we de komende tijd verder uit.

Belangrijk onderdeel van de maatwerkafspraken met de pachter is een monitoringsplan om zicht te houden op de ontwikkeling van de natuurdoelen op de verschillende percelen. Wanneer blijkt dat de natuurdoelen onvoldoende worden behaald, moet hierop worden bijgestuurd.

Beheer

Beheer van het gebied is een belangrijk thema: in de reacties op de eerste visie werd het (achterstallig) onderhoud en beheer van het gebied door veel bewoners als zorg benoemd. Met de ontwikkeling van het gebied willen we daarom ook het beheer goed op orde krijgen. Met de ontwikkeling van het gebied is de verwachting dat de beheerkosten toenemen. De belangrijkste factoren die bijdragen aan de toename van de beheerkosten zijn:

- De toename van het aantal wandelpaden dat onderhoud nodig heeft
- Het beheer en onderhoud van:
  - Het jaagpad langs de Vecht
  - De natuurvriendelijke oevers
  - Voedselhagen en houtwallen
- Verwacht intensiever gebruik van het gebied zorgt ook voor intensiever gebruik van prullenbakken en meer zwerfvuil: hier moet dus ook intensiever worden beheerd
- Het verzorgen van inspecties, beheer en onderhoud van meubilair bij de entreezones, fietsparkeervoorzieningen en natuurlijke sport- en speelaanleidingen, zodat deze aan de geldende wet- en regelgeving voldoen (Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen)

Als onderdeel van het programma van eisen werken we een financieel sluitend beheerplan voor het gebied uit.

2. Financiën

Plan- en proceskosten

De plan- en proceskosten voor de ontwikkeling van Natuurgebied Zuilen worden gedekt vanuit het programma Groene Leefomgeving en Erfgoed, doelstelling Extra groen (Meerjaren Groen Programma).

Spelen in de natuur

Investeringskosten

De totale investeringskosten voor de in dit startdocument genoemde maatregelen zijn op dit moment geraamd op circa € 4.7 miljoen. De investeringen in het gebied bestaan uit directe bouwkosten (investeringen), risico-opslagen, engineeringskosten en kosten die toe te rekenen zijn aan de investeringen die gemaakt worden, maar in dit stadium nog niet concreet benoemd kunnen worden. In dit stadium zijn er nog veel onzekerheden en onduidelijkheden, die in de volgende fase nader worden uitgewerkt. Deze kostenraming is dan ook nog indicatief.

Dekking

Vanuit het Coalitieakkoord 2022-2026 is € 5 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de ontwikkeling van het gebied. Dit is opgenomen in de Utrechtse Programmabegroting onder Groene Leefomgeving en Erfgoed. De dekking die benodigd is om de in dit plan voorgestelde doelstellingen te realiseren is volgens de huidige investeringsraming voldoende. Gezien de onzekerheden die de investeringsraming in dit stadium kent, is de verhouding geraamde investeringen – dekking veilig te noemen.

Overzicht benodigde investeringen

In onderstaande tabel zijn de geraamde investering per doelstelling weergegeven:

Financien (in €'000) **Benodigd budget per doelstelling:**	**Bedrag**
Maatregelen erfgoed (doelstelling 1), waaronder: • Zichtbaar maken steenoven • Duiventil • Herstel boomgaard	
Benodigd doelstelling 1	**€ 156**
Maatregelen natuur (doelstelling 2), waaronder: • Uitmijnen en afplaggen perceel • Aanleggen van natuurvriendelijke oevers (circa 2 kilometer) • Realiseren extra grondwaterpeilniveau in deel van gebied • Aanplanten bosplantsoen • Achterstallig onderhoud parkbos	
Benodigd doelstelling 2	**€ 741**
Maatregelen natuurinclusieve landbouw (doelstelling 3), waaronder: • Begeleiding boer • Realiseren van houtwallen en voedselhagen (circa 2 kilometer)	
Benodigd doelstelling 3	**€ 265**
Maatregelen wandelen, sporten, spelen (doelstelling 4), waaronder: • Aanleggen van wandelpaden (circa 5,5 kilometer) • Rondwandeling Manitobadreef rondom het sportpark • Aanleggen houten voetgangersbruggetjes tbv wandelpaden	
Benodigd doelstelling 4	**€ 2.022**
Maatregelen zonering (doelstelling 5), waaronder: • Realisatie van 5 entreezones • Realiseren afmeervoorzieningen voor kano's en bootjes • Bankjes, prullenbakken, picknickbanken, speelaanleidingen	
Benodigd doelstelling 5	**€ 573**

Financien (in €'000) Benodigd budget per doelstelling:	Bedrag
Maatregelen toegankelijk, bereikbaar, vindbaar (doelstelling 6), waaronder: • Aanpassen Vechtdijk • Verbeteren van het jaagpad langs de Vecht • Verbeteren toegankelijkheid van het Frans Henrichspad • Verkleinen barrière Franciscusdreef • Verbeteren onderdoorgang J.M. de Muinck Keizerbrug • Aanpassen op- en afrit Franciscusdreef	
Benodigd doelstelling 6	**€ 962**
Totaal benodigd budget (A)	**€ 4.721**
Reeds in begroting gedekt (B)	**€ 5.000**

Verbeteren verbinding Zuilen

Tot slot wordt nog een aantal varianten voor verbetering van de verbinding tussen het gebied en de wijk Zuilen onderzocht, waaronder een aantal varianten van een nieuwe oeververbinding. In het haalbaarheidsonderzoek naar het verbeteren van de verbinding worden de investeringskosten van verschillende varianten geraamd. Wanneer uit dit onderzoek blijkt dat een nieuwe oeververbinding haalbaar is, en een nieuwe verbinding toegevoegde waarde heeft, zal een eventuele keuze voor een nieuwe verbinding aan de raad worden voorgelegd.

Besparingsopgave Utrecht

De gemeente Utrecht staat net als vele andere gemeentes voor forse financiële vraagstukken. De besluiten die hieruit volgen kunnen effect hebben op de fasering van de activiteiten die we in het kader van dit plan willen uitvoeren. De ambitie en de gestelde doelen blijven dan echter staan.

3. Risico’s

De volgende risico’s kunnen zich bij voordoen in de uitvoering van deze beleidsnota:

Risico	Toelichting	Beheersmaatregelen
Doordat de maatregelen in dit startdocument nog verder moeten worden uitgewerkt, zitten in de kostenraming nog veel onzekerheden, bestaat de kans dat bij de uitwerking van de maatregelen blijkt dat de kosten hoger uitvallen dan de dekking. Dit heeft tot gevolg dat niet alle maatregelen kunnen worden uitgevoerd, of aanvullende dekking moet worden gezocht.	De maatregelen die in dit startdocument zijn opgenomen moeten ervoor zorgen dat de zes doelstellingen uit dit startdocument gerealiseerd worden. Wanneer bepaalde maatregelen niet kunnen worden uitgevoerd betekent dit dat bepaalde doelstellingen niet of minder gehaald zullen worden.	In het uitvoeringsprogramma worden de werkzaamheden preciezer beschreven en begroot. Door slim te kijken naar hoe maatregelen worden uitgevoerd en welke maatregelen het meeste effect hebben op het behalen van de doelen voorkomen we dat de doelstellingen voor het gebied niet of minder gehaald worden.
Doordat de uitvoering van de maatregelen in een gevoelig gebied ligt, waar met de nodige zorgvuldigheid gewerkt moet worden, bestaat de kans dat door de aanwezigheid van verschillende flora en fauna de uitvoering zeer complex is. Dit heeft tot gevolg dat bepaalde maatregelen die we willen nemen om de doelstellingen te bereiken flinke vertraging oplopen.	In Zuilen is weinig groen te vinden. Ook in Overvecht wonen veel inwoners zonder eigen tuin om natuur in de directe omgeving. Daarom is het van belang dat Natuurgebied Zuilen snel ontwikkeld wordt tot toegankelijk groen natuurgebied met meer ruimte om te wandelen dat goed toegankelijk en bereikbaar is. Wanneer de uitvoering van de maatregelen die deze doelstellingen moeten realiseren vertraging oploopt, staat dit de gezonde groei van Utrecht in de weg.	In het uitvoeringsprogramma wordt een planning van de uit te voeren werkzaamheden opgenomen. Hierbij wordt ook al rekening gehouden met gebiedsspecifieke omstandigheden zoals bijvoorbeeld het broedseizoen en andere zaken om rekening mee te houden zodat de uitvoering geen vertraging oploopt.
Doordat het behoud van de landbouwkundige functie van het gebied én het beheer van de natuurpercelen in het toekomstbeeld van dit startdocument zwaar leunt op de rol van één boer, bestaat de kans dat deze boer zich om wat voor reden dan ook terugtrekt uit het gebied. Dit heeft tot gevolg dat we voorziene partner in het behoud van de landbouw én het behalen van de natuurdoelen in het gebied verliezen	In dit startdocument zijn twee belangrijke doelstellingen het creëren van meer ruimte voor de natuur én het behoud van de landbouw in het gebied. Voor landbouw is een boer nodig, en voor de natuur die we creëren een natuurbeheerder. Voor beide activiteiten werken wij graag samen met de huidige boer in het gebied. Wanneer dit risico zich voordoet zullen we op zoek moeten gaan naar een andere pachter om landbouw in het gebied te bedrijven en het natuurbeheer in het gebied op een andere manier moeten organiseren.	We willen de landbouw én de huidige boer behouden voor het gebied en onze natuurdoelen behalen. Daarom investeren we in ondersteuning van de boer in zijn transitie naar natuurinclusieve landbouw in het gebied, werken we aan maatwerkafspraken tussen de gemeente als grondeigenaar en de boer als gebruiker, en ondersteunen we de boer waar mogelijk in de verbreding van zijn bedrijfsvoering. Op deze manier behouden blijft voor het gebied en een partner wordt in het realiseren van de natuurdoelen.

Risico	Toelichting	Beheersmaatregelen
Doordat we een haalbaarheids-onderzoek naar verbetering van de verbinding met Zuilen laten uitvoeren, bestaat de kans dat uit dit onderzoek blijkt dat geen van de voorgestelde opties om de verbinding te verbeteren haalbaar blijkt. Dit heeft tot gevolg dat de doelstelling uit deze startdocument om de verbinding met Zuilen te verbeteren niet gerealiseerd kan worden.	Het gebied moet beter bereikbaar worden gemaakt voor fietsers en voetgangers. Van nieuwe, groene routes profiteren planten en dieren, maar ook de mens kan het gebied op deze manier beter vinden en bereiken. We willen Natuurgebied Zuilen beter met Zuilen verbinden: in Zuilen is weinig groen te vinden, daarom is dit belangrijk.	We hebben in het haalbaarheids-onderzoek zoveel mogelijk opties om de verbinding met Zuilen te verbeteren opgenomen, waaronder naast twee varianten van een brug twee varianten van een pont en het verbeteren van de bestaande verbinding over de Vecht. Hiermee is de kans zo groot mogelijk dat tenminste één van de onderzochte opties haalbaar blijkt.
Doordat er in de aanloop naar dit startdocument veel weer-stand in de omgeving was tegen de ontwikkeling van het gebied, bestaat de kans dat ook nu bewoners kritisch zijn op de plannen van de gemeente, met als gevolg mogelijk opnieuw weerstand	Natuurgebied Zuilen heeft de potentie om biodiversiteit te vergroten en Utrechters dichter bij de natuur te brengen: dit heeft Utrecht nodig en deze potentie willen we benutten. Dat betekent echter dat er dingen veranderen in het gebied, en niet iedereen zal daar blij mee zijn. Ondanks de intensieve participatie en de poging om de ambities en de huidige waarden van het gebied met elkaar in balans te brengen kan weerstand tegen de voorgenomen plannen blijven bestaan	We hebben in een intensief participatietraject samen met een werkgroep van bewoners en betrokkenen de contouren van dit startdocument uitgewerkt. We hebben in het startdocument een balans gezocht tussen de ambities, de huidige waarden van het gebied en de zorgen uit de omgeving. Hier is een plan en zijn doelstellingen uit voortgekomen die in onze ogen recht doen aan zowel de opgaven van de stad als de zorgen en wensen van de omgeving.

De archeologische waardenkaart

4. Voortgang en verantwoording

De volgende stap na vaststelling van dit startdocument is om een integraal programma van eisen te maken. In dit programma worden de in het startdocument voorgestelde maatregelen concreter uitgewerkt. Daar zal ook aandacht zijn voor de fasering van verschillende maatregelen en de wijze van uitvoering zodat het gebied niet of zo weinig mogelijk wordt verstoord.

Als uit het haalbaarheidsonderzoek naar verbetering van de verbinding met Zuilen blijkt dat een nieuwe oeververbinding in de vorm van een brug of pont haalbaar en van toegevoegde waarde is, dan zal een eventuele keuze voor een nieuwe oeververbinding aan de raad worden voorgelegd.

D Bijlagen

Bijlage 1

Participatierapportage

Zie voor deze bijlage het aparte bestand ‘Participatierapportage Natuurgebied Zuilen.

Gemeente Utrecht

Bestuurlijk Opdrachtgever
Linda Voortman

Ambtelijk Opdrachtgevers
Anouk Teuns
Janny Straatsma

Projectmanagement
Floris van Proosdij
Gerben van den Hurk
Laura da Rosa
Simone Ketelaars

Grafische realisatie
DDK

Versiedatum
14 mei 2024

Bestuurlijke besluitvorming
Vastgesteld door de gemeenteraad op:

Utrecht.nl

2023-006.DDK

Gemeente Utrecht

Participatierapportage Natuurgebied Zuilen

Colofon

Uitgave

natuurgebiedzuilen@utrecht.nl

In opdracht van

Ruimte, gezond leefklimaat, groene leefomgeving

Internet

www.utrecht.nl/natuurgebiedzuilen

Rapportage

Gerben van den Hurk
Floris van Proosdij

Informatie

Dit is de rapportage van het participatieproces rond het uitwerken van een plan voor de toekomst van Natuurgebied Zuilen. Dit traject heeft ruim twee jaar geduurd en liep van februari 2022 tot het voorjaar van 2024.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
Leeswijzer 3
Samenvatting 3
Introductie 4
Doel en aanpak 5

2. Het participatieproces 6
Wat ging er vooraf 6
Aanpak 7
Bijeenkomsten 10
Uitkomsten 17
Communicatie 18

3. Bijlagen 20
Bijlage 1a: rapportage reacties concept visie 2022 20
Bijlage 1b: buurtonderzoek Zuilen en Overvecht 20
Bijlage 1c: alternatief plan ‘Cultuurgebied Zuilen’ 20

1. Inleiding

Leeswijzer

In deze participatierapportage is te lezen hoe de Gemeente Utrecht samen met bewoners en belanghebbenden de contouren van een plan voor de toekomst van Natuurgebied Zuilen heeft uitgewerkt. Hoofdstuk 1 van deze rapportage begint met een samenvatting, gevolgd door een introductie op de context van de rapportage en een korte beschrijving van doel en aanpak van het participatieproces. In hoofdstuk 2 wordt het proces stap voor stap beschreven: wat ging vooraf aan dit participatieproces, wat was de uitgangssituatie en welke aanpak is gekozen? Wat was de samenstelling van de werkgroep (van bewoners en ambtenaren)? Daarna volgt een beknopt verslag van alle participatiebijeenkomsten en de uiteindelijke uitkomsten en afronding van het proces. Ten slotte wordt beschreven op welke momenten en manieren is gecommuniceerd over het participatieproces: met de omgeving én de stad. Hoofdstuk 3 bestaat uit een aantal bijlagen, waaronder de rapportage die is gemaakt van de reacties op de eerste concept visie uit 2022, een buurtonderzoek dat is uitgevoerd in Zuilen en Overvecht en een alternatief plan getitels ‘Cultuurgebied Zuilen’ dat door een aantal betrokken bewoners is uitgewerkt.

Samenvatting

In 2022 is begonnen aan een concept visie voor de toekomst van Natuurgebied Zuilen. Met meerdere belanghebbenden in en rond het gebied zijn gesprekken gevoerd en er is een brede bewonersbijeenkomst georganiseerd. In september 2022 is een concept visie gepubliceerd, die ter inspraak heeft gelegen. Op deze concept visie ontving de gemeente bijna 300 reacties. Er zaten positieve reacties bij, maar er was ook veel kritiek op het plan. Op basis van het aantal en de inhoud van de reacties hebben we besloten om een pas op de plaats te maken. De eerste versie van de visie had onvoldoende oog voor de bestaande waarden van het gebied en was onvoldoende samen met de omgeving uitgewerkt: dat zagen we terug in de reacties. Daarom hebben we begin 2023 een nieuwe aanpak uitgedacht: de kern van deze aanpak bestond uit het vormen van een werkgroep van bewoners, betrokkenen én ambtenaren om gezamenlijk een nieuw plan voor het gebied te maken.

De werkgroep werd zo samengesteld dat verschillende belanghebbenden en doelgroepen vertegenwoordigd waren. Deze groep is met elkaar de contouren van een nieuw plan gaan maken. We hebben alle reacties op de concept visie uit 2022 verwerkt tot een rapportage zodat we dit als input konden gebruiken. Ook hebben we een buurtonderzoek in Zuilen en Overvecht uitgevoerd. Daarnaast werden voor specifieke onderwerpen beleidsadviseurs van de gemeente, betrokkenen uit de omgeving en externe experts en belangenvertegenwoordigers uitgenodigd om input te leveren.

De opdracht van de werkgroep was om gezamenlijk een nieuw plan uit te werken voor de toekomst van het gebied. Daarbij moest de opdracht serieus genomen worden: er is een opgave en er zijn ambities geformuleerd - deze moeten een plek krijgen in het gebied. Maar we willen ook de huidige waarden in het gebied behouden en waar mogelijk versterken. Dat vraagt dus om een plan met een goede balans tussen huidige waarden en ontwikkelambities. De leidende vraag was dan ook steeds: Hoe kunnen we de ontwikkelambities en huidige waarden van Natuurgebied Zuilen zo goed mogelijk samenbrengen? We hebben aan iedereen in de werkgroep (bewoners én ambtenaren) gevraagd deze vragen met een open houding te beantwoorden: alle randvoorwaarden krijgen een eerlijke kans, maar niet alles is mogelijk en wenselijk.

De ambities uit de opdracht gaan over allerlei thema's: van natuurontwikkeling tot evenementen. Tijdens de eerste serie werkgroepbijeenkomsten zijn steeds één of meerdere thema's apart onderzocht. De eerste sessies begonnen wat afstandelijk, waarna er meer toenadering in de groep ontstond.

Na deze bijeenkomsten volgden de zogenaamde 'integratiesessies', waarbij op basis van de eerdere bijeenkomsten geprobeerd werd om tot één overkoepelend verhaal van de ontwikkeling van het gebied te komen. In deze fase ontstond meer spanning binnen de werkgroep. Niet ongebruikelijk, aangezien in deze fase de keuzes gemaakt worden. Uiteindelijk bleek over veel onderwerpen overeenstemming binnen de werkgroep te bestaan. Over een aantal onderwerpen was dat niet het geval, te weten:

- De opdracht van de raad vraagt om de realisatie van meer natuur. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep ziet de transitie naar natuurinclusieve landbouw als de beste manier om de natuurwaarden in dit gebied te verhogen naar het gewenste niveau. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil op een aantal percelen natuurontwikkeling expliciet de ruimte geven, en het landbouwkundig gebruik hierop volgend laten zijn;
- De opdracht van de raad vraagt om het gebied toegankelijker te maken. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep wil de toegankelijkheid vergroten door schouwpaden en klompenpaden langs de perceelgrenzen toe te voegen en bestaande paden aan elkaar te verbinden. Zij wil geen extra paden dwars over percelen toevoegen. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil naast deze maatregelen ook nog een aantal paden dwars over de percelen toevoegen ten behoeve van de doelstelling van verbeterde toegankelijkheid;
- De opdracht van de raad vraagt om verbetering van de verbinding met Zuilen. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep is van mening dat een nieuwe brug over de Vecht om deze verbinding te verbeteren onhaalbaar en onwenselijk is. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil een mogelijke nieuwe oeververbinding niet op voorhand uitsluiten.

Wethouder Linda Voortman is in januari 2024 met de werkgroep in gesprek gegaan over de openstaande discussiepunten. Zij heeft geluisterd naar de zorgen en deze meegenomen. Vervolgens heeft zij een bestuurlijke afweging over de discussiepunten gemaakt. In april is de wethouder opnieuw naar de werkgroep gegaan om deze bestuurlijke afwegingen nog een keer toe te lichten. Daarmee is het participatieproces voor het uitwerken van een plan voor Natuurgebied Zuilen afgerond en is de raad aan zet om over de vaststelling van het plan te besluiten.

Introductie

De natuur zit in een wereldwijde crisis. Door klimaatverandering en andere oorzaken neemt de biodiversiteit af en verdwijnt steeds meer natuur. Utrecht wil een groene en natuurinclusieve stad zijn. Een stad waarin biodiversiteit wordt behouden en beschermd. Tegelijkertijd is Utrecht populair. Een gewilde plek om te wonen, te werken, te studeren en te bezoeken. In 2040 verwelkomen we naar verwachting de 450.000ste bewoner in onze stad.

Utrecht vangt deze groei op door in te zetten op 'gezonde groei': de stad maakt en voert beleid uit dat ervoor moet zorgen dat Utrecht ook met 450.000 inwoners gezond en leefbaar blijft. Eén van de belangrijkste voorwaarden voor gezonde groei is de aanwezigheid van voldoende bereikbare openbare groene gebieden. Waar de natuur floreert en Utrechters ontspannen en recreëren. Op dit moment heeft Utrecht 75m2 openbaar toegankelijk groen voor elke woning in de stad: dat is een mooi gemiddelde en dat willen we graag zo houden. Daarom is in de omgevingsvisie van Utrecht (de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040) als doel opgenomen om voor elke nieuwe woning die de komende jaren in Utrecht gebouwd wordt 75m2 nieuw openbaar toegankelijk groen te realiseren. Om de verwachte groei van de stad op te vangen zijn de komende jaren 60.000 nieuwe woningen nodig. Dat betekent dat er 450 hectare openbaar toegankelijk groen bij moet komen.

Natuurgebied Zuilen vormt een schakel tussen de stad en het landschap aan de noordwestzijde van Utrecht. De Utrechters die het gebied nu al weten te vinden waarderen het landschap, de aanwezige dieren en de cultuurhistorie die het gebied ademt. Toch wordt het gebied door mensen uit met name Overvecht nog niet voldoende gevonden; het is op moment nog een verborgen parel. Dat willen we veranderen.

Natuurgebied Zuilen heeft voor de bezoeker niet een heel open uitstraling. Bovendien zijn er weinig voorzieningen zoals fietsparkeerplaatsen of informatieborden te vinden. Ook de natuurwaarden in het gebied kunnen beter: het gebied bestaat op het moment voor het grootste deel uit eenvormig grasland dat als landbouwgrond wordt gebruikt.

Wij willen van deze verborgen parel een schitterende parel maken. Door meer verschillende soorten bomen, bloemen, planten, insecten en andere dieren de ruimte te geven. Door de aanwezige landbouw natuurinclusiever te maken. Maar ook door meer ruimte te maken voor bezoekers om te wandelen, van de natuur te genieten, te sporten en de cultuurhistorie te ervaren.

Natuurgebied Zuilen heeft een grote potentie om mensen dichter bij de natuur te brengen én de biodiversiteit te ontwikkelen.

Dat willen we graag samen met de stad doen. In 2022 maakten we een voorlopige visie voor het gebied. In september 2022 is de concept visie ter inspraak gepubliceerd. Op deze concept visie ontving de gemeente bijna 300 reacties. Er zaten positieve reacties bij, maar er was ook veel kritiek op het plan. Daarom hebben we besloten om een stap terug te doen en samen met de omgeving een nieuwe plan te maken. In deze participatierapportage staat het proces waarmee we tot deze nieuwe plan zijn gekomen beschreven.

Doel en aanpak

Het doel van het participatietraject was tot een plan voor de toekomst van gebied te komen dat samen met de omgeving was uitgewerkt. We zagen in de aanloop naar de eerdere visie dat dat niet voldoende was gebeurd. Dat zagen we dan ook terug in de reacties.

Daarom hebben we een proces vormgegeven waarin we verschillende belanghebbenden bij elkaar hebben gezocht en een werkgroep hebben gevormd waarmee we de contouren van een nieuw plan hebben geschetst.

Dit proces hebben we samen met een brede groep betrokkenen besproken, op basis van input uit deze groep aangepast en vastgesteld, zodat daar, bij het gesprek over het proces, de participatie al begon.

2. Het participatieproces

Wat ging er vooraf

Concept visie 2022

In 2022 is een eerste concept visie voor het gebied gemaakt. In de aanloop naar deze visie zijn één-op-één gesprekken met meerdere belanghebbenden in en rond het gebied gevoerd. Ook is er een brede bewonersbijeenkomst georganiseerd. Deze bijeenkomst is niet door alle aanwezigen even positief ervaren; dit kwam onder andere omdat de bijeenkomst vanwege corona digitaal plaats moest vinden, wat voor een bijeenkomst met een grote groep betrokkenen niet bevorderlijk was. Er werden tijdens de bijeenkomst veel zorgen geuit over de toekomst van het gebied en mensen gaven aan overvallen te zijn door de plotselinge plannen. Na de bijeenkomst hebben diverse gesprekken met betrokkenen plaatsgevonden. De suggesties die zijn gedaan hebben wij meegenomen in het maken van de concept visie.

Reacties op visie

In september 2022 is de eerste concept visie voor het gebied ter inspraak gepubliceerd. Naar aanleiding hiervan zijn twee inloopbijeenkomsten georganiseerd waar bewoners met vragen over de concept visie terecht konden. Ook waren er tijdens de inspraakperiode twee inloopmomenten georganiseerd op het wijkbureau waar bewoners met vragen terecht konden.

Utrechters kregen de gelegenheid om op de concept visie te reageren. In totaal hebben ruim 290 mensen hier gebruik van gemaakt en een schriftelijke reactie gegeven. Dat is veel. Daarnaast verschenen in de straten aan de overzijde van de Vecht tegenover het gebied posters voor de ramen waarop tegen de voorgenomen plannen werd geprotesteerd. Ook is er een petitie gestart die door ruim 3000 mensen is ondertekend.

Een pas op de plaats

Op basis van het aantal en de inhoud van de reacties is begin 2023 besloten om een pas op de plaats te maken. Uit de reacties bleek dat de concept visie onvoldoende oog had voor de bestaande waarden van het gebied en onvoldoende samen met de omgeving was uitgewerkt. Daarom hebben we ervoor gekozen om een werkgroep te vormen van bewoners, betrokkenen én ambtenaren en met deze werkgroep gezamenlijk een nieuwe visie voor het gebied te maken.

Rapportage zienswijzen concept visie 2022

Alle reacties (zogenaamde ‘zienswijzen’) die we op de eerste visie hebben ontvangen hebben we geanalyseerd en verwerkt tot een rapportage. Met name de thema’s natuur, gebruik en rust, toegankelijk en bereikbaar, sporten en bewegen, recreatie en landbouw worden belangrijk gevonden. Zorgen zijn er over de mogelijke afname van biodiversiteit en natuurwaarden door de voorgestelde plannen. Bewoners benadrukken de rust in het gebied als een waardevol aspect en vrezen dat de voorgestelde plannen deze rust zouden verstoren: zo zou picknicken in het gebied leiden tot overlast en zou dit niet passen binnen het karakter van het gebied. De voorgestelde brug over de Vecht levert vragen en zorgen op over de noodzaak, ontwerp, locatie, kosten, verkeersveiligheid en parkeeroverlast. Veel aandacht gaat uit naar de rol van de boer in de toekomstige inrichting van het gebied, met de wens dat de huidige pachter actief kan blijven.

De volledige rapportage van de zienswijzen is als bijlage 1a bij deze participatierapportage gevoegd. Hoe we deze rapportage hebben gebruikt in het participatietraject staat hieronder beschreven.

Buurtonderzoek Zuilen en Overvecht

In het participatieproces zijn direct omwonenden en belanghebbenden zeer betrokken. In veel participatietrajecten is het geluid van toekomstige doelgroepen minder aanwezig. In dit geval zijn dat de bewoners van Zuilen en Overvecht. Daarom hebben we, in samenwerking met The Social Collective uit Overvecht, straatinterviews gehouden in Overvecht en Zuilen. We hebben willekeurige bewoners bevraagd over Natuurgebied Zuilen. 271 bewoners uit Zuilen en Overvecht namen deel aan dit onderzoek. De ondervraagden uit Overvecht gaven aan minder in Natuurgebied Zuilen te komen omdat in de wijk ook parken en (speel)plekken te vinden zijn. Vooral wandelaars komen vanuit Overvecht naar Natuurgebied Zuilen. Bewoners uit Zuilen komen vaker in het gebied.
De bewoners zijn blij met de natuur en rust in het gebied. Ze zijn bang dat het te druk of te aangeharkt wordt als er meer voorzieningen bij komen. Meer wandelpaden en aandacht voor de planten en dieren in het gebied vinden de bewoners wel een goed idee. Ook meer mogelijkheden om te zitten, meer informatieborden over de plek, geschiedenis en groen, plekken om te picknicken en fietsparkeerplekken zijn genoemd.

Het volledige buurtonderzoek is als bijlage 1b bij deze participatierapportage gevoegd. Hoe we dit onderzoek hebben gebruikt in het participatietraject staat hieronder beschreven.

Aanpak

Betrokkenen

Betrokkenen bij het gebied en het (participatie)proces kunnen worden ingedeeld in een aantal groepen, te weten:

- De groep geïnteresseerden (deze is gegroeid van circa 350 naar 500 mensen) – deze groep wordt per mail op de hoogte gehouden van de voortgang van het proces
- De groep die aanwezig was bij de startbijeenkomst van het participatietraject in mei 2023 om tot een nieuwe plan te komen (circa 85 mensen) – bij deze groep is het procesvoorstel getoetst (mei 2023) en is het tussentijdse resultaat gepresenteerd (december 2023)
- De groep die heeft aangegeven zich actief in te willen zetten voor de werkgroep (35 mensen)
- De groep die de vaste kern vormde van de werkgroep (14 bewoners en 5 ambtenaren)

Procesvoorstel

Als projectteam hebben we een procesvoorstel uitgewerkt. Dit procesvoorstel hebben we in mei 2023 gepresenteerd en getoetst bij een brede groep betrokkenen bij het gebied. Tijdens deze bijeenkomst is input op het proces opgehaald. Kern van de aanpak was zoals gezegd het vormen van een werkgroep van betrokkenen vanuit verschillende buurten rond het gebied waarmee we gezamenlijk de contouren van een nieuwe plan zijn gaan uitwerken. Naar aanleiding van deze avond zijn onder andere de volgende aanpassingen meegenomen:

- Bewoners gaven aan zich geen vertegenwoordiger van een buurt te voelen: bewoners spreken in de werkgroep dan ook niet ‘namens’, maar ‘vanuit’ een buurt;
- Er werd een kleinere rol voor (commerciële) organisaties verlangd: o.a. Fort aan de Klop is daarom niet bij de werkgroep uitgenodigd;
- Daarentegen werd wel gevraagd om een vaste plek in de werkgroep voor de boer in het gebied: dat is daarna ook gebeurd.

Tijdens de bijeenkomst in mei 2023 konden geïnteresseerden voor de werkgroep zich melden. In juli 2023 hebben we met alle geïnteresseerden een bijeenkomst georganiseerd. Tijdens deze

bijeenkomst is uitgelegd wat deelname aan de werkgroep betekent en hebben we de uiteindelijke samenstelling van de werkgroep gezamenlijk bepaald.

Spelregels werkgroep

Wat vragen we aan de deelnemers van de werkgroep en met welke spelregels hadden we te maken? De opdracht waarmee de werkgroep aan de slag ging was om invulling te geven aan de ambities die door het gemeentebestuur voor het gebied zijn geformuleerd. Daarbij waren een aantal dingen belangrijk, namelijk:

- De opdracht serieus nemen: hoe wordt Natuurgebied Zuilen een toegankelijk gebied met een groen, sport en recreatief programma en hoe gaan we de ambities zo goed mogelijk in het gebied een plek geven?
- Welke (huidige) kernwaarden van het gebied zijn belangrijk en hoe behouden we deze kernwaarden?
- Niet alle ambities kunnen in gelijke mate gerealiseerd en niet alle kernwaarden in gelijke mate behouden, dus: welke keuzes adviseren wij?

Dat was de opdracht aan de werkgroep. Om deze opdracht goed uit te kunnen voeren vroegen we ook om commitment op een aantal procesvoorwaarden, te weten:

- Niet alle randvoorwaarden uit de opdracht moeten in gelijke mate gerealiseerd
- We zetten ons als werkgroep in voor een advies waarin we de opdracht serieus nemen
- Alle randvoorwaarden uit de opdracht krijgen een eerlijke kans

Samenstelling werkgroep

Bij het samenstellen van de werkgroep was het belangrijk dat deze uit een diverse groep betrokkenen zou bestaan. Daarom hebben we de omgeving van het gebied bekeken en een aantal buurten en organisaties benoemd. Doel was om van elke buurt of organisatie in de omgeving van het gebied één betrokkene in de werkgroep te krijgen. Het ging om:

- Direct aanwonenden:
    - Bewoner Daalseweg – Vechtoever
    - Bewoner Vechtplantsoen
    - Bewoner Slotlaan - 2e Polderweg
- Bewoners omliggende buurten:
    - Bewonersorganisatie Overvecht
    - Bewoner Overvecht
    - Bewonersorganisatie Zuilen
    - Bewoner Zuilen
    - Bewonersorganisatie Oud Zuilen (bijv.: Dorpscommissie)
    - Bewoner Oud Zuilen
    - Vertegenwoordiger ondernemersvereniging Bedrijvengebied Overvecht
- Organisaties:
    - Slot Zuylen
    - Huidige boer

In afbeelding 1 en 2 is een overzicht van bovenstaande groepen weergegeven.

Afbeelding 1: direct aanwonenden *Afbeelding 2: omliggende buurten*

Voor sommige stoelen in de werkgroep hebben we specifieke betrokkenen benaderd, bijvoorbeeld Slot Zuylen of bewonersorganisaties. De overige stoelen hebben we in de bijeenkomst op 5 juli gevuld. In totaal gaven ongeveer 35 aanwezigen aan graag deel te nemen aan de werkgroep. We hebben van alle 35 geïnteresseerden nagegaan vanuit welke buurt zij zouden deelnemen. Vanuit sommige buurten waren meer geïnteresseerden voor één stoel. We hebben deze mensen gevraagd onderling te bepalen wie deel zou nemen. Uiteindelijk is hier dus een vaste groep van 12 bewoners en betrokkenen uitgekomen. Daarnaast namen er vanuit de gemeente 4 ambtenaren deel aan de werkgroep.

Werkwijze werkgroep

De werkwijze van de werkgroep bestond uit twee fases. In de eerste fase hebben we een aantal verdiepende sessies georganiseerd waarin we steeds afzonderlijk met elkaar hebben nagedacht over één van de onderwerpen die ook in de ambities terugkwam. Dit waren:

- Cultuurhistorie
- Natuur
- Natuurinclusieve landbouw
- Sporten, spelen, bewegen, gezondheid
- Recreatie en evenementen
- Toegankelijkheid, bereikbaarheid, vindbaarheid

Tijdens deze sessies hebben we steeds dezelfde opbouw aangehouden:

- De thema's werden ingeleid door een beleidsadviseur van de gemeente die uitlegde wat er over dat thema in de bestuurlijke opdracht staat en waarom. Zij schetsten context.
- Daarna volgende een toelichting over dat thema vanuit de reacties op de eerste visie (wat is er over dit onderwerp gezegd) en wat er uit het buurtonderzoek in Zuilen en Overvecht is gekomen.
- Vervolgens kwam een onafhankelijke, externe expert aan het woord die (vanuit zijn of haar kennis en ervaring bij andere projecten) een inspirerende presentatie gaf over het thema. Het idee daarachter was het inspireren en een andere kijk op het thema te geven: "Zo kun je er ook naar kijken, of dit is hoe we het hebben aangepakt in gemeente X, Y en Z".
- Daarna pas gingen we met elkaar in gesprek over hoe we naar het thema kijken, wat we belangrijk vinden, wat we missen en hoe het anders zou kunnen.

Hierna was het tijd voor fase 2, de zogenaamde integratiesessies. In deze sessies probeerden we om van alle input uit de verdiepende sessies tot één samenhangend verhaal te komen. Dit was de meest spannende fase van het proces, omdat de opgave was om hier keuzes te maken:
wat voor plek wordt natuurgebied Zuilen? Welke kernwaarden karakteriseren het gebied en hoe gaan we deze waarden behouden, maar ook: waar moeten we een stap terug doen? Welke nieuwe waarden voegen we toe en welke juist niet, en wat betekent dit voor de realisatie van de verschillende ambities? Welke functies geven we (meer) ruimte en welke minder of geen en waarom? Wat vind je er als bezoeker en wat vind je er niet? Kortom: spannende vragen, waarbij de uitdaging was om er als werkgroep met elkaar uit te komen. Wanneer de werkgroep onderling niet tot een consensus over bepaalde onderwerpen zou kunnen komen, dan zouden de dilemma's

voorgelegd worden aan de wethouder, die dan een bestuurlijke afweging over de onderwerpen zou maken.

De uitkomsten van de werkgroepsessies zouden we vervolgens terugkoppelen aan een bredere groep betrokkenen.

Tot zover de aanpak ‘op papier’. Hoe het proces in de praktijk is verlopen wordt in de volgende paragraaf beschreven.

Bijeenkomsten

Het verloop van het proces wordt aan de hand van de verschillende bijeenkomsten beschreven. Sommige bijeenkomsten zijn in de vorige paragraaf al genoemd en/of kort beschreven.

Bijeenkomst 1 – 10 mei 2023: 1e bijeenkomst met grote groep geïnteresseerden

Genodigden: de grote groep van ongeveer 350 geïnteresseerden.
Doel: aankondigen nieuw traject, afstemming over de nieuwe aanpak.
Uitkomst: aangekondigd dat er een nieuw proces komt, afstemming bereikt over hoe het proces is vormgegeven en een groep samengesteld van ongeveer 35 mensen die graag deelnemen aan de werkgroep. Afgesproken dat we eind van het jaar dezelfde groep mensen weer uitnodigen voor een terugkoppeling van het resultaat. Een impressie van deze bijeenkomst op afbeelding 3:

Afbeelding 3: indruk bewonersbijeenkomst 10 mei 2023

Bijeenkomst 2 – 5 juli 2023: afspraken maken met de werkgroep

Genodigden: de groep van 35 mensen die willen deelnemen in de werkgroep.
Doel: komen tot een kleinere samenstelling en goede vertegenwoordiging uit de omliggende buurten. Daarnaast heeft Floris, naar aanleiding van vragen over het proces die tijdens de eerste bijeenkomst op 10 mei werden gesteld, wat meer uitleg over de (bestuurlijke) context gegeven.

Uitkomst: deelnemers vaste werkgroep per buurt bepaald. De buurten waar meer geïnteresseerden voor een plek in de werkgroep zijn dan stoelen beschikbaar, stemmen onderling af hoe zij toch kunnen meedenken.

Bijeenkomst 3 – 23 augustus 2023: excursie in het gebied

Genodigden: de 35 deelnemers aan de werkgroep.
Doel: een inhoudelijke wandeling door het gebied, waarbij toelichting werd gegeven door Korneel Aschman, die onderzoek heeft gedaan naar de cultuurhistorische waarde van het gebied. Tegelijk gaf ecoloog Floris Brekelmans toelichting op de ecologische waarden van het gebied.

Uitkomst: tijdens de wandeling vielen twee zaken op: ten eerste ontstond meer besef bij aanwezigen dat de gemeente goed op de hoogte is van de kernwaarden en kwaliteiten van het gebied. Ten tweede werden kwamen een aantal misverstanden aan de orde: de gemeente heeft niet als doelstelling om de boer uit het gebied te laten vertrekt. Ook is het geen doel om alle percelen vrij toegankelijk te maken voor bezoekers. Afbeelding 4 toont een indruk van de excursie:

Afbeelding 4: indruk excursie 23 augustus 2023

Bijeenkomst 4 – 4 oktober 2023: 1e werkgroepbijeenkomst

Onderwerpen: cultuurhistorie en natuur.
Genodigden: de werkgroep, aangevuld met Cees Rampart (beleidsadviseur erfgoed gemeente Utrecht), Arthur Hoffman (beleidsadviseur ecologie gemeente Utrecht), Martin Vastenhout (adviseur natuurinclusieve landbouw gemeente Utrecht), Korneel Aschman (Aschman Erfgoedadvies), Arda van Helsdingen (landschapsarchitect Waardenburg Ecology), Frederik Hengeveld (WIJ.land advies).
Doel: er stonden drie inhoudelijke onderwerpen op de agenda: vanwege de tijd zijn alleen cultuurhistorie en natuur aan bod gekomen. Daarnaast het bevestigen met elkaar dat we achter het gekozen proces staan en met open houding de contouren van de nieuwe visie op het gebied gaan maken.

Uitkomst cultuurhistorie: rondwandeling terugbrengen en proberen de drie tijdlagen terug te brengen: de oerlaag, de cultuurhistorische laag en het huidige gebruik.

Uitkomst natuur: biodiversiteit laten toenemen is een voorwaarde, alle planten moeten door de bodem gedragen worden, dus plant wat logisch is. Zorg daarnaast voor natuurvriendelijke oevers. Vergroot de verschillen die er al zijn verder uit. Bijvoorbeeld gras versus bomen. Zorg voor zogenoemde zachte overgangen en versterk die overgangen; maak gebruik van de

hoogteverschillen. Hoog en droog, laag en nat. Afbeelding 5 toont een impressie van deze bijeenkomst:

Afbeelding 5: de eerste werkgroepbijeenkomst op 4 oktober 2023

Bijeenkomst 5 – 25 oktober 2023: 2e werkgroepbijeenkomst
Onderwerpen: landbouwkundig gebruik, gezondheid en sport & bewegen.
Genodigden: de werkgroep, aangevuld met Martin Vastenhout (adviseur natuurinclusieve landbouw gemeente Utrecht), Anna Zuidmeer (beleidsadviseur gezondheid gemeente Utrecht), Rogier Koreman (beleidsadviseur sport gemeente Utrecht), Frederik Hengeveld (Wij.land advies), Marieke van Keulen (adviseur sport en bewegen in de openbare ruimte, SportUtrecht) en Mohamed Elkarouni (wijkambassadeur Overvecht).
Doel: behandelen inhoudelijke thema's landbouw, gezondheid, sport & bewegen.

Uitkomst: natuurinclusieve landbouw: een pachter als onderdeel van het gebied zodat natuurlijke waarden worden behouden; voedselhagen toevoegen, graan combineren, natuurinclusieve landbouw zorgt voor meer biodiversiteit, meer beleving en ondersteunt de cultuurhistorische waarden.

Uitkomst gezondheid en sport: wandelen in groen en rust is heilzaam. Het Manitobabos betrekken bij het gebied. Sport- en beweegtoestellen aan de randen van het gebied om daar meer intensief sporten en bewegen te faciliteren. Er kunnen wandelpaden bij, in en om het gebied. Er liggen kansen om bestaande sportaccommodaties rondom het gebied meer met het gebied te verbinden.

Bijeenkomst 6 – 1 november 2023: 3e werkgroepbijeenkomst
Onderwerpen: recreatie, evenementen.
Genodigden: de werkgroep aangevuld met Andrea Lion (beleidsadviseur groen en recreatie gemeente Utrecht), Wendy van Vooren (beleidsadviseur evenementen gemeente Utrecht), Maaike Notenboom (adviseur Bureau Buiten) en Mohamed Elkarouni (wijkambassadeur Overvecht).

Uitkomst recreatie: recreatie combineren met bestaande natuurwaarden, verbinden van groene gebieden, ontmoeten door middel van bewegen, picknicken midden in het gebied niet faciliteren vanwege vervuiling.

Uitkomst evenementen: kleinschalige evenementen zijn al aanwezig, er is geen draagvlak voor grote evenementen. Maak gebruik van bestaande faciliteiten en sportvoorzieningen; nadruk op bewegen

en niet verblijven; Slot Zuylen richt zicht op kleine evenementen; opstartpunt/plek kano's; aanvraag evenementenvergunning getoetst aan schaal en aanwezige evenementen/ activiteiten.

Bijeenkomst 7 – 15 november 2023: 4e werkgroepbijeenkomst

Onderwerpen: toegankelijkheid en bereikbaarheid.
Genodigden: de werkgroep aangevuld met Arjan van de Werken (beleidsadviseur mobiliteit gemeente Utrecht), Marlies Alvares (U op leeftijd), Annette van den Bosch (voorzitter gezamenlijke werkgroep verkeer Wijkplatform/bewonersplatform Overvecht), Ad Tourné (Wijkplatform Overvecht / Fietsersbond), Taco Nijhoff (Stedelijk Overleg Lichamelijk Gehandicapten Utrecht (SOLGU)) en Mohamed Elkarouni (wijkambassadeur Overvecht).

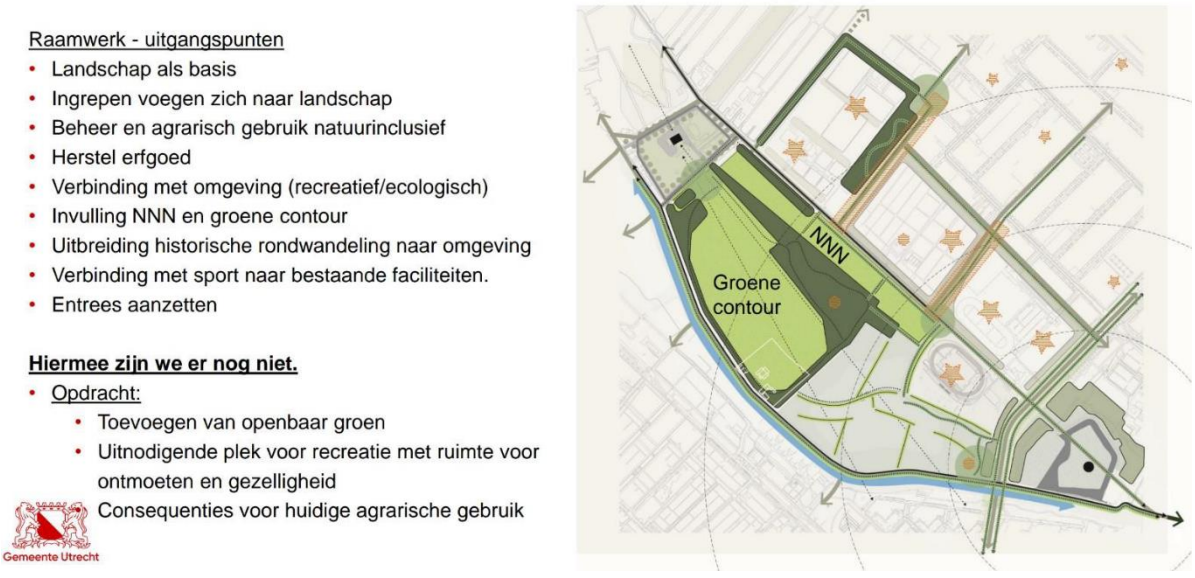
Uitkomst: er worden 3 opties geschetst omtrent het deel van de Vechtdijk tussen Oud-Zuilen en de Muinck Keizerbrug: een (autoluwe) fietsstraat met 30 km-regime, hetzelfde regime maar dan ook nog eenrichtingsverkeer, of tenslotte helemaal autovrij. Gemeente Stichtse Vecht en gemeente Utrecht moeten in gesprek gaan om elkaar te informeren over de ambities. Verder zijn duidelijk te markeren entrees van het gebied gewenst en het beter profileren en herkenbaar maken van het gebied. De oversteekbaarheid van de Fransiscusdreef voor fietsers en voetgangers moet beter. Er zijn veel twijfels over inpasbaarheid, kosten, noodzaak en toegevoegde waarde van een nieuwe brug over de Vecht. Er is meer enthousiasme voor een pont. De toegankelijkheid van minstens een deel van het gebied voor bezoekers met een beperking is gewenst.

Bijeenkomst 8 – 20 november 2023: 5e werkgroepbijeenkomst

Onderwerpen: integratie van de verschillende thema's uit de verdiepende sessies.
Genodigden: de werkgroep.
Doel: eerste sessie om te integreren wat we hebben besproken.

Uitkomst: we gaan van start met de uitgangspunten die we hebben besproken. In onderstaande slide uit de presentatie van de gemeente (afbeelding 6) in deze sessie is een eerste aanzet voor de integratie getoond. Tijdens deze sessie komt al voor het eerst naar voren waar de vertaling van de uitkomsten van de verdiepende sessies tussen een deel van de bewoners in de werkgroep en de gemeente schuurt. Dit gaat vooral over drie thema's:

- Hoeveel ruimte in het gebied primair bestemd blijft voor (natuurinclusief) landbouwkundig gebruik?
- Welk deel van het gebied wordt toegankelijk voor bezoekers?
- Op welke manier moet de verbinding tussen het gebied en Zuilen verbeterd worden?

Afbeelding 6: slide uit presentatie waarin eerste aanzet tot integratie door gemeente is gedaan

Bijeenkomst 9 – 27 november 2023: 6e werkgroepbijeenkomst
Onderwerp: integratie van de losse onderwerpen.
Genodigden: de werkgroep.
Doel: vervolg op de eerste integratiesessie, kijken hoever we kunnen komen met de laatste punten.

Uitkomst: er is over veel onderwerpen consensus binnen de werkgroep. Er is echter een aantal onderwerpen waarover we het niet eens kunnen worden. De discussie wordt vooral op de spits gedreven over twee thema's: wat de primaire bestemming wordt van de verschillende percelen en op welke manier toegankelijkheid in het gebied wordt verbeterd.

De gemeente vindt natuurontwikkeling op de percelen in het gebied die tot het Natuurnetwerk Nederland behoren van groot belang, en vindt dat natuurontwikkeling hier maximaal de ruimte moet krijgen. Bovendien ziet de gemeente graag dat er over meerdere percelen in het gebied (waaronder de Hoge Akker) gemaaide paden worden aangelegd, zodat bezoekers meer wandelmogelijkheden worden geboden en de percelen toegankelijk en beleefbaar worden.

Het merendeel van de bewoners in de werkgroep is van mening dat natuurinclusief agrarisch gebruik in het gebied de meeste ruimte moet krijgen. Zij stellen dat het agrarisch gebruik de belangrijkste kernwaarde van het gebied is, en bovendien dat door het natuurinclusief maken van het agrarisch gebruik de natuurdoelen in het gebied óók worden behaald.

Het toegankelijk maken van de percelen is volgens deze groep onnodig en onwenselijk: onnodig omdat met het toevoegen van veel wandelpaden langs de perceelgrenzen het gebied ook beter toegankelijk en beleefbaar wordt gemaakt, onwenselijk omdat dit een negatief effect heeft op het landbouwkundig gebruik van de percelen (percelen worden ongeschikt voor het produceren van voedsel voor menselijke consumptie door vervuiling). Tot slot zou het ook de ontwikkeling van natuur in de weg staan.

Over deze twee thema's, evenals de vraag hoe de verbinding met Zuilen kan worden verbeterd, blijft onenigheid bestaan binnen de werkgroep. Besloten wordt de voorlopige resultaten gezamenlijk terug te koppelen aan de grotere groep betrokkenen en wethouder Linda Voortman.

Bijeenkomst 10 – 6 december 2023: 2e bijeenkomst met grote groep geïnteresseerden
Onderwerp: terugkoppeling van de voorlopige resultaten werkgroep aan de grote groep geïnteresseerden en wethouder Linda Voortman.
Genodigden: de groep van 350 – 500 geïnteresseerden, en wethouder Linda Voortman.
Doel: terugkoppeling resultaten door de werkgroep, wethouder vragen richting te geven aan het vervolg.

Uitkomst: het plan was om namens de werkgroep een gezamenlijke presentatie te geven, waarin de werkgroep kon presenteren over welke onderwerpen overeenstemming is en waarover nog niet. De wethouder kon deze informatie meenemen en aangeven hoe zij dacht dat we tot een afronding konden komen van de nieuwe visie. In de voorbereiding bleek een gezamenlijke presentatie lastiger dan gehoopt. Uiteindelijk hebben landschapsarchitect Fred van Eeden namens de gemeente en een bewoner namens het merendeel van de bewoners in de werkgroep toch een min of meer gezamenlijke presentatie over zowel de consensus als de meningsverschillen kunnen geven. Daarnaast was een ander werkgroeplid gevraagd een reflectie op het proces te geven: dit werkgroeplid maakte van deze gelegenheid gebruik en deelde daarnaast ook inhoudelijk een visie op de plannen.

Helaas bleef er hierdoor minder ruimte over dan vooraf gehoopt voor vragen en discussie met de grote groep aanwezigen.

Tot slot gaf wethouder Voortman aan erg blij te zijn met de behaalde resultaten (de consensus op vele thema's). Ze gaf daarnaast aan wat tijd nodig te hebben om een passend vervolg uit te

stippelen. Haar indruk op het moment was dat het weinig zin heeft om de werkgroep nog langer met elkaar te laten discussiëren over de nog openstaande thema's. Het leek er dan ook op dat het moment was bereikt waarop zij een bestuurlijke afweging over de openstaande discussiepunten moest gaan maken.

Bijeenkomst 11 – 22 januari 2024: 7e werkgroepbijeenkomst
Onderwerp: dialoog met wethouder over openstaande discussiepunten en maken vervolgafspraken.
Genodigden: de werkgroep, wethouder Linda Voortman.
Doel: de leden van de werkgroep hebben aangegeven dat er een sterke behoefte leefde om in dialoog te gaan over de visie. Zij gaven aan dat daar op 6 december niet voldoende de gelegenheid voor is geweest. In de beloofde terugkoppeling door wethouder Linda Voortman gaf zij aan dat het nu aan haar is om een bestuurlijke afweging over de openstaande discussiepunten te maken. Voordat ze deze afweging kon maken wil ze zich nogmaals goed laten informeren door de bewoners in de werkgroep. Daarom heeft zij de werkgroepleden uitgenodigd om de openstaande dilemma's nog eens met elkaar te bespreken.

Uitkomst: een werkgroeplid heeft namens het merendeel van de bewoners de standpunten ten aanzien van de openstaande discussiepunten aan wethouder Voortman toegelicht. Vervolgens heeft de wethouder uitgebreid de gelegenheid gekregen om hier vragen over te stellen. Tot slot gaf zij aan over de dilemma's een bestuurlijke afweging te gaan maken. Nog voor het plan inclusief bestuurlijke afwegingen gepubliceerd wordt, heeft zij nog aan de werkgroep beloofd om in een aparte bijeenkomst de afwegingen nog eens toe te lichten. De avond werd door de aanwezigen als constructief en positief ervaren. In afbeelding 7 een impressie van de avond.

Afbeelding 7: bewoners overhandigen presentatie 'Cultuurgebied Zuilen' aan wethouder Voortman

Bijeenkomst 12 – 28 februari 2024: wandeling gebied
Onderwerp: een wandeling door het gebied met enkele leden van de werkgroep.
Genodigden: wethouder Linda Voortman, projectmanager Floris van Proosdij, een werkgroeplid de pachter van het gebied.

Doel: er was bij enkele leden van de werkgroepleden behoefte aan een contactmoment met de wethouder. Hier is gehoor aan gegeven.

Uitkomst: een goede bijeenkomst waarbij nog eens verder kon worden gepraat over de thema's die in de werkgroepsessies zijn besproken. Er is tijdens de wandeling gepraat over het gebied en de keuzes die nog moeten worden gemaakt. Daarnaast was het goed om elkaar in klein gezelschap wat uitvoeriger te spreken. Afbeelding 8 toont een impressie van de wandeling.

Afbeelding 8: wethouder Voortman en twee werkgroepleden tijdens een wandeling door het gebied

Bijeenkomst 13 – 23 april 2024: 8e (en laatste) werkgroepbijeenkomst

Onderwerp: beloofd gesprek tussen wethouder Voortman en de werkgroep over de bestuurlijke afwegingen die zijn gemaakt.
Genodigden: de werkgroep, wethouder Linda Voortman, Arthur Hoffman (beleidsadviseur ecologie gemeente Utrecht).
Doel: toelichten van door wethouder Voortman gemaakte afwegingen in de concept-plan die naar de raad wordt gestuurd.

Uitkomst: de wethouder heeft in een presentatie de belangrijkste uitgangspunten en doelen uit het toekomstbeeld geschetst. Vervolgens heeft zij de drie openstaande discussiepunten besproken en haar bestuurlijke afweging toegelicht. Er was daarna ruimte voor vragen. Niet alle werkgroepleden zijn tevreden met de uitkomsten, maar er werd ook waardering uitgesproken voor het feit dat de gemeente veel input uit de werkgroep in het plan heeft meegenomen. De avond en daarmee het werkgroeptraject werden in een goede sfeer afgesloten.

(Vindt nog plaats): bijeenkomst 14 – eind mei / begin juni 2024: 3e bijeenkomst met grote groep geïnteresseerden

Onderwerp: informeren van grote groep geïnteresseerden over uitkomsten werkgroeptraject en vragen beantwoorden over concept plan
Genodigden: de grote groep van 350 – 500 geïnteresseerden
Doel: informeren over uitkomsten proces en definitieve inhoud nieuwe concept plan

Uitkomst: er wordt een informatiemarkt ingericht waar geïnteresseerden terecht kunnen voor uitleg over de inhoud van de concept plan en vragen kunnen stellen. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan de keuzes die zijn gemaakt en het toelichten van de afwegingen. Ook zijn een aantal projectteamleden op twee dagen aanwezig op de wijkbureaus Overvecht en Noordwest om daar eventuele vragen van bewoners te beantwoorden.

Uitkomsten

Ondanks de zorgen stonden de werkgroepleden niet uitsluitend negatief tegenover veranderingen in het gebied. Er werd erkend dat bewoners in een groeiende stad behoefte en recht hebben op groen in de omgeving. Natuurgebied Zuilen wordt gezien als een parel, die veel potentie heeft om Utrechters prachtig en bijzonder groen dichtbij huis te laten ervaren. De zorgen spitsten zich vooral toe op de vraag hoe dit doel moet worden bereikt: welke aanpassingen in het gebied zijn wel of niet wenselijk en welke kernwaarden staan op het spel? Wat moeten we de bezoeker bieden in het gebied en wat niet?

De gesprekken die tijdens dit intensieve proces zijn gevoerd hebben geleid tot meer wederzijds begrip. De eerste sessies begonnen afstandelijk, waarna er meer toenadering in de groep ontstond. Die toenadering verminderde aanzienlijk tijdens de integratiesessies. Dat laatste is niet ongebruikelijk, omdat in deze fase van het proces keuzes gemaakt moeten worden.

De denktank

Tijdens de integratiefase is binnen de werkgroep een aparte groep ontstaan: deze groep bestond uit het merendeel van de bewoners in de werkgroep en noemde zichzelf ‘de denktank’. Dit deel van de werkgroep heeft een eigen plan gemaakt (“Cultuurgebied Zuilen”) met een groep gelijkgestemden binnen de werkgroep. Dit plan is als bijlage 1c aan deze rapportage toegevoegd.

Consensus

Nu al wordt Natuurgebied Zuilen door bezoekers en omwonenden zeer gewaardeerd. Een aantal kernwaarden komt in zowel de zienswijzen, het buurtonderzoek als in de werkgroepen vaak terug. Landbouw, natuur en cultuurhistorie komen er samen. Mensen genieten van de natuurlijke schoonheid van het gebied, met bomen, weilanden en de aanwezigheid van water. Ook de aanwezigheid van dieren, zoals vogels, ooievaars, koeien, hazen en vleermuizen wordt gewaardeerd. Kernwaarden zijn ook rust en stilte. Het gevoel dat je echt even uit de stad bent en van de natuur kan genieten. Velen waarderen het feit dat het gebied nog relatief ongerept en niet ‘aangeharkt’ is. Uiteindelijk mogen we als gemeente concluderen dat er over veel onderwerpen overeenstemming is gevonden:

- De rijke cultuurhistorie moet beter beleefd moet kunnen worden door bezoekers
- De natuur krijgt een boost in het gebied
- Het landbouwkundig gebruik in het gebied wordt natuurinclusief
- Wandelen blijft de belangrijkste bezigheid voor bezoekers van het gebied: het aantal wandelpaden neemt flink toe
- In de kern van het gebied wordt de rust behouden, aan de randen mag meer ‘reuring’ ontstaan
- We maken entrees waar mensen hun fiets goed kwijt kunnen, kunnen sporten en picknicken
- Het gebied moet door meer mensen makkelijker bereikt kunnen worden
- Het gebied mag een sterkere identiteit, herkenbaarheid en dus vindbaarheid krijgen

Geen consensus

Er was over een aantal onderwerpen nog geen overeenstemming:

- De natuur krijgt weliswaar een boost in het gebied, maar op welke manier en hoe zich dit tot het landbouwkundig gebruik verhoudt, blijft een punt van onenigheid. De opdracht van de raad vraagt om de realisatie van meer natuur. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep ziet de transitie naar natuurinclusieve landbouw als de beste manier om de natuurwaarden in dit gebied te verhogen naar het gewenste niveau. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil op een aantal percelen natuurontwikkeling expliciet de ruimte geven, en het landbouwkundig gebruik hierop volgend laten zijn;

- Wandelen blijft weliswaar een kernwaarde in het gebied, maar toegankelijkheid en beleefbaarheid blijft een punt van onenigheid. De opdracht van de raad vraagt om het gebied toegankelijker te maken. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep wil de toegankelijkheid vergroten door schouwpaden en klompenpaden langs de perceelgrenzen toe te voegen en bestaande paden aan elkaar te verbinden. Zij wil geen extra paden dwars over percelen toevoegen. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil naast deze maatregelen ook nog een aantal paden dwars over de percelen toevoegen ten behoeve van de doelstelling van verbeterde toegankelijkheid;
- Het gebied moet door meer mensen makkelijker bereikt kunnen worden, maar over het verbeteren van de verbinding met Zuilen blijft een punt van onenigheid. De opdracht van de raad vraagt om verbetering van de verbinding met Zuilen. Het merendeel van de bewoners in de werkgroep is van mening dat een nieuwe brug over de Vecht om deze verbinding te verbeteren onhaalbaar en onwenselijk is. Het ambtelijke deel van de werkgroep wil een mogelijke nieuwe oeververbinding niet op voorhand uitsluiten.

Afronding

Zoals hierboven beschreven: wethouder Linda Voortman heeft de laatste keuzes gemaakt. Deze keuzes zijn aan de werkgroep teruggekoppeld in een bijeenkomst op 23 april. Deze bijeenkomst vormde ook de afronding van het participatietraject met deze werkgroep richting een nieuw plan voor het gebied. De participatie voor deze fase zit erop, nu is de politiek aan zet om een besluit te nemen over het toekomstbeeld dat voorligt.

Communicatie

We hebben naast het voeren van gesprekken met de werkgroep, een grote groep geïnteresseerden regelmatig geïnformeerd. Tenslotte is er veel 1-op-1 contact met mensen die vragen hebben gesteld via mail of telefoon.

Updates aan de grote groep:

Datum	***Communicatie***
09-03-2023	terugblik proces eerste concept visie en vooruitblik hoe nu verder
07-07-2023	informatie update over welke proces stappen zijn er sinds maart zijn gezet
21-11-2023	uitnodiging bijeenkomst 6 dec : resultaten van de werkgroep
21-12-2023	informatie update 6 dec
12-02-2024	aanvullende update n.a.v. de bijeenkomst op 6 dec en gesprek 22 jan werkgroep met wethouder
14-04-2024	Informatie over planning en vervolgstappen plan

Nieuwsbrief

We hebben regelmatig berichten geplaatst in de digitale nieuwsbrief van de Gemeente Utrecht.

E-mails

Het emailadres natuurgebiedzuilen@utrecht.nl is veel gebruikt door zowel leden van de werkgroep en de adviesgroep, als ook geïnteresseerden die niet direct betrokken zijn. Het is een laagdrempelige manier om persoonlijk contact te hebben en mensen antwoord te geven op hun vragen.

We hebben pro-actief regelmatig updates en uitnodigingen verstuurd via het mailadres naar de vele honderden mensen die hebben aangegeven graag op de hoogte te worden gehouden.

Webpagina op Utrecht.nl

Op de site van de stad is natuurlijk een aparte pagina ingericht voor het gebied. Hier is de laatste informatie te vinden en zijn de documenten te downloaden. De site is regelmatig geüpdatet.

Documentaire

In het begin van het traject zijn we benaderd door Babbe de Thouars. Zij is een onafhankelijke documentairemaker die in de buurt woont en regelmatig door het gebied fietst. Haar interesse was gewekt door de onvrede die bij veel mensen heerste over de oorspronkelijke visie. Zij wilde graag een documentaire maken over hoe de gemeente omgaat met participatie en weerstand. Haar insteek was een objectieve documentaire te maken waarbij ze bij zoveel mogelijk bijeenkomsten aanwezig zou zijn. Niet alleen de bijeenkomsten van de werkgroep maar ook de interne overleggen van het projectteam en die van leden van de werkgroep.

We hebben hieraan meegewerkt. Babbe heeft bijna alle participatiemomenten gefilmd, is bij veel interne gemeentelijke overleggen aanwezig geweest en heeft daarnaast veel interviews gehouden met bewoners, ambtenaren en bestuurders. We weten op dit moment nog niet wanneer de documentaire klaar is en waar deze te zien zal zijn. In afbeelding 9 wordt Floris Brekelmans (beleidsadviseur ecologie gemeente Utrecht) geïnterviewd voor deze documentaire.

Afbeelding 9: Floris Brekelmans (beleidsadviseur ecologie gemeente Utrecht) wordt geïnterviewd

3. Bijlagen

Bijlage 1a: rapportage reacties concept visie 2022
De rapportage die is gemaakt van de reacties op de concept visie uit 2022.

Zie voor deze bijlage het aparte bestand.

Bijlage 1b: buurtonderzoek Zuilen en Overvecht
Het buurtonderzoek dat in opdracht van de Gemeente Utrecht is uitgevoerd door The Social Factory in Zuilen en Overvecht.

Zie voor deze bijlage het aparte bestand.

Bijlage 1c: alternatief plan ‘Cultuurgebied Zuilen’
Het alternatieve plan dat is gepresenteerd door een groep werkgroepleden dat zichzelf ‘de denktank’ heeft genoemd, met als titel ‘Cultuurgebied Zuilen’.

Zie voor deze bijlage het aparte bestand.

Natuurgebied Zuilen

Rapportage zienswijzen conceptvisie 1.0

Versie: definitief

Colofon

Projectteam

Arjan van de Werken	Adviseur mobiliteit
Floris Brekelmans	Adviseur ecologie
Floris van Proosdij	Projectmanager
Fred van Eeden	Landschapsarchitect
Gerben van den Hurk	Omgevingsmanager
Kees Rampart	Adviseur erfgoed & cultuurhistorie
Laura da Rosa-Breuk	Projectsecretaris
Marisse Blom	Adviseur juridische zaken
Martin Vastenhout	Adviseur natuurinclusieve landbouw
Mieke Span	Adviseur groen & recreatie
Peter Andersen	Technisch projectleider
Rogier Koreman	Adviseur sporten & bewegen
Simone Ketelaars	Communicatieadviseur
Wendy van Vooren	Adviseur vrijetijdseconomie

Opdrachtgever

Janny Straatsma	Opgavemanager groene leefomgeving

Redactie rapportage

Floris van Proosdij
Gerben van den Hurk
Laura da Rosa-Breuk
Simone Ketelaars

Datum

20 september 2023

Meer informatie

Website: www.utrecht.nl/natuurgebiedzuilen
Mail: natuurgebiedzuilen@utrecht.nl

Inhoud

1 Inleiding 4

Opzet en doel van deze rapportage 4

2 Samenvatting 5

3 De zienswijzen 7

3.1 Aantallen 7

3.2 Thema's 9

4 Zorgen, vragen, suggesties, waardering 10

4.1 Issues 10

4.2 Vragen, zorgen, suggesties en waardering per thema 10

4.2.1 Toegankelijk en bereikbaar 12

4.2.2 Natuur 13

4.2.3 Proces 14

4.2.4 Natuurinclusieve landbouw 15

4.2.5 Algemeen 15

4.2.6 Gebruik en rust 16

4.2.7 Overige thema's 17

Bijlage 1: analyse zienswijzen 19

1 Inleiding

Opzet en doel van deze rapportage

Natuurgebied Zuilen bestaat nu vooral uit weilanden. We willen hier meer verschillende soorten bomen, bloemen, planten, insecten en dieren de ruimte geven. Maar ook meer ruimte voor iedereen om te wandelen, van de natuur te genieten, te sporten en de cultuurgeschiedenis te ervaren. Natuurgebied Zuilen gaat zorgen voor meer natuur en openbaar groen in de stad. Dat is nodig om Utrecht gezond en aangenaam te houden voor het groeiend aantal inwoners. Het gebied ligt voor een deel in een rijksmonument en is onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (UNESCO Werelderfgoed) en het Natuurnetwerk Nederland. Dat betekent dat er bijvoorbeeld geen nieuwe gebouwen in het gebied mogen komen.

We maakten in 2022 een voorlopige visie voor het gebied. Daarin staan de doelen, uitgangspunten en mogelijke aanpassingen van het gebied. Eerdere reacties van bewoners en gebruikers hebben we zoveel mogelijk verwerkt. In september 2022 is deze voorlopige visie voor het gebied gepubliceerd. Bijna 300 mensen reageerden hier schriftelijk op. Dat is veel. Daarom zetten we een stap terug. Dat het natuurgebied verandert, staat vast. Maar we willen graag dat de visie goed aansluit bij wensen van de huidige én toekomstige gebruikers. Daarom hebben we een werkgroep samengesteld met bewoners en gebruikers vanuit verschillende belangen. Met deze werkgroep werken wij de komende tijd samen aan een nieuwe versie van de visie.

We gebruiken alle zienswijzen op de eerste versie van de visie als input voor de gesprekken met de werkgroep om tot een nieuwe versie te komen. Daarom is besloten om niet in de vorm van een reactienota op alle individuele opmerkingen en vragen te reageren. In plaats daarvan hebben we deze rapportage opgesteld. Voor deze rapportage hebben we alle zienswijzen zorgvuldig doorgenomen en geteld hoe vaak de verschillende thema’s uit de visie zijn genoemd in de zienswijzen. We hebben geteld hoeveel vragen zijn gesteld, zorgen zijn geuit, suggesties voor verbetering van de visie zijn gedaan en waarover juist waardering is uitgesproken. Vervolgens hebben we per thema op een rij gezet over welke specifieke onderwerpen de meeste vragen, zorgen suggesties en waarderingen zijn geuit. Hiermee geven we een overzicht van de belangrijkste thema’s en onderwerpen die spelen onder de indieners van een zienswijze.

Tot slot: Iedereen heeft de mogelijkheid gehad om een zienswijze in te dienen. Dat betekent dat – ondanks dat een groot aantal betrokkenen (289 in totaal) de moeite heeft genomen een zienswijze in te dienen - de uitkomsten van deze raadpleging niet representatief zijn. Daarom hebben we de leden uit de werkgroep zorgvuldig gekozen om zo een diverse groep betrokkenen en belanghebbenden over het project mee te laten denken. Daarnaast hebben we een aanvullend bewonersonderzoek in Zuilen en Overvecht gehouden over Natuurgebied Zuilen.

2 Samenvatting

Er zijn, zoals gezegd, 289 zienswijzen ingediend. Een zienswijze bestaat vaak bestaan uit meerdere vragen, opmerkingen en suggesties. We zagen vooral veel vragen: 6744 stuks. Er zijn ook veel zorgen geuit, in totaal 4187 stuks. Tenslotte waren er 680 suggesties en 242 uitingen van waardering.

Wij hebben daarmee een beeld gekregen van welke thema's het meest leven bij de indieners, zowel in positieve als in negatieve zin zijn. Met name de thema's natuur, gebruik en rust, toegankelijk en bereikbaar, sporten en bewegen, recreatie en landbouw worden belangrijk gevonden. Daarnaast zijn diverse algemene punten aangestipt en gaat het in veel zienswijzen ook over het proces.

Het thema **natuur** wordt het vaakst genoemd, in vier hoofdonderwerpen: huidige natuurwaarden, dieren, beheer en bomen. De meeste vragen en zorgen gaan over de impact van het openstellen van het gebied op de bestaande natuurwaarden. Veel mensen vragen zich af of de gemeente de huidige natuurwaarden, zoals graslanden en soorten in het gebied, voldoende in kaart heeft gebracht. De zorgen richten zich op de afname van biodiversiteit en natuurwaarden door de voorgestelde plannen, waarbij het behoud van de huidige situatie vaak wordt genoemd als oplossing om het unieke karakter te behouden.

Het thema **'gebruik en rust'** belicht verschillende onderwerpen, waaronder overlast, leefbaarheid en veiligheid, verblijfsmogelijkheden, drukte en rust, en honden in het gebied. Veel zorgen worden geuit over mogelijke overlast, zoals afval en geluidsoverlast, als gevolg van de geplande verblijfsplekken zoals bankjes en picknicktafels. Bewoners benadrukken de rust in het gebied als een waardevol aspect en vrezen dat de voorgestelde plannen deze rust zouden verstoren. Er is ook aandacht voor honden in het gebied, met zowel oproepen voor handhaving van het losloopverbod als voor het creëren van een hondenspeelweide.

Belangrijke onderwerpen rond **bereikbaarheid en toegankelijkheid** zijn onder andere de Vechtbrug, waar vragen en zorgen bestaan over de noodzaak, ontwerp, locatie, kosten, verkeersveiligheid en parkeeroverlast. Het fietspad over de atletiekbaan roept vergelijkbare vragen en zorgen op, met aandacht voor de veiligheid van sporters en fietsers, evenals de algemene veiligheid van het atletiekcomplex. Bereikbaarheid wordt besproken, waarbij suggesties worden gedaan om het comfort voor fietsers op de 2e Polderweg te vergroten en de weg autoluw te maken. Zorgen zijn er over de verkeerssituatie op de Vechtdijk, onder andere over sluipverkeer en de kruising met de Vechtbrug. Tot slot wordt de verbetering van rolstoeltoegankelijkheid in het gebied gevraagd.

Over **recreatie en sport** zien we dat het onderwerp picknicken vaak wordt genoemd. Veel indieners maken zich zorgen dat dit leidt tot overlast en het past niet binnen het karakter van het gebied. Met name picknicktafels (evenals eerder ook genoemde bankjes) zijn een doorn in het oog. Als er dan toch gepicknickt kan worden in het gebied, dan liever op de grond in het gras. Er worden binnen het thema sporten en bewegen twee punten vaak genoemd. Ten eerste wordt de noodzaak van meer sportvoorzieningen in het gebied betwist: er zou al voldoende aanbod in de omgeving zijn. Ten tweede

worden de wandelpaden vaak genoemd: deze zouden ook in voldoende mate in het gebied aanwezig zijn en dus ziet men geen behoefte aan uitbreiding van de paden.

Veel aandacht gaat uit naar de **dieren** in het gebied, met specifieke zorgen over het verdwijnen van bepaalde diersoorten, zoals hazen, kievieten en ooievaars. Pleidooien worden gehouden voor het behoud van deze dieren in het gebied. Het beheer van het gebied wordt als aandachtspunt benoemd, met suggesties om achterstallig beheer aan te pakken en handmatig beheer te overwegen. Er is ook aandacht voor het omgaan met essentaksterfte en het opstellen van een beheerplan. De ontwikkeling van het bomenbestand wordt positief ontvangen, maar er is weerstand tegen het kappen van bomen voor het herstellen van zichtlijnen.

Het rapport behandelt het thema **'natuurinclusieve landbouw'** met de meest genoemde onderwerpen als de pachter en biologische en natuurinclusieve landbouw. Veel aandacht gaat uit naar de rol van de pachter in de toekomstige inrichting van het gebied, met de wens dat de huidige pachter actief kan blijven. Er wordt opgemerkt dat de pachter financieel moet kunnen blijven functioneren en dat ondersteuning nodig is bij de overgang naar biologische en natuurinclusieve landbouw als agrarisch gebruik wordt voortgezet.

Daarnaast is er kritiek op het (participatie) **proces.** Bewoners voelen zich onvoldoende betrokken bij de planvorming, maar daartegenover is er ook positieve waardering voor de participatie. Er wordt gesuggereerd om omwonenden beter te betrekken bij het vervolgtraject.

Verder zijn er vragen over waarom het project is opgenomen in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) 2040, welke behoefte het project vervult, de definitie van 'openbaar toegankelijk groen' zoals vermeld in de RSU, en waarom het huidige Natuurgebied Zuilen niet als 'groen' wordt beschouwd volgens de RSU-criteria. Het rapport constateert bovendien dat de ontwikkelingen in de visie volgens velen niet passen binnen het huidige bestemmingsplan, wat leidt tot vragen over mogelijke wijzigingen daarin.

Binnen het thema **'algemeen'** zijn de belangrijkste onderwerpen de visie, noodzaak en financiën. De noodzaak van de voorgestelde aanpak wordt in twijfel getrokken, met de suggestie om het gebied onveranderd te behouden vanwege de huidige schoonheid en de mogelijkheid om het geld elders te besteden.

In de **overige thema's** worden tenslotte diverse zorgen en suggesties geuit. Onder het thema water wordt de oorsprong van de Vechtarm in twijfel getrokken. Bij evenementen is er bezorgdheid over grootschalige evenementen die de rust en leefbaarheid verstoren. Cultuurhistorie baart zorgen vanwege het dreigende verlies van historische waarde in het gebied. Horeca veroorzaakt zorgen over de noodzaak van nieuwe horecagelegenheden. Onder recreatie wordt de bezorgdheid geuit over faciliteiten voor picknicken. Tot slot is er bezorgdheid over mogelijke vermindering van de huidige landschappelijke waarden.

3 De zienswijzen

3.1 Aantallen

In totaal zijn er 289 zienswijzen ingediend. Een aantal zienswijzen bestaat uit steunbetuigingen voor andere zienswijzen. In totaal zijn er 4 verschillende zienswijzen waar door anderen steun aan is betuigd. Twee van deze zienswijzen hebben een titel, de andere twee hebben we getiteld op basis van de datum waarop ze zijn ingediend.

Unieke reacties en steunbetuigingen
Sommige zienswijzen waarin steun wordt betuigd aan één (of meer) van deze vier zienswijzen bestaan uit alleen een steunbetuiging. Sommige hebben naast de steunbetuiging nog een eigen toevoeging. Hieronder het overzicht van de aantallen (tabel 1):

Tabel 1: overzicht aantallen en steunbetuigingen

Zienswijzen	Aantal
Totaal zienswijzen	289
Zienswijzen bestaande uit alleen steunbetuiging	43 (46 steunbetuigingen)*
Aantal unieke zienswijzen	246
Zienswijzen bestaande uit steunbetuiging plus eigen toevoeging	23 (28 steunbetuigingen)*
Aantal steunbetuigingen totaal	74

**Een aantal zienswijzen steunt meerdere andere zienswijzen*

Steunbetuigingen
In totaal zijn aan vier zienswijzen door meerdere indieners steun betuigd. Hieronder een overzicht hiervan (tabel 2):

Tabel 2: overzicht steunbetuigingen

Zienswijzen waaraan steun is betuigd	Aantal
Steunbetuigingen aan zienswijze B123 '21 nov 2022'	2
Steunbetuigingen aan zienswijze B132 'De drek is geen heilige'	13
Steunbetuigingen aan zienswijze B136 'Alles van waarde is weerloos'	57
Steunbetuigingen aan zienswijze B137 '22 nov 2022'	2

NB Alle zienswijzen hebben vanwege privacy redenen een eigen geanonimiseerd nummer toegewezen gekregen.

Indieners
We hebben bij herkomst van de zienswijzen een onderscheid gemaakt tussen drie groepen: individuen, lokale partijen (organisaties in de directe nabijheid van het plangebied) en overige organisaties (dat zijn

partijen die niet persé in de directe nabijheid van het plangebied zitten maar om een andere reden betrokken zijn bij het gebied en project).

In totaal hebben 278 individuele burgers een zienswijze ingediend. Daarnaast hebben 9 lokale partijen en 2 organisaties een zienswijze ingediend.

De 9 lokale partijen die een zienswijze hebben ingediend zijn:
- Atletiekbaan Overvecht
- Dorpscommissie Oud Zuilen
- Fort aan de Klop
- Groep bewoners
- Melkveebedrijf
- Ondernemersvereniging Nieuw Overvecht
- Slot Zuylen
- Stadstuin Zuilen
- Wijkplatform Overvecht

De 2 organisaties die een zienswijze hebben ingediend zijn:
- Stadswijngaard Utrecht
- SportUtrecht

<u>Omvang</u>
De zienswijzen verschillen in omvang. Sommige zienswijzen bestaan uit slechts één zin en sommige zienswijzen zijn zeer uitgebreid. In totaal zijn 160 korte zienswijzen ingediend – dat wil zeggen bestaande uit maximaal één alinea en hebben vaak een algemeen karakter of zijn gericht op één of enkele specifieke punten. Daarnaast zijn 42 middelgrote zienswijzen ingediend – tot enkele alinea's en vaak over meerdere thema's. Tot slot zijn er 87 uitgebreide zienswijzen ingediend – vaak bestaande uit meerdere pagina's en over een groot aantal thema's uit de visie. Onder deze 87 uitgebreide zienswijzen vallen ook de steunbetuigingen (alle vier de gesteunde zienswijzen zijn uitgebreid) – alle steunbetuigingen zijn dus als uitgebreide zienswijze geteld.

Tot slot hierover: de indeling 'kort', 'middelgroot' en 'uitgebreid' is tot op zekere hoogte arbitrair. Belangrijker zijn de thema's en de zorgen, vragen, suggesties en waarderingen waar we hieronder verder op focussen.

<u>Oordeel</u>
Alle zienswijzen zijn ingedeeld in een (globale) houding ten opzichte van de visie. In totaal waren 15 zienswijzen uitgesproken positief over de plannen, 43 zienswijzen waren overwegend positief met één of meerdere kanttekeningen, 6 reacties waren niet uitgesproken voor of tegen de plannen, 81 reacties waren overwegend negatief maar boden wel enige ruimte voor bepaalde elementen ui de visie, en tenslotte waren 187 reacties uitgesproken negatief over de plannen.

3.2 Thema's

Onderstaande ranglijst van thema's waarover de indieners van een zienswijze zich hebben uitgesproken staan op volgorde van vaakst genoemd thema. Voor de volledigheid zijn in de laatste kolom van tabel 3 ook de aantallen weergegeven van uitsluitend de unieke reacties. Dit overzicht laat dus zien in hoeveel reacties een bepaald thema voorkomt (veel reacties gaan over meerdere thema's). Het laat nog niet zien hoeveel specifieke vragen, zorgen, suggesties en waarderingen zijn gedaan (daarover meer in het volgende hoofdstuk) en ook niet welke specifieke onderwerpen vaak zijn genoemd en wat gezegd is .

Tabel 3: in hoeveel zienswijzen is een bepaald thema genoemd

Thema	Aantal zienswijzen genoemd (Incl. steunbetuigingen)	Aantal zienswijzen genoemd (alleen unieke reacties)
Natuur	206	134
Algemeen	196	124
Gebruik en rust	173	101
Toegankelijk en bereikbaar	162	90
Sporten en bewegen	126	54
Proces	124	52
Recreatie	115	43
Natuurinclusieve landbouw	112	42
Evenementen	93	23
Horeca	92	22
Cultuurhistorie	91	21
Water	86	16
Landschap	34	21
Visie	13	13
Overig	5	5

Uit dit overzicht ontstaat dus een beeld welke thema's het meest leven bij de indieners. Dit kan zowel in positieve als negatieve zin zijn, dat laat dit overzicht niet zien. Het laat wel zien welke thema's van belang worden gevonden. Hier zie je dus dat de thema's natuur, gebruik en rust, toegankelijk en bereikbaar, sporten en bewegen, recreatie en landbouw belangrijk worden gevonden. Evenementen, horeca, water en landschap minder. Daarnaast worden vaak algemene punten aangestipt en gaat het in veel zienswijzen ook over het proces.

4 Zorgen, vragen, suggesties, waardering

4.1 Issues

Je kunt de issues die in de zienwijzen genoemd worden indelen in een aantal categorieën, namelijk:

- Zorgen: dit zijn gevallen waarbij een kritische noot wordt gezet bij de inhoud van de visie of een bepaald specifiek onderwerp. Dit gaat dus altijd over zaken waarmee de indiener het oneens is of waarvan men vindt dat dit niet of anders zou moeten
- Vragen: bepaalde vragen die over de visie of een onderwerp zijn gesteld
- Suggesties: dit zijn aanvullingen op de visie of een suggestie tot aanpassing van een onderdeel
- Waardering: dit zijn positieve punten uit de visie die worden benoemd

In totaal zijn 11.853 issues geteld. Dit is inclusief het aantal keer dat een issue is herhaald in de vorm van een steunbetuiging: als een issue bijvoorbeeld in de brief B132 ‘De drek is geen heilige’ voorkomt, is dit issue daarnaast dus automatisch ook in de 13 steunbetuigingen aan deze brief genoemd. Daarom is het issue in de rapportage in totaal 14 keer geteld. Veel van de issues zijn vergelijkbaar of identiek; daarover in dit hoofdstuk meer. Eerst kijken we naar alle zorgen, vragen, suggesties en waardering (tabel 4).

Tabel 4: aantal vragen, zorgen, suggesties en waardering

Issues	Aantal genoemd (incl. steunbetuigingen)	Percentage van totaal	Aantal genoemd (alleen unieke reacties)	Percentage van totaal
Vragen	6744	57%	435	23%
Zorgen	4187	35%	882	47%
Suggesties	680	6%	332	18%
Waardering	242	2%	212	11%

Hieruit komt naar voren dat de vragen en zorgen het overgrote deel vormen van de reacties.

4.2 Vragen, zorgen, suggesties en waardering per thema

Wanneer we de vragen, zorgen, suggesties en waardering uitsplitsen per thema, dan levert dat het volgende overzicht op (tabel 5), gerangschikt naar totaal.

Tabel 5: overzicht vragen, zorgen, suggesties en waardering per thema

Thema's	Vragen	Zorgen	Suggesties	Waardering	Totaal
Toegankelijk en bereikbaar	1721	1449	207	31	3408
Natuur	876	603	186	40	1705
Proces	1060	439	18	11	1528
Natuurinclusieve landbouw	1028	413	15	11	1467
Algemeen	356	452	26	69	903
Gebruik en rust	332	222	80	5	639
Water	316	76	61	4	457
Evenementen	328	88	7	2	425
Cultuurhistorie	164	197	33	23	417
Horeca	351	27	4	2	384
Recreatie	135	136	12	4	287
Sporten en bewegen	66	188	17	11	282
Landschap	8	32	10	8	58
Visie	2	17	4	2	25
Overig	1	4	0	1	6

Hieronder nog een vergelijking tussen het totaal aantal genoemde issues per thema en het aantal zienswijzen waarin een thema voorkomt (tabel 6):

Tabel 6: vergelijking totaal aantal issues per thema en aantal zienswijzen waarin een thema voorkomt

Thema	Totaal aantal issues		Thema	Aantal zienswijzen genoemd
Toegankelijk en bereikbaar	3408		Natuur	206
Natuur	1705		Algemeen	196
Proces	1528		Gebruik en rust	173
Natuurinclusieve landbouw	1467		Toegankelijk en bereikbaar	162
Algemeen	903		Sporten en bewegen	126
Gebruik en rust	639		Proces	124
Water	457		Recreatie	115
Evenementen	425		Natuurinclusieve landbouw	112
Cultuurhistorie	417		Evenementen	93
Horeca	384		Horeca	92
Recreatie	287		Cultuurhistorie	91
Sporten en bewegen	282		Water	86
Landschap	58		Landschap	34
Visie	25		Visie	13
Overig	6		Overig	5

In tabel 5 zien we dat over deze onderwerpen ook veel verschillende vragen en zorgen worden geuit, maar ook relatief veel suggesties en waardering. Met andere woorden: deze thema's worden niet alleen belangrijk gevonden, maar er wordt ook veel over gezegd.

Een vergelijkbaar beeld zien we bij de thema's als horeca, landschap en de visie zelf. Deze worden minder vaak genoemd en er wordt minder uitgebreid over geschreven.

Bij sporten en bewegen en recreatie zien we een verschil. Deze thema's worden in veel reacties genoemd, maar in tabel 5 staat hij beduidend lager. Het onderwerp komt dus in veel reacties terug, maar minder uitgebreid. Meer hierover in de volgende paragrafen, waarin wij per thema ingaan op de meest genoemde thema's. Dat geeft een goed beeld van waar de indieners van de zienswijzen mee begaan zijn.

4.2.1 Toegankelijk en bereikbaar

De meest genoemde onderwerpen binnen dit thema zijn:

- De vechtbrug
- Het fietspad over de atletiekbaan
- Bereikbaarheid
- De (verkeerssituatie op de) Vechtdijk
- (Fiets)parkeren
- Rolstoeltoegankelijkheid

<u>De Vechtbrug</u>
Over de vechtbrug bestaan vooral vragen en zorgen. Veel vragen gaan over de noodzaak van deze brug, hoe het ontwerp van de brug eruit komt te zien en hoe de brug op de beoogde plek wordt ingepast, wat de kosten zullen zijn en hoe de gemeente – als de brug er komt – de verkeersveiligheid aan beide kanten van de Vecht gaat waarborgen en parkeeroverlast in Zuilen denkt te voorkomen. Bij de zorgen zien we vaak dezelfde punten terugkomen: men maakt zich zorgen over de noodzaak van de brug, de inpassing, de verkeersveiligheid (zowel op de Vechtdijk als in Zuilen) en mogelijke parkeeroverlast in de wijk als gevolg van de brug. Ook wordt vaak genoemd dat de brug een inbreuk vormt op het karakter van de Vecht en het vrije uitzicht over de rivier. Een enkele keer wordt de suggestie gedaan om een eventuele brug tenminste alleen voor voetgangers toegankelijk te maken en goed naar rolstoeltoegankelijkheid te kijken.

<u>Het fietspad over de atletiekbaan</u>
Ook over het fietspad over de atletiekbaan worden veel vragen gesteld en zorgen geuit. Veel mensen vragen zich ook hier af wat de noodzaak is van het fietspad, hoe de veiligheid van sporters en fietsers op het atletiekcomplex gewaarborgd wordt. Ook hoe de veiligheid van het complex zelf te waarborgen is als de atletiekbaan door dit beoogde fietspad openbaar toegankelijk wordt. De zorgen gaan over dezelfde thema's: er zijn zorgen over de verkeersveiligheid in de beoogde situatie en de veiligheid van het atletiekcomplex.

Bereikbaarheid
Over de bereikbaarheid van het gebied worden verschillende suggesties gedaan en ook is er waardering voor een aantal zaken uit de visie. Het comfort voor fietsers op de 2e Polderweg vergroten wordt genoemd, evenals het autoluw maken van de 2e Polderweg. Daarbij is de suggestie om de 2e Polderweg helemaal autovrij te maken. Ook op het verbeteren van de oversteek van de Fransiscusdreef wordt positief gereageerd, evenals het verbeteren van de entrees van het gebied.

De (verkeerssituatie op de) Vechtdijk
Er worden vragen gesteld en zorgen geuit over de gevolgen van de plannen voor de verkeerssituatie op de Vechtdijk. Zorgen gaan over de toename van (sluip)verkeer en een onveilige kruising met de beoogde vechtbrug. Het veranderen van het verkeersregime op de Vechtdijk wordt ook vaak genoemd. Mogelijke suggesties zijn: autoluw of autovrij, éénrichtingsverkeer of een snelheidsregime van 30 km/u. Daarnaast wordt gevraagd of mogelijke aanpassingen in afstemming plaatsvinden met de gemeente Stichtse Vecht zodat een eenduidige situatie ontstaat die goed op elkaar aansluit.

(fiets)parkeren
Er worden vragen gesteld over hoe de gemeente parkeeroverlast in de toekomst denkt te voorkomen. Ook wordt er gevraagd wat er gebeurt met de parkeerplaats aan de Slotlaan: de overlast op deze parkeerplaats in de avond wordt vaak genoemd. De suggestie wordt gedaan om de parkeerplaats ’s avonds af te sluiten of in zijn geheel op te heffen. Er zijn zorgen over een toename van de parkeerdruk rond het gebied, waaronder op de Daalseweg en de parkeerplaats bij de J. M. de Muinck Keizerbrug. Het verbeteren van de mogelijkheden voor fietsparkeren wordt vaak gesuggereerd. Hier wordt onder andere voorgesteld om de parkeerplaats aan de Slotlaan in te richten als fietsparkeerplaats.

Rolstoeltoegankelijkheid
Het verbeteren van de rolstoeltoegankelijkheid van het gebied wordt vaak genoemd. Hierbij worden zowel het verbeteren van de toegangen voor rolstoelgebruikers als het verbeteren van de wandelpaden genoemd.

4.2.2 Natuur

De meest genoemde onderwerpen binnen het thema ‘natuur’ zijn:
- Huidige natuurwaarden
- Dieren
- Beheer
- Bomen

Huidige natuurwaarden
Veruit de meeste vragen en zorgen gaan over de relatie tussen het (meer) openstellen van het gebied en de (bestaande) natuurwaarden. Er worden onder andere vragen gesteld over of de gemeente de huidige natuurwaarden van het gebied voldoende in beeld heeft, zoals bijvoorbeeld de natuurwaarden van de graslanden, maar ook de voorkomende soorten in het gebied. Er worden vragen gesteld bij de combinatie van meer recreatie en het versterken van de biodiversiteit in het gebied; of dit wel samen gaat. Ook wordt genoemd dat de huidige monotomie van de graslanden het gevolg is van het bestaande

bestemmingsplan. De zorgen zijn grotendeels in lijn met de vragen: er wordt veel gevreesd voor afname van biodiversiteit en natuurwaarden door de plannen. Juist het in stand houden van de huidige situatie wordt vaak genoemd als behoud van ‘natuur’ door het unieke karakter ten opzichte van andere parken in de stad. Er bestaat dan ook zorg dat het gebied een ‘gewoon’ park wordt.

Dieren
Een vaak en expliciet genoemde categorie van de huidige natuurwaarden zijn de in het gebied aanwezige dieren, waaronder veel vogels. Er wordt heel vaak de zorg geuit dat de haas, de kievit en de ooievaar zullen verdwijnen, en ook vaak gepleit om deze dieren in het gebied te behouden.

Beheer
Het beheer van het gebied is een veel genoemd aandachtspunt. Onder andere wordt gesuggereerd om het achterstallig beheer aan te pakken en het gebied handmatig te beheren. De aanpak van de essentaksterfte en het opstellen van een beheerplan worden ook genoemd, maar zonder de koppeling met de ontwikkeling van het gebied in de visie.

Bomen
De ontwikkeling van het bomenbestand wordt vaak als positief punt genoemd. Het kappen van bomen omwille van het herstellen van zichtlijnen wordt minder wenselijk geacht.

4.2.3 Proces

De meest genoemde onderwerpen ten aanzien van het proces zijn:
- Participatie
- RSU
- Bestemmingsplan

Participatie
Er is kritiek op het participatieproces tot nu toe. Er wordt aangegeven dat bewoners niet voldoende zijn betrokken bij de planvorming. Anderzijds zijn er ook indieners die de participatie juist positief waarderen. Er wordt de suggestie gedaan om omwonenden beter te betrekken bij het vervolg, en ook wordt daar de vraag bij gesteld wat de ruimte voor invloed is vanuit de omgeving in het vervolgtraject. Tot slot wordt opgemerkt dat nergens is vermeld dat er een petitie is opgesteld die ruim 3.000 keer is ondertekend.

RSU
Er wordt een aantal vragen gesteld over de Ruimtelijke Strategie 2040 van de gemeente Utrecht (de ruimtelijke omgevingsvisie van de gemeente waarin de ontwikkeling van het natuurgebied als project genoemd wordt). Zo wordt de vraag gesteld waarom het project in de RSU is opgenomen, welke behoefte volgens de RSU met dit project wordt ingevuld, wat precies de definitie is van het begrip ‘openbaar toegankelijk groen’ zoals dit in de RSU wordt genoemd, en waarom het huidige Natuurgebied Zuilen niet meetelt als ‘groen’ volgens de criteria van de RSU.

Bestemmingsplan
Over het bestemmingsplan wordt ten eerste geconstateerd dat de ontwikkelingen in de visie niet passen binnen het huidige bestemmingsplan. In het verlengde hiervan wordt de vraag gesteld of het bestemmingsplan voor het gebied gewijzigd wordt. Ten aanzien van de graslanden in het gebied wordt specifiek opgemerkt dat de huidige situatie het gevolg is van de bepalingen uit het bestemmingsplan.

4.2.4 Natuurinclusieve landbouw

De meest genoemde onderwerpen binnen dit thema zijn:
- De pacht(er)
- Biologische en natuurinclusieve landbouw

De pacht(er)
De rol van de pachter in de toekomstige inrichting van het gebied wordt vaak als vraag genoemd. In het verlengde wordt vaak de wens uitgesproken dat de huidige pachter in het gebied actief kan blijven. In relatie tot deze wens wordt niet alleen het lot van de huidige pachter genoemd, maar ook de historische context en de eeuwenoude pachtrelatie in het gebied als overweging. Ook wordt benadrukt dat de pachter in de nieuwe situatie financieel uit moet kunnen en de wens uitgesproken samen met de pachter te kijken naar zijn toekomstige rol in het gebied.

Biologische en natuurinclusieve landbouw
Wel wordt vaak genoemd dat bij een voortdurend agrarisch gebruik van het gebied dit bij voorkeur op biologische en natuurinclusieve wijze plaatsvindt. De oproep wordt gedaan om de pachter bij te staan in een omschakeling naar biologische en natuurinclusieve landbouw.

4.2.5 Algemeen

De onderwerpen die genoemd zijn binnen het thema ‘algemeen’ gaan voor het grootste deel over:
- De visie
- Noodzaak en financiën

De visie
Er wordt een aantal keer genoemd dat de visie een onvoldragen indruk maakt en tegenstrijdigheden kent. Het plan wordt in het algemeen meerdere malen verworpen en de oproep gedaan het gebied te behouden zoals het is. Anderzijds wordt ook meerdere malen juist waardering uitgesproken voor het plan in het algemeen.

Noodzaak en financiën
De noodzaak van de voorgestelde aanpak in het algemeen wordt meerder malen in twijfel getrokken. Het gebied ligt er volgens deze reacties nu al prachtig bij en moet dan ook gelaten worden zoals het is. Ook wordt hierbij vaak genoemd dat het geld dat in de ontwikkeling van het gebied gestoken gaat worden elders beter besteed is.

4.2.6 Gebruik en rust

Bij gebruik en rust zien we de volgende onderwerpen vaak terugkomen:

- Overlast, leefbaarheid, veiligheid
- Verblijven
- Drukte en rust
- Honden

Overlast, leefbaarheid, veiligheid en overlast

Er wordt veel zorg uitgesproken over mogelijke overlast en de leefbaarheid en veiligheid in de toekomst, zowel in als aan de randen van het gebied. Er bestaat bij veel indieners zorg over overlast in het gebied in de vorm van afval en rommel wanneer het gebied ingericht wordt om verblijven zoals picknicken en barbecueën te faciliteren: zwerfafval wordt vaak genoemd maar ook overlast door groepen (jongeren) en luide muziek. Ook aan de randen wordt overlast gevreesd door het ontstaan van (nieuwe) hangplekken. Op sommige van deze plekken – zoals bijvoorbeeld de parkeerplaats aan de Slotlaan – wordt nu al overlast ervaren en er wordt zorg uitgesproken voor een toename hiervan, onder andere wordt gevreesd voor sociale onveiligheid en bijvoorbeeld afval van lachgas. Hiermee zou de leefbaarheid van het gebied en de omgeving onder druk komen te staan.

Verblijven

Een vaak genoemd punt in relatie tot deze leefbaarheid en overlast zijn de zogenaamde verblijfsplekken (in het bijzonder bankjes en picknicktafels). Door veel indieners worden deze verblijfsplekken gezien als de bron van overlast, afval en sociale onveiligheid. De suggestie wordt gedaan om ontmoeten en verblijven in het gebied niet te faciliteren en vooral bewegen (wandelen) te stimuleren. Het gebied dient vooral als wandelgebied te worden ingericht.

Drukte en rust

In veel reacties wordt de rust in het gebied genoemd. Deze wordt vaak benoemd als een belangrijke en bijzondere waarde van het gebied ten opzichte van de (stedelijke) omgeving. De zorg bestaat dan ook dat met de plannen de rust in het gebied verstoord wordt: er bestaat zorg dat in de huidige visie de gemeente teveel tegelijk wil voor teveel mensen en daardoor de rust zal verdwijnen. Er wordt dan ook opgeroepen om keuzes te maken ten aanzien van het gebruik van het gebied om de rust te bewaren: teveel functies en levendigheid gaat ten koste van een belangrijke waarde.

Honden

Onder het thema ‘gebruik en rust’ valt tenslotte ook nog het onderwerp honden in het gebied. Er bestaat zorg over (te) veel loslopende honden in het gebied en er wordt opgeroepen om te handhaven op het losloopverbod. Wel wordt ook opgeroepen het uitlaten van honden te faciliteren. In dat kader wordt meerdere keren voorgesteld om in het gebied plek te maken voor een hondenspeelweide.

4.2.7 Overige thema's

In de vorige paragrafen zijn van de meest genoemde thema's de belangrijkste onderwerpen behandeld en is een beeld geschetst van welke vragen en zorgen leven en welke suggesties en waarderingen zijn geuit. In deze paragraaf volgt dit voor de overige thema's.

Water
Binnen het thema water is de vechtarm veruit het meest genoemde onderwerp. Ten eerste wordt de oorsprong van deze vechtarm in twijfel getrokken. Daarnaast wordt de vraag gesteld in hoeverre sprake is van 'herstel' gezien de twijfelachtige oorsprong.

Evenementen
Rond het thema evenementen wordt voornamelijk door veel indieners de zorg geuit dat er grootschalige evenementen in het gebied plaats zullen vinden. Evenementen met versterkt geluid verstoren de rust in het gebied en leiden tot overlast en afval. Het gebied zou zich er niet voor lenen. Door veel indieners wordt in dit kader de vraag gesteld wat precies 'passende evenementen' zijn zoals in de visie genoemd.

Cultuurhistorie
Door veel indieners die het thema cultuurhistorie noemen wordt de zorg geuit dat de cultuurhistorische waarde van het gebied dreigt te verdwijnen door de plannen. Hier worden de drie historische lagen van het gebied benoemd: de eeuwenoude kavelstructuur, het parklandschap in relatie tot Slot Zuylen en de verboden kringen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Horeca
Veel mensen die het thema horeca noemen maken zich zorgen over de komst van nieuwe horeca in het gebied. Veelgenoemd argument is dat er al voldoende horeca in de omgeving is en de vraag naar de noodzaak van nieuwe horeca wordt dan ook gesteld. Een enkele indiener geeft juist aan blij te zijn in de visie te lezen dat er geen nieuwe horeca in het gebied komt.

Recreatie
Veel van de genoemde punten die onder 'recreatie' zouden kunnen vallen zij al samengevat bij het thema 'gebruik en rust'. Specifiek moet hier nog wel nogmaals het onderwerp picknicken worden genoemd. Veel indieners maken zich zorgen over het faciliteren van picknicken in het gebied: dit leidt tot overlast en past niet binnen het karakter van het gebied. Met name picknicktafels (evenals eerder ook genoemde bankjes) zijn een doorn in het oog. Als er dan toch gepicknickt kan worden in het gebied, dan liever op de grond in het gras.

Sporten en bewegen
Er worden binnen het thema sporten en bewegen twee punten vaak genoemd. Ten eerste wordt de noodzaak van meer sportvoorzieningen in het gebied betwist: er zou al voldoende aanbod in de omgeving zijn. Ten tweede worden de wandelpaden vaak genoemd: deze zouden al in voldoende mate in het gebied aanwezig zijn en dus ziet men geen behoefte aan uitbreiding van de paden.

Landschap

De huidige landschappelijke waarden van het gebied worden vaak genoemd binnen dit thema: het gaat dan vooral om de weidsheid en de zichtlijnen die het gebied nu kenmerken. De zorg bestaat dat met de plannen deze waarden verminderen of zullen verdwijnen.

Bijlage 1: analyse zienswijzen

Zie voor deze bijlage het aparte bestand “Bijlage 1 – analyse zienswijzen conceptvisie Natuurgebied Zuilen.pdf”

Buurtonderzoek Natuurgebied Zuilen

The Social Collective

Rapportage buurtonderzoek Natuurgebied Zuilen – definitief – 19 oktober 2023

Inhoud

1. Inleiding 2

2. Conclusies onderzoek 3

3. In gesprek in Overvecht en Zuilen 6

Bijlage: Enquête Natuurgebied Zuilen 12

1. Inleiding

Door Gemeente Utrecht wordt een visie ontwikkeld voor Natuurgebied Zuilen. Er is in 2022 een voorlopige visie geschetst, hier zijn veel reacties op gekomen. Nu wordt gewerkt aan een nieuwe versie van deze visie, samen met een werkgroep van bewoners en andere gebruikers van het gebied. De uitkomsten van deze enquête worden gebruikt om de aangepaste visie te schetsen.

Wij (Eva en Daphne) van The Social Collective hebben in opdracht van de gemeente Utrecht enquêtes afgenomen bij bewoners uit Zuilen en Overvecht over Natuurgebied Zuilen. Wij hebben vragen gesteld over groenbeleving in de buurt: *Gaan mensen naar buiten voor ontspanning? Zo ja, wat doen zij dan en waar gaan zij naartoe? Kennen zij Natuurgebied Zuilen ook en wat waarderen zij hier het meeste aan? Kennen zij het niet; wat hebben zij dan nodig om het gebied wèl te bezoeken?* Het leverde waardevolle en interessante gesprekken op. In H3 delen wij een uitgebreid verslag van onze gesprekken met mensen op straat waarbij de enquête een leidraad was. Daarnaast delen wij in H2 een aantal van de belangrijkste conclusies en percentages die uit de enquête naar voren kwamen. De vragen uit de enquête delen wij in H4.

Onderzoek
De gesprekken op straat vonden plaats in de periode van 6 september-16 september in Overvecht en Zuilen:

- Woensdag 6 september 14.00-18.00 winkelcentrum De Klop e.o.
- Vrijdag 8 september 14.00-18.00 winkelcentrum Gagelhof e.o.
- Woensdag 13 september 14.00-18.00 winkelcentrum Rokade e.o.
- Zaterdag 16 september 10.00-14.00 Elinkwijk

Naast onze gesprekken in de wijken, waarin we zelf de resultaten via de enquête vastlegden, is de enquête ook via een aantal Facebook en WhatsApp groepen verspreid.

In totaal is de enquête door **271** mensen ingevuld uit Zuilen en Overvecht-Noord.

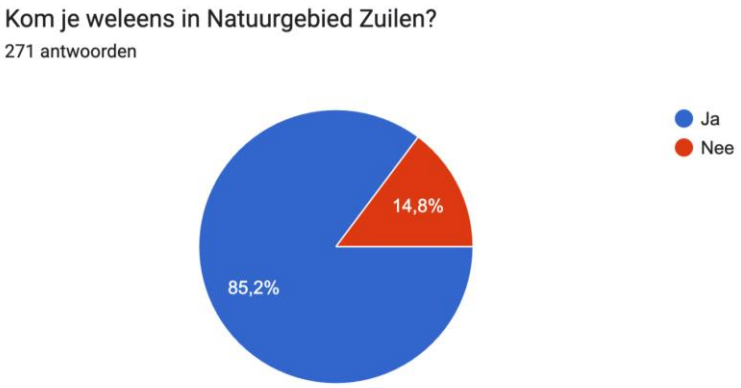
- 73% van de mensen (168 mensen) die de enquête ingevuld hebben (respondenten), komt uit Zuilen, 27% (62 mensen) uit Overvecht.
- Van de 40 respondenten die Natuurgebied Zuilen niet bezoeken is 32% (13 mensen) inwoner van Zuilen, en 68% (28 mensen) inwoner van Overvecht.
- Van de 231 respondenten die Natuurgebied Zuilen wél bezoeken is 80% (184 mensen) inwoner van Zuilen en 20% (46 mensen) inwoner van Overvecht.

Samenvatting
De mensen uit Overvecht komen minder in Natuurgebied Zuilen omdat ze ook mooie parken dichter bij huis hebben zoals Park de Gagel, het Gagelbos en andere groene (speel)plekken. De reden voor mensen om hier naartoe te gaan is dat zij op loopafstand liggen en er voorzieningen voor kinderen zijn. Uit Overvecht zijn het vooral de wandelaars die wel in Natuurgebied Zuilen komen.

Voor inwoners in Zuilen, is het Natuurgebied Zuilen dichterbij. Dit zorgt ervoor dat mensen het eerder bezoeken. De natuurliefhebbers, uit zowel Zuilen als Overvecht, waarderen het gebied om de ongereptheid en de rust. Ze waarderen de natuur en zijn bang dat het snel te druk of te aangeharkt wordt als er meer voorzieningen bij komen. Kleine aanpassingen in de biodiversiteit of ter bevordering van het wandelen worden wel gewaardeerd.

2. Conclusies onderzoek

Van de mensen die de enquête ingevuld hebben, komt 85% weleens in Natuurgebied Zuilen (231 respondenten).

Het meest voorkomende antwoord op de vraag "Wat doe je als je voor ontspanning naar buiten gaat?" uit de enquête (H4) is wandelen. Andere veelgenoemde activiteiten zijn fietsen, hardlopen, zwemmen, picknicken, en tijd doorbrengen in de natuur. Sommige mensen gaan ook buiten spelen met hun kinderen, sporten, zoals skeeleren of boksen, of genieten van de stilte en rust in de natuur.

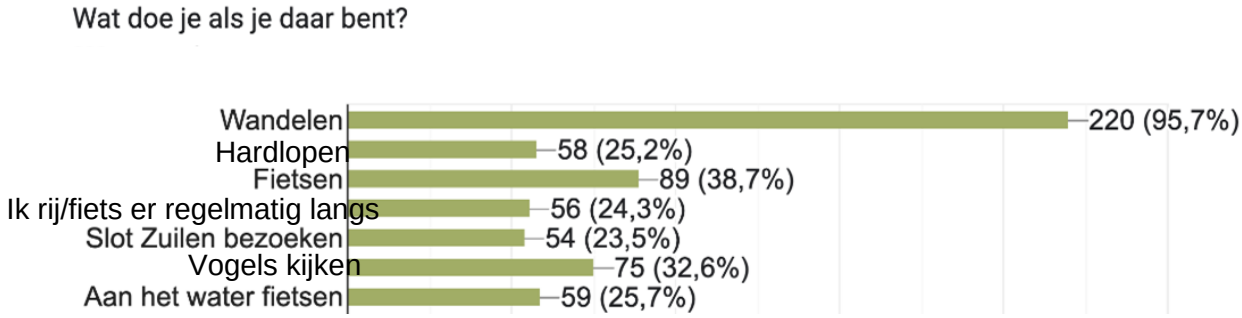
De meeste mensen geven aan dat ze naar verschillende natuurlijke gebieden en parken gaan om te wandelen. Populaire locaties zijn onder andere het Gagelbos, Natuurgebied Zuilen, het Julianapark, de Maarsseveense plassen en de Vecht. Sommige mensen gaan ook verder weg naar plaatsen zoals Amelisweerd, Lage Vuursche en de Utrechtse Heuvelrug.

2.1 De mensen die natuurgebied Zuilen niet bezoeken
De mensen die natuurgebied Zuilen niet bezoeken (40 mensen) hebben we gevraagd wat ze nodig hebben om het natuurgebied wel te bezoeken.

Mensen met kinderen geven aan dat er iets te doen moet zijn voor kinderen, zoals (natuurlijke) speeltoestellen. Maximapark en Gagelbos wordt als voorbeeld genoemd qua spelen. Ook is voor mensen met kinderen de bereikbaarheid belangrijk, vooral lopend en met de fiets. Qua faciliteiten geven mensen aan dat horeca een reden is om ergens naartoe te gaan. Ook picknickplekken en zitgelegenheden (ook voor ouderen) worden gewaardeerd. Tegelijkertijd genieten mensen van biodiverse groene gebieden met bijzondere planten of eetbare struiken, waterpartijen, bomen en schaduwrijke plekken. Er is een voorkeur voor ongerepte, minder aangeharkte gebieden. Sommige mensen verlangen naar rust en stilte zonder auto's in de buurt. Informatieborden over de plek, de historie en het groen worden wel gewaardeerd. Rolstoeltoegankelijkheid van paden wordt genoemd als belangrijk punt ergens wel/niet naartoe te gaan, dit is ook belangrijk voor mensen met een kinderwagen.

2.2 De mensen die natuurgebied Zuilen wel bezoeken

De mensen die natuurgebied Zuilen wel bezoeken (231 mensen) hebben we gevraagd wat ze doen in het gebied. De 7 meest genoemde activiteiten delen wij onderstaand:

Wandelen wordt verreweg het vaakst genoemd door mensen. Er zijn ook veel mensen die graag fietsen en hardlopen in het gebied. Vogels kijken is een geliefde activiteit, net als het bezoeken van Slot Zuylen.

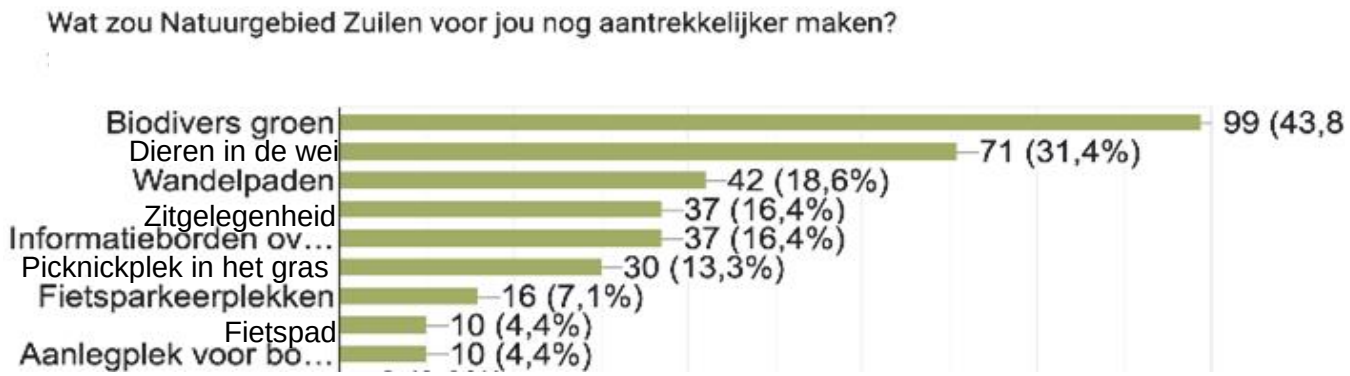
Opvallende activiteiten die daarnaast ook werden genoemd in gesprekken op straat:

- Met de hond lopen
- In het bos zijn, zitten, een boekje lezen en picknicken.
- Koeien, paarden en hazen kijken, op zoek naar ooievaars.
- Afval rapen
- Fotograferen
- Tuinieren
- Planten, bomen en bloemen kijken, rust en stilte ervaren, mediteren. Bramen plukken.
- Skeeleren en hutten bouwen met de kinderen
- Naar het terras van Slot Zuilen of Fort aan de Klop.

Wat waarderen mensen het meest aan natuurgebied Zuilen?

- De rust. Dit wordt genoemd door 50% van de mensen (135 respondenten): dat het voelt alsof je echt even uit de stad bent en van de natuur kan genieten.
- Natuurlijke schoonheid: Mensen genieten van de natuurlijke schoonheid van het gebied, met bomen, weilanden, en de aanwezigheid van water. Velen waarderen het feit dat het gebied nog relatief ongerept en niet 'aangeharkt' is.
- Dieren: De aanwezigheid van dieren, zoals vogels, ooievaars, koeien, hazen, en zelfs vleermuizen.
- Historie en erfgoed: Het gebied heeft een historische uitstraling en gevoel, Slot Zuylen wordt zeer gewaardeerd. Het gebied wordt ook gewaardeerd vanwege zijn cultureel erfgoed met elementen die de geschiedenis van de regio weerspiegelen.
- Dichtbij: Mensen waarderen het feit dat het gebied gemakkelijk toegankelijk is en op korte afstand.
- Variatie: Het natuurgebied is gevarieerd; er zijn bossen, weilanden en waterwegen.
- Wandel- en fietsroutes: Mensen vinden het fijn dat er wandel- en fietsroutes beschikbaar zijn om het gebied te verkennen en van de natuur te genieten.

Wat zou natuurgebied Zuilen nog aantrekkelijker maken?
De meningen zijn hierover verdeeld. Het lijkt erop dat de meeste mensen het gebied mooi vinden zoals het is en geen voorstander zijn van grote veranderingen. Toch worden er ook genoeg kansen voor verbetering gezien:

De veranderingen die het gebied nog aantrekkelijker zouden maken:

- Behoud en uitbreiding van biodiversiteit: als het ten bate is van de al bestaande natuur. Meer wilde bloemen en bijen.
- Dieren in de wei behouden of uitbreiden, het moet vooral een fijne plek blijven voor dieren om ongestoord te verblijven.
- Meer zitgelegenheid.
- Meer informatieborden over de plek, geschiedenis en groen.
- Picknickplekken.
- Fietsparkeerplekken.

Ook noemen een viertal mensen de mogelijkheid om te zwemmen in de Vecht, vijf mensen noemen beter onderhoud en twee mensen noemen meer vuilnisbakken. Speelplekken voor kinderen wordt niet veel genoemd, maar een idee wat genoemd wordt is een blotevoetenpad. Voor hardlopers zou een waterpunt een toevoeging kunnen zijn.

Over de paden vertellen mensen:

- Beter begaanbaar pad naast de tuintjes, dit is onveilig vanwege de smalle berm. Het pad op de klopvaart mag meer opgeruimd worden.
- Wandelpad langs de Vecht aan de wegkant. Het pad is nu erg smal. Met een kinderwagen lukt het haast niet om veilig te wandelen
- Mogelijk kijken naar betere toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke beperking.

3. In gesprek in Overvecht en Zuilen

Dag 1 in Overvecht, winkelcentrum De Klop e.o.
6 September

Op de eerste dag dat wij de straat op gaan, is er een hittegolf in Nederland. We beginnen voor de Lidl bij Winkelcentrum de Klop. Ondanks de warmte zit een man toch in de volle zon, met zweet druipend over zijn gezicht, een shaggie te roken. “Jahoor, hartstikke leuk als jullie mij wat willen vragen over groen in de buurt”. Wij verplaatsen onszelf de genadeloze zon in, om onszelf bij de man op het bankje te voegen. Hij blijkt graag te fietsen, het liefst zonder plan: “Gewoon op avontuur”. Nadat we op de kaart laten zien welk gebied het Natuurgebied Zuilen is, roept hij enthousiast “Oh daarzo, met die ganzen!” Hij blijkt het landschap prachtig te vinden. Er hoeft niks te veranderen, maar een *bankie* om af en toe even te zitten voor een sigaretje of misschien een *kraampie* om een koud drankje te halen, dat zou een leuk extraatje zijn.

Zo blijken meer mensen uit de buurt het gebied wel te kennen. De meeste natuurliefhebbers willen eigenlijk liever dat er niks verandert. “Straks wordt het daar te druk of te aangeharkt, netzoals Amelisweerd, nou dat hoeft niet hoor!”, roept een vrouw die haar hond uitlaat. Mensen waarderen de rust en de wat ruigere natuur, en de grote diversiteit aan vogels heeft harten gestolen.

We vragen een stel dat aan het tuinieren is of zij nog iets kunnen bedenken dat ze zouden willen verbeteren. Ze wandelen veel in Natuurgebied Zuilen, want de vrouw verstopt graag Happy Stones in het bos. Happy Stones zijn kleine schilderijtjes op stenen, die je ergens achterlaat, voor andere wandelaars om te vinden. Deze vrouw schildert er het liefste regenbogen en Domtorens op. Na een hoop lof over het natuurgebied, had het stel toch wel iets wat beter kan: "Het pad tegenover de tuinen is nu te smal. Als er een auto aankomt dan kun je geen kant op, behalve de afgrond in.” Dat voelt spannend en niet altijd veilig. Het zou mooi zijn als daar meer ruimte is om te wandelen of als er geen auto's mogen rijden.

Ook spraken wij met mensen met kinderen. Zij komen eigenlijk niet tot nauwelijks in het natuurgebied. Een vader in de speeltuin vertelt enthousiast dat hij er vroeger wèl kwam, om te joggen. “Nu niet meer, nu ben ik met de kleintjes en gaan we naar Groenekan, want dat is maar 5 minuten lopen vanaf ons huis.” Naast de afstand, benoemen de meeste ouders het gebrek aan speeltoestellen. Ze gaan liever naar het Gagelbos, want daar kunnen de kinderen leuk spelen.

Een jonge Marokkaanse vrouw die nog maar 8 maanden in Nederland woont, zegt na het zien van de foto’s dat er picknicktafels moeten komen: “Belangrijk voor mensen met een gezin om te kunnen zitten. En wat meer dieren, dat zou ook leuk zijn!” Het viel op hoe enthousiast de buurtbewoners waren om met ons te praten. Mensen die niet goed Nederlands spraken, verontschuldigden zich en voelden zich opgelaten over hun taalgebruik, maar wilden alsnog graag met ons in gesprek. Door de hitte was het erg stil op straat. Toch hebben we met z’n vieren bijna 40 gesprekken gevoerd; een mooie eerste onderzoeksdag.

Dag 2 in Overvecht, winkelcentrum Gagelhof e.o.
8 September

Op dag twee van ons onderzoek beginnen wij bij winkelcentrum Gagelhof. De hitte op het plein voor de entree lijkt nog een paar graden extremer dan in de rest van het land: alsof we in een snelkookpan zijn beland. Het mag de pret niet drukken en vol vertrouwen vragen wij de winkelende mensen of wij ze een aantal vragen mogen stellen over groen in de buurt. We beginnen de dag direct met een reeks "nee's".

We besluiten van locatie te wisselen; misschien zijn oververhitte mensen die op weg zijn naar de supermarkt, niet de beste doelgroep. In Buurtcentrum de Boog worden we met liefde en waterijsjes binnengehaald. Aan tafel in de huiskamer zitten zeven buurtbewoners, onder wie het gesprek direct losbarst.

Een man aan de kop van de tafel is groot fan van Natuurgebied Zuilen: "Als ik daar ben, dan kom ik helemaal tot rust! De vogeltjes die fluiten, heerlijk is het daar. Ik zou er niks aan doen.” Een vrouw tegenover ons blijft elke tien minuten herhalen dat ze alles best vindt, zolang de bomen maar niet worden omgehakt. “Daar moeten ze vanaf blijven hoor!”

Het gesprek gaat op den duur over op issues in de wijk. Het blijkt niet prettig te zijn om vanuit huis bij het natuurgebied te komen. De fietspaden in de wijk zijn slecht en er is niet genoeg veiligheid op straat. “Kunnen ze dáár niet iets aan veranderen, in plaats van aan het natuurgebied?”

In het Gagelpark nemen we plaats op de picknickkleden van een grote groep jonge, islamitische vrouwen en hun kinderen. Of we lasagne willen, of kip of een glaasje cola met ijsblokjes? De heerlijke geuren komen ons tegemoet. Deze vrouwen wonen grotendeels in de flats naast het park. “Wij komen niet in Zuilen. Dit park is zó mooi en de kinderen kunnen hier overal spelen. En het is om de hoek.” Na het bekijken van de foto’s van Natuurgebied Zuilen, geeft een vrouw schoorvoetend toe dat ze het er ook niet heel aantrekkelijk uit vindt zien. “Ik zou daar alleen komen als er een pannenkoekenhuis staat!”, schatert ze.

Twee mensen die bij de speeltuin op een bankje zitten, schuiven uit elkaar: “Kom je gezellig tussen ons in zitten?” Ze lopen 3 keer per week dezelfde route en eindigen meestal op dit bankje of bij Stadsboerderij Gagelsteede: “Om de dreumissen te zien, die nog maar nèt kunnen lopen. Zooo schattig!” Vroeger kwamen ze ook in Natuurgebied Zuilen, maar nu ze wat ouder zijn, is het voor de vrouw te ver lopen. De man fietst er wel altijd langs wanneer hij, vanuit Kanaleneiland, zijn vriendin in Overvecht bezoekt voor hun wandelingen. “Als je ouder wordt, kun je minder ver. Maar je gaat de kleine dingen meer waarderen. We lopen de laatste jaren altijd precies dezelfde route en dan vallen andere dingen je ineens op. Wist je dat het fluitekruid al in februari opkomt? De wisseling van de seizoenen is prachtig!”

We eindigen de dag weer voor het winkelcentrum in de snelkookpan, waar wederom weinig mensen met ons in gesprek willen. Een contrast met de mensen verderop in de wijk, die overal plaats voor ons maakten om aan te schuiven. We concluderen dat de mensen in deze buurt minder behoefte hebben om Natuurgebied Zuilen te bezoeken. Vooral voor mensen die kleine kinderen hebben of slecht ter been zijn, is het natuurgebied te ver weg en zijn er al genoeg mooie opties in de buurt. Een jonge man met hond komt wel veel in Natuurgebied Zuilen, maar vindt het niet duidelijk is dat het een natuurgebied is. “Misschien is een informatiebord wel fijn, want je loopt er zo voorbij.” Soms neemt hij een prikker mee om vuilnis op te ruimen,

maar meestal gaat hij op een bankje zitten, het liefste heel vroeg in de ochtend: “Gewoon genieten van de stilte.”

Dag 3 in Zuilen, Rokade e.o.
13 September

Vandaag gaan wij de straat op rondom winkelcentrum Rokade, in Zuilen. Meteen valt op dat meer mensen hier Natuurgebied Zuilen kennen dan in Overvecht. Eén stel is er zelfs bewust voor naar Zuilen verhuisd. Zij komen graag in het gebied en benoemen hoe fijn het is dat het groen in de omgeving aaneengesloten is. “Je kunt er supergoed naartoe wandelen vanaf hier”. Een ander geluid dan wij hoorden in Overvecht, waar de parken losser zijn en je toch minder makkelijk van het ene stuk groen bij het andere stuk groen kunt komen. De meeste liefhebbers willen liever geen verandering in gebied. “De wielrenners kunnen nu alleen fietsen langs de Vecht, dat is ideaal. Als er ook nog fietspaden in het gebied komen, wordt het daar veel te druk en gevaarlijk om te wandelen.” Dit stel, met een dochtertje van 14 maanden oud, benoemt dat het wat hen betreft echt natuur mag blijven. “Liever niet te bedacht of te commercieel.” Ze vinden het Julianapark een mooi aangelegd park en ze komen ook graag bij Soia (Strand Oog in Al), waar je leuke evenementen in de openlucht kunt bezoeken. “Moet elke plek een allround plek zijn? Hou de natuur de natuur.”

Verder krijgen wij vandaag uiteenlopende suggesties die we op eerdere dagen nog niet hoorden: Een hardloper mist een drinkwaterpunt tijdens het sporten, een studente vindt het jammer dat er geen WC is: “Zonder toilet ga ik daar niet zitten met een drankje”, een invalide vrouw vertelt dat de paden voor haar niet toegankelijk zijn en een Amerikaanse vrouw uit Ohio vindt het bos te kaal, waardoor het volgens haar niet verkoelend genoeg is op warme dagen.

Een Utrechter van in de 70, die op een bankje zit met andere buurtbewoners, heeft ook nog een uniek idee: “Maak dat natuurgebied wat groter. Gooi het bedrijventerrein daarachter maar dicht, daar zitten toch alleen maar criminelen.” We sluiten de dag af met een man die zijn luxe auto voor het winkelcentrum parkeert en in strak pak en glanzende schoenen uitstapt. Ook hij kent het gebied. Tijdens ons gesprek houdt hij een pleidooi; eerst voor wandelen en daarna voor menselijk contact. De man is accountant en zegt dat hij vanwege zijn saaie werk extra veel gaat wandelen. “De natuur is belangrijk. Wij zijn de natuur - daar moet meer

bewustwording voor komen." Daarnaast vindt hij dat er ten alle tijden geluisterd moet worden naar inwoners. "Niet alleen nu, maar ook als de visie volbracht is. Het is belangrijk om in gesprek te blijven." Een mooie afsluiting van onze derde onderzoeksdag.

Dag 4 in Zuilen, Elinkwijk e.o.
16 September

De laatste dag van ons onderzoek trekken we Elinkwijk in, in Zuilen. Twee vriendinnen van middelbare leeftijd, met sportieve kleding en hardloopschoenen, wandelen ons voorbij voor supermarkt de Boni. Die moeten we spreken! We zetten het op een drafje en vragen of ze het gebied kennen. Ze gaan er elke week samen wandelen. "Maandagochtend is het fijn en rustig in Natuurgebied Zuilen, maar in de middag vinden we het nu al te druk soms!"
De dames bezoeken zo'n beetje alle bossen en parken die Utrecht te bieden heeft, maar Zuilen is wel hun favoriet. "We willen nooit meer weg uit deze buurt; er is zoveel groen en er zijn zoveel leuke opties om erop uit te gaan." Ze zijn het beiden roerend eens dat er niks moet veranderen aan Natuurgebied Zuilen. "Ook geen picknicktafels hoor! Want dan komen er jongeren met brommertjes en vuilnis. Gewoon vanaf blijven!" Verder is in deze buurt vooral het Julianapark erg geliefd.

Een man die een versleten plastic tas van de Boni vasthoudt, vertelt dat hij twee keer per dag naar het Julianapark gaat. Hij woont aan de Vecht, maar steekt nooit over naar het natuurgebied. "M'n meissie wèl, die fietst daar veel." Zelf wandelt hij elke dag door Elinkwijk richting het Julianapark: "Om de vogeltjes daar te voeren". Zijn versleten Boni-tas blijkt tot de nok gevuld met oud brood. Hij brengt dagelijks zo'n anderhalf uur door bij de dieren in het park.

Een man in een scootmobiel blijft ook aan deze kant van de Vecht; het gebied is voor hem niet toegankelijk. "We gaan wel op de scootmobiel naar de bossen in Nieuwegein. Dat is 25 minuutjes en dan *rije* we voor het

donker weer terug." Een jonge vrouw zoekt ook elders de natuur op, want daar kan haar hond vrij loslopen. We zijn benieuwd of andere buurtbewoners wel graag de Vecht oversteken naar Natuurgebied Zuilen.

In een voortuin staat een moeder met haar tienerdochter een acacia te snoeien. Zij blijkt er graag te komen. Ze vertelt vol enthousiasme over de vleermuiskasten. "Zo leuk om die beesten daar te zien!" Met de kinderen doet ze soms een rondje op de fiets, langs het Fort. "Lopen niet, dat duurt te lang en dat vinden ze saai." Maar zelf loopt ze het liefste 15 a 20 kilometer, helemaal tot aan de Maarsseveense Plassen. Het enige wat volgens haar nog beter zou kunnen, is een goede gelegenheid om te zwemmen. Nu zoekt ze regelmatig een vriendin in Amsterdam op. "Daar kun je zo de Amstel in. Dan ga ik wel zes keer per dag lekker zwemmen!" Een andere vrouw heeft ook en idee hoe Natuurgebied Zuilen aantrekkelijker zou kunnen worden: "Meer bloemen, meer insecten, meer bijeen en vlinders!" Verder is iedereen het er unaniem over eens: "Hou het het gebied lekker ongerept en laat de natuur de natuur."

Bijlage: Enquête Natuurgebied Zuilen

1. Ga je wel eens voor ontspanning naar buiten? *

- ◯ Ja *Ga naar vraag 2*
- ◯ Nee *Ga naar vraag 3*

2. Wat doe je als je voor ontspanning naar buiten gaat? *

3. Zoek je weleens de natuur op? Bijvoorbeeld een park of een bos. *

- ◯ Ja *Ga naar vraag 4*
- ◯ Nee *Ga naar vraag 5*

4. Waar ga je heen?

Ga naar vraag 6

5. Waarom zoek je de natuur niet op?

Natuurgebied Zuilen

6. Kom je weleens in Natuurgebied Zuilen? *

- ◯ Ja *Ga naar vraag 7*
- ◯ Nee *Ga naar vraag 10*

Het gebied van ongeveer 40 hectare ligt tussen de Vecht in het westen, Slot Zuylen in het noorden, bedrijventerrein Overvecht-Noord in het oosten en de Franciscusdreef in het zuiden.

7. Wat doe je als je daar bent?

Vink alle toepasselijke opties aan.

- ☐ Wandelen
- ☐ Hardlopen
- ☐ Fietsen
- ☐ Ik fiets/rij er regelmatig langs (onderweg naar werk, bijvoorbeeld)
- ☐ Slot Zuilen bezoeken
- ☐ Vogels kijken
- ☐ Aan het water fietsen
- ☐ Anders: _____

8. Wat waardeer je het meest aan Natuurgebied Zuilen?

9. Wat zou Natuurgebied Zuilen voor jou nog aantrekkelijker maken?

Vink alle toepasselijke opties aan.

- [ ] Verharde weg
- [ ] Fietspad
- [ ] Wandelpaden
- [ ] Picknickplek in het gras
- [ ] Fietsparkeerplekken
- [ ] Biodivers groen
- [ ] Zitgelegenheid
- [ ] Aanlegplek voor bootjes
- [ ] Informatieborden over de plek, historie, groen etc.
- [ ] Dieren in de wei
- [ ] Anders:

Ga naar vraag 11

10. Wat is er voor jou nodig om Natuurgebied Zuilen te bezoeken?

Vink alle toepasselijke opties aan.

- [ ] Verharde weg
- [ ] Fietspad
- [ ] Wandelpaden
- [ ] Picknickplek in het gras
- [ ] Fietsparkeerplekken
- [ ] Biodivers groen
- [ ] Zitgelegenheid
- [ ] Aanlegplek voor bootjes
- [ ] Informatieborden over de plek, historie, groen etc.
- [ ] Dieren in de wei
- [ ] Anders:

11. Wat is je postcode? *

12. Wil je op de hoogte gehouden worden? *

- ◯ Ja *Ga naar vraag 13*
- ◯ Nee

Ja ik wil graag op de hoogte blijven!

Vul je mailadres in.

Met het geven van je mailadres geef je toestemming om je in te schrijven voor de nieuwsbrief over dit project van de gemeente Utrecht.

Cultuurgebied Zuilen

Opbrengst werkgroepsessies 6 december 2023

Welkom en programma

19:00 – 19:05	Welkom en voorstellen werkgroep
19:05 – 19:20	Uitleg proces werkgroep door Floris van Proosdij en Nico Roozen
19:20 – 19:45	Presentatie resultaten werkgroep door Fred van Eeden en Mariken van Nimwegen
19:45 – 20:00	Ruimte voor reflectie: zijn we op de goede weg?
20:00 – 20:10	PAUZE
20:10 – 20:30	Waarover is nog discussie? Fred van Eeden en Mariken van Nimwegen
20:30 – 20:45	Ruimte voor reflectie
20:45 – 21:00	Reflectie en vervolg door wethouder Linda Voortman

Werkgroep, even voorstellen….

Bewoners en betrokkenen

Anja de Boer	bewoner Vechtoever
Daniëlle Abrahams	bewoner Zuilen
Edith van ’t Hoff	bewoner Slotlaan
Erik Dons	bewoner Oud Zuilen
Henk Jan Kiewiet	Wijkplatform Noord West
Joke van der Ham	Natuur en Milieu Overvecht
Kees van der Vaart	pachter
Margret Skal	bewoner Vechtplantsoen
Mariken van Nimwegen	bewoner Overvecht
Nico Roozen	bewoner Oud Zuilen, dorpscommissie Oud Zuilen
Willem te Slaa	Slot Zuylen
Yet van den Bergh	Bedrijventerrein Overvecht

Externe experts

Korneel Aschman	Erfgoedadvies
Frederik Hengeveld	Wij•Land advies 4 waarden – 3 zones – 20 jaar
Arda van Elsdingen	Waardenburg Ecology
Maaike Nootenboom	Adviseur Bureau Buiten
Marieke van Keulen	Sport en bewegen openbare ruimte Sport Utrecht
Taco Nijhoff	SOLGU
Ad Tourné	Fietsersbond, wijkplatform Overvecht
Marlies Alvares	U op Leeftijd
Annette van den Bosch	Werkgroep Verkeer wijkplatform Overvecht
Mohamed Elkarouni	Wijkambassadeur Overvecht

Gemeente Utrecht

Floris van Proosdij	projectmanager
Gerben van den Hurk	omgevingsmanager
Cees Rampart	beleidsadviseur cultuurhistorie
Arthur Hoffmann	ecoloog
Martin Vastenhout	adviseur natuur inclusieve landbouw
Rogier Koreman	beleidsadviseur sport
Anna Zuidmeer	beleidsadviseur gezonde leefomgeving
Wendy van Vooren	beleidsadviseur vrijetijdseconomie & evenementen
Arjan van de Werken	beleidsadviseur mobiliteit
Fred van Eeden	landschapsarchitect
Laura da Rosa	projectsecretaris
Peter Andersen	technisch projectleider

Voorwoord door Nico Roozen

Aan mij is gevraagd om terug te blikken op het proces, zoals we dat in de afgelopen maanden met elkaar doorgemaakt hebben, op weg naar een meer gezamenlijk gedragen visie voor de toekomst van het Natuurgebied Zuilen. Iedereen zal dit proces op een eigen manier beleefd hebben. Ik kan dan ook niet meer doen dan mijn persoonlijke indrukken delen in de hoop dat er voldoende herkenning is.

Het proces van heroverweging en consultatie bestond uit een reeks van bijeenkomsten; vier werkgroep sessies en twee integratie sessies. Tientallen mensen hebben er actief aan bijgedragen. Er was duidelijk een brede maatschappelijke betrokkenheid. Dat bleek al eerder uit het onverwacht grote aantal Zienswijzen dat ingediend was. Er is een samenvattend overzicht gedeeld. Daaruit bleek overwegend stevige kritiek. Ook al was er ook instemming en werden er suggesties ter verbetering gedaan. Maar de conclusie was onvermijdelijk; voor het voorliggende plan is er onvoldoende maatschappelijk draagvlak; onvoldoende om simpelweg voort te gaan en de voorliggende plannen ongewijzigd uit te gaan voeren.

De Gemeente Utrecht besloot terecht om even in te houden. We kunnen concluderen dat dit een verstandig besluit is geweest. Er moesten andere, betere ideeën opgehaald worden. Met meer oog voor maatschappelijk draagvlak en meer oog voor de draagkracht van het gebied.

De consultatie werd gestart. Zo'n proces is niet gemakkelijk. Voor alle betrokken partijen niet. Voor de Gemeente niet omdat ze even een stap terug doet. De wethouder gaf de noodzakelijke politieke ruimte om een consultatieproces in te gaan. De belanghebbenden, aanwonenden, deskundigen en andere betrokkenen moesten mede drager worden van een nieuwe programmering. De begeleidende ambtenaren konden ons informeren over toetsingskaders, randvoorwaarden, en procedures. Dat wringt soms even. Maar het werd nooit echt moeizaam.

Ik zag Floris weleens gespannen kijken als hij bij herhaling moest uitleggen wat de go's en no go's zijn .Gerben moest het gesprek in goede banen leiden. Fred zorgde voor accurate informatie in de powerpoints. Jullie hebben deze rollen goed vervuld.

Ook de betrokken actievoerders, met het pamflet RUST! als eerste positiebepaling, hechten aan overleg. In het Engels wordt dit proces beschreven; Moving from protest to proposal. De Spanjaarden zeggen het nog mooier: Van protesta naar propuesta. Van protest naar voorstel. Zo'n mooie alliteratie hebben we in het Nederlands niet; zullen we maar zeggen: van protest naar programma.

De goede verstandhouding tussen de eerste woordvoerders vanuit enerzijds het actie-perspectief, Yet van den Berg, en anderzijds de gedegen studieuze arbeid van Mariken van Nimwegen ten dienste van de beleidsdialoog, hebben sterk bijgedragen aan verbinding. We konden een nieuwe fase in het proces in. Voor beiden, veel dank!

Vervolg

Vanavond maken we een tussenbalans op en dan is de politiek weer aan zet. In het proces is dit een nieuw momentum. De wethouder is nu even onze belangrijkste gesprekspartner. Zij kan bakens verzetten op weg naar een breed draagvlak in de Gemeenteraad. Wellicht breder dan de college coalitie breed is. Het zou ons een lief ding waard zijn als ook het voorstel van het CDA serieus wordt genomen in de besluitvorming. Het gebied is niet gediend met partijpolitiek.

Ik wil graag enkele waarnemingen en gedachten over drie belangrijke onderwerpen kort met u delen.

Het bleek niet zo eenvoudig te zijn om te bepalen welk aantal ingrepen in het landschap noodzakelijk of wenselijk zijn. Veel hangt af van de inschatting hoeveel nieuwe bezoekers het aantrekkelijker en toegankelijker landschap weten te vinden en met welke regelmaat.

Maar niemand weet exact hoeveel mensen er daadwerkelijk zullen komen. De schattingen lopen uiteen. En deze verschillen leiden weer tot verschillende taxaties hoe groot het gebied is dat meer toegankelijk moet worden, of hoeveel extra paden nodig zullen zijn, of hoeveel bankjes of picknicktafels. Hoeveel fietsenrekken of parkeerplaatsen. We kunnen de groei van het aantal bezoekers inschatten op basis van wensdenken of op basis van data. Kennis van de daadwerkelijke groei van het aantal bezoekers is beter dan een schatting. De gewenste kennis zou moeten leiden tot de keuze voor een fasering van de uitvoering van ingrepen in het landschap. De factor tijd kan mogelijk tegenstellingen over het aantal ingrepen in het gebied wegnemen.

Maak een meerjarig ontwikkelingsplan in twee of drie fasen waarbij een aantal investeringen afhankelijk gemaakt worden van de daadwerkelijke groei van het aantal bezoekers. Data worden dan leidend. Publieke middelen worden doelmatig besteed en blijven beschikbaar voor investeringen die echt nuttig zijn. Een suggestie voor een nieuwe aanpak : laten we gaan van wensdenken naar data.

Er is nog een reden om de tijd als bondgenoot te zien.Ik vermoed dat we in een overgangstijd leven. Een tijd waarin het beeld van wat natuur is en wat duurzaam agrarisch landgebruik is aan het verschuiven is. Of wellicht beter, beelden die in elkaar geschoven gaan worden. Het oude denken waarin het ene gebied bestemd is voor natuur en onder natuurbeheer (NNN) valt en een ander gebied bestemd is voor agrarisch beheer en -gebruik wordt geleidelijk achterhaald.

Landbouw en natuur worden opnieuw uitgevonden. Het onderscheid wordt steeds kleiner. Het rigide splitsen van een landschap op basis van dit onderscheid zal door nieuwe inzichten en praktijken achterhaald gaan worden.

Vervolg

Een tweede centraal thema in onze discussies was de cultuurhistorische waarde van het gebied.

We kwamen hierover te spreken omdat behoud en waar nodig herstel van deze waarden belangrijk zijn. Van mijn kant slechts een aandachtspunt. Simpelweg herstel van het verleden is niet altijd de verstandigste keuze. Een klein voorbeeld. Aan de Slotlaan ligt een kleine boomgaard. Maar in het verleden was deze boomgaard twee keer zo groot. Dat zouden we kunnen herstellen. Maar inmiddels heeft een helft een andere functie gekregen. De paarden van de Slotboerderij kunnen daar overdag verblijven, grazen, stoeien. Dit is een prachtig gezicht; voldoende reden om dit tafereel te behouden.

Maar er komt nog een reden bij. Een sociale reden. De bewoner van de Slotboerderij, Edith, heeft regelmatig, op zaterdagmorgen, haar kleinkinderen te gast en zij leert paardrijden. Als de kinderen het paardrijden onder de knie hebben, maken ze een tochtje door het dorp. Ik zie ze voorbij komen in de Dorpsstraat. Prachtig om te zien. Een trotse oma en volmaakte rij-instructeur. Blije kinderen. Zo'n tafereel kleurt het sociaal leven in Oud-Zullen. Uniek zo dichtbij het stedelijke. Als politiek rigide wordt, raakt de menselijke factor uit het zicht en betreuren we later dat dit sociale aspect verloren is gegaan.

Ten slotte: Ik kom tot de essentie. Het grote thema van de transitie naar natuurinclusief agrarisch gebruik.

We willen geen park. Parken zijn er al volop. Agrarisch gebruik is kenmerkend voor het gebied en draagt cultuurhistorische waarden. Ik moet er niet aan denken dat alleen loonwerkers het gebied gaan onderhouden. Ingehuurde bedrijven die snel komen en gaan en klussen klaren. Zoveel dingen zijn al zo onpersoonlijk.

Kees en zijn gezin zijn geworteld in het dorp. Generatie op generatie. Als pa -op hoge leeftijd- de omheining herstelt, heb je een gesprekje. Loonwerkers zijn anoniem; dan komt het niet zo gemakkelijk tot een praatje. Kinderen uit de omgeving zien voor het eerst een stal tijdens de open dagen. Dan weten ze waar de melk vandaan komt.

Natuurlijk, agrarisch landgebruik zal veranderen. Zal verduurzamen. Hier en overal. Maar de noodzakelijke vernieuwing gaat niet slagen als we geen oog hebben voor het economische aspect. In essentie gaat het hier ook weer om bestaanszekerheid : er is een nieuw verdienmodel voor de boer nodig om duurzaamheid bestendig te maken en het landschap te behouden.

In beleidsdocumenten staat geschreven' de gemeente is er niet op uit om de pacht relatie te verbreken'. Dat is wel heel minimaal.

Vervolg

Eerlijk gezegd denk ik dat er met de bestaanszekerheid te lichtzinnig wordt omgegaan. De contouren van de nieuwe bedrijfsvoering zijn nog niet volledig verkend. Hoeveel hectare blijft nodig om een leefbaar inkomen te kunnen verdienen. Hoe gaan de kosten en baten verschuiven? Hoe hoog zijn de transitiekosten? Daar mag niet alleen de boer van wakker liggen.

Ik bedruk opnieuw het sociale aspect. Cruciaal voor het draagvlak voor verduurzaming. Vanuit de gemeente werd telkens gezegd: Wij praten met de boer, niet over de boer. Dat begrijp ik vanuit de vertrouwelijke relatie verpachter - pachter.

Laat ik het dan zo zeggen- meer in algemene beleidsmatige termen.

- Als een pachter geen uitzicht heeft op een meerjarig contract dat zekerheid biedt, gaat de transitie niet lukken.
- Als het (resterende) areaal voor agrarisch gebruik geen hectare grootte en een daarmee samenhangende opbrengst heeft die een inkomen genereert, gaat de transitie niet lukken.
- Als de meerjarige transitiekosten niet berekend worden en niet maatschappelijk gedeeld worden, gaat het niet lukken. Een pachtvrije periode en/of gedeelde transitiekosten zijn voorwaardelijk voor bestaanszekerheid en continuïteit van het boerenbedrijf.
- Als de gemeentelijke politiek bestaanszekerheid niet nadrukkelijk meeneemt, krijgen we meer boze boeren en boze burgers!

De continuïteit van een lokaal verankerde agrarische bedrijfsvoering is randvoorwaardelijk voor de planontwikkeling voor het gebied. De relevantie van dit uitgangspunt is evident voor vele concrete maatregelen.

Bijvoorbeeld ten aanzien van de Grote Akker.- een cruciaal gebied voor duurzaam agrarisch landgebruik. Een looppad dwars over de akker hindert dat gebruik of kan het gewas onverkoopbaar maken. Bovendien, juist de rondwandeling om de Grote Akker heen geeft dit gebied een uniek karakter. De historische grandeur van het gebied met zijn ononderbroken zichtlijnen komt hier het best tot zijn recht. Mariken voelde dit mijn inziens goed aan door met het voorstel te komen om het gebied Landgoed Zuylen te gaan noemen. Ik vind het een prachtige naam.

We gaan een volgende fase in. Vanuit de tussenstand op dit moment. Het is boeiend om samen tot een mooi resultaat te komen.

Werkwijze van de werkgroepsessies

De bijeenkomsten hadden acht onderwerpen:

1. Cultuurhistorie
2. Natuur inclusieve landbouw
3. Natuurwaarde
4. Waterkwaliteit en water robuust
5. Recreatie
6. Horeca
7. Evenementen
8. Toegankelijk, bereikbaar en vindbaar

De onderwerpen werden in een vaste volgorde behandeld.

a. De experts gaven een presentatie over het onderwerp.
b. Gerben liet de uitkomsten van de zienswijzen en de enquête zien.
c. Daarna werd er gezamenlijk gewerkt aan de ideeën en de onderbouwing van het onderwerp.

Inleiding

- De bewoners committeren zich wel aan het proces met een open houding, een goede voorbereiding en aanwezigheid maar niet aan de opdracht omdat dat niet hun opdracht is.

- RSU is een visie en geen dichtgetimmerd stuk.

- De werkgroep sessies beginnen niet met een leeg wit vel, dat zou ook heel raar zijn en ongewenst. Het gebied heeft een rijke historie en is bijzonder beschermd. Bovendien laten de zienswijzen en de enquête ook zien dat het gebied zoals het is enorm gewaardeerd wordt en er eigenlijk niets veranderd hoeft te worden.

- De sessies zijn een zoektocht naar:
  - ✓ draagkracht van het gebied
  - ✓ draagvlak van de bewoners
  - ✓ onderbouwing voor de raad.

In vogelvlucht

- In 1954 is het plangebied bij de gemeente Utrecht gevoegd en in 1963 werd het gebied eigendom van de gemeente Utrecht. Nadat de Kringenwet per 8 november 1963 definitief was ingetrokken, is de wijk Overvecht Noord ontwikkeld.

- In 1970 is de Franciscusdreef en de J.M. de Muinck Keizerbrug met de opritten op perceel Y aangelegd en is de fysieke en zichtrelatie tussen het zuidoostelijke landschap en Fort aan de Klop geheel verbroken. In 1979 is de atletiekbaan aangelegd op de percelen W en X.

- Na de verkoop van het parklandschap aan gemeente Utrecht zijn bijzondere details die samenhangen met het gebruik als buitenplaats verdwenen of vervaagd (duiventil, tennisbaan, inrichting van de Grote boomgaard, gevarieerde beplanting in wandelbos en rondwandeling). Hierdoor is de historische gebruiks- en belevingswaarde afgenomen.

- Er zijn grote zorgen geuit in de zienswijzen en de enquête over het huidige achterstallige beheer en onderhoud van met name het bos, de boomgaard, de stinsen en het meubilair.

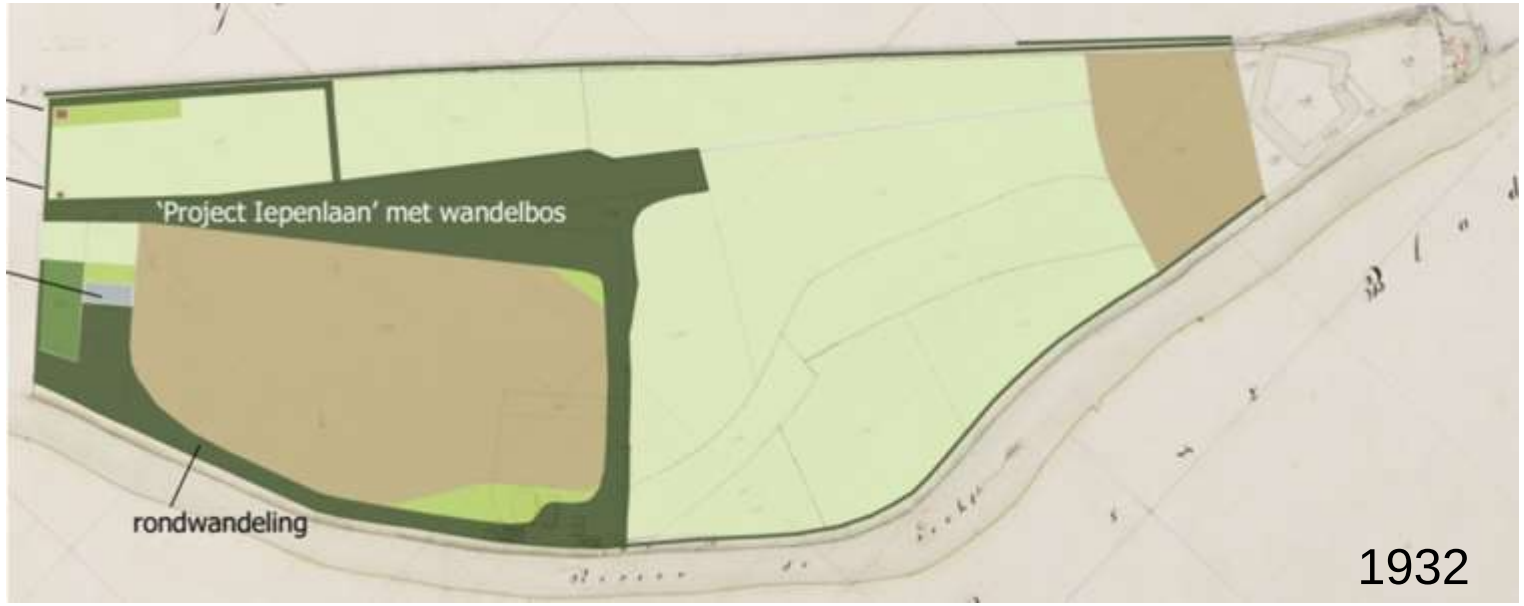
- Ook ontbreekt er nog een degelijke en deugdelijke nul-meting van de flora, de fauna en de mens.

1. Cultuurhistorie

- **Korneel Aschman** heeft in 2020 een zeer uitgebreide cultuurhistorische rapportage gemaakt waar hij graag over vertelt. We hebben bij geen enkel ander onderwerp zo lang stil gestaan. Het is duidelijk dat de cultuurhistorie de drager van dit unieke gebied is en dat wordt unaniem gedeeld.
- Het plangebied draagt minimaal negen eeuwen zichtbare cultuurgeschiedenis in zich en vertelt in een notendop het eigen Utrechtse verhaal van de Vecht, ontginningen, kloosterkapittels, ridderhofsteden, buitenplaatsen, pachtboeren en steenbakkers en dat alles met Fort aan de Klop binnen schootsveld van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.
- Het is daarom ook goed beschermd, onder meer;
  - ✓ Unesco Wereld Erfgoed
  - ✓ Rijksmonument
  - ✓ Natuur Netwerk Nederland
  - ✓ Archeologische waardenkaart
  - ✓ Ecologische Hoofd Structuur
  - ✓ Bestemmingsplan; waarvan nog geen spa de grond in mag

Drie tijdlagen

8e eeuw Pacht (cope)

- ontginning blokverkaveling
- agrarisch gebruik

12e eeuw Landgoed

- slot zuylen
- open agrarisch landschap percelen A t/m Z (pacht)
- steenoven (1623)
- kastanjelaantje (1650)
- duiventil (1812)
- iepenlaan (1903)
- wandelbos (1907)
- grote rondwandeling (1930)

19e eeuw Nieuwe Hollandse Waterlinie

- fort aan de klop
- inundatie
- verboden kringen

Drie tijdlagen

- Het gebied is te uniek en te klein om er een nieuwe tijdslaag aan toe te voegen. Je verliest daarmee ook waarden uit de drie gewenste tijdslagen. Bovendien is het ook niet nodig want het oorspronkelijke gebruik en de inrichting voorziet al in de gewenste functies. Het is slechts een kwestie van goed kijken, herwaarderen en hertalen.

- Het gebied heeft een introvert en besloten karakter. Dat is logisch want op zowel de agrarische gronden als in de slottuin en het park had de burger destijds niets te zoeken. Hoewel het nu openbaar en toegankelijk is, wordt dat karakter nog steeds gevoeld én hogelijk gewaardeerd, aldus de zienswijzen en de enquête van social collective.

- De titel Natuurgebied dekt de lading niet. Er is geen sprake van natuur en natuurlijk want al het groen is geregisseerd. Het is cultuur en gecultiveerd.

- Betekenis 'cultiveren’, cultiveerde, heeft gecultiveerd (Van Dale)
  - 1. (van landbouwgrond) bebouwen
  - 2. veredelen en verfijnen; met zorg onderhouden

Consensus herstellen en versterken cultuurhistorie

- Blokverkaveling & letters
- Open agrarisch landschap
- Paarden, koeien, schapen
- Natuurvriendelijke oevers
- Jaagpad
- Steenoven
- Vletsloot en schutdeuren
- Boomgaard Slot en Landlust
- Kastanjelaantje
- Duiventil
- Iepenbos
- Wandelbos
- Grote rondwandeling
- Zichtlijnen (Dom uitkijktoren)
- Manitobabos en Slingerbosch
- Verboden kringen

Vervolg NHW en de verboden kringen

- Inundatie; het kunnen verhogen van het waterpeil van de lage weidepercelen
- Dat is ook gunstig voor:
  - ✓ Weidevogels; kievit, scholekster, grutto
  - ✓ Koeien
  - ✓ Ziektes en plagen in de bodem

- Waterbeheersing; in- en uitlaat nodig
  - ✓ Vlet of vaarsloot met brug in de Vechtdijk en schutdeuren bij de steenoven terugbrengen
  - ✓ Brug in de Vechtdijk is tevens een goede verkeersremmende maatregel

- Verboden kringen; herkenbaar maken
  - ✓ in de dijk; zoals de limes in de stad
  - ✓ In de oever; met steigertjes in de Vecht (kano, zwemmen, vissen, supboard, halte fietsboot, e.d.)
  - ✓ In het bos; met boomstampaden (speelaanleiding)

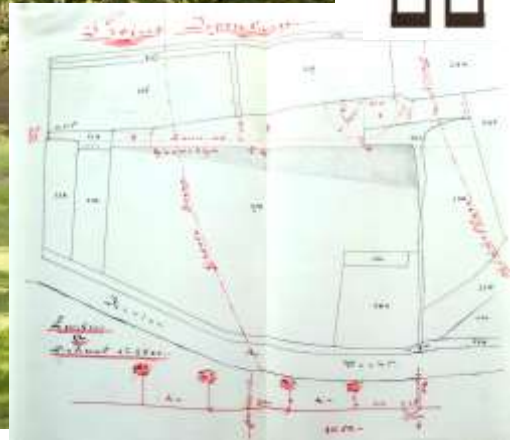

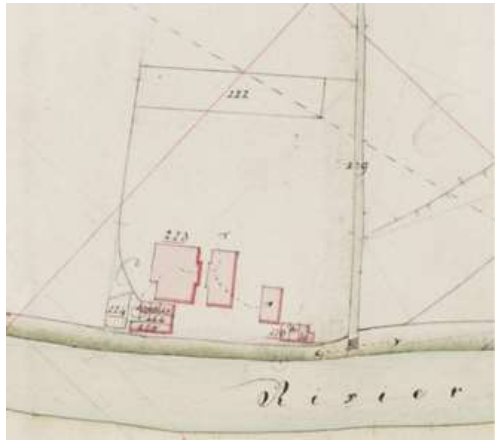

2. Natuurinclusieve Landbouw

- 28 hectare verpacht
- Open agrarisch landschap
- Percelen
  - D 0,57 ha
  - M 2,32 ha
  - N 2,41 ha
  - O 11,07 ha
  - P -
  - Q 0,74 ha
  - R 0,98 ha
  - S 2,32 ha
  - T1 2,34 ha
  - T2 1,67 ha
  - V 1,45 ha
  - W 1,29 ha
  - X 1,39 ha

WIJ•Land en de Commonland filosofie

- Frederik Hengeveld van WIJ•Land ondersteunt de pachtboer in de transitie naar natuurinclusief.

- Commonland filosofie
  - 4 waarden
  - 3 zones
  - 20 jaar
- Kansrijk; gebied ligt vanuit de cultuurhistorie al dicht tegen de economische zone aan.
- Kansrijk; omschakeling is goed mogelijk want de boer boert al extensief
- NB! minder hectares is onlogisch
- NB! normale pachtduur is noodzakelijk, ook voor de bank

WIJ•Land en de Kracht van doen

- Landschapsbeheer begint bij de bodem voor een holistische kringloop.
- Kruidenrijk graslanden
  - bevorderen de biodiversiteit
  - bieden een plek aan insecten en vogels
  - verbeteren de droogte resistentie van de bodem
- Kruidenrijke graanakkers
  - bevorderen biodiversiteit
  - leveren een eiwitrijk product als veevoer
  - aantrekkelijk landschap
- Soortenrijke voederhagen als afrastering
  - bevorderen biodiversiteit
  - schaduw en schuilplekken
  - aantrekkelijk landschap
- Betalen voor onderhoud en natuurbeheer
  - waardering voor het landschap
  - behoud van cultuurlandschap
- Alternatieve inkomsten; melktap, ruimte verhuur, verzuivelen, verbinding boer-burger
  - Boer Kees; melktap, boer in Utrecht, softijs, lammetjesdag, pakjesavond in juni, agrofitness etc.

Consensus natuurinclusieve landbouw

de nering ter lering en de vermaak

- Boer is cultuurhistorie
- Biodiversiteit neemt toe
- Kruidenrijk grasland
- Kruidenrijke gewassen
- Natuurvriendelijke oevers
- Kringlooplandbouw
- Paarden, koeien, schapen
- Kievieten, hazen, ooievaars
- Broedhopen voor ringslangen
- Voedselhagen, vlechtheggen
- Zaaien, maaien, wiersen
- Pakjesavond in juni
- Landwinkel, lokaal voedsel
- Pacht is borg
- Pacht is beheer

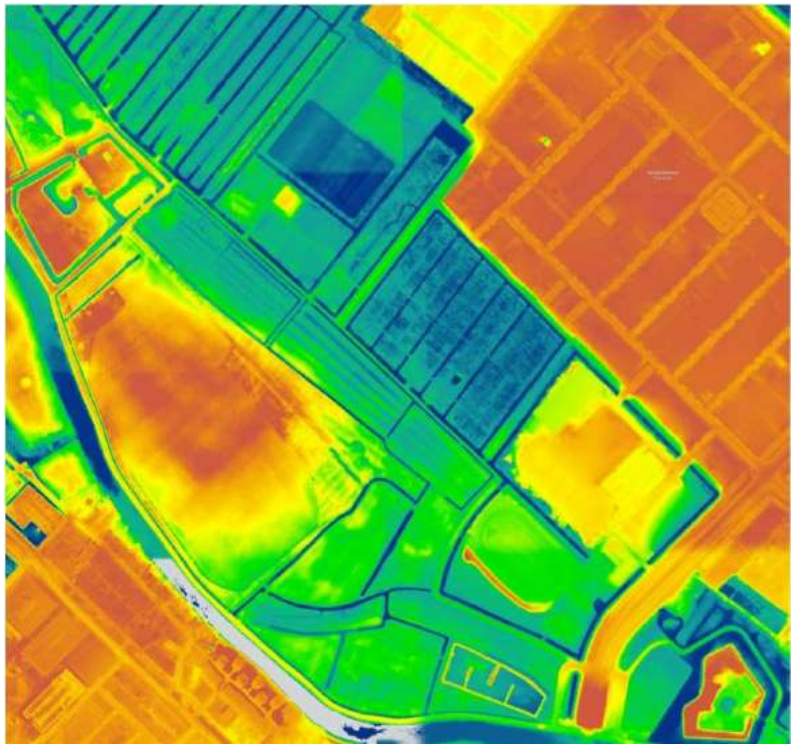

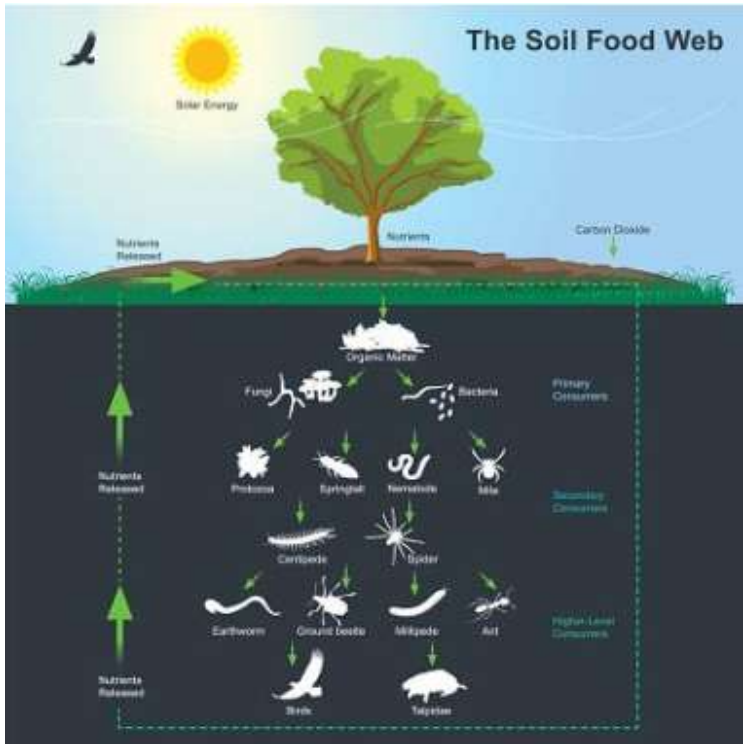
3. Natuurwaarde

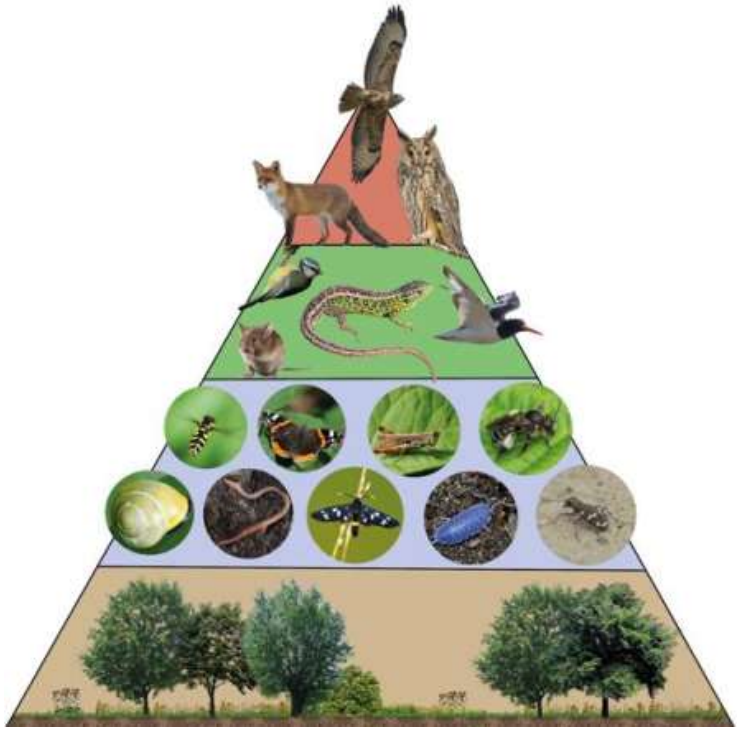
Arda van Elsdingen

Cultuurhistorie versterken → natuur inclusieve landbouw → biodiversiteit → hogere natuurwaarde

- Afb. 1 De oerlaag ofwel de bodem en water sturende laag is het uitgangspunt: hoog-laag en droog-nat
- Afb. 2 Bodem, water en zon; een gezonde bodem barst van het leven en is het begin van alles
- Afb. 3 De voedselpiramide; hoe is deze in dit gebied en wat kan je dan verwachten c.q. stimuleren
- NB!! De iconen kievit, haas, konijn, ringslang en laatvlieger (vleermuis) leven hier en staan op de rode lijst

Natuurbeleving van de bewoners

- Uit de zienswijzen; behoud van de huidige situatie om het unieke karakter te behouden
- Uit de enquête; het moet vooral een fijne plek blijven voor de dieren in de wei om ongestoord te verblijven
- De verwevenheid van landbouw, cultuur, recreatie en vooral rust wordt erg gewaardeerd
- Behoud en versterk de biodiversiteit; er is grote zorg dat dit door openstellen juist verloren gaat

Koeien met zwangerschapsverlof

Consensus natuurwaarde en beleving versterken

De natuur beleef je met al je zintuigen; zien, horen, ruiken, proeven en voelen

- Verstild karakter; creëer rustgedeeltes voor zowel flora en fauna als voor de mens
- Hoge/ droge en lage/ natte gebieden; peilgebied scheiden
- Gradiënten en overgangen; bomen, struweel, kruiden, gras, dras, plas
- Zonering en zichtlijnen; bos, boomgroepen, open agrarisch landschap
- Afscheidingen; sloten, hekwerken, vlechtheggen, voedselhagen, takkenrillen
- Natuurinclusieve landbouw en natuurlijkvriendelijke oevers
- Hakhoutbossen herstellen en dood hout (staand en liggend) bewaren
- Stinzen en bijgoed herstellen
- Iconen koesteren; kievit, haas, konijn, ringslang, vleermuis, ooievaar
- Verschillende paden; half verhard, onverhard, gras, schors, blote voetenpad
- Voedselbos en voedselhagen; bramen, kastanjes, beukennootjes, hazelnoten
- Groene en blauwe verbindingen voor een sterk en veerkrachtig ecosysteem
- Communicatie; borden, qr-codes, speurtochten, excursies, tellingen

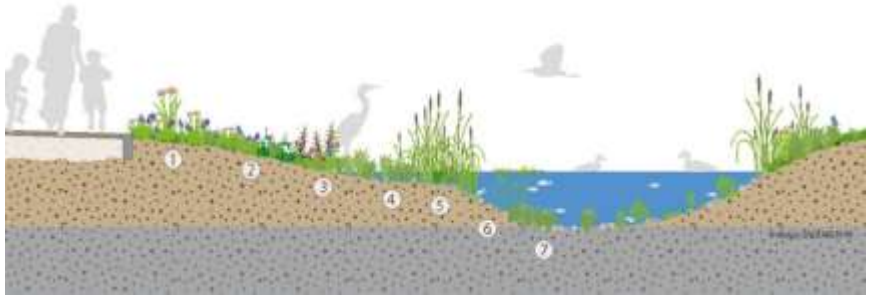

Omslag naar
natuurinclusieve
landbouw
2020
2030
Een platteland met gezonde boerenbedrijven
waar het bulkt van de bloemen, bijen en vogels

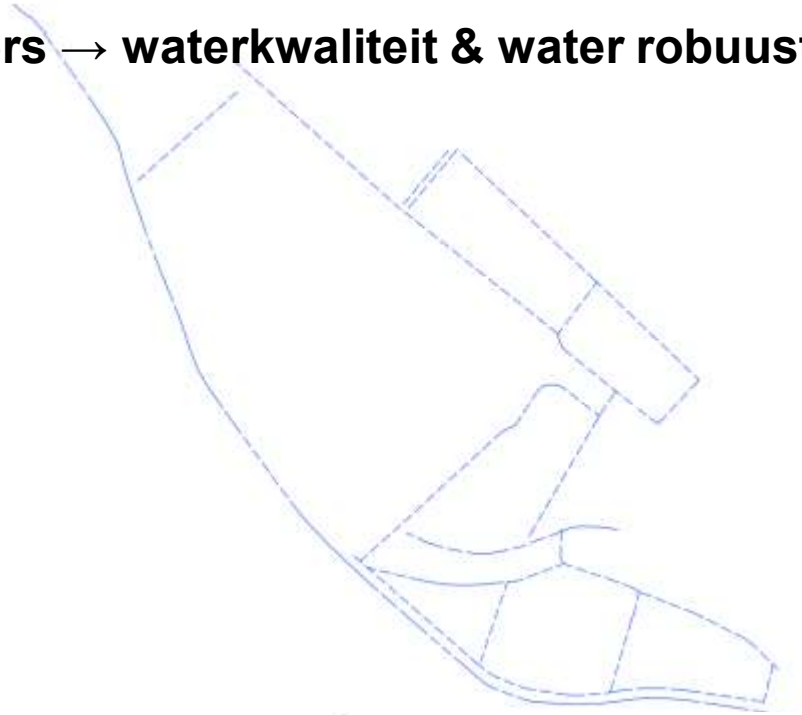

gras
zoom
mantel
kern

4. Waterkwaliteit, waterrobuust & koeling

Cultuurhistorie versterken → natuurvriendelijke oevers → waterkwaliteit & water robuust & koeling

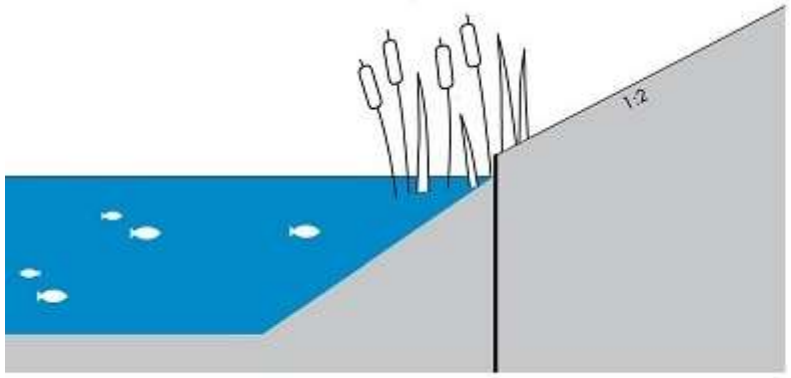

Minstens 5,5 km aan sloten en vechtoever

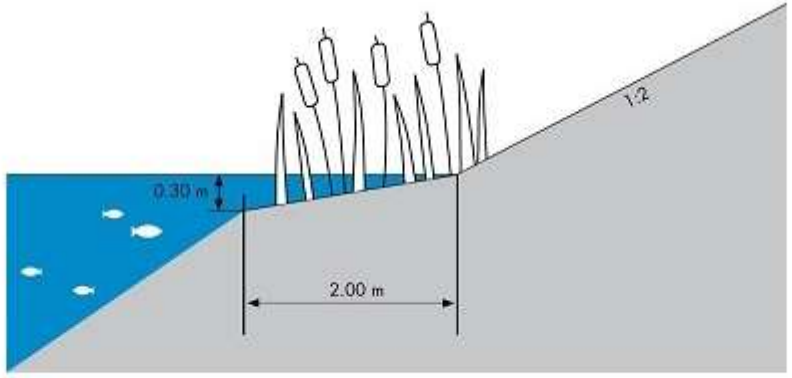
Deze voorzien van natuurvriendelijke oevers

Dat geeft heel veel meer:

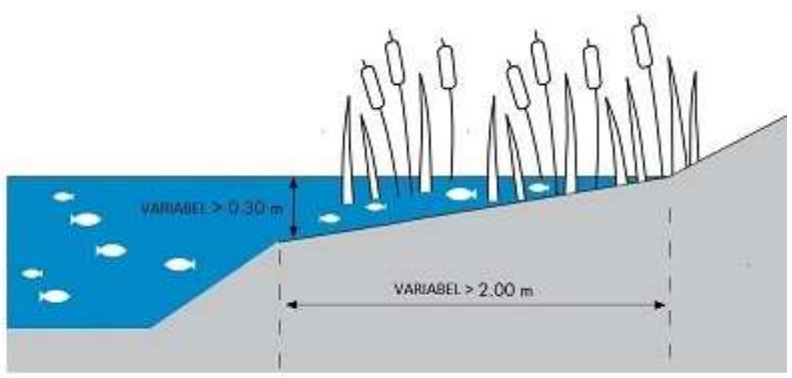
- ✓ Wateroppervlak
- ✓ Watervolume
- ✓ Plas - dras
- ✓ Oeverbeplanting

Traditionele oever

Duurzame oever

Natuurvriendelijke oever

Eén peilgebied

- Het is een groot peilgebied met maar op 1 locatie een meetpunt waarop gestuurd wordt (gemaal ‘De Klop’).
- Het beheerpeil van -0.60/-0.75, wordt redelijk goed gehandhaafd.
- In het verleden is gebleken dat de sportvelden en volkstuinen laag liggen en wateroverlast ervaren.

Gescheiden peilgebied

- Het is mogelijk om het Zuilense Bos (en mogelijk ook het weide gebied ten oosten) af te sluiten van de rest van het gebied
- Hier kan dan zowel een vast-, zomer-, winter-, flexibel-, boven- en/of onderpeil zijn waar de natuur bij gebaat is.
- Gezien de natuurtypes ‘park- of stinzenbos’ en ‘soortenrijk grasland’, lijkt een flexibel peil een goede oplossing.
- Hierbij kan overtollig water afgevoerd worden bij een langdurig natte periode, maar ook water aangevoerd worden bij een aanhoudende droge periode

Consensus waterkwaliteit, water robuust & koeling

Alle sloten en vechtoever à 5,5 km van natuurlijke oevers voorzien:

- Blokverkaveling blijft in stand
- Steviger oevers door plantengroei
  - ✓ minder verzakking
- Meer oppervlak aan water
  - ✓ verkoeling, natuurlijke afscheiding
- Meer volume aan water
  - ✓ robuust, buffer, flora en fauna
- Meer oppervlak aan plas/dras
  - ✓ flora en fauna
- Meer doorgaande verbindingen
  - ✓ ecologie, waterkwaliteit
- Meer natuurbeleving
  - ✓ mens, flora en fauna
- Watermozaïek (is nieuw)

5. Recreatie

gezondheid, bewegen, ontmoeten

- Betekenis van ‘ontspanning’ voor het eerst aangetroffen in 1451
  - Activiteiten die de gezondheid of het moraal bevorderen door ontspanning en plezier
  - Bezigheden, tijdverdrijf of lichamelijke activiteiten die door **mensen en dieren** worden ondernomen met als enig doel de activiteit zelf, of ter ontspanning en vermaak (Van Dale)

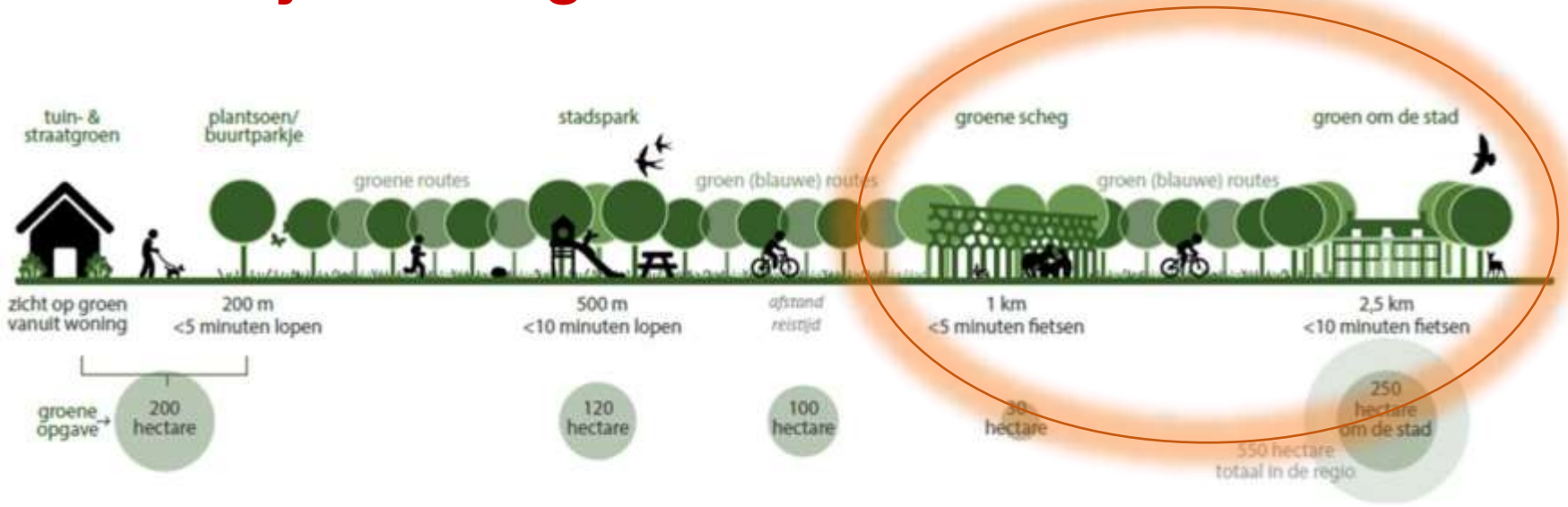
- De juiste recreant (flora, fauna en de mens) op de juiste plek
- Al naar gelang de draagkracht van het gebied

Ruimtelijk Strategie Utrecht 2040 en Groenstructuurplan

- Natuurgebied Zuilen is onderdeel van de bestaande '**Vechtscheg**'
- Ambitie, inrichten als **toegankelijk landschap** (het valt niet in de parkzone)
- Groene gebieden verbinden voor **flora, fauna en mensen**
- Verbindingen zijn **groen en blauw**
  - ✓ Groene en blauwe routes uitbreiden; ommetjes van verschillende omvang
  - ✓ Groene en blauwe routes veilig maken; toegankelijk, bereikbaar, vindbaar

Een recreatief kerngebied

Het gebied is de kern en van oudsher al ingericht voor ontspanning van de adel. Het heeft een introvert en besloten karakter. In zowel de slottuin en het park als op de agrarische gronden had de burger niets te zoeken. Hoewel het nu openbaar en toegankelijk is wordt dat karakter nog gevoeld én hogelijk gewaardeerd.

- Overvecht is de groenste wijk van Utrecht en heeft genoeg groen voor de dagelijkse gang en beweging
- Zuilen is ook behoorlijk groen maar kan nog groener voor de dagelijkse gang en beweging
  - ✓ Demkapark; langs het Amsterdam Rijnkanaal
  - ✓ Norbruislaan; breed profiel, geschikt voor meer groen
  - ✓ Vechtplantsoen; herinrichting en onderhoud
- Natuurgebied Zuilen is te ver weg voor de dagelijkse gang en beweging, zeker voor kinderen. Maar kan als unieke cultuurhistorische bestemming bewoners uit Zuilen en Overvecht trekken
- Zuilen en Overvecht hebben al een groot aantal parken en bloemrijke recreatievelden

Consensus gezondheid

- Gezondheid bestaat uit 6 aspecten die precies in de definitie **recreatie** passen
- En de 6 aspecten zijn allemaal te vinden in en om het gebied:

1.	Dagelijks functioneren	zorgen voor jezelf, bereikbaarheid
2.	Lichaamsfuncties	bewegen, toegang tot gezond voedsel
3.	Mentaal welbevinden	herkenbaarheid en variatie, duurzaamheid en klimaat
4.	Zingeving	ruimte voor rust en herstel, cultuur, ervaren, leren en werken
5.	Kwaliteit van leven	landschap, natuur en spelen, veilig
6.	Meedoen	ontmoeten en samenwerken, zinvol bezig zijn

Consensus bewegen

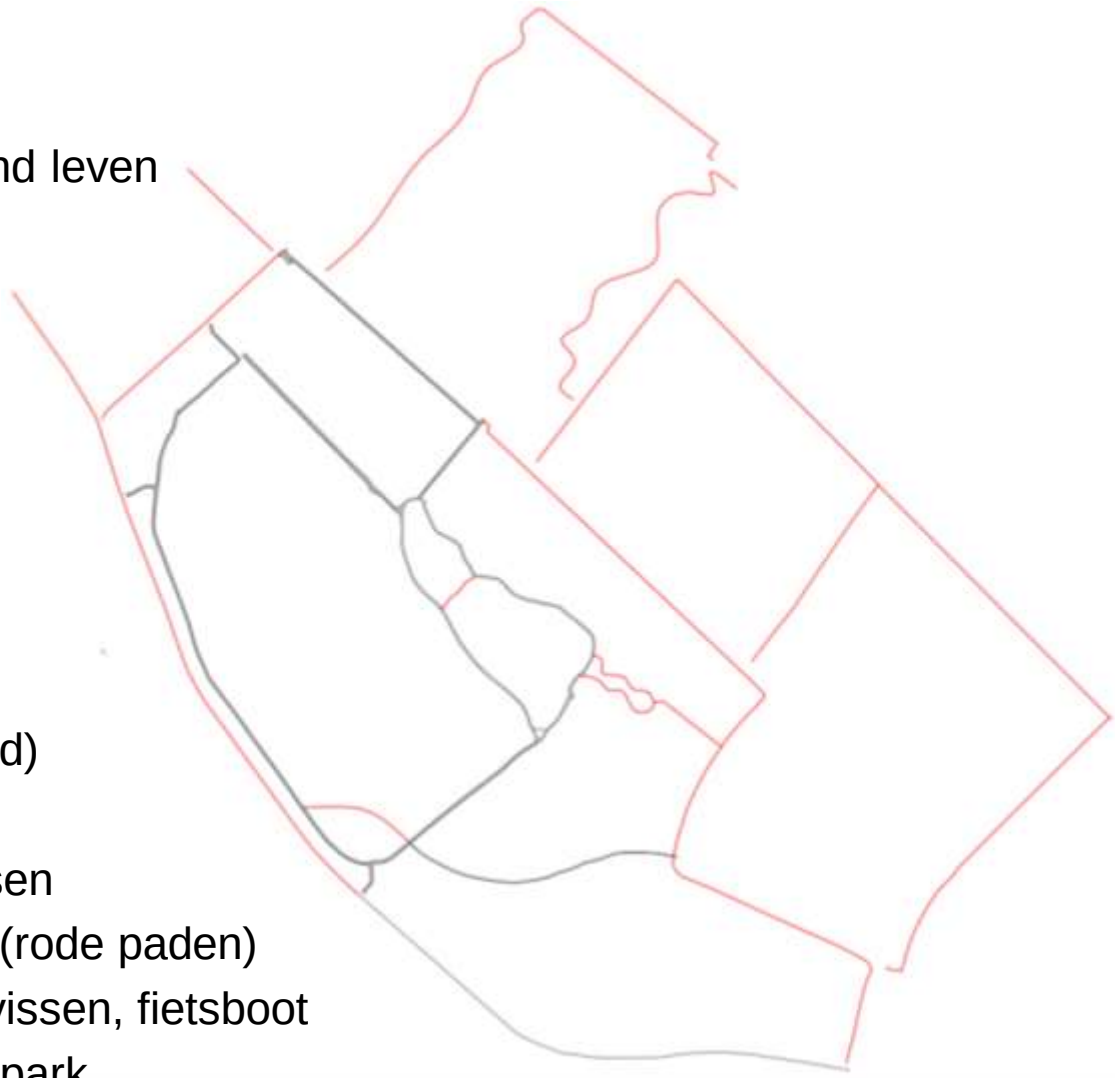
- Bewegen niet als doel op zich maar als middel voor een gezond leven

- Bewegen in de openbare ruimte **in** het kerngebied
  - ✓ mentaal uitdagend → beweeg en speelaanleiding
  - ✓ past bij de rust en het karakter van het gebied

- Sporten in de openbare ruimte **om** het kerngebied
  - ✓ fysiek uitdagend → sport en speeltoestellen
  - ✓ past bij de ruimte en het karakter van dat gebied
  - ✓ zie ook de bijlage sportfaciliteiten (ge- en ongeorganiseerd)

- Groene en blauwe routes uitbreiden voor flora, fauna en mensen
  - ✓ **Wandelpaden à 5,3 km toevoegen** in en om het gebied (rode paden)
  - ✓ Steigertjes toevoegen voor kanoën, suppen, zwemmen, vissen, fietsboot
  - ✓ Ruiterpaden toevoegen voor verbinding naar het Noorderpark

- Doorwaadbaarheid van sportparken vergroten
  (NB de atletiekbaan is hier niet geschikt voor)

3,4 km bestaande wandelpaden (grijs)
5,3 km nieuwe wandelpaden (rood)

Consensus natuurlijk spelen

Kinderen worden spelend en ontdekkend uitgedaagd om naar een volgende nieuwe beleving te gaan:

1. Spelen bij de entrees
2. De Dom als vogelkijkhut op de zichtlijn
3. Boomstampad(en) door het bos
4. Hutten bouwen met takken
5. Slingerbosch met beek; zoals in speelbos Zuilen
6. Voedselbos, boomgaarden
7. Slootbeleving langs koeienpaadje, kikkers vangen
8. Bosbeleving; Manitobabos, wandelbos, slingerbosch
9. Vleermuis-vogelbeleving; kasten en hotel! Excursies
10. Agrarische beleving en bezoek aan de boer; Excursies

Webcams; thuis en op school meekijken

Infraroodcamera’s; thuis en op school meekijken

Consensus ontmoeten

Je ontmoet elkaar op verschillende plekken en tijden

Soms georganiseerd, soms spontaan

- Cultuur; open monumentendag, excursie, rondleiding, boekje lezen
- Natuurinclusieve landbouw; agrofitness, lammetjesdag, landwinkel, pakjesavond in juni
- Natuur; excursie, speurtochten, tellingen van flora en fauna, fotograferen
- Bewegen; lunchwandeling, tai chi, spelen, zwerfvuil rapen, natuurwerkdagen
- Hondenommetjes; sociale cohesie en veiligheid
- Culinair; picknicken op een kleedje, bramen plukken
- Horeca, die er al is
- Evenementen, die er al zijn

Conclusie recreatie; gezondheid, bewegen & ontmoeten

- Als je de cultuurhistorie versterkt dan verkrijg je natuurinclusieve landbouw.

- Door natuurinclusieve landbouw verkrijg je een hogere natuurwaarde en een betere waterkwaliteit

- En dat is zeer goed voor de recreatie:
  - ✓ Draagt bij aan de gezondheid
  - ✓ Daagt uit om te bewegen
  - ✓ Doet goed om te ontmoeten

- Het gebied nodigt eerder uit tot bewegen dan verblijven, eerder leren dan luieren, eerder spelen dan zitten

- Het gebied activeert lichaam én geest

6. Horeca

consensus over passende horeca die er al is

Voldoende en divers aanbod:

- Slot Zuylen
- Museumcafé Koetshuis
- Bistro Belle
- De PizzaRia’s
- De Parel van Zuilen
- Fort aan de Klop
- Tennisvereniging Vechtlust
- Ons Genot
- Stadstuin Zuilen
- Van de Streek
- Cantina Atletiekbaan Overvecht
- Eatpoint / Snackbar de Pitstop
- Otantik BBQ
- Snackbar Overvecht

DE PIZZARIA'S

Cantina
Atletiekbaan
Overvecht

7. Evenementen

consensus over passende evenementen die er al zijn

Natuurwaarde zo versterken dat veel evenementen niet kunnen!!!

- Slot Zuylen; Tentoonstelling, snertconcert, voorstellingen
- Parel van Zuilen; Parelsessies, Bockbierfeest, Culturele zondagen
- Boer Kees; Lammetjesdag, pakjes-avond in juni …
- Fort aan de Klop; Kermis, circus en theater
- Atletiekbaan; Camping
- Vechtse banen; Elfstedentocht
- De Vecht; Sinterklaasintocht Zuilen

- Gluren bij de Buren
- Landmarkt, Plantenmarkt
- Hart van Holland, roeimarathon
- Skateparade
- Drive-inn bioscoop
- Hopfeest

- Nacht van de Vluchteling
- Avond4daagse Zuilen
- Avond4daagse Overvecht
- Polderloop
- Zomeravondcup
- Sponsorlopen (o.a. Roparun)
- Run and Roast
- Ride and Roast
- Run en of Ride for the Roses

- Open Monumentendag
- Natuurwerkdagen
- NL-doet
- Nederland Schoon
- Ondernemersloket

natuur
werkdag

STICHTING VLUCHTELING
NACHT VAN DE VLUCHTELING
15 & 16 JUNI 2019
ROUTE VAN 40 KM
UTRECHT
AMERSFOORT

UTRECHT SKATE PARADE
jedere vrijdagavond dwars door Utrecht

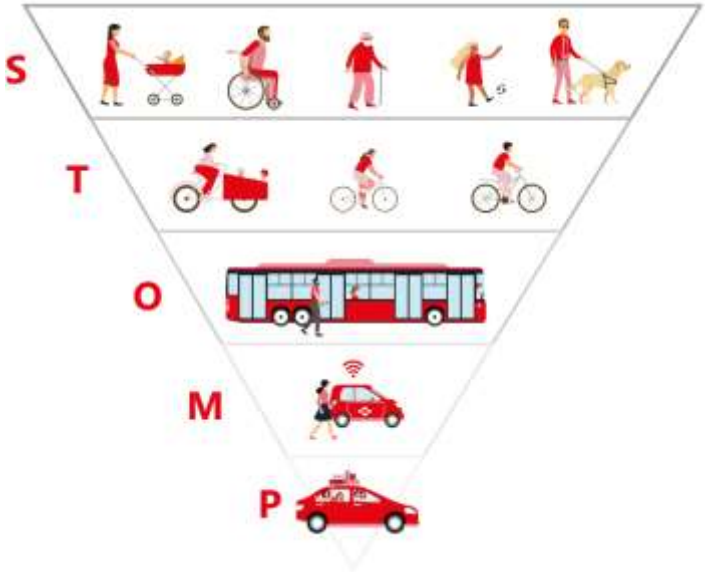

DE BUURT
CAMPING

8. Toegankelijk, bereikbaar & vindbaar

- Voor **iedereen**
- Met het STOMP principe naar Natuurgebied Zuilen
  - Stappen versterken; veilig, ruim, logisch, aantrekkelijk en obstakelvrij
  - Trappen versterken; fijnmazig, nieuwe verbindingen
  - Openbaar vervoer; versterken
  - Mobiliteit door delen; beperken voor dit gebied
  - Privé-auto; beperken voor dit gebied

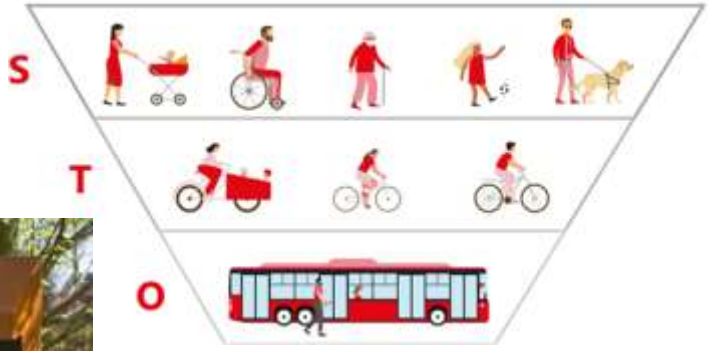
- Recreatieve verbinding langs Vecht verbeteren
- Opheffen of verminderen van barrières bijvoorbeeld Franciscusdreef
- Verbeteren bestaande passages
- Hoofdfietsroutes; Vechtdijk, Franciscusdreef, 2e Polderweg, Manitobadreef, Slotlaan
- Vechtdijk vooral groene recreatieve hoofdfietsroute

Consensus toegankelijk, bereikbaar & vindbaar

- Vechtdijk; fietsstraat, auto te gast, 30 km
- Franciscusdreef versmallen zoals de Muinck Keizerlaan
- Bushaltes **op** de Muinck Keizerbrug; zicht op het gebied
- Entrees voorzien van:
  - Informatie
  - P-blauwe kaart
  - Fietsparkeren
  - Laadpalen
  - Verblijven
  - Spelen
  - Hoogwaardige passende inrichting
- Grote rondwandeling; toevoegen ‘natuurlijke’ geleiding voor blinden en slechtzienden
- Bestaande voetpaden à 3,4 km uitbreiden met nieuwe voetpaden à 5,3 km
- Veerpont als oeververbinding Parel van Zuilen ~ Jaagpaal

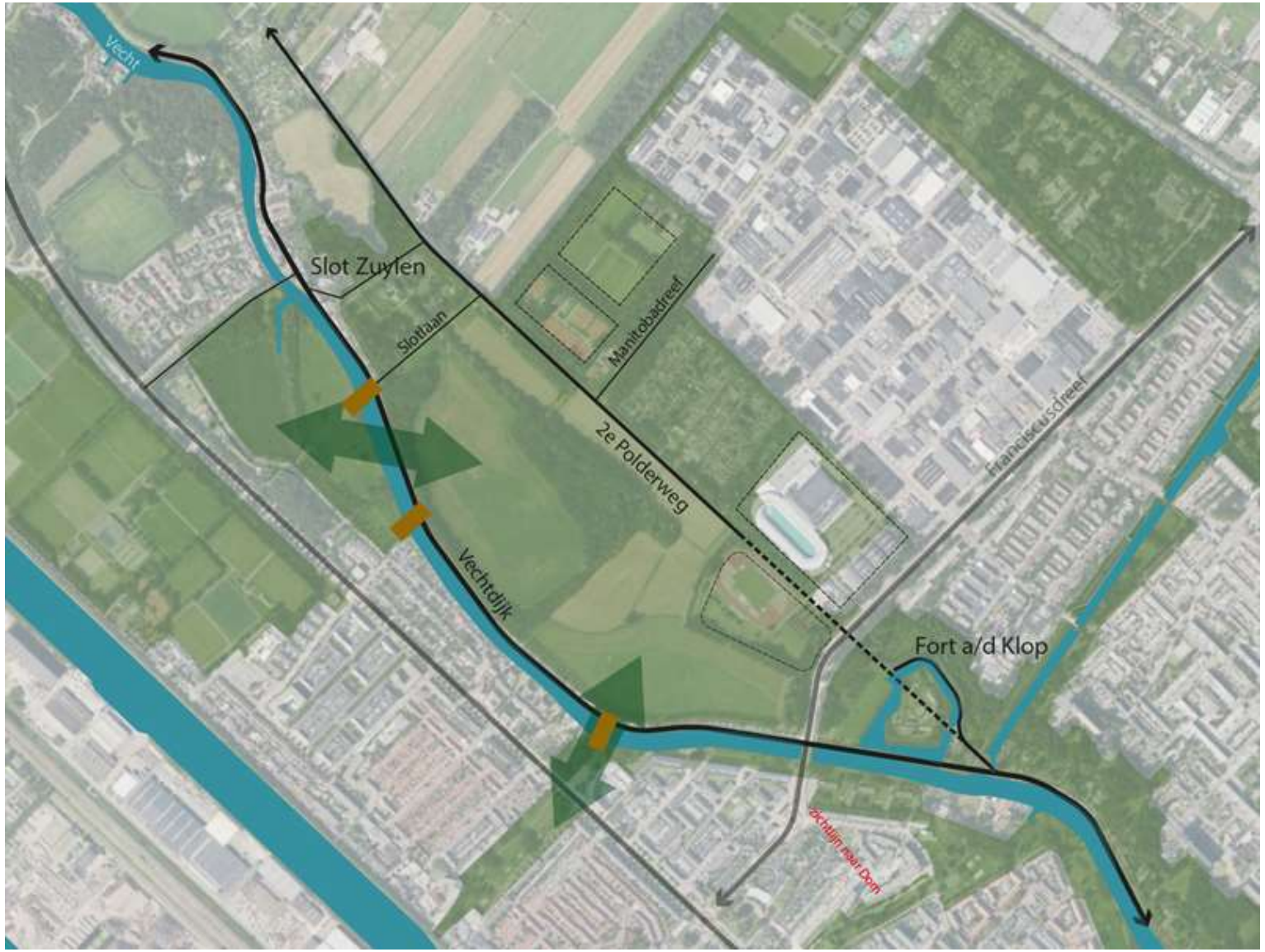

Contradictie brug(gen) over de Vecht

Plaatje is voorstel van de gemeente; gewenste brug(gen) over de Vecht.
Dat vinden de bewoners een contradictie en gaan niet akkoord

Afstand tot bestaande bruggen < 500m

Toegevoegde waarde is zeer gering

Er is geen doorgaande verbinding

Bij lage brug; gevaarlijke manoeuvres op de Vecht en op de Vechtdijk

Bij hoge brug; komt in het groen uit en is niet geschikt voor MIVA

Extra brug doet juist afbreuk aan:

- Vechtdijk als groene recreatieve hoofdfietsroute
- Veiligheid; fietsersbond zegt: geen hoofdfietsroutes kruisen
- Veiligheid; Vecht drukbevaren schepen, sloepen, roeiboten, supplanken, kano’s
- Ecologische Hoofdstructuur
- Visie Vechtoever o.m. zichtlijnen

Contradictie NNN percelen openbaar toegankelijk maken

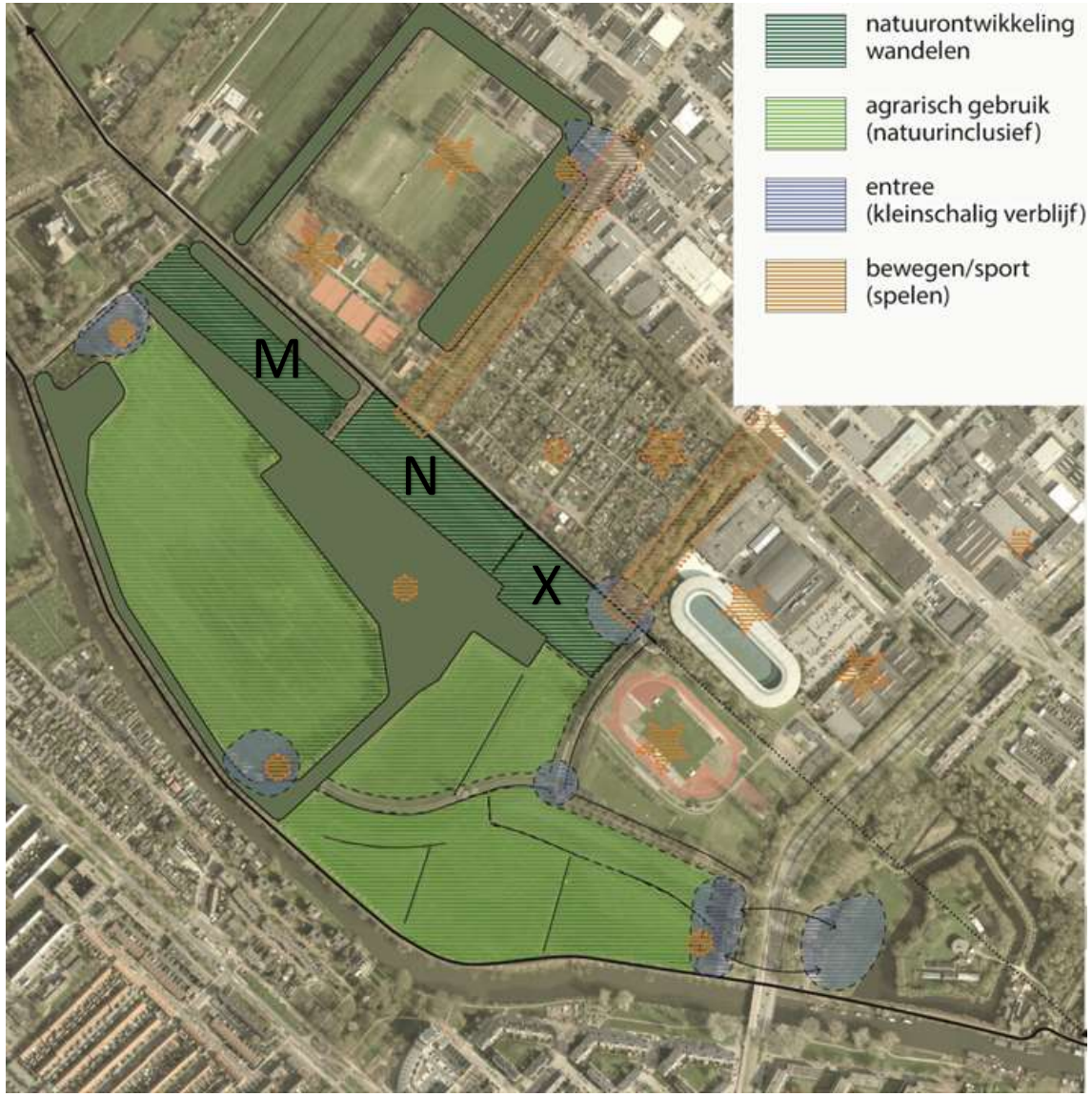
NNN is het donkergroene gedeelte

- Bestaat uit weilanden, bos en de Vecht, samen 18 hectare

Doelstellingen NNN

- Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied
- Natuurinclusieve vormen van landbouw beïnvloeden de biodiversiteit positief, zowel in het agrarisch gebied als in de natuurgebieden
- Landbouw is belangrijk voor voedselproductie en de kwaliteit van landschap en milieu
- Landbouw beslaat ruim de helft van het grondgebied van de provincie Utrecht en is **beheerder** van ons aantrekkelijke cultuurlandschap
- Op circa de helft van de Utrechtse landbouwbedrijven is sprake van nevenactiviteiten zoals agrarisch natuurbeheer, plattelandstoerisme, zorg, educatie of verwerking en verkoop van landbouwproducten

Contradictie NNN percelen openbaar toegankelijk maken vervolg

Plaatje is voorstel van de gemeente; volledig openstellen van de 3 NNN-percelen (perceel M, N en X) Dat vinden de bewoners een contradictie en gaan niet akkoord

De 3 percelen M, N, X en duifzicht zijn samen 6,4 hectare

- Dus 11,6 hectare is al openbaar toegankelijk (is 64%)
- Natuurinclusief vraagt meer hectare, niet minder
- Bestaanszekerheid voor de boer (cultuurhistorie)

Natuurinclusief op 1; we vinden agrarisch gebruik opnieuw uit om natuur en voedselproductie te verbinden

Perceel M niet openbaar toegankelijk maken want:

- Heeft visuele relatie met het slot
- Historisch kastanjelaantje (1650) loopt er al omheen
- Lopen koeien met zwangerschapsverlof
- Staan paarden tijdens de oogst in de boomgaard
- Staan paarden bij nat weer
- Kringlooplandbouw
  - ✓ Paardemest!!
  - ✓ Ringslangen!!

Consensus NNN percelen

Perceel N is geschikt om deels open te stellen

- Heeft geen directe relatie met het slot
- Heeft geen visuele relatie met de overige weidepercelen
- Zicht vanuit de hoofdentree Manitobalaan op perceel N
- Organisch open stellen
  - ✓ Schouwpaden (geleid) altijd open
  - ✓ Weide niet tijdens broed en beweiding

Perceel X

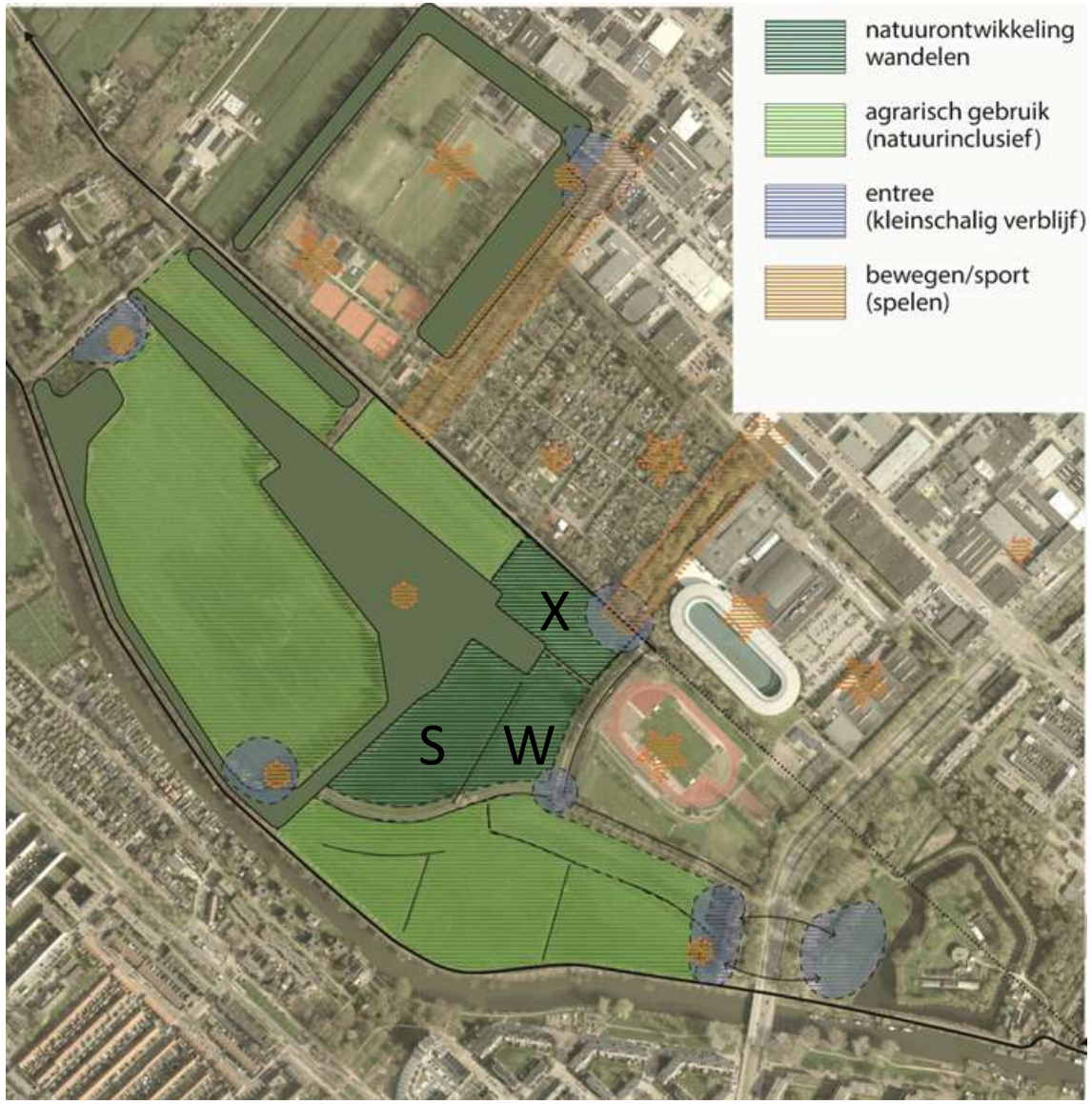
- ✓ Schouwpaden (geleid) altijd open

Schouwpaden zijn paden langs een watergang (bijvoorbeeld een sloot) om deze te kunnen schouwen (bekijken of alles in orde is)

Geleid betekent dat er tussen het schouwpad en de overige weide een afscheiding is (bijvoorbeeld voedselhaag) zodat de flora en fauna niet gestoord of vertrapt wordt.

Contradictie percelen hoge natuurpotentie

Plaatje is voorstel van de gemeente; volledig openstellen van de percelen S, W en X. Dat vinden de bewoners een contradictie en gaan niet akkoord

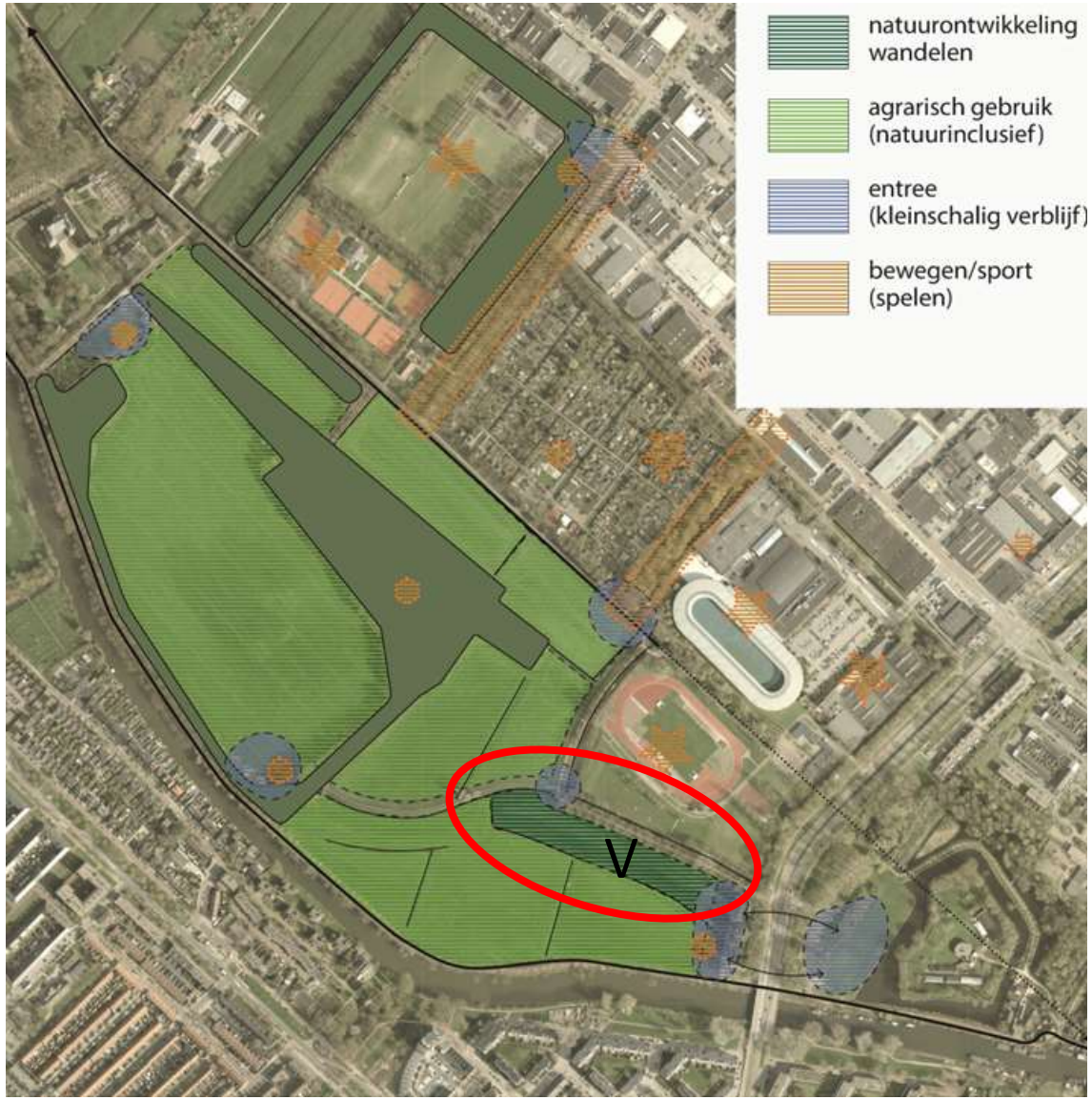
De 3 percelen S, W en X niet openbaar toegankelijk maken

- Visuele relatie met het open **agrarisch** landschap
- Natuurinclusief vraagt meer hectare niet minder
- Bestaanszekerheid voor de boer (cultuurhistorie)
- Openstellen schaadt de natuurwaarde

Natuurinclusief op 1; we vinden agrarisch gebruik opnieuw uit om natuur en voedselproductie te verbinden

- Beweiding voor de pinken
- Hooien voor het wintervoer (kringlooplandbouw)
- Organisch open stellen onderzoeken
  - ✓ Weide niet tijdens broed, beweiding, groei en oogst
  - ✓ Weide niet tijdens de gewenste vernatting

Contradictie groene loper

Plaatje is voorstel van de gemeente; perceel V openstellen als groene loper. Dat vinden de bewoners een contradictie en gaan niet akkoord

Perceel V niet openbaar toegankelijk maken

- Kavelstructuur vervaagt
- Visuele relatie met het **open agrarisch** landschap
- Natuurinclusief vraagt meer hectare niet minder
- Bestaanszekerheid voor de boer (cultuurhistorie)
- Niet geschikt door gewenste vernatting
- Geen toegevoegde waarde om te wandelen want er kan naast de Polderweg een voetpad gemaakt worden zonder perceel V te gebruiken.

Natuurinclusief op 1; we vinden agrarisch gebruik opnieuw uit om natuur en voedselproductie te verbinden

- Beweiding voor de pinken
- Hooien voor het wintervoer (kringlooplandbouw)

Contradictie Boomgaard

De Boomgaard niet openbaar toegankelijk maken

- Was vroeger een keer zo breed
- Dit deel is bos geworden en openbaar toegankelijk
- Staan de paarden en paarden horen bij een landgoed
- Kringlooplandbouw
  - ✓ Paardenmest wordt gebruikt voor de ringslangbroedhoop

Consensus

- Hakbos als voedselbos wel open stellen
- Boomgaard organische openstelling onderzoeken
  - ✓ Niet tijdens bloei en groei
  - ✓ Niet als de paarden er lopen
  - ✓ Wel tijdens oogst en winter

Contradictie nieuw pad zonder geleiding over Boulandt O

Plaatje is voorstel van de gemeente; pad zonder geleiding over de 'grote akker'. Dat vinden de bewoners een contradictie en gaan niet akkoord

Cultuurhistorie

- Grote rondwandeling is historisch erfgoed
- Bedoeld om de Boulandt O (grote akker) rondom te beleven
- Visuele relatie met het slot
- Bestaanszekerheid voor de boer
- Nieuw pad heeft geen toegevoegde waarde
- Nieuw pad breekt alleen maar waarde af

Natuurinclusief

- Agrarisch gebruik opnieuw uitvinden om natuur en voedselproductie te verbinden
- Natuurinclusief vraagt meer hectare niet minder
- Boer, Veldkeuken en Brouwerij kunnen opbrengst niet gebruiken als het perceel toegankelijk wordt. Ook niet in de winter i.v.m wintertarwe en of rust voor de bodem
- Groot perceel als rustgedeelte voor de flora en fauna

Voorstel van de werkgroep

Pachter stelt beschikbaar	Ha	Gewenst gebruik
Perceel D gras	**0,34**	Paarden in voorjaar-zomer; oogst en recreatie in herfst-winter
Perceel D boomgaard	**0,23**	Paarden in voorjaar-zomer; oogst en recreatie in herfst-winter
Perceel M	-	Droge koeien (zwangerschapsverlof), paarden in herfst-winter, maaien voor voer
Perceel M bos	-	Droge koeien (zwangerschapsverlof)
Perceel M duiventil entree	**0,25**	Recreatie
Perceel N;	**2,41**	Recreatie: schouwpaden; overige afhankelijk van seizoen, broed, oogst
Perceel O	-	Cultuurhistorische gewassen; win win win situatie (flora, fauna, boer en burger)
Iepenbos	**0,41**	Recreatie
Perceel P steenplaats entree	**0,37**	Recreatie
Perceel Q	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel R	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel R; Sluisje	**0,05**	Recreatie
Perceel S	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel T1	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel T2	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel T2 M.Keizerbrug entree	**0,09**	Recreatie; strook van 6m breed erbij
Perceel V	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel W	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel W	**0,07**	Recreatie; schouwpad en drie weilandenpunt
Perceel X	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel X	**0,16**	Recreatie; schouwpad langs 2e Polderweg
Sloten natuurvriendelijke oevers	**1,5**	Verhogen waterbuffer en waterkwaliteit en min. 3m oever met beplanting
Nieuwe wandelpaden 5,3 km		Recreatie; bestaande wandelpaden 3,4 km, nieuwe wandelpaden 5,3 km
totaal aantal hectare	**5,88**	”deze 6 hectare vergroot zo de “toegankelijkheid dat het voelt als 25 hectare

Conclusie voorstel van de werkgroep

6 hectare wordt door de pachter beschikbaar gesteld voor het versterken van de cultuurhistorie, de natuurwaarde en de recreatie

22 hectare natuurinclusieve landbouw met alle voordelen van dien.

Voorstel van de gemeente

Let wel!! Ze zijn niet of maar én!

Contradicties	Ha	Gewenst gebruik
Perceel D gras	**0,34**	Recreatie
Perceel D boomgaard	**0,23**	Recreatie
Perceel M	**1,93**	Recreatie; gemaaide paden zonder hekken
Perceel M bos	**0,39**	Recreatie
Perceel N	**2,41**	Recreatie; gemaaide paden zonder hekken
Perceel O	**10,23**	Cultuur; gewassen, gemaaid pad eroverheen zonder hekken
Iepenbos	**0,41**	Recreatie
Perceel P steenplaats entree	**0,37**	Recreatie
Perceel Q	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel R	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel S	**2,32**	Natuur; geen beweiding, 1x maaien, gemaaide paden zonder hekken
Perceel T1	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel T2	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel T2 muinck keizerbrug entree	**0,09**	Recreatie; strook van 6m breed erbij
Perceel V	-	Natuurinclusieve landbouw; jongvee en maaien voor voer
Perceel V groene loper	**0,7**	Recreatie; strook 25m breed toevoegen aan 2e Polderweg
Perceel W	**1,29**	Natuur; geen beweiding, 1x maaien, gemaaide paden zonder hekken
Perceel X	**1,39**	Recreatie; gemaaide paden zonder hekken
+		
totaal aantal hectares	**22,1**	

Conclusie voorstel van de gemeente

22 hectare wordt openbaar toegankelijk voor natuur en recreatie

6 hectare blijft beschikbaar voor natuurinclusieve landbouw

In de vorige conceptvisie was dat 24 hectare om 4 hectare

Hamvraag; wat is er in dit voorstel anders dan in de conceptvisie??

Samenvattend: score per thema

Thema	Keuzes/ resultaat werkgroep	Score ingrepen werkgroep	Toelichting	Score ingrepen gemeente	Toelichting
Cultuurhistorie	Kavelstructuur en landbouw behouden	++	routes volgen oude structuren	-	routes volgen structuren niet: verandering kavelstructuur Aantasting open agrarisch landschap
Natuur	Behoud kievit, haas en ooievaar	++		--	leefgebied kievit, haas en ooievaar sterk ingeperkt
Landbouw	Natuurinclusief voor grotere biodiversiteit dan alleen bloemrijkgrasland + behoud kievit	++	door meer gradiënt meer biodiversiteit	--	geen rendabele landbouw meer mogelijk: koeien verdwijnen, productie niet bruikbaar
Recreatie	Natuur en cultuur beleving	++	het blijft een onderscheidend gebied	-	Het gebied gaat lijken op groengebieden die er al zijn
Sport	Ommetjes	+	5,3 km extra paden o.a. langs percelen (zie slide 30)	+	extra paden door de percelen
Evenementen	Kleinschalig	+		+	

Het gebied heeft straks meer dan 2 keer zoveel paden, waarmee het beter toegankelijk is gemaakt.
De schouwpaden stellen het gehele gebied open waarmee het gebied ontsloten is voor de bezoeker.
Dit voorstel is een balans tussen hetgeen wat allemaal binnen de thema's is opgehaald, nog aansluit bij de bezwaarschriften én waar wij als werkgroep blij mee zijn en daarmee ook vele anderen.
Het bijzondere eeuwen oude karakter van dit gewaardeerde gebied blijft bewaard voor de toekomst.

Beleidssuggesties voor het vervolg

Van contradictie naar consensus; hoe verder?

- Een breed maatschappelijk draagvlak voor een coherente programmering blijft belangrijk.
- Dit pleit voor een voortgezette consultatie; wellicht in aangepast vorm.

Politiek mandaat nodig over twee kernkwesties:

1. Is de continuïteit van de agrarische bedrijfsvoering een randvoorwaarde voor de programmering? Natuurinclusiviteit vereist immers een nieuw verdienmodel. Uitgangspunt is bestaanszekerheid voor de boer.
2. Fasering van de uitvoering: Van wensdenken over stijgende bezoekersaantallen naar data. Bij de uitvoering in de eerste fase is de consensus agenda leidend. Data over de daadwerkelijk toename van bezoekers worden leidend voor meer ingrijpende interventies in een tweede of derde fase van de planuitvoering.

Van beleid naar uitvoering

- Er wordt gezocht naar een model voor burgerparticipatie bij de uitvoering van de door de gemeenteraad goed gekeurde plannen. Blijvende betrokkenheid vanuit de maatschappij handhaven.

Bijlage; inventarisatie sport, bewegen, horeca en evenementen nabij cultuurgebied Zuilen

Sport en bewegen

- Tennisvereniging Vechtlust
- Atletiekbaan Overvecht inclusief krachthonk
- Handboogschuttersvereniging Artemis ’79 buitenbaan
- David Lloyd; fitness, zwemmen, squash, mindfulness etc
- Frissche Roemer; paardensport en pensionpaarden
- Slot Zuylen; moes, fruit- en siertuinnieren (vrijwilligers)
- Fort aan de Klop; Outdoorstudio, Wobbelyoga
- Sporten in het groen; hardloopgroepen, tai-chi, zwerfvuil rapen, bootcamp…op termijn Agro Fitness
- Geocaching.com; onder meer GCA6B3R_maritiem-erfgoed-rond-fort-aan-de-klop

- Ballorig
- Peakz Padel
- The Collosseum Gym
- Nul30Gym
- Bestpersonalsportskills
- Natural Strength
- Afslankcentrum Utrecht
- Bourdif Gym
- Basic Fit
- Duncans Training Center
- Dom City Roller Derby

- Tuindersvereniging Ons genot
- Volkstuincomplex Flora’s Hof
- Stadstuin Zuilen
- Stadstuin Klopvaart
- Springertuin; stichting Zuilen en Vecht

Sport en bewegen vervolg

- Scouting PK18
- Stichting Scouting Zuilen en Buitenschoolse opvang
- Speelbos Zuilen; natuur- en waterspelen
- Speelbos Noorderpark; natuur- en waterspelen, basketball, skatebaan, BMX-parcours, visvijver
- Speeltuin Ons Genot
- Spelen Heukelompark; natuurlijke speelaanleidingen
- Speeltuin De Gagel; stadsboerderij, natuurwerkdagen, natuurspelen, modderkeuken met waterpomp,
- Vechtzoompark; trapvelden, ligweiden, fitnesstoestellen, wandelpaden, notenbomen en kruidentuin
- Park de Watertoren; Krajicekcourt, Cruyffcourt, speeltuin, waterspeelplaats, basketbal, fietscrossbaan, en dierenweide

- Buurthuizen in Overvecht en Zuilen; yoga-, dans-, muziek-, zangles, biljarten, kaarten, bingo, kinderactiviteiten.
- Zimihc; theater Zuilen, theater Stefanus Overvecht
- Fietsnetwerkroutes; komen door dit gebied met verschillende thema’s
- Wandelroutes met verschillende aanbieders en thema’s bv sportstad-utrecht.nl route 23

- Vechtse Banen; SVU, DUO-sport en verenigingen uit de wijde omgeving
  - Lange baan schaatsen
  - IJshockey
  - Shorttrack
  - Kunstrijden
  - Discoschaatsen

- Zwembad de Kwakel; wedstrijd-, doelgroepen-, recreatie-, buiten-, bubbelbad en familyfitness

Bijlage; inventarisatie sport, bewegen, horeca en evenementen nabij cultuurgebied Zuilen

Sport en bewegen vervolg

- Sportpark Overvecht Noord
  - Voetbalvereniging VVJ en EDO
  - Lacrosse
  - Americain footbalclub Dominators
  - Utrechtse Rashondenvereniging,
  - Radio Controlled Carracing Club

- Sportpark Zuilense Vecht (doorwaadbaar);
  - Skeeleren
  - Bootcampen
  - Hardlopen
  - Voetbalvereniging Elinkwijk
  - Voetbalvereniging VV Maarssen
  - Voetbalvereniging DWSM
  - Tennisvereniging Luck Raeck
  - Zuilense Tennisclub
  - Korfbalverening OVVO Maarssen
  - Beachvolleyball Utrecht
  - ?? (aanvullen)

- Sporthal Zuilen
  - Badminton
  - Basketbal
  - Handbal
  - Korfbal
  - Voetbal
  - Volleybal
  - Dans
  - Zelfverdediging
  - ?? (aanvullen)

Sport en bewegen vervolg

- Sportpark Vechtzoom (doorwaadbaar)
  - Voetbal vereniging SV Vechtzoom
  - Hockeyclub UNO
  - Frisbeeclub UFO
  - Buurtsport voor Kinderen

Horeca

- Slot Zuylen; diners à Zuylen, high tea
- Museumcafé Koetshuis en winkel
- Bistro Belle
- De PizzaRia's
- De Parel van Zuilen
- Fort aan de Klop; wachthuis en terras
- Tennisvereniging Vechtlust; clubhuis
- Tuindersvereniging Ons Genot; Polderhuis
- Stadstuin Zuilen; theeschenkerij en boerderijwinkel
- Van de Streek; brouwer met terras
- Cantina Atletiekbaan Overvecht
- Eatpoint/ Snackbar de Pitstop
- Otantik BBQ
- Snackbar Overvecht

Evenementen en cultuur

- Slot Zuylen; Tentoonstelling, snertconcert, voorstellingen
- Parel van Zuilen; Parelsessies, Bockbierfeest, Culturele zondagen
- Boer Kees; Lammetjesdag, pakjes-avond in juni, boer in Utrecht; bijeenkomsten, presentaties
- Fort aan de Klop; Kermis, circus en theater
- Atletiekbaan; Camping
- Vechtse banen; Elfstedentocht

Bijlage; inventarisatie sport, bewegen, horeca en evenementen in en nabij cultuurgebied Zuilen

Evenementen en cultuur vervolg

- Gluren bij de Buren
- Landmarkt, Plantenmarkt
- Hart van Holland, roeimarathon
- Skateparade
- De Vecht; Sinterklaasintocht Zuilen

- Nacht van de Vluchteling
- Avond4daagse Zuilen
- Avond4daagse Overvecht
- Polderloop
- Zomeravondcup
- Sponsorlopen (o.a. Roparun)
- Run and Roast, Ride and Roast
- Run en of Ride for the Roses

- Drive-inn bioscoop
- Hopfeest
- Ondernemersloket

- Open Monumentendag
- Natuurwerkdagen
- NL-doet
- Nederland Schoon

Festivalterreinen in de buurt; die in het gebied te horen zijn…..

- Vechtse banen; diversen
- Noorderpark; Soenda, Tweetakt, Over de brug
- Haarrijnse Plas; Festival Strand
- Maarsseveense Plas; Ultrasonic
- Park Transwijk; Bevrijdingsfestival. Central Park Festival, Sneeuwbal Winterfestival